MAANDBLAD
JANUARI 2002

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

© PETER MAENHOUDT

Een eigen postkaart ... met uitstraling ?

Niet te duur ... maar toch perfect ?

Een redelijke & haalbare oplage ?

En vooral ... hier in de buurt gedrukt!

Alle inlichtingen op één adres :

TROPIC POSTCARDS

Albert-I Promenade 66 • 8400 Oostende

tel. & fax 059/50 97 72

Postkaart = Postkaart,
maar ook wenskaart, uitnodiging, adres-verandering, businesskaart, verkiezings-drukwerk, reclame, mailing, klantenkaart, ...

© TROPIC POSTCARDS

Albert-I Promenade 66
8400 Oostende
Tel. & Fax 059/50 97 72

TROPIC POSTCARDS

Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht

14de VOLKSZANGFEEST

zondag 10 november 2002
Zaal Cappelrie
Bredene-Dorp

Gratis toegang
Aanvang: 20 uur
Deuren: 19.30 uur

Organisatie: Confrerie VWA
m.m.v.
Ocarina & Bonhomint
Marnixring Oostende Kustland
VVB Middenkust
Davidsfonds Vuurtoren

Verantw. uitg. Dirck Ruttaert, Joos de ter Beerstlaan 16, Bredene Vrij van zegel: art. 98/7

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

"De Plate"

V.Z.W.

Geachte leden

Met de heruitgave van het boek van Daniël Farasyn "De Eerste Gebouwen op de Zeedijk" heeft de fameuze "Wet van Murphy" (alles loopt mis als het moet mislopen) toegeslagen.
Een vertraging in het nalezen en drukken is de oorzaak dat de publicatie niet kon verschijnen op 15 december zoals beloofd. Wij verontschuldigen ons daarvoor uitdrukkelijk.
Het werk zal echter ZEKER ter beschikking zijn **vanaf 9 februari 2002** aan de balie van het ***OOSTENDS HISTORISCH MUSEUM DE PLATE*** (ex-Huize Louise Marie) Langestraat 69.
Het museum is op die dag open van 10 tot 12 en van 14 tot 24 uur (nacht van de Oostendse musea) zodat je alle tijd hebt uw boek af te halen.
Behoudens de schoolvakanties (niet op dinsdag) is het museum anders enkel open op zaterdag van 10-12 en 14-17 uur.
De leden die geopteerd hebben voor verzending met de post krijgen het natuurlijk thuis bezorgd met de postbode.

Het bestuur

ISSN = 1373-0762

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 1 **Prijs per los nummer : 60 Fr.**
MAAND januari 2002

IN DIT NUMMER

blz. 3 : Jaarprogramma "De Plate" voor het jaar 2002.

blz. 5 : **R. VANCRAEYNEST** : De Cercle Catholique of de Katholieke Kring (aanvulling).

blz. 6 : **O. VILAIN** : Raymond Vancraeynest 80.

blz. 8 : Bibliografie van Raymond Vancraeynest.

blz. 14 : **N. HOSTYN** : Oostendse Kijkboeken opnieuw bekeken.

blz. 26 : Te verschijnen boek : "Ach gij rijke lieden met al uw geld".

blz. 27 : Ledenlijst 2001.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer :

Omer Vilain, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Raymond Vancraeynest, Blauwkasteelstraat 103, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn, Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.

JANUARI – ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari:

Op donderdag 31 januari 2002 om 20 u.

In de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L.Colensstraat 6, 8400 Oostende

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

1. Welkomstwoord door dhr Omer **VILAIN**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. VEILING georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr Omer **VILAIN**.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden aan de leden.

Gedurende de veiling moet er in Euro's betaald worden.

Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2002.

LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!!!

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" voor het jaar 2002

A. Avondvoordrachten en -activiteiten

1. Donderdag 31 januari 2002 om 20 uur

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer VILAIN.

2. Donderdag 28 februari 2002 om 20 uur

   DE MARITIEME SITE EN DE BOUW VAN EEN NIEUW HOUTEN SCHIP door dhr. André NOLF.

3. Donderdag 28 maart 2002 om 20 uur

   DE GEHEIME WERELD VAN JAMES ENSOR door dhr. John GHEERAERT.

4. Donderdag 25 april 2002 om 20 uur
OOSTENDSE FILMAVOND door dhr. Ronny GELDHOF.

5. Donderdag 30 mei 2002 om 20 uur

DE OOSTENDSE STUDENTENCLUB "MOEDER OOSTENDSE" door dhr. Michaël SERRUYS.

6. Zondag 9 juni 2002

STUDIEREIS onder de leiding van dhr. J.P. FALISE. De bestemming zal later bepaald worden.

7. Donderdag 26 september 2002 om 20 uur

DE VISIE VAN EEN VASTGOEDMAN OP HET OOSTENDS ARCHITECTURAAL PATRIMONIUM door dhr. Paul DERMUL.

8. Donderdag 31 oktober 2002 om 20 uur

OMER VILAIN ONTMOET WILLY BOSSCHEM : vraaggesprek.

9. Donderdag 28 november 2002 om 20 uur

DE ZAAGMOLENS VAN OOSTENDE door dhr. Ferdinand GEVAERT.

10. Zaterdag 7 december 2002 om 18 uur 30

Jaarlijks BANKET gevolgd door een KLEINKUNSTOPTREDEN georganiseerd door dhr. Jean Pierre FALISE.

11. Donderdag 19 december 2002 om 20 uur

DE OPENBARE UURWERKEN TE OOSTENDE door dhr. Emile SMISSAERT.

B. Namiddagactiviteiten

1. Donderdag 11 april 2002 om 14u30

OMER VILAIN ONTMOET DHR. GINKELS : vraaggesprek.

2. November ('s namiddags, datum zal later medegedeeld worden)

ATELIERBEZOEK BIJ WILLY BOSSCHEM.

C. Tentoonstellingen

Nu het museum binnenkort zijn deuren opent zullen er opnieuw thematentoonstellingen plaats grijpen. Het is echter te vroeg om nu reeds de thema's te bepalen. Wij houden U echter op de hoogte.

DE CERCLE CATHOLIQUE of DE KATHOLIEKE KRING

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Onder deze titel publiceerde ik een artikel in DE PLATE van oktober 2001. p. 197-206. Het bleek dat er hier en daar zeker nog onopgeloste problemen waren. Op p. 198 eindigde ik de derde alinea als volgt : "Ongetwijfeld werden in het afgelopen jaar 1876-1877, met het oog op de vestiging van de school, verscheidene aanpassingswerken aan de gebouwen van de Cercle uitgevoerd".

Dat er nooit moet gewanhoopt worden blijkt nu uit het feit dat ik in het archief van de SS. Petrus en Pauluskerk een stuk heb opgediept, geklasseerd onder nr. 459, dat precies de overeenkomst weergeeft gesloten op 8 september 1877 tussen de toenmalige algemene moederoverste, zuster EUSTOCHIE, van de Zusters van Sint-Jozef en de toenmalige pastoor-deken van Oostende Louis DE COSTERE.

Uit deze overeenkomst, opgesteld in het Frans zoals toen gebruikelijk was en bestaande uit negen artikelen, wil ik alleen deze punten aanhalen die handelen over het gebouw van het vroeger Burgerlijk Hospitaal en over de lokalen van dat gebouw die als schoollokalen werden ingericht. In artikel I wordt vermeld dat de deken ter beschikking stelt van de zusters : 1) de vier zalen onlangs gebouwd boven de Grote Congregatie van de jongelieden, Sint-Sebastiaanstraat, 2) de twee vergaderzalen van de Kleine Congregatie van de jongelieden, samen met 3) de aanpalende koeren.

De volgende artikelen regelen de praktische inrichting en de financiële aspecten van de school. De lokalen worden gratis aan de zusters afgestaan om te dienen als lagere (dag)school voor de meisjes van de behoeftige klasse van de stad Oostende. In de plaatsen vermeld in artikel I mag geen ander werk onderkomen vinden, zelfs niet tijdelijk, behalve de Zondagsscholen en de Congregaties voor jongelieden. Het meubilair, de belastingen, het onderhoud en de herstellingen van de gebouwen zijn ten laste van de deken en van de eigenaars.

De deken moet aan de moederoverste de wedden van de vijf onderwijzeressen betalen en tevens de kosten dragen voor de verwarming, de verlichting en de klasbenodigdheden. Voor de prijsuitdeling beschikt de deken over de rente van 270 frank gelegateerd door wijlen pastoor DESPREZ DE CAMUSEL (wiens grafteken op heden nog bestaat in de muur rechts van het vagevuur, maar wel een opknapbeurt zou mogen krijgen), maar als dat niet volstaat zal de deken dat moeten aanvullen.

De zustercongregatie stelde dus alleen de onderwijzeressen aan, maar de deken moest ze betalen en voorzien in al de werkingskosten van de school en, tezamen met de eigenaars, in het onderhoud van de gebouwen.

RAYMOND VANCRAEYNEST 80

Op een nieuwjaardag werd Raymond Vancraeynest geboren in een huis op de hoek van de Rogierlaan en de Euphrosina Beernaertstraat. Op 01 januari 2002 is hij dus 80 jaar geworden.

Als kind woonde hij in de Spaarzaamheidstraat in wat men toen als de "nieuwe huizetjes" of de "nieuwe Blok" aanduidde. Vandaar zijn ze naar de Nieuwpoortsesteenweg 39 gaan wonen.

Hij liep school bij de Broeders van Liefde in de Stuiverstraat, alwaar nu het V.T.I. is.

Raymond werd een goede student. In het O.L.V. College haalde hij in de niet zo gemakkelijke latijnse afdeling steeds een gemiddelde van 87 %.

In 1940 was er de vlucht naar Frankrijk, maar ze geraakten niet ver en konden nog met een laatste tram die van de westkust kwam terug Oostende bereiken. Eind oktober had hij de latijn-wiskundige studies van het middelbaar onderwijs doorlopen en hij verhuisde naar Gent om student te worden aan de Rijksuniversiteit. Daar de Militaire School gesloten was waren er ook studenten die aldus naar de R.U.G. kwamen.Voor die klas met wiskundige richting waren er 45 studenten, waar er maar 11 in het examen slaagden, waaronder Raymond Vancraeynest.

Vlot studeerde hij met zijn wiskundige gave en reeds in 1944 was hij licentiaat wiskunde.

Zijn eerste werk was aan het Sint-Amandscollege in Kortrijk. Hij begon in de 2de moderne, maar moest ook leerlingen uit andere klassen voorbereiden op het toelatingsexamen van burgerlijk ingenieur aan de universiteit.

De verbindingen met Oostende waren zeer moeilijk zodat hij maar eens om de 14 dagen naar zijn moeder kwam. Zijn vader was reeds vóór de wereldoorlog overleden.

In 1946 deed hij zijn militaire dienstplicht en toen hij afzwaaide was hij zonder betrekking. Toen kreeg hij 2 telegrammen. Ene om les te geven aan de Hogere Zeevaartschool te Antwerpen en een tweede om les te geven aan het Atheneum te Kapellen.

In 1947 werd hij aangesteld om les te geven aan de Hogere Zeevaartschool te Antwerpen, dit echter met een voorlopige benoeming aan de Zeevaartschool te Oostende !

In hetzelfde jaar huwde hij op 27 december en hij ging in Ekeren bij Antwerpen wonen.

Zijn interesse voor schepen en de haven groeide steeds meer. Intussen was hij om zijn wiskundige bekwaamheid ook leraar voor de opleiding van waarnemingen van klimatologische aard op het vliegveld te Deurne. Ook kreeg hij een tijdelijke aanstelling om de hoogtekaarten voor de Weerkundige Dienst met de nodige weersvoorspellingen voor de vliegeniers, die uit Melsbroek vertrokken, op te maken. Hij had tot een twaalftal personeelsleden die hem bijstonden om een analyse te maken voor de vliegers die op Shannon, Rome en Athene vlogen.Een grote verantwoordelijkheid !

Maar hij hunkerde er in feite naar terug onderricht te geven in het middelbaar onderwijs.

Tussen 1952 en 1953 kon hij les geven in het regentaat te Torhout, maar in 1953 werd zijn wens vervuld om wiskundeleraar in het College te Oostende te worden. Dit bleef hij tot 1982 met steeds 33 uren les per week. Toen ging Raymond Vancraeynest met pensioen.

Toen kon hij zich uitleven in persoonlijke interesses. Zo had hij veel belangstelling voor alles wat trams en tramlijnen betreft. Wellicht wegens het feit dat zijn vader bij de eerste privé trammaatschappij "La Compagnie North" had gewerkt. Van kindsbeen af had hij al belangstelling voor alle nummers van de rijtuigen gehad.

Raymond werd in 1978 archivaris van T.T.O., dat staat voor "Toerisme, Transport en Ontspanning aan de Noordzee".

Hij publiceerde een groot studiewerk "De tram maakte de kust" en "De tram in Wenduine". Binnenkort verschijnt van zijn hand ook nog "De tram in De Haan".

Nog een andere belangstelling was voor hem de familiale afstamming. Hij was verwonderd dat er alhier verschillende slagers waren die allen Vancraeynest noemden. Hij werd een der eerste leden van het V.V.F. en met de nodige opzoekingen kon hij Vancraeynestes tot 1350 in Ingooigem vinden.

Raymond schreef voor de Vancraeynest-speurders een boek "De stam van de Vancraeynestes".

In de jaren '70 verscheen voor het V.V.F. Oostende een klapper op de wezerijen van Kortrijk met 8000 namen en over de Kasselrij een met 37000 namen !

Ook de natuur zelf genoot grote belangstelling bij onze stadsgenoot. Zo was hij niet alleen lid van "De Wielewaal", maar ook bestuurslid voor Vlaanderen van 1958 tot 1980. Voor de afdeling Oostende zelf was hij voorzitter van 1962 tot 1990. Hij was steeds aanwezig op de studie-uitstappen en van de Natuurreservaten, waar hij nu als voorzitter op 31 december 2001 een punt achterzette.

Tenslotte moeten wij ook nog spreken over het archief van de SS Petrus en Pauluskerk dat zoveel jaren verwaarloosd werd. Gewapend met een borsteltje heeft hij al die duizenden documenten één voor één in zijn eigen tuin afgestoft, om ze dan samen met een tweetal leraars te klasseren. Dit werk van die verborgen schatten onder de hoofdkerk duurde 3 jaar.

Om verder verwaarlozing tegen te gaan zal dit archief meer dan waarschijnlijk aan het Stadsarchief overgemaakt worden, alwaar het zal kunnen geraadpleegd worden. Er moet evenwel nog een protocol voor akkoord opgesteld worden.

Raymond Vancraeynest : wat een loopbaan vol interessen allerhande, wat een man met idealen en inzet voor de jongeren en de natuur in het algemeen. Wij feliciteren ons Effectief Lid Raymond Vancraeynest met zijn 80ste verjaardag en hopen dat hij nog op velerlei gebied actief kan blijven.

Met onze oprechte dank voor alles.

Omer VILAIN
Voorzitter

BIBLIOGRAFIE VAN RAYMOND VANCRAEYNEST

R. VANCRAEYNEST m.m.v. de werkgroep wiskunde. Vectorruimten. Lineaire afbeeldingen. Matrices. Determinanten. Lineaire stelsels. Ruimtemeetkunden.
Uitgeverij Wolters, Leuven. Deel 5, Editie A – supplement, 433 p.

R. VANCRAEYNEST m.m.v. de werkgroep wiskunde. Verloop van functies; Rijen en reeksen. Differentiaal en Integraal. Oppervlakte. Inhoud. Booglengte.
Uitgeverij Wolters, Leuven. Deel 6, Editie A, 365 p.

R. VANCRAEYNEST m.m.v. prof. Dr. L. Vanhecke K.U.L. en van de werkgroep wiskunde. Analytische meetkunde.
Uitgeverij Wolters, Leuven. Deel 6. Editie A – supplement, 542 p.

R. VANCRAEYNEST e.a. van de werkgroep van de V.V.F. - Oostende.
Klapper op de "Parchemynen Index" van de Kortrijkse Weeskamer.
Deel I : Stad Kortrijk, met een inleiding van dr. Niklaas Maddens.
Uitgever : Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – Oostende – Kuststreek, 1973, p. III tot LXIII + 100 p.
Deel II : Kasselrij Kortrijk (met enkele toelichtingen).
Uitgever : Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – Oostende – Kuststreek, 1976, p. I-II + 423 p.

R. VANCRAEYNEST. Volkstelling 1748. Jabbeke, Keiem, Koolkerke, Leke, Vlissegem, Wenduine.
Uitgever V.V.F.- Oostende, 1978, 12 + 9 + 9 = 9 + 9 +5 = 53 p.

R. VANCRAEYNEST. Keiem. Klapper op de huwelijken (1642-1699).
Uitgever V.V.F. - Oostende, 1988, 59 p.

R. VANCRAEYNEST. Keiem. Klapper op de overlijdens (1647-1699). Klapper op de doopsels, klapper op de huwelijken, klapper op de overlijdens (1699-1705).
Uitgever V.V.F. - Oostende, 1999, 58 + 20 + 11 + 12 = 101 p.

R. VANCRAEYNEST. Keiem. Klapper op de doopsels (1647-1698).
Uitgever V.V.F. - Oostende, 1999, 92 p.

R. VANCRAEYNEST. "Witboek" over de haven van Oostende. "Livre Blanc" sur le port d"Ostende (vertaling in het Frans : Hugo Brutin).
Scheepvaartvereniging voor de havens van Oostende en Nieuwpoort (SONI), 1966, 32 p.

R. VANCRAEYNEST. Een stam Van Craeynest uit de Polders en het Houtland 1689-1968.
Oostende. Eigen beheer, 1969, 97 p.

R. VANCRAEYNEST. Aanvullingen en verbeteringen aan "Een stam Van Craeynest uit de Polders en het Houtland 1689-1968".
Oostende. Eigen beheer, 1986, 32 p.

R. VANCRAEYNEST. De familie Deceuninck in Engeland tijdens de eerste Wereldoorlog (1914-1918).
Oostende. Eigen beheer, 1994, 72 p.

R. VANCRAEYNEST. De tram maakte de Kust. Geschiedenis van de kusttramlijnen 1885-1985. Oostende. Eigen beheer, 1985, 231 p.

A. DE GROEVE en R. VANCRAEYNEST. Gedenkschrift Onze-Lieve-Vrouwecollege Oostende 1878-1978.
Oostende, 1978, 32 p.

R. VANCRAEYNEST en A. DE GROEVE. Onze-Lieve-Vrouwecollege Oostende 1842-1992; College der Oratorianen 1653-1796; Onze-Lieve-Vrouwecollege 1842-1992.
Uitgever : Onze-Lieve-Vrouwecollege Oostende, 1992, 308 p.

R. VANCRAEYNEST m.m.v. Annys A. en Debast Ph. De Oostendse stadstram. Het openbaar vervoer aan de Belgische kust. Deel II.
Uitgever : T.T.O.-Noordzee Oostende, 1997, 168 p. (Jaarboek 1997).

R. VANCRAEYNEST m.m.v. Annys. A. en de Meyer P. De Tram terug in Adinkerke. Het openbaar vervoer aan de Belgische kust. Deel III.
Uitgever : T.T.O.-Noordzee Oostende, 1998, 24 p.

R. VANCRAEYNEST m.m.v. de Meyer P. De Tram in Wenduine (met vertalingen in Frans, Duits en Engels). Het openbaar vervoer aan de Belgische kust. Deel V.
Uitgever : T.T.O.-Noordzee Oostende, 2001, 80 p.

BIJDRAGEN IN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Toekomstplannen voor de Oostendse handelshaven.
De Toerist, 44e jg. nr. 17, september 1964. p. 491-492.

Kustvaart, nieuwe bron van inkomsten ?
Het Pennoen, 14e jg. nr. 2, juni 1963, p. 4-5.

Oostende heeft ook een handelshaven.
De Nieuwe gids, 19e jg., 19 april 1962, p. 12.

Oostendse havenproblemen.
De Zeewacht (weekblad). Een reeks artikelen over de jaren 1948-152 onder de naam Prof. RAYMAR.

Bij een zilveren priesterjubileum van Z.E.H. Carron. Een groet....en van de oud-leerlingen.
Contact, 5e jg. nr. 3, april 1960, p. 10-11.

De beginjaren van pastoor Pype als aalmoezenier ter zee.
De Plate XXIV, 1995/12, p. 323-327.

En nog over paster Pype. Notities uit kranten.
De Plate XXV, 1996/11, p. 249, 251.

Nijverheidsinstellingen in de gemeenten rond Oostende onder Willem I (o.m. Mariakerke, Stene).
De Plate XXIV, 1995/4, p. 112-113.

Nijverheidsinstellingen in de stad Oostende in de tijd vanWillem I.
De Plate XXVI, 1997/3, p.84-85.

De nieuwe vismijn 50 jaar;
Ter Cuere Jaarboek 1983, p. 135-150.

De "General Steam Navigation Company" en de haven van Oostende
De Plate XXVII, 1998/9, p. 153-174.

De lokale Oostendse rederijen in 1820.
De Plate XXIV, 1995/5, p. 146.

De stadstram van Oostende.
Open Monumentendag, 1994, p. 38-44.

Aanmerking bij de verklaring van de heer schepen Piers, afgelegd in de Commissie van de Handelshaven.
Bulletin van de Handelskamer, januari-februari 1957, p. 7.

Bedenkingen in verband met het "plan cantor".
Bulletin van de Handelskamer, augustus-september-oktober 1956, p. 4-6.

Commissie "Haven en Industrie".
Bulletin van de Handelskamer, oktober 1966, s.p.

De Handelshaven in 1967.
Bulletin van de Handelskamer, februari 1968, p. 13.

De Handelshaven van Oostende.
Bulletin van de Handelskamer (speciaal nummer 1803-1953), p. 25-31.

De invoer van ijs langs de haven van Oostende.
De Plate XXV, 1996, p. 75-79.

De lokale Oostendse rederijen in 1820 (vervolg)
De Plate XXV, 1996, p. 101-108.

Archief over Oostende en het Camerlincxambacht.
De Plate XIV, p. 1985, p. 87.

Toevallige vondsten in de parochieregisters van Oostende.
De Plate XVI, 1987, p. 123.

De werkgroep Oostende (parochieregisters Oostende)
Vlaamse Stam, 1988, p. 347.

Mevrouw Uzielli-Brasseur (1807-1896).
De Plate XIX, 1990, p. 294-295.

Verleden, heden en toekomst van de haven van Oostende.
Neptunus, XI, 1964, p. 49-56.

Een visvoerder uit Oostende in 1506.
De Plate XVI, 1987, p. 95.

Over de sluis van 's Heer Woutermansambacht bij het fort Albertus (maart 1602).
De Plate XXIII, 1994, p. 120-121.

Toen de Oostendse handelsdokken werden ingewijd op 13 augustus 1783 (een verslag van de Grysperre d.d. 31-8-1783).
De Plate XXII, 1993, p. 201-204.

De "Compagnie van haringbuizen, doggerboten en lijnbanen".
De Plate XXIII, 1994/2, p. 41-47.

Vergaan met man en muis bij IJsland in 1775.
De Plate XXV, 1996/5, p. 153-158.

Geneesheer Pieter Damman eist vergoeding van de stad Oostende (ca. 1757).
De Plate XXV, 1996, p. 50-52.

De Capucijnen te Oostende (einde 18e eeuw).
De Plate XXII, 1993, p. 287-289.

Grafschriften van de stad Oostende (uit de afgebrande Sint-Pieterskerk).
De Plate XXV, 1996, p. 251.

Over de stenen van de kerk van Sinte-Catherina-West.
De Plate XX, 1991, p. 12-13.

Oostende en omgeving op het einde van het Frans bewind.
De Plate XXVI, 1997/2, p. 257-259.

Aan de Kaai (1924), van café tot restaurant.
De Plate XXVII, 1998/3, p. 77.

Priester-leraar Lodewijk Van Haecke (1829-1912) en Oostende.
De Plate XXI, 1992/11, p. 239-240.

Het schoolschip MATHILDE.
De Plate, 1978, p. 63.

Onze oud-studentenbond.
Contact, 1e jg. nr. 1, 1955, p. 2.

Toekomstmogelijkheden van de eerste wetenschappelijke.
Contact, 2e jg. nr. 2, 1956, p. 13.

Wat verwacht het College van zijn oud-leerlingen ?
De Kinkhoren, 2e jg. nr. 1, 1957, p. 7-10.

Van Waarneming tot Weerbericht (I).
De Kinkhoren, 2e jg. nr. 4, 1957, p. 8-10.

Van Waarneming tot Weerbericht (II).
De Kinkhoren, 3e jg. nr. 1, 1958, p. 7-10.

Van Waarneming tot Weerbericht (III).
De Kinkhoren, 3e jg. nr. 4, 1958, p. 7-10.

De structuur van het onderwijs op het College tot aan Wereldoorlog I.
De Kinkhoren, 1996, nr. 2, p. 17.

De structuur van het onderwijs op het College tot aan Wereldoorlog I.
Deel 2, de periode 1897-1914, p. 9.

De gevel aan de Vindictivelaan.
De Kinkhoren, 1998, nr. 2, p. 8-9.

De Oostendse Handelshaven in 1960.
Bulletin van de Handelskamer, maart-april 1961, p. 16-17.

De voorlopers van de Congoboten legden aan te Oostende.
De Plate XXVI, 1997/11, p. 226-232.

De Zeehavens (van West-Vlaanderen), in het boek West-Vlaanderen onder redactie van Antoon Viaene.
Brussel, Meddens, 1958, p. 201-219.

Dertig jaar inzet van de Handelskamer voor de Oostendse haven 1955-1985.
De Plate XXV, 1996, 20 p. ; De Plate XXVI, 1997/4, p. 100-107; 1997/5, p. 134-139.

Enkele punten over de toestand en de uit te voeren werken in de haven van Oostende.
Bulletin van de Handelskamer, november-december 1952, p. 11-13; januari-februari 1953, p. 19-21.

Excursieschepen tussen Engeland en Oostende rond de eeuwwisseling.
De Plate XXVI, 1997/10, p. 197-204.

Havennieuws.
Bulletin van de Handelskamer, oktober-november 1967, p. 74.

Hoe staat het met onze handelshaven ?
Bulletin van de Handelskamer, oktober 1958, p. 1-3.

Kommissie voor Haven en Industrie.
Bulletin van de Handelskamer, september-oktober 1961, p. 79.

Nieuwe trafiek in de haven van Oostende.
Bulletin van de Handelskamer, november-december 1967, p. 9.

Oostende als houtinvoerhaven.
Bulletin van de Handelskamer, maart-april 1961, p. 14-15.

Op zoek naar een plaats voor de scheepswerven.
Bulletin van de Handelskamer, maart-april 1961, p. 31-32.

Over de plannen van onze handelshaven.
Bulletin van de Handelskamer, mei-juni-juli 1959, p. 1-3.

Werking van het Comité "Haven en Industrie".
Bulletin van de Handelskamer, januari-februari-maart 1962, p. 104-111.

De gevel van het Onze-Lieve-Vrouwecollege.
Open Monumentendag 1992, p. 22-24.

De Babylonestraat.
De Plate XXIV, 1995, p. 296.

OOSTENDSE KIJKBOEKEN OPNIEUW BEKEKEN

Door **Norbert HOSTYN**

I

Toen Yvonne Vyncke in 1971 haar "Oostende in oude prentkaarten" (deel 1) [BGO 0607; hierna OIOP1 genoemd] publiceerde, bleek dit kijkboekje werkelijk een gat in de markt. De recente publicaties over Oostende waren toen op één hand te tellen : Ary Sleeks had zijn nostalgische boekjes over Oostendse geschiedenis en lokale fait-divers gepubliceerd, Ostendiana I verscheen omtrent die tijd, het tijdschrift "De Plate" begon schuchter haar loopbaan, Omer Vilain werkte aan zijn Oostendse histories. Het schaarse Ostendiana-leesvoer van toen maakte zo'n kijkboek heel bijzonder : "Oostende in oude prentkaarten" was iets dat inspeelde op de nostalgie die door tentoonstellingen zoals "Oostende 1000" (1964) of "Europa 1900" (Oostende, 1967) was gewekt. Het kon ook door een niet historisch onderlegd publiek gesmaakt worden. De respons was enorm.

Yvonne Vyncke (Oostende, 1936) werkte anno 1971 als adjunct-conservator onder conservator-archivaris Frank Edebau bij de Stedelijke Musea en het Stadsarchief Oostende, een functie die ze tot in 1987 aanhield tot ze muteerde naar de Dienst Cultuur van de stad van waaruit ze in 1996 op rust ging. Ze kon uiteraard vooral putten uit de rijke foto- en prentkaartencollectie van het Stadsarchief dat toen nog onder dezelfde directie als de Musea ressorteerde.

"Oostende in oude prentkaarten" was een uitgave van uitgeverij Europese Bibliotheek in Zaltbommel. Quasi elke Belgische en Nederlandse gemeente kwam aan bod -in het laatste geval heetten de boekjes wel "X... in oude ansichtkaarten"- zodat de gehele reeks enkele strekkende meters beslaat (de bibliotheek van het Prentenkabinet Brussel bezit er een zeer groot aantal die er zo te raadplegen staan). Het kijkboekje kende talrijke herdrukken met behoud van dezelfde onderschriften. De laatste herdruk, uit 2001 in de reeks "Toen boekjes", hernemen helaas nog steeds de niet-geactualiseerde bijschriften.

Omdat dit het eerste kijkboek over Oostende werd, kon het niet anders dan algemeen blijven : focussen op werkelijk onbekende straatjes of huizen zat er dus niet in. Het werd een door de band aardig boekje, 156 fotobladzijden lang, telkens met een summier onderschrift. De klassieke stadsdelen komen aan bod : de diverse havengedeelten, de stationsbuurten, de parken, de markten, hoofdstraten en secundaire straten van de binnenstad, Petit Paris, het Koninklijke Oostende, de Albert I Promenade... Enkele foto's zijn géén prentkaarten want deze bestonden pas sinds 1890-1895; zo ondermeer 140, 141 en 143. Op de onderschriften zelf is niet al te veel aan te merken, al waren ze te kort om op enkele secundaire interessante karakteristieken te wijzen :
4 : het gebouw op de achtergrond is de Quarantaine op de Oosteroever
45 : het Zeestation is hier nog te zien in intacte toestand, van vóór WO I.
72 : één van de zeldzame foto's waarop we –helaas van té ver dan nog- de Kon. Stallingen in de Van Iseghemlaan te zien krijgen (jammer genoeg enkel het hoekdeel met de Vlaanderenstraat)
91 : het beeld van het oorlogsmonument staat sinds 2001 op de binnenkoer van het Oostends Historisch Museum De Plate in de Langestraat
96 : Villa Les Dauphins en Hotel Majestic stonden op de hoek van de Louisastraat, niét op die van de Kapucijnenstraat.
142 : het (lelijke) gebouw op de achtergrond blijft ongeïdentificeerd. Toch wel een ongelukkige plaats voor een groepsfoto van al deze notabele heren terwijl de stad toch mooiere hoekjes te bieden had?! Of is deze foto in Engeland genomen?

"Oostende in oude prentkaarten deel 1" vindt u in het Fonds Ostendiana van de Bibliotheek Kris Lambert. Een recente herdruk (2001) is nog in de handel.

II

De Europese Bibliotheek Zaltbommel startte naast de reeks "X... in oude prentkaarten" nog andere reeksen. Eén ervan was : "Kent u ze nog de ...?". Het idee was eenvoudig en commercieel geniaal : een verzameling van groepsfoto's van verenigingen en andere formaties uit een welbepaalde stad, voorzien van een verklarende tekst en van zo volledig mogelijke namenlijsten van de afgebeelde personen.

In 1975 was Oostende aan de beurt. De uitgever deed weerom een beroep op Yvonne Vyncke. "Kent u ze nog... de Oostendenaars?" telt een honderdtal foto's, de meeste over één bladzijde, maar soms ook twee of vier op één bladzijde [BGO 0486; hierna KUZN genoemd].

De oudste foto dateert uit 1897(nr. 1). De jongste van heel kort na WO II (nr. 78). De jongste foto dateert dus van zo'n dertig jaar vóór het publiceren van het kijkboekje.

Elke keuze -zeker hier- is arbitrair, maar Vyncke bracht een evenwichtige mélange van verenigingen en groepen : onderwijs, politiek, toneel, sport, bedrijfs- en handelsleven, onderwijs, liefdadigheid... netjes gespreid over de diverse levensbeschouwelijke zuilen ook. De samenstelster heeft zich ongetwijfeld uitgeput om bij elke foto een zo volledig mogelijke informatie te plaatsen.

Maar de foto's geven ook andere informatie : de alledaagse dames- en herenmode van toen die net als nu vaak ver staat van wat modebladen suggereren (nrs. 3, 7, 12, 21, 28, 67); de nu soms potsierlijk overkomende poses die de gefotografeerden blijkbaar vanzelfsprekend aannemen (nrs. 6, 8, 9, 15, 25, 40, 52); de sportoutfit van toen (nrs. 19, 48, 56, 59)... We zien ook de praktijken uit de fotoateliers van destijds : foto's 12 en 41 kregen hetzelfde decor.

En soms, wanneer we de foto's aandachtig bekijken, ontdekken we zelden geziene hoekjes die Vyncke nu eens wel, dan weer niet onder de aandacht bracht.in de bijschriften : de binnenkoer van de Koninklijke Residentie in de Langestraat 69 (nr. 10), een inkijk in de luxueuze Zeedijkvilla "Les Dauphins" toen reeds hotel-restaurant (nr. 67), de verdwenen Marie-Joséschool, het Meiboomschooltje en de Leopoldschool (resp. nrs. 17, 18, 20). Foto 77 is genomen voor de trappen van het toen nieuwe Gerechtshof. De sites van foto's 26, 34, 38 konden wijzelf ook nog niet lokaliseren.

Voor een herhaling van dit formaat dat op nostalgie speelt, is er zeker ruimte en belangstelling, echter wel opgetrokken tot de jaren '70.

"Kent u ze nog... de Oostendenaars" vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert in het fonds Ostendiana(ter plaatse consulteerbaar, maar niet om mee te nemen) en in de uitleen onder het nr. OOST. 938.1.

III

"Oostende 1975. Een jaar wel en wee van de Oostendse gemeenschap" verscheen in Oostende in 1975 [BGO 2.118; hierna OO75 genoemd]. Auteur was Julien Van Remoortere.

Een eigenaardig boekje dat geen vervolg kende. Het bood een fotografisch jaaroverzicht van de gebeurtenissen in de stad dat voorbije jaar voorzien van onderschriften met hier en daar een kwinkslag. De politici van toen lopen verdacht veel in de kijker in dit boekje : Jan Piers, Alfons Laridon, Jan Felix... Het zeldzaam geworden boekje geeft ons een idee van Oostende tijdens de seventies : een stad die toen ook al snel veranderde maar niet steeds met veel oog voor toekomstige

evoluties. Vele aspecten komen helaas niet aan bod, zoals het cultuurleven "met grote C". Wat we ook niet zien is de politieke machtsstrijd die volop woedde.
"Oostende 1975" vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert in het fonds Ostendiana en in de uitleen onder het nr. OOST.938.1.

IV

"Oostende in oude prentkaarten deel 2" voor het eerst in 1981 gepubliceerd was het logische gevolg op het succes van deel 1 [BGO 0607; hierna OIOP2 genoemd]. Het stramien was identiek.
Opnieuw enkele opmerkingen :
2 : geen mailboot maar evenwel het peilingsschip "Belgique".
4 : die specifieke treinwagons waren geladen met kolen, niet met vis.
5 : niet loodswezen maar Car-Ferry. De losplaats in beeld lag vlak achter de oude vismijn.
19 : dit waren turbineschepen (met schroeven dus).
21 : geen kotters maar evenwel stoomtrawlers.
46 : let op de sierfontein die toen nog het Marie-Joséplein sierde en na een tweede leven op het Conscienceplein nu spoorloos is.
47 : let op de oorspronkelijke constructie van het tramhuisje op het Marie-Joséplein.
67 : zeldzaam beeld van het imposante herenhuis dat vóór de bouw van het Hotel Regina op de hoek Vlaanderenstraat/Van Iseghemlaan stond.
74 : rechts, achter het huis met publiciteit voor Sunlight-zeep op de gevel : oude ingang van de terreinen van de baddiensten.
101 : "Veni vidi vici" was een sigarenmerk, géén leuze van de handelaar;
103 : De twee villa's die later tot het Hotel Osborne zouden worden omgebouwd zien we hier nog in originele gedaante.
117 : werd nooit Museum, wel tentoonstellingsruimte vanaf 1981, onder de toen al lang vergeten geraakte, originele naam "Venetiaanse Gaanderijen".
132 : Kerkstraat 10 : het geklasseerde pand Kerkstraat is hier nog te zien met gevel die gelijkvloers nog niet tot winkelpand is verbouwd.
135 : de oude Vuurtorenwijk werd geen woonwijk maar een industriële zone. De huizen in beeld zijn te situeren op de plaats van het huidige Vissersdok.

Ook van dit deel is er een recente herdruk (2000) in de reeks "Toen-boekjes". De onderschriften werden helaas niet geactualiseerd.

"Oostende in oude prentkaarten 2" vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert in het fonds Ostendiana.

V

In 1983 bracht André Van Caillie (°1930) dan zijn eerste "Oud Oostende in beeld" uit [BGO 5.403; hierna OOIB1 genoemd]. Er zouden er nog vier volgen telkens met een tussentijd van twee jaar. Voor deze publicaties kon Van Caillie op de eerste plaats putten uit zijn persoonlijke, ongemeen rijke fotocollectie over Oostende, die hij gedurende enkele decennia samen had gebracht Die collectie omvatte opnamen van één van zijn voorouders die rond 1900 als amateur-fotograaf heel wat hoekjes vastlegde. Een andere collectie in zijn bezit was deze van de Oostendse architect André Daniels. Die omvatte ondermeer foto-opnamen van zowat al de gebouwen die hij had ontworpen.

Elk deel bevat zo'n 200 foto's en verloopt in grote lijnen chronologisch van de vroegste foto's tot de jongste, en behandelt nagenoeg het gehele stadsgebied. De laatste foto's zijn steeds gewijd aan

de randgebieden : Vuurtorenwijk, Conterdam, Stene Dorp, Mariakerke, Raversijde. De onderschriften en de dateringen zijn zeer summier, maar doorgaans exact.

Bij enkele foto's toch nog wat commentaar :
8. De wallen werden gebruikt als bleek voor linnengoed : vandaar de witte vlekken op de wallen.
12. Het eerste chalet was zoals geschreven Brits van origine. Het betrof een soort prefabconstructie ontworpen door architect W.J. Green en gebouwd door een gespecialiseerde firma, Lucas Bros (Bros = Brothers), die veel dergelijke gemakkelijk verscheepbare gebouwen naar de kolonies exporteerde.
15 & 16 : een nog niet volgebouwde Albert I Promenade
62 : achter het ingangsgebouw van het aquarium ligt de fotostudio Lebon
73 : is inderdaad 1912 (op foto's van de begrafenis van Burgemeester Pieters is de met publiciteit behangen omheining van de werf van Hotel Excelsia te zien.)
106 : Het Postgebouw bevond zich niet op de plaats van de discotheek van de ex-stadsbibliotheek, maar wel aan de overzijde van de straat (pare nummers).
183 : het gebouw achter de roomijskar en de tram is het oude Hotel du Parc aan het Marie-Joséplein.

OIOB1 vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen onder OOST. 938.1.

VI

In 1985 was André Van Caillie op de afspraak met deel 2 van "Oud Oostende in beeld" [BGO 5.403; hierna OOIB2 genoemd]. Opnieuw 200 foto's met percentsgewijze meer aandacht dan in deel 1 voor de Vuurtorenwijk, de Conterdam en Stene-dorp en ook meer aandacht voor de periode na 1918.

9 : Het opvallende witte gebouw achter het nooit voltooide koninklijk paleis-in-opbouw is het Hotel de Prusse op de hoek Spanjaardstraat/Capucijnenstraat/(nog niet bestaande) Van Iseghemlaan (zie foto 18 in hetzelfde boek). De huizen links liggen ook in de Capucijnenstraat.
26. De straat op het voorplan is de Kaaistraat.
41. De mensen op de Vindicitivelaan kijken geïnteresseerd naar een torpedoboot.
66. Links in beeld de zonnewering van A la Ville de Londres (hoek Kapellestraat/Ooststraat)(zie foto 96)
82 : Rechts de souvenirwinkel Haegheman-Wagner, de oom en tante van James Ensor.
90 : Is dezelfde site van foto 66.
95 :Inderdaad heropgebouwd (2000-2001)!!!
146 : De Villas Iris en Caroline resp. op de hoek Parijsstraat/Koningstraat en ernaast in de Parijsstraat, waren tot één geheel omgebouwd en via een tunnel verbonden met de Venetiaanse Gaanderijen. Hier verbleef Barones de Vaughan.
154 : Spiegelbeeld!
173 : Uiterst links de ingang van de "Garre" (zie nr. 178)

OIOB2 vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen onder OOST.938.1.

VII

Van Caillie's deel 3 volgde zoals aangekondigd in 1987 [BGO 5.403; hierna OOIB3 genoemd]. Opnieuw 200 foto's, opnieuw schitterend materiaal (bijvoorbeeld nrs. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 18, 19,20, 21, 32, 49, 50, 66, 88, 115,129, 130, 155, 163...)

3 : Het grote gebouw rechts ligt niet in de Capucijnenstraat maar op de hoek Hofstraat/Platformstraat. Het is het latere hotel Cecil-Verviers, dan Coq d'Or en nog later Bero. (vgl. Oud Oostende in Beeld 3, foto 116)
9 : Een badkar die is ingericht als voederwagen voor de paarden
19 : Rond het koninklijk paleis-in-opbouw dienen de terreinen als bleek voor linnen
22 : spiegelbeeld!
33 : de muur achteraan is wellicht deze van de oude Kon. Stallingen in de Van Iseghemlaan
42 : tussenfase tussen Kursaal II en Kursaal III

OIOB3 vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen bij OOST. 938.1.

VIII

Op het boek "Het vroegere Mariakerke en Raversijde" van Roland Pierloot (uitg. Het Streekboek in Nieuwerkerken-Waas in 1987) (BGO 0976) valt weinig aan te merken : de samensteller (°1938) kende "zijn" verdwenen Mariakerke en Raversijde tot in de puntjes. Het is een schitterend boek met veel ongekend beeldmateriaal van twee spectaculair geëvolueerde stadsdelen. Roland Pierloot was occasioneel ook medewerker aan ons tijdschrift.

"Het vroegere Mariakerke en Raversijde" vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen bij OOST. 938.1.

IX

Vader en zoon Edouard (1907-1989) en Marcel (°1957) Vanalderweireldt zijn de samenstellers van "Het Oostende van toen. Een eeuw Oostende in beeld aan de hand van oude foto's en prentkaarten" [BGO 1.005; hierna HOVT genoemd]. Edouard, "Wardje", leverde ook enkele bijdragen in ons tijdschrift. Na Wardje's' dood bracht zoon Marcel nog een tweede kijkboek uit maar verkocht naderhand de fotocollectie in aparte onderdelen.

Aangezien het boek verscheen in 1988 en de "een eeuw" in de titel niet nader gespecificeerd werd in de titel, mogen we foto's verwachten uit de periode 1888-1988. Wat echter niet zo is. Het boek, dat 240 foto's telt, volgt als het ware een traject door de stad: Ernest Feysplein, Handelsdokken, Visserskaai, Schipperskwartier, de markten en het Wapenplein met tussendoor andere straten van het oude centrum; verder : Albert I Promenade, Kursaal, strand, Post en Leopoldpark, Renbaan, buurt Petit Paris, staketsels en haven. Enkele foto's zijn gewijd aan de overstroming van 1953.

Een goede zaak is dat de onderschriften bij het fotomateriaal iets uitgebreider zijn dan bij Vyncke of Van Caillie en dus meer informatie geven. Toch vonden we volgende onjuistheden die we hier naast enkele andere opmerkingen brengen :

42 : is een uitsnit van een prentkaart (NDPhot) en als dusdanig terug te vinden in A. Van Caillie, Oud Oostende in Beeld 2, nr. 87.
44 : een schilderij van Charles Wildt is niet de vismarkt in de 19de eeuw maar wel die in de 17de eeuw. Auteur van het prototype is niét Bossuet, maar een ongekend meester. Bossuet schilderde wél de vroeg-19de eeuwse Vismarkt.
61 : De Braderie van 1933 vond plaats op het Wapenplein en niet op de Groentenmarkt. De gevels op de foto zijn de gevels op de oostkant van het Wapenplein (vgl. "Kent u ze nog... de Oostendenaars", foto 57).
81 : Het fotoatelier Lebon was een ándere locatie dan deze van Dubar (op foto 70). Alleen al de schaduw op foto 70 kán niet indien het atelier Dubar eveneens op de hoek Van

Iseghemlaan/Louisastraat zou gestaan hebben. Het atelier Dubar is te situeren tussen Langestraat en Spanjaardstraat (oostzijde).
83 : Een houten Kursaal kan niet "steen voor steen" afgebroken worden ??!!
Hier kan ik aan toevoegen dat de bijbouw in glas en gietijzer van dit Kursaal nog eens verplaatst is geworden en in Dunkerque fungeerde als garagegebouw, later als opslagplaats van de baddiensten van de stad. Ik bezocht het in 1996 en nam er foto's van. Later werd het gedemonteerd en zou – verzekerde de stadsarchivaris mij - het een nieuwe bestemming krijgen binnen Dunkerque.
86 : dit is Kursaal III i.p.v. Kursaal II
98 : Het gebouw op het voorplan is het "Pavillon du Rhin', niet de "Cercle des Bains"
124 toont het interieur van de balzaal van Kursaal II en niet het interieur van het Theater aan het Marie-Joséplein. Van dit theater is mij geen enkele binnenopname gekend (mogelijks wel van het toneel tijdens een opvoering, maar niet van de zaal of het foyer).
158 : De begrafenisstoet trekt door de Adolf Buylstraat (we zien de omheinde werf van het Excelsia Hotel, het latere A la Ville de Londres). Een van de zeldzame foto's waarop we de Burgerwacht zien. Let ook op de brandende maar met zwart gaas omfloerste gaslantaarn (dit detail is beter te zien op de originele foto's).
168 : de huizen op de achtergrond zijn deze van de Westhelling-Kursaal.
175 : De Stenen Bank verdween naar mijn mening enkele jaren vroeger dan 1971.
176 : De architect van de Noorse Stallingen was niet Alexandre Marcel (zoals toen echter nog algemeen werd verondersteld), maar de Noor Ivar A. Knudsen.
196 : Het is niet Jef Keuwels, zoals op de prentkaart en in de tekst staat, maar musicus Jef Keurvels die verbonden was aan het folkloristisch koor "Loze Visschertje".
221 : Dit tafereel met de walvis van 1885 is geen foto maar een tekening die via fotokaarten gereproduceerd werd door het huis Haegheman-Wagner (zie daaromtrent De Plate 1992/201-203).
239 : de schilder van de fresco's in het fort Napoleon is niet Pinx. Pieper maar Otto Pieper (°1881). "Pinx." is de afkorting van "pinxit" en betekent :"heeft dit geschilderd".

Uiteraard bevat het boek van de Vanalderweireldts veel schitterend materiaal dat, mits een goede lezing, boeiend historisch materiaal biedt. Mijn voorkeur gaat – omwille van de zeldzaamheid - naar de nrs. 2, 3, 9, 13, 14, 34, 35, 55, 78, 84, 89, 93, 98, 100, 123, 124, 132, 133, 135, 140, 148, 149, 153, 158, 170, 220 en 222.

In de Bibliotheek Kris Lambert vindt u "Het Oostende van toen" in de uitleen bij OOST 938.1 en ook nog eens in het Fonds Ostendiana.

X

Deel 4 van Van Caillie's reeks "Oud Oostende in beeld", verscheen in 1989 [BGO 5.403; hierna OOIB4 genoemd].
1 : toont ons de duinenzone voorbij de Kon. Villa nog bijna ongerept
7. De toren van de Sint-Pieterskerk is bovenaan van een stellage voorzien zoals te zien op de foto's tijdens en na de brand. De foto is dus mogelijks 1896.
25 : op het Hotel Cecil prijkt een belvedère
28 : uitgebrand ca. 1999 en gesloopt 2000. Nieuwbouw 2000-2001.
32 : Het Hotel du Cercle Catholique : een prachtig laat 18de eeuws herenhuis
42 : vaag op de achtergrond : het oude klooster der Zwartzusters. Het eerste Heemkundig Museum (1899-1903) moet te situeren zijn in één van de twee huizen tussen het hotel en het oude klooster. Een trapaanzet in empirestijl nu nog in de oudheidkundige collectie van de stad, is uit één van deze twee panden afkomstig.
44 : deze foto ontkracht de soms gehoorde stelling als dat de levensgrote bronzen sculptuur van een paard een voorstelling van het paard "Prince Rose zou zijn : de foto is van vóór W.O.I. Het paard "Prince Rose" koerste tijdens het interbellum.

75 : In de Warschaustraat zijn de terreinen en de gebouwen van de baddiensten duidelijk te zien. Let ook op de bebouwing van de noordkant van de Wellingtonstraat.
87 : dit pand is Christinastraat 69 –naast het "Spaans Huisje"- en is nu "De Natuurwinkel-Mordan". Daarvóór was het een veilingshuis en nog vroeger een zaak voor slaapcomfort "De Ster" genaamd.
93 : het Hotel Alberta was daarvóór de souvenirwinkel Ensor-Haegheman
107 : gesloopt en start nieuwbouw in 2001
115 : nu CD-zaak " Billboard"
152 : de Post was in werkelijkheid in een pand aan de overzijde van de straat (pare nummers) gevestigd (zie OOIB1/ 106 waar ze echter ook al verkeerd gelokaliseerd wordt in de tekst)
166 : het café De Poorter ofwel "Bij Poorters" op deze foto in frontaalbeeld genomen, zien we op OOIB1/126 mooi gesitueerd in het ruimere straatverband.

OIOB4 vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen onder OOST 938.1.

XI

"Oud Oostende in Beeld 5" uit 1991werd helaas André Van Caillie's laatste kijkboek [OOIB5]. Enkele jaren later zou de auteur grote delen van zijn collectie van de hand doen (nu geïntegreerd in de Verz. E. Markey).
5 : op deze foto is uiterst rechts het glas-en-metalen dak van de "Skating Rink " te zien. Weldra zou deze constructie volledig ingebouwd raken. De "Skating-rink" zélf, een schaatspiste, kende slechts een kort bestaan.
8 :In het huis rechts heeft James Ensor nog gewoond.
17: Net als 16 een zeldzaam beeld op de huizenrij in de Capucijnenstraat waar het Mijnplein nu ligt. In het lagere gebouw, het laatste dat men kan zien op de foto, was de Rijkswacht gevestigd.
48-49 : A l'Industrie Ostendaise (De bazar van Lebon) : op die plats vinden we nu de fast-foodzaak Pizza-Hut.
140 : Dit was het "Ostend House", het huis van de verkavelaar Louis Delbouille (zie ook foto 159). Het grote huis is op deze foto reeds in twee panden opgedeeld en daartoe wat verbouwd. De ene gevel kreeg een schilderbeurt waardoor de oorspronkelijke eenheid minder opvalt. Een schitterende foto van "Ostend House" onmiddellijk na het beëindigen van de bouwcampagne vindt u in de studie van Marc Constandt over Delbouille en Dujardin.
169 : Voor alle officiële basketballmatchen werd het basketterrein met grote zeildoeken afgeschermd voor niet-betalende blikken. En wie herinnert zich nog de stuntgroep "Teufels Kerle" die hier in de jaren '60 elke zomer vertoning gaf?
172 : De buste van Teniers stond niet "op" de Villa Teniers, maar wel tegen de gevel. Het werd later wel boven op het appartementsgebouw "Teniers" (op dezelfde lokatie) geplaatst. Voor enkele jaren verdween het beeld van boven op het appartementsgebouw. We zagen het, gepolychromeerd intussen, terug in een tuintje van een fermette in de Clemens Heulestraat 17, in de buurt van "O.L.V. van 't Pompje" nabij de vaart Oostende-Brugge, op het grondgebied Oudenburg.
177. De tabakswinkel Simon siert niet langer het Heemkundig Museum in het Feestpaleis. Voorlopig is er nog geen oplossing voor herlocalisatie in het Oostends Historisch Museum. Uiteraard blijven alle onderdelen bewaard.

OIOB5 vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert zowel in het fonds Ostendiana als in de uitleen onder nr. 00ST 938.1.

XII

Huguette Vanden Weghe verlegde radicaal de tijdgrenzen in haar "Als de tijd van toen : Oostende 1950-60" [BGO 2.117; hierna ATVT genoemd].(Oostende, Uitg. Manga, 1992). In tegenstelling tot de publicisten van Oostendse kijkboeken vóór haar concentreerde ze zich op een decennium dat nog dicht bij haar lezerspubliek stond : de fifties. Vele foto's (niet altijd van goede kwaliteit) tonen Oostende einde vijftiger jaren. Maar in tegenstelling tot wat de ondertitel suggereert komen nogal wat foto's voor die ouder zijn. Helaas en onbegrijpelijk zijn de bladzijden niet genummerd.

1950-1960 : Het was de tijd van de burgemeesters Henri Serruys, Louis Van den Driessche en Adolf Van Glabbeke en eventjes ook Jan Piers die in januari 1959 aantrad. Het boek kent enkele lange tekstgedeelten. In "De metamorfose van een stad" komen de grote veranderingen aan bod : wat verdween, wat nieuw bijkwam. De foto's ondersteunen de tekst slechts matig. "Winkelen langs de Boulevard" is een kleine studie over het reilen en zeilen in de Alfons Pieterslaan, middenstandsstraat par-excellence. Een derde tekst is "Oostendes grootste warenhuis : de SEO". "De voetbaluitstap en ... naar de Soldatenberg" besluit het boek. De eerste tekst is eerder opsommend, de laatste drie steken vol nostalgie. Allicht voornamelijk geput uit herinneringen van de schrijfster zelfs en haar naaste omgeving. Maar beweren dat dit boek een totaalbeeld biedt van het Oostende tussen 1950 en 1960, zoals de titel aangeeft, ware onjuist : de politieke evolutie, de kiesstrijd, de cultuur, de sport, de architectuur, de haven en visserij, het toerisme, het transport, het fastueuze bezoek van de vorsten van Monaco en dat van de Sjah, de begrafenis van Burgemeester Van Glabbeke, beelden van de overstroming van 1953, de kermis, het ontspanningsleven in de breedste zin, een manifestatie met "interim-burgemeester" Van den Driessche... ... komen quasi niet aan bod.

Toch heel wat interessant beeldmateriaal : beelden van de stadsmetamorfoses bij de aanleg van de autostradeterminus en het Stadhuis, de aanleg van nieuwe stadswijken zoals "Vogelzang", S.E.O-nostalgia met foto's die soms wel uit de jaren '30 of vroeger –1894- dateren (maar bijvoorbeeld ook geen foto van de legendarische "percentenzondag" toen nochtans "heel Oostende op de been was"); heel wat beeldmateriaal van de Alfons Pieterslaan : braderies, winkelpanden, visleursters met daartussen een verloren beeld uit de Kapellestraat ("Grand Bazar") en van een radiowinkel in de Christinastraat –deze naast "hoeden Jacqueloot" waar later een slagerij gevestigd was- (de foto met "Contant Crediet" op de etalageruit geschilderd), eerste steenleggingen van stadhuis, vakschool en slachthuis, bouw van Post en Feest- en Kultuurpaleis...

Er is zeker ruimte voor een iets ruimer opgevat kijkboek over deze periode (en waarom niet meteen van de jaren '60 erbij?)

U vindt het boek in de bibliotheek Kris Lambert onder de referentie OOST 938.1 en uiteraard ook in het Fonds Ostendiana.

XIII

Vader Wardje Vanalderweireldt was er niet meer bij toen zoon Marcel in 1992 bij Marc Van de Wiele in Brugge "Oostende, de memoires van een stad" [BGO 1.006; hierna OOME genoemd] publiceerde, het vervolg op hun gezamenlijke "Oostende van toen".

255 foto's telt het boek : 2 in het voorwerk, 250 "officiële" in het corpus plus drie in het nawerk die een voorsmaakje prentendeerden te zijn op een derde deel "Oostende onder de Duitse bezetting".

Dit boek bevat enkele reproducties van schilderijen, gravures en litho's uit de 17de, 18de en 19de eeuw, uit de periode vóór de fotografie dus (nrs. 1-9; 18-19; 34-36; 46, 138, 160, 186, 212-215).

Maar het echte fotomateriaal bevat ronduit schitterende opnamen, vaak van zelden geziene hoekjes, met ook aandacht voor de periode na WOII. De schilderijen van Hansoul (212-215) over Napoleon zijn fantaisistisch; laat dit duidelijk zijn.
1 : Deze gravure is zeer fantaisistisch en dus onbetrouwbaar als historisch document.
33 : Het crucifix en het Onze-Lieve-Vrouwbeeldje hingen aan de gevel van het huis hoek Verloren Straat/Sint-Niklaasstraat, kant van de Verloren Straat. Het huisje staat er nog steeds en bleef goed herkenbaar. De Spanjaardstraat komt dus in deze foto niet aan bod.
37 : De straat die midden op de foto rechts van het midden verticaal verloopt tot aan de Visserskaai is de Nieuwstraat. De huizengevels naar de kijker gekeerd links van de Nieuwstraat zijn deze van het Mijnplein (vgl. met Oud Oostende in beeld 5/169); de twee gevels naar de kijker gekeerd rechts onder zijn huizen op de Groentenmarkt en de achterliggende zijn deze van de Sint-Franciscusstraat. De vuurtoren in opbouw is de derde vuurtoren : we zien de noodvuurtoren die fungeerde na het opblazen van de tweede en vóór het in gebruik nemen van de derde links bij de duinen. Enkel indien men de eerste vuurtoren (op het Zeeheldenplein) niet zou meerekenen is de vuurtoren in beeld de tweede. We zien ook nog even de top van het torentje van de Vleesmarkt boven de daken uitpriemen.
38 & 39 : Zijn geen panoramas van het Visserskwartier maar de Vlaanderenstraat.
38 : Toont het zelden op foto's voorkomende, imposante herenhuis op de plaats waar achteraf het hotel Regina kwam, hoek Vlaanderenstraat/Van Iseghemlaan. Aan de overzijde bemerken we ook eventjes een schutting rond de voorm. Kon. Stallingen (plaats van het latere Kon. Theater).
40 : Huis gesloopt in voorjaar 2000.
41 : Constant Permeke komt op de foto niet voor; hij was trouwens helemaal niet aanwezig tijdens deze gebeurtenis.
47 : Deze glas-en-metaal-constructie was een latere uitbouw van het eerste Kursaal dat wel degelijk in hout was.
49 : Terras van het tweede Kursaal, niet het derde
54 : Let op de elegante zorg waarmee het hoogste gedeelte van de zijgevel van het gebouw naast villa Emma-William (Wellington Hotel) versierd is.
61 : De Babylonestraat is niet de Poststraat maar de verdwenen straat iets meer naar het zuiden.
79 : Is niet de bouw van het Thermae Palace maar van de ondergrondse badinstellingen.
81 : Zijn niet de Kon. Gaanderijen maar de Gaanderijen van het Royal Palace hotel.
106 : Zijn uiteraard de Kon. Gaanderijen en niet het Royal Palace Hotel.
112 : Het Buckingham Palace hotel heette nooit Terminus Hotel maar wel Hotel Belvedère.
121 : Deze foto stelt zeker niet de bouw van de Sint-Janskerk voor. Wellicht is deze foto zelfs niet in Oostende te situeren : het enorme, karakteristieke industriële bouwwerk op de achtergrond is me onbekend.
141 : Foto is een 8 à 10 jaar jonger dan het opgegeven jaar 1950.
145-146 : teksten zijn omgewisseld.
153 : Op de achtergrond zien we het Royal Palace Hotel.
162 : Denny Bros is de afkorting van Denny Brothers.
164 : Uiterst rechts één van de twee (identieke) dienstgebouwtjes van de Leopoldsluis.
217 : Pinx Pieper moet zijn : Otto Pieper (zie hoger).

U vindt het boek in de Bibliotheek Kris Lambert onder het nr. OOST 938.1 en in het Fonds Ostendiana.

XIV

De eerste tentoonstelling die het team van de stedelijke cultuurdienst in de Venetiaanse Gaanderijen bracht (1994) was meteen een voltreffer : "De bevrijding van Oostende". Anno 1994 : 50 jaar na de bevrijding.

De tentoonstelling werd opgebouwd rond de collectie André Asseloos (1922-2001), aangevuld met bruiklenen van andere instanties. Er verscheen een catalogus (BGO 2.041), of liever, een kijkboek of album. De korte teksten (NFED) bestond uit een interview met André Asseloos, voornamelijk handelend over diens persoonlijke oorlogservaringen. Een historiek van Oostende in de aanloop naar, tijdens, en de jaren nà WOII bleef helaas uit. Maar het fotomateriaal (125 nrs.) maakt veel goed.

Heel schaars is het fotomateriaal uit de tijd onmiddellijk vóór de oorlog : nr. 2 toont de Carnavalstoet van 1939 ter hoogte van de Leopold II laan met de karikaturale koppen van o.a. Churchill en Hitler.

Veel foto's zijn uiteraard gewijd aan de verwoestingen van de stad : Ooststraat (nr. 3), Splendid Hotel (nr. 5), Kapellestraat (nr. 6), Wapenplein (nrs. 9-10), Breidelstraat (eveneens nr. 10), Hendrik Serruyslaan (nr. 11), Schouwburg (nr. 15)... Schitterende foto's van een verdwenen, niet meer te herkennen stadsdeel zijn nr. 14 : de Ooststraat en de Poststraat (postgebouw is te zien op het einde van de straat rechts) en nr. 18 : de Ooststraat richting Visserskaai.

Foto 13 is niet Zeedijk maar Albert I Wandeling
Foto 17 toont niet de hoek Wapenplein/Adolf Buylstraat maar de hoek Louisastraat/Wapenplein. De zware gewelven zijn deze van de "Hoge Wacht", toen in gebruik als stadsbibliotheek. De foto dateert van enkele dagen of weken na het bombardement : het puin wordt volop geruimd, de ruïnes gesloopt (vergelijk met OOIB3/15 & 4/140)
Foto 19 is niet de hoek Langestraat/Kapellestraat –wat topografisch onmogelijk is- maar de hoek Vlaanderenstraat-Langestraat (nu plaats van Tearoom Benny).

De meeste onderschriften bij de foto's geven een accurate localisatie van de sites. Dit is geen overbodige luxe want sommige sites zijn voor de generaties die WOII enkel nog kennen van horen zeggen, quasi onherkenbaar.

Mogen we er dan ook van uitgaan dat, wanneer de lokalisaties in de onderteksten ontbreken, de samenstellers het zelf niet wisten en dat het niet zomaar om een vergetelheid ging?

Foto 23 is niet gelocaliseerd door de samenstellers : het zijn geen gebombardeerde huizen maar wel het Stadhuis tijdens de afbraak van dit gebombardeerde en uitgebrande gebouw. Op foto 9 is trouwens -door een vensteropening- ook reeds de opvallende witte muur met grote boog te zien.
Foto 117 toont de puinen van het uitgebrande Royal Palace Hotel (rechts zien we nog heel even de hoek 17 Oktoberstraat/Zeedijk)

Wat betreft foto 7 : we vrezen dat dit niet Oostende is; idem dito de foto's 96-98.

Foto's van de bombardementen van mei 1940 zélf ontbreken in het boek. Wel zijn er foto's van de sloop van het Kursaal (nr. 28), van bunkers, de Atlantikwall en de strandversperringen, van het Royal Palace Hotel dat als depot van voedingswaren fungeerde (nrs. 84-85), en uiteraard van de bevrijding zelf.
De nrs. 51-52 tonen een ongelukkig neergekomen valschermspringer. De straat is de Kaïrostraat.
De foto"s van de optocht van teruggekeerde gedeporteerden (nr. 121) zijn genomen in de Nieuwpoortsesteenweg.

Een verbazende foto is nr. 79 : een stoomtram met een lange rij goederenwagons die door de Alfons Pieterslaan rijdt.

U vindt het boek "De bevrijding van Oostende" in de bibliotheek Kris Lambert onder de referentie 938.1 en uiteraard ook in het Fonds Ostendiana. Dit boek is momenteel nog in de handel en ook te verkrijgen in de cultuurdienst van de Stad Oostende.

XV

Tot slot de jongste in de rij : Omer Vilain's "Archiefbeelden Oostende" (Uitg. Alan Sutton, Brussel, 1999). (ISBN 90-76684-01-4)[hierna AROO genoemd].

Omer VILAIN (°1924), stadsbibliothecaris van Oostende tot eind 1988, brengt in dit kijkboek een klassieke wandeling langs straten van de binnenstad, het Hazegras, de buurt van de Alfons Pieterslaan, de Albert I Promende met strand en zee. We zien de grote hotels en enkele typische cafés, de stationsbuurt, het Achturenhuis. Op de foto van de schuttersvereniging herkennen we de auteur himself als "sire". Dichter bij ons is een beeld van "hoedjesdag".
Uitgangspunt van dit boek was de lezer een algemeen beeld te geven van de stad zoals ze vroeger was. Vandaar dat wat we "uitzonderlijke beelden" noemen, in dit boek afwezig zijn.

Dit kijkboek verscheen ook in het Frans en is in beide talen nog in de handel verkrijgbaar.
Uiteraard ook exemplaren in de Bibliotheek Kris Lambert, zowel in "Ostendiana" als in de uitleen.

BESLUIT
Ondanks die vele fotoboeken met alles samen enkele duizenden foto's blijven vele hoekjes van het oude Oostende ongekend juist wegens gebrek aan oud fotomateriaal : zo kennen we geen foto's met interieurs van de oude Sint-Pieterskerk, noch van buitenzichten van vóór de brand met uitzondering van het kerkportaal- en torenzone, van de bouw van de Sint-Jozefskerk of van de voorlopige Sint-Jozefskerk, oude opnamen in de Capucijnenkerk of in de noodkerk van Sint-Petrus en Paulus, de Cirkelstraat, het Prinsenhof, interieurs van de koninklijke residenties, interieurs van het 1° Station en het 1° Zeestation, de doolhof in het Laiterietje, de Brusselstraat, Kleine Weststraat, Maria Hofstraat, de Alfons Pieterslaan of Karel Janssenslaan in het beginstadium van bebouwing, de terreinen waar later de Visserskaai kwam, de Westpoort, de twee kapellen van het Klooster van de zusters der Liefde in de Langestraat, oude binnenopnamen van de Anglikaanse kerk, het echte geboortehuis van James Ensor, de Skating-Rink.. Idem dito de bouw van de vuurtorens II, III en IV, het heemkundig Museum in "Chez Pan" en in het Stadhuis,de oude Spoorweg rondom Maria-Hendrikapark en vooral ter hoogte van de Meiboom en de Conterdam...
Geen enkel fotoboek brengt foto's van één van de oude Bal du Rat Morts, binnenzichten van het Thermenhotel en het oud Zwembad, de aanleg van de nieuwe vissershaven en de inhuldiging ervan, de bibliotheek in de Leon Spilliaertstraat of in het oude theatergebouw, de oude begraafplaats nabij Petit Paris, de twee molens nabij Petit Paris... en zoveel andere zaken.

VERDWENEN EN (BIJNA) VERGETEN

De huizen
-Luifels in glas en metaal : OOIB1/87; OOIB3/65, OOIB5/120, 125, 155
-Vensterluiken : zie o.a. OOIB1/101, 136, 137
-Spionnetjes-ofwel spionspiegels : zie o.a. OIOP2/132 – OOIB4/26
-Belvedères : op de Ville de Londres ex-Excelsia hotel (OOIB4/180), op het Hotel Majestic (vele foto's), op het hotel Cecil
-Vlaggenmasten : op de oudste foto's heeft omzeggens elk huis in de "betere" straten zijn eigen vlaggenmast. Hoe meer de tijd vordert, hoe minder vlaggenmasten er te tellen vallen.

-Plaatjes op huisgevels met aanduiding hydrantaansluitingen : OOME/130 (in de marge links waar twee foto-opnamen elkaar toevallig overlappen),
-T.V.-antennes : typisch voor de jaren 50 en 60 toen de daken door een bos van antennes bezet waren, en daarna snel verdwenen na de aanleg van het kabeldistributienet (OOIB4/190; OOIB5/180). Andere steden, zoals bv. Sint-Niklaas, waren tot in de jaren '80 ontsierd door het antennenwoud.
Op straat
-Benzinepompen in de stad : OOIB5/78 & 161; OOME/133.
-Tweetalige straatnaamborden : oa. OOIB4/142; OOIB5/74, 96.
-Waterpompen : oa. OOIB1/127; OOIB2/142 (Bonenstraat); AROO/36-onder (Vismarkt)
-Monumentale brievenbussen : minder prozaïsch dan deze van vandaag de dag. Werkelijk waardige bakens in het straatbeeld voor het belangrijkste communicatiemiddel van toen : de brief!
-Vuilnisemmers : oorspronkelijk een bonte variëteit (OOIB5/194), later vervangen door uniforme exemplaren in metaal, op hun beurt verdreven door de plastic vuilniszak.
-Ijsroomkarretjes : OIOP1/32, 33, 55, 83
-Kauwgum- en andere automaten : OOIB4/191; OOIB5/190; OOME/90

Transport
-Koetsen : vele foto's
-Stadstrams : vele foto's tonen ons de stadstrams –zowel stoomtrams als electrische- op de - Visserskaai, de Van Iseghemlaan, de Rogierlaan, de Alfons Pieterslaan, de Torhoutsesteenweg... ze verdwenen in de jaren '50 uit het stadsbeeld. Her en der zie je aan oude gevels in die straten nu nog de metalen elementen waaraan het electriciteitsnet van de trams was vastgehecht : Van Iseghemlaan 61/63, 0110 (Lido) & 131; Torhoutsesteenweg 14/16, 32/34 & 35; Alfons Pieterslaan : Schoenen Bertil, 47 (Vyva), 102 (Tuyttens), 93, 108, 122)... .
-Paardenkarren en stootkarren : op de meeste foto's van straten in ruime variëteit
-Overzetbootjes : oa. OOIB4/164

De menselijke fauna
-Wandelstokken : de meeste heren dragen als vast attribuut een wandelstok mee
-Loopjongens :oa. : OOIB5/41
-Krantenventers : AROO/26
-Personen in klederdrachten : o.a. OOIB5/24, 18, 39
-Visleursters : AROO/91, ATVT/46, OOIB2/133, 165; OOIB3/96; OOIB4/108, 125, 134, 135...

Muziek
-Orkesten in danszalen... anno 2001 onbetaalbaar!!! Zie o.a. : KUZN/62 (Kursaal); KUZN/65 (Achturenhuis) OOIB1/71 (Luna Park); OOIB5/42 (La Terrasse), OOIB5/90 (Waterhuis)... nu onbetaalbaar!
-Dansorgels : OOIB1/174

Handel & Economie
-S.E.O : oa. ATVT 52, 76 & 86; OOIB2/176; OOIB4/178-179
-Lokale banken : oa. OIOP1/57; OIOP2/59 & 46; OOIB2/85 & 162; OOIB4/170

Cultuur was nooit prioritair :
De stadsbibliotheek en het museum waren ooit ondergebracht in het theatergebouw ("Chez Pan"): OOIB4/187.

"ACH GIJ RIJKE LIEDEN MET AL UW GELD"

Vlaamse vissersliederen met sociale inslag 1830-1930. Honderd jaar ellende en verdriet van de Vlaamse vissers en hun gezin.

Auteur : ***Jef KLAUSING***

Bij onze vissersliederen valt het op hoe de teksten de nadruk leggen op de armoede, de ellende, het zware werk en de onverschilligheid van de buitenstaanders over de toestand van de vissers. Het zijn aanvankelijk liederen van zelfbeklag en berusting in het wrede lot. Men smeekt om bijstand. Dit smeken gaat over in verwijten, verwordt tot wrok, haat en zelfs dreiging tegen het establishment dat hun miserie niet kent, hun ellende negeert; tenzij om op bals en feesten kwistig met fortuinen te gooien, niet om de eigen gulhartigheid te bewijzen, maar vooral om de eigen rijkdom tentoon te spreiden.

De liederen die onze vissersmensen zongen en optekenden in hun "calepings" en schrijfboeken zijn hierdoor de belangrijkste levende getuigenissen van wat er meegemaakt werd in onze visserijmiddens. Ze gingen tientallen jaren mee. Men zong ze op het werk in de visconservenfabrieken of bij het roer tijdens de eenzame nachtwachten en om een traan te doen vloeien tijdens familiefeesten en in café chantants.

Dit heeft mij ertoe aangezet om met deze nog bestaande getuigenissen de aandacht te vestigen op de prijs die betaald werd door de mannen die de vis met gevaar van hun leven en in de grootste armoede uit de zee aan land zetten.

Jef KLAUSING

In de reeks Provinciale prijzen voor geschiedenis en volkskunde werden de Provinciale premies voor 1994 voor volkskunde voorbehouden.
In de reeks niet-academisch gevormden ging de eerste premie en de bronzen ereplaket naar dit boek van Jef Klausing.

Volgens de jury "is dit werk rijk aan inhoud, geeft het een troosteloos beeld van de onmacht van de Vlaamse vissersbevolking in haar ongelijke strijd tegen het establishment. De 35 liedteksten verwoorden dit leed en sociaal onrecht, dat uitzonderlijk aanleiding geeft tot rebellie of opstand".

Inmiddels heeft Jef zijn boek opnieuw bewerkt.

Uitgegeven door het gemeentebestuur van Koksijde in samenwerking met de Vrienden van het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke.
Voorafinschrijving tot 15 januari 2002, 420 fr. (thuisbesteld), 370 fr. (af te halen). Prijs na 15 januari 2002 : 400 fr. (zonder thuisbestelling).
Het bedrag dient gestort te worden op rekening 800-2226143-71 van de Vrienden van het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke, met vermelding "... ex Boek J. Klausing, (afgehaald) of (thuisbesteld).

Het boek (± 150 blz., formaat A4) zal verschijnen begin 2002 en wordt niet verkocht in de boekhandel !

EFFECTIEVE LEDEN 2001

Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Debrock	Garenmarkt 10 - App. 1	8000 Brugge
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Mevr.	Rosy	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Farasyn	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	August	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Nuytten	Karel Janssenslaan 33/13	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Servaes	Plantenstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Zeeweg 44	8490 Jabbeke
Dhr.	Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Paardenmarkt 8	8490 Jabbeke
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Bauwens	Visserskaai 39	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Mevr.	Ghislaine	Chatlen	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilskerke
Dhr.	Mathieu	De Vestele	Ringlaan Noord 74	8420 De Haan
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Delahaye	Taboralaan 18	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Devisch	Roekstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Heughebaert	Verenigde Natieslaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Menu		
Dhr.	D.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
		Photo Tropic	Albert I Promenade 66	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Maurice	Quaghebeur	Hendrik Serruyslaan 48	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr.	Hendrik	Van Hoecke	Van Iseghemlaan 49/5	8400 Oostende
Mevr.	Angela	Van Lancker	Albert I Promenade 38/4	8400 Oostende
Mevr.	Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400 Oostende
Dhr.	Michel	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10 A	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Vandamme	Zeedijk 139	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
Mevr.	E.	Deceuninck	Marcel Aubertinlaan 65/26	2600 Antwerpen
Dhr.	Pierre	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Versluys	Kapellestraat 167	8450 Bredene
Dhr.	André	Vlietinck	Hugo Verriesstraat 9	1702 Dilbeek
		VVF Oostende	Dr. L. Colensstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

Dhr.	André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr.	Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Baert	Nieuwe Langestraat 87	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	André	Baroen	Hendrik Conscienceplein 1	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Beulen	August Vermeylenstraat 6	8421 Vlissegem
Dhr.	M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Mevr.	Pierre	Bottu	Albert I Wandeling 53/52	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Callebaut	Kaaistraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr.	Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Mevr.	Margueritt	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr. en Mev.		De Vliegher-Ducheyne	Stationsstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr.	Fernand	De Vriese	Stockholmstraat 39/6	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Deckers	Dekenijstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Declercq	Mariakerkelaan 16	8400 Oostende
E.H.	Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Mevr.		Dedrie-Vandergunst	Meiboomlaan 12	8400 Oostende
Dhr.	Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Dhr.	Martin	Deherdt	Mariakerkeplein 9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende

Dhr.	Alain	Delanghe	Ernest Feysplein 8/5	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Kapucijnenstraat 27	8400 Oostende
Mll.	Jeanne	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	D.	Descamps	Stockholmstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Desnerck	Watergangstraat 9	8420 De Haan
Mevr.	Maria	Devisch	Driftweg 65	8450 Bredene
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Mevr.	Anne	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Dhr.	Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Doeuvre	Leeuwerikenstraat 181	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Elleboudt	Orteliuslaan 15	8420 De Haan
Dhr.	Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr.	Franky	Fiers	Kerkeveldweg 52	1640 St. Genes.-Rode
Dhr.	Patrick	Florizoone	Spermaliestraat 255	8433Slijpe
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Charles	Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Dhr.	Paul	Gerard	K. Van De Woestijnestraat 3	9000 Gent
Dhr.	Thierry	Gerard	Bosbesstenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Germonprez	Nukkerstraat 2	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Geselle	Vindictivelaan 24/17	8400 Oostende
Dhr.	Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Mevr.	Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	A.	Goetry	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Dhr.	Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Hostyn	Waregemlaan 3	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Huys	Groenendijkstraat 18	8450 Bredene
Dhr.	Staf	Huys	Heiebree 87	9031 Drongen
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Kimpe	Jules Peurquaetstraat 18/2	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Klausing	Koninginnelaan 34/2	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Mevr.	Christa	Kurthen	Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Kyndt	Gistelsesteenweg 11	8460 Westkerke
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende

Dhr.	Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr.	Monique	Lanoye	Brusselstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr.	J.	Laschet	Nieuwe Langestraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	Vic	Leerman	Stanleylaan 69	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Lisabeth	Heidebloemstraat 24	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr.	Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Mevr.	Marie-Chri	Mahieu	Duinenstraat 123	8450 Bredene
Dhr.	Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
E.H.	André	Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400 Oostende
[redacted]				
Dhr.	Raymond	Mollet	Christinastraat 102	8400 Oostende
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Montmorency	Albert I Promenade 65/16	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Mevr.		Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirynck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Nieuwenhuyse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Nolf	Nieuwpoortsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Passchijn	Druivenlaan 9	8400 Oostende
Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Mevr.		Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Torhoutsesteenweg 53/5	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Mevr.	S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Mevr.	Victoire	Ponjaert	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Poppe	Jozef II straat 29/8	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr.	John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr & Mevr		Pruvost	Mercuriuslaan 13/3	1180 Brussel
Dhr.	Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr.	Werner	Rabau	Kaaistraat 13/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Roose	Violierenlaan 68	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Michaël	Serruys	Tiensestraat 35/1	3000 Leuven
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutstesteenweg 362	8400 Oostende

Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr.	Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vaes	Zandvoordestraat 157	8460 Oudenburg
Dhr.	Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Valcke	Leopold II laan 18/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Van Coolput	Dasselt 43	9400 Denderwindeke
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Mevr.		Van der Heyde	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Dhr.	Antoine	Van Egten	St Sebastiaansstraat 53/43	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Mevr.	J.	Vanaudenhove	Ooievaarslaan 1/207	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Dhr.	Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Vandenhouweele	Madeliefjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.	I	Vanderputte	Peter Benoitstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	André	Vandevelde	Mansveldstraat 70	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	R.	Vanhixe	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Goedheidstraat 12/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Dhr.	René	Verdonck	Karel Janssenslaan 29/15	8400 Oostende
Mevr.	Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Gerda	Verhulst	Gerststraat 57	8400 Oostende
Dhr.	F.	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Vrijheidstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Mari	Viaene	Kaaistraat 5/4	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
		Vrienden Sted. Musea	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Claude	Waterlot	Zeedijk 134/4	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Wegielski	Sint-Clarastraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthellling 11/28	8400 Oostende
Mevr.	Rita	Werbrouck	Louisastraat 35/8	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende

Mevr.	Jeanine	Ackaert	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr.	Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Eddy	Bacquaert	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Baillière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Mevr.	Nicole	Bakker	De Schans 8	2140 Borgerhout
Dhr.	Jean	Beckmann	Violierenlaan 74	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Borgoo	Van Hembdenstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr. & Mev.		Boucquez-Laplasse	Driftweg 59	8450 Bredene
Dhr.		Braem	Clivialaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Boris	Capon	Ibisstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Mevr.	Sara	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Carrein	Rozenlaan 2/402	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	René	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
E.H.	Jan	Corneillie	Ernest Feysplein 8/1	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Dhr.	Luc	David	Langestraat 60/5	8400 Oostende
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Mevr.	Lucienne	De Jonghe	Oostendelaan 27	8430 Middelkerke
Mevr.	Gerda	De Kievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Micheline	De Meurisse	Kairostraat 11-13/1	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Debrouwer	Kapellestraat 62/36	8450 Bredene
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Declercq	Prinses Elisabethlaan 2	8450 Bredene
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Mevr.		Degruyter-Ferier	Aug. Vermeylenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Deschacht	Westlaan 28	8400 Oostende

Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Aleks	Deseyne	Duindoornlaan 2	8400 Oostende
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Devos	Gouwelozestraat 50	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
		Dexia Bank	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Y.	Dingens	Leopold II laan 6	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Dobbelaer	Epsomlaan 13	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Erwin	Durlinger	Anjelierenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Dhr.	François	Falin	Stormmeeuwstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Mej.	Anne-Mari	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Germeys	Bouwmeesterstraat 5	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Germonpre	Karel Janssenslaan 13/3	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Goderis	Salvialaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Guldensporenlaan 16/6	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 305	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Leerman	Koninginnelaan 59/6	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Kerkstraat 12	8520 Kuurne
Dhr.	Jean-Marie	Lermyte	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	Georges	Loones	Albert I laan 155	8670 Oostduinkerke
Dhr.	Walter	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 83	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Messens	Esdoornlaan 20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Mevr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	St Paulusstraat 14/1	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Muyle	Prinses Elisabethlaan 23	8450 Bredene
Mevr.		Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Nevens	Kievitenlaan 22	8420 De Haan

Dhr.	Frank	Nootaert	Koninginnelaan 59/4	8400 Oostende
Dhr.	Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende
Dhr.	Werner	Pieters	Stokkellaan 140	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Frans	Puystiens	Nieuwelaan 169/15	1040 Etterbeek
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450 Bredene
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr.	Jean	Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.		Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoen	Acacialaan 21	8470 Gistel
Dhr.	Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 8/8	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Sys	Roeselarestraat 68 B	8600 Esen
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Tytgat	Ossenmarkt 14	2000 Antwerpen
Dhr.	Carlos	Van Cauwberghe	Gistelsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr. en Mv.		Van Den Broecke	Torhoutsesteenweg 234/5	8400 Oostende
Dhr.	Rudy	Van Den Meersschaut	Beekstraat 56/2	9100 Sint Niklaas
Dhr.	Paul	Van der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende
Dhr.	Danny	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Mevr.	Elisabeth	Vandecasteele	Euprh Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Vandenberghe	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr.	Robert	Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr.	Alain	Vanhooren	Dikke Beuklaan 32/24	1090 Jette
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Mevr.	Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Mevr.	Christiane	Vantorre	Haverstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vantournhout	Kairostraat 82	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Vantyghem	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Odile	Verbiest	Stockholmstraat 39/7	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Adelin	Verslype	Velodroomstraat 46	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Volcke	Vandersticheleństraat 135	8400 Oostende
Dhr.	André	Vollmacher	Ooststraat 42B/7	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende

Mevr.	Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr.	Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

DE LIDKAARTEN ZULLEN, UITZONDERLIJ, DIT JAAR MEEGESTUURD WORDEN MET

HET FEBRUARI NUMMER

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK
TORHOUTSESTEENWEG 196
8400 OOSTENDE

BON MEEBRENGEN A.U.B.

BETALING CASH OF EEN CHECK
GELDIG VANAF 15/1/2002 TOT EN
MET 28/2/2002

BLANCO PAPIER
PRIMA KWALITEIT HOGE WITHEID
GESCHIKT VOOR ALLE PRINT- EN KOPIEERTOEPASSINGEN FORMAAT A4
80G WIT

1 PAK 500 BLAD NU AAN DE PRIJS VAN 5,33 € (215BFR)

1 DOOS VAN 2500 BLAD

+ 500 GRATIS

AAN DE PRIJS VAN 26,03 € (1050BFR)

AANTAL PAKKEN	AANTAL DOZEN

2002 - 37

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

FEBRUARI 2002

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

© COLLECTION FOTO: FERNAND BOVIT

« Bouillabaisse Chevalier »

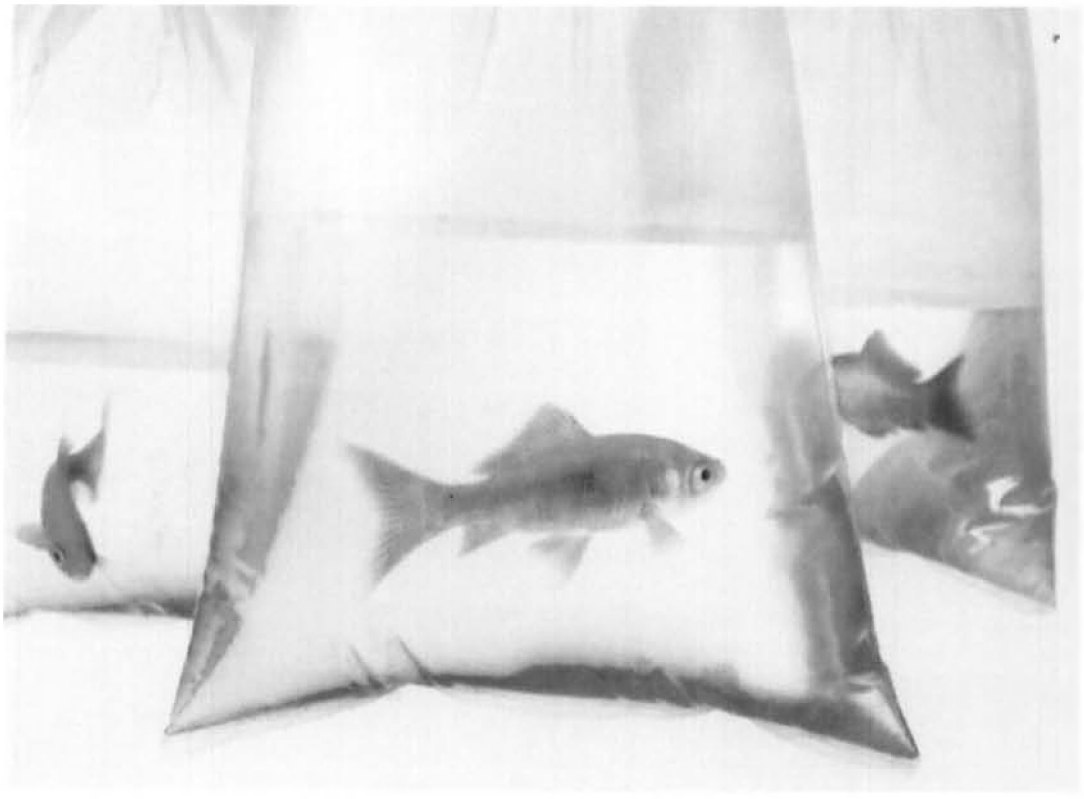

« bijna » even vers,
zeker véél lekkerder

albert 1 promenade 66 - 8400 oostende
telefoon en fax 059 705874 e-mail vanderaa@pandora.be

Le Chevalier

Valentijn Menu € 49.50 aperitief, wijn en koffie inclusief

geserveerd op 14 -15-16-17 februari 2002

bestel Uw *Valentijn Menu* en maak kans op magnum "Champagne Ransudin"

trekking 24 februari

le chevalier is coversponsor februari 2002

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

" De Plate "

V.Z.W.

De Cultuurdienst van de Stad Oostende nodigt alle leden van onze kring uit op een spreekbeurt over de **"OOSTENDSE COMPAGNIE"** door de heer Jan PARMENTIER, commissaris van de tentoonstelling "Oostende & Co", welke deze zomer in de Venetiaanse Gaanderijen zal plaatsgrijpen.

Deze voordracht vindt plaats op maandag 25 februari 2002 om 19 u 30 in de Forumzaal van de Bibliotheek Kris Lambert (stedelijke openbare bibliotheek aan de Wellingtonstraat).

Wij kunnen deze spreekbeurt ten zeerste aanbevelen

ISSN = 1373-0762

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 2 **Prijs per los nummer : 60 Fr.**
MAAND februari 2002

IN DIT NUMMER

blz. 42 : **M. CAPON** : Sportkring Voorwaarts Oostende. Oorsprong en begin van een voetbalvereniging (2).

blz. 52 : **I. VAN HYFTE** :Was het "Spaans huisje" dan wel zo historisch om het te beschermen ?

blz. 54 : **S. IPPEL** : Sebastien le Prêtre, markies de Vauban

blz. 57 : **R. VANCRAEYNEST** : Oostendse kijkboeken opnieuw bekeken (een kleine aanvulling)

In het vorige nummer heeft de hoofdredacteur, uw dienaar, een paar "kemels geschoten".
Op blz. 2002-23 vergat hij August GOETHAELS te vermelden als lid van het Bestuur. Op blz. 2002-27 vergat hij dhr. Julien BERARD te vermelden als Effectief lid en op blz. 2002-29 staat Mevr. Julien BERARD niet vermeld als steunend lid.
Waarvoor mijn verontschuldigingen. Maar het is natuurlijk de fout van de computer !!!

Jean Pierre FALISE

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer :

Michel Capon : Westlaan 19, 8400 Oostende.
Ivan Van Hyfte : Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Simon Ippel : Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Raymond Vancraeynest : Blauwkasteelstraat 103, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

FEBRUARI AKTIVITEIT

Donderdag 28 FEBRUARI om 20u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE MARITIEME SITE OOSTENDE EN DE BOUW VAN EEN NIEUW HOUTEN SCHIP**

Deze voordracht wordt verzorgd door Dhr **André NOLF**

Dhr NOLF is Aalstenaar (1944) met van vaders wege West-Vlaamse roots uit Torhout 69. Gestart bij de Jezuïeten voelde hij zich toch alras aangetrokken door de techniek en studeerde in 1967 af te Aalst als Technisch Ingenieur mechanica. Werd reserveofficier bij de zeemacht en ging zich zodanig interesseren voor het Ballet van Vlaanderen dat hij er een sympathieke soliste huwde. Hij werd shipmanager bij Mercantile Marine Engineering nadien Mercantile-Beliard te Antwerpen. Via E.N.I. te Aartselaar werd hij projectleider van de elektrische installatie van onze "Prins Filip" en nog 3 chemicaliëntankers op de Boelwerf te Temse. Op de scheepswerf van Rupelmonde werd hij projectleider van de bouw van Splithoppers voor de baggeraar Jan De Nul. In 1997 kwam hij een jaartje tot rust waarna hij, als de geknipte man, vanaf februari 1998 de Maritieme Site Oostende (MSO) ging leiden.

De inrichting van de oude werf Seghers en de beroemde Amandine waren zijn eerste Oostendse exploten. Daarop volgde de garnaalvisser Cragnon en werd gestart met het baggerschip Vlaanderen XVII. Ondertussen zit ook de Paster Pype in de lift maar de bouw van een zeewaardige replica van een historische houten Oostendse visserssloep was een echte uitdaging.
Voor de bouw van een historisch Oostends vaartuig kwamen verschillende schuiten en sloepen in aanmerking. Uiteindelijk werd gekozen voor het meest representatieve historische type vaartuig van Oostende dat vanaf 1870 te Oostende zijn intrede deed nl de "Oostendse tweemastsloep". Deze tweemastsloep is tevens het laatste type van een Vlaams zeilvissersvaartuig dat in de vaart bleef.
De bouw van dit 17,45m lange en 5,35m brede schip met een diepgang van 1,8m vóór en 2,45m achter zal integraal geschieden in de werkplaatsen van MSO met VDAB cursisten die een opleiding krijgen in scheepsbouw en scheepsherstelling onder leiding van vast personeel. Ter ondersteuning wordt beroep gedaan op scheepstimmerlui die nog over de nodige know how en kennis beschikken
Een bedrag van een goeie 740.000 Euro (ca 30.000.000 Bef) voor de bouw werd vooropgesteld.
Dit verzinkt in het niets bij de bouw van de zoveel grotere broers zoals de Hollandse "Batavia" en de Franse "La Fayette" (raming 2.400.000.000 Bef)

Dhr NOLF is een uiterst vlotte spreker die leeft in, met en vóór de MSO en zijn lezing wordt geïllustreerd.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid Men zegge het voort !!!

SPORTKRING VOORWAARTS OOSTENDE
OORSPRONG EN BEGIN VAN EEN VOETBALVERENIGING (2)

door **Michel CAPON**

S.K. VOORWAARTS OOSTENDE

Bij een evaluatievergadering van S.K. Vischmijn, na de corpo-competitie van het voorjaar 1947, werd vastgesteld dat er "zich vele moeilijkheden stelden om 's zaterdags op te treden; de mogelijkheid onder ogen te zien om het als effectieve club te beproeven" (Z.W; 11.06.48).

Na protest van clubs van hogere afdelingen die hun spelers 's zaterdags in liefhebbersvoetbal zagen optreden, waardoor ze de volgende dag 's zondags in eigen wedstrijden vermoeid en/of gekwetst opkwamen, besliste de B.V.B, dat deze spelers niet meer mochten optreden in de liefhebberscompetitie.

S.K. Vischmijn zag zich genoodzaakt te kiezen. Geldmiddelen waren potentieel aanwezig, komende van de toen na W.O. II zeer bloeiende en florerende vishandel. Een gedeelte van het bestuur wilde hoger op. Het werd een moeilijke bevalling.

In de vergadering van 03.06.47 werd het voorstel tot aansluiting bij de B.V.B. aanvaard met 8 stemmen voor, 7 tegen en 1 onthouding (Z.W. 11.06.48). De desbetreffende statuten werden ook goedgekeurd. Er werd een nieuw bestuur gekozen en reeds op 13 juni werd de aanvraag tot aansluiting bij de B.V.B. gevraagd. Evenwel maakte de B.V.B. opmerking aangaande de naam S.K. Vischmijn.

De club was inderdaad reeds bij de Bond geacteerd in het corporatief voetbal (vanaf 16.11.38) onder V.C. Vischmijn Oostende. Men wordt verplicht de naam te veranderen en het zal op voorstel van Ondervoorzitter Eugène TRATSAERT dat men de V van Vischmijn zal veranderen in de V van Voorwaarts. Vandaar de naam S.K. VOORWAARTS OOSTENDE. Onder het stamboeknummer 4715 werd S.K.V.O. officieel bij de Bond aangesloten op datum van 03 juni 1947 (5). De schrapping van V.C. Vischmijn gebeurde op 14/8/47.

De stichting en de opmaak van de statuten greep plaats op 3 juni 1947 in het nieuw lokaal Hotel de Bruges, de Smet de Naeyerlaan 10, uitgebaat door Daniël QUINTENS.

Het bestuur werd als volgt samengesteld (6) :

- Erevoorzitter : Albert CHRISTIAEN (7)
- Voorzitter : Alfons DAVID (8)
- Ondervoorzitters : Eugène TRATSAERT (9) en René NIEUWENHUYSSE (10)
- Secretaris : Daniël QUINTENS (11)
- Hulp schrijver : Jean POPPE (12)
- Schatbewaarder : Pierre KIMPE (2)
- Materiaaloverste : Oscar DAMMAN (13)
- Verzorger : Daniël ANTHIERENS (14)
- Vaandrig : .Leopold DECEUNINCK (15)
- Oefenmeester : Raymond QUINTENS (16)
- Commissarissen : Gustaaf OSTERWIND (17)
  Pierre VANSTEEGER (18)
  Oscar VANSTEEGER (19)
  Willy SABBE (20)

Emiel THOON (21)
Louis REILZEN (22)
Leon HOLLEBEKE (23)
Albert SCHARLÉ (24)

Kleur : Groen en Wit (zoals voorheen)

Lokaal : Hotel de Bruges, de Smet de Naeyerlaan 10 uitgebaat door secretaris Daniël QUINTENS; Ingevolge verhuis van de secretaris werd het lokaal overgebracht naar Café Monico, Jozef II straat 46 (thans 3 Sleutels, hoek Christinastraat/Jozef II straat) Oostende.

Plein : aan het vliegveld te Stene (25).

In de loop van het voetbaljaar 1947 werden volgende bestuursleden toegevoegd :
Emiel QUINTENS (26)
Frans VANDEKIEBOOM (27)
Noël DECLERCK (28)

Verder in 1948 en 49 :
Oscar KNOCKAERT (29)
Etienne SERVAES (30)
Gustaaf VANBERWAER (31)
Georges MORRISSON (32)
Aimé VERDUYN (33)

Uiteraard haakten, nadien, enkele stichtende bestuursleden af. Zoals men kan opmaken uit de verwijzingen waren veel bestuursleden betrokken bij de visnijverheid.

SUPPORTERS CLUBS S.K.V.O.

1. Sportkring

In Café Sportkring, hoek Leeuwerikenstraat 125/Van Dijckstraat uitgebaat door Frans DESCHACHT. In feite is dit altijd een bis-lokaal geweest van zowel F.C. Transport-S.K.Vischmijn en S.K. Voorwaarts.

De supporters bestonden vooral uit mensen van de wijk Vette Gas – Hoge Barriere. Is dan ook de oudste supportersclub.

2. S.K.V.O. Genegen

De stichting van deze vereniging werd door Het Kustblad van zondag 03.08.47 als volgt belicht :
"Zaterdag had de stichting plaats in het lokaal Café Neptunus, Ieperstraat 19 Oostende, van de vereniging "S.K.V.O. Genegen", supportersclub van de nieuwgeboren sportclub S.K.V.O.
De opkomst en de inschrijving van leden overtrof alle verwachtingen. Pierre KIMPE, de bereidwillige en welsprekende afgevaardigde der moedermaatschappij, ging er met een flinke vaart door, hetgeen de gemoederen in de gewenste stemming bracht. Het wakkere bestuur onder de leiding van de Erevoorzitter Thomas KYNDT (34) werd als volgt samengesteld :

Voorzitter : Victor OSTERWIND (35)
Ondervoorzitter : Hendrik MOERMAN (36)
Secretaris : Joseph YGODT (37)

Penningmeester : Roger DYSERINCK (38)
Commissarissen : Andre WALSCHAERT
Henri ROUZEE (39)
Adolf DECLERCK (40)

Na de toespraken werd het een gezellig samenzijn en in een bomvol lokaal werden dan ook alle opgekomenen met een lekker hapje vergast. Wat een geestdrift ! Zang en leute zoals in de goeie ouen tijd, en waaraan het schoon geslacht lustig en niet minder luidruchtig deelnam".

Voorgaande alinea weerspiegelt duidelijk de tijdsgeest, de sociale gemeenschapmentaliteit en de volksontspanning van toen.

3. In de loop van het eerste voetbaljaar kwamen nog volgende clubs tot stand :

- in Café L"Espérance, Dorpstraat te Mariakerke onder voorzitterschap van Désiré MEERSCHAERT.

- in Café Bien Venu, Christinastraat 142 Oostende, bij Bob (naast achterkant van de vorige Standaard Boekhandel – voorheen Cinema Cameo, Kapellestraat).

1947-1948 : Begin van de K.B.V.B.- competitie

S.K. Voorwaarts Oostende startte in de K.B.V.B.-competitie in de reeks Provinciale III afdeling A op 07.09.47 met een uitwedstrijd tegen S.K. Wenduine, de ploeg van apotheker FRAEYS, en werd met een droge 4-0 verslagen. 125 supporters hadden de verplaatsing meegemaakt.

De laatste wedstrijd – 23 mei 1948 – eindigde met een 5-0 overwinning van S.K.V.O. eveneens tegen S.K. Wenduine.

De volgende spelers werden in de eerste ploeg opgesteld :

Doelmannen : Carlos GALLEIN – Albert RYCKIERE – Fernand WILLEMS
Achterspelers : Michel VERMEERSCH – Emiel QUINTENS – DEMOOR – Jean LABIAU – Fernand TRATSAERT – Robert PAUWELS
Middenlijn : Frans DESCHACHT – Georges SERRU – Albert TOMMELEIN – Louis VANBELLE
Voorlijn : Raymond OSTERWIND – Gerard RYCKIERE – Camiel DEDULLE – Robert PAUWELS – Charles DESCHACHT – Febrie DEDULLE – Albert VERBURGH – Arthur VOLBRECHT – André DELRUE – Frans BEERNAERTS

De kapitein van de ploeg, de welbespraakte Camiel DEDULLE, was met 38 doelpunten de goalgetter. Georges SERRU nam aan alle wedstrijden deel, hetzij één meer dan Charles DESCHACHT en Camiel DEDULLE.

Na dit eerste effectieve competitiejaar werd begonnen met het omsluiten van het terrein : in de beginfase 100 meter. Ook een tribunetje van 15 m lang en 3 m breed werd opgetrokken.

1948-1949

Het voetbaljaar daarop bracht S.K.V.O. het voor mekaar kampioen te spelen in de III afdeling A zonder één nederlaag te kennen. Ze hadden zich merkelijk versterkt met Marcel VANHALME (Cercle Brugge), Robert en Louis VANSTEEGER (V.G.O.) en André JANSSENS (W.S. Oudenburg).

De verslaggever van het Kustblad van 06.05.49 zag het aldus :

" De competitie loopt zo stilaan op haar laatste benen en over veertien dagen plaatsen wij een orgelpunt na een kampioenschap dat voor de Groen-Witten bepaald als schitterend mag bestempeld worden. Nog 2 wedstrijden zonder nederlaag en dan zal de dikkerd uit de Monico mogen zeggen dat het groen-wit vaandel iedere speeldag lustig aan de gevel van zijn lokaal te wapperen hing".

De topschutter werd nogmaals Camiel DEDULLE met 43 stuks vóór Robert VERSTEEGER met 30 eenheden.

Type elftal: volgens het WM-systeem opstelling van destijds :

FERIER (41)

POPPE (42) LABIAU (43)

VANHALME (44) SERRU (45) L VANSTEEGER (46)

OSTERWIND (47) – JANSSENS (48) – DEDULLE (49) – R.VANSTEEGER (50)- DESCHACHT (51)

Ook de reserven, begeleid door Oscar VANSTEEGER, speelden kampioen in de IV Speciale B (52) voor de eerste ploegen van Hermes Oostende (53) en C.S. Les Ailes Raversijde (54).

1949/1950

S.K.V.O. speelde opnieuw kampioen in II Gewestelijke Afdeling A. De laatste wedstrijd werd met een ruime 7-1 zege tegen E.G. Gistel afgesloten. Opnieuw was Camiel DEDULLE de beste doelmaker.

Het jaar daarop, 1950-51, werd opgeklommen naar II Provinciaal, waar stadsgenoot V.G.O. acteerde. De strijd om de beste ploeg (na A.S.O.) was aangebroken. Dat is een ander verhaal !

VERWIJZINGEN

(5) Ingevolgde fusie met Hermes Club Oostende werd S.K. Voorwaarts Oostende definitief van de bondslijsten geschrapt op 01.07.99 onder de laatste voorzitter Pierre RYCKEWAERT. De fusieclub kreeg de naam Hoger Op Oostende en speelt thans in 2e Provinciale Afdeling West-Vlaanderen.
(6) De Zeewacht 01.08.47.
(7) Albert CHRISTIAEN: ° Duinkerke 27.11.14, reder + gemeenteraadslid CVP, Ieperstraat 50 Oostende
(8) Alfons DAVID : ° Oostende, vishandelaar, Londenstraat 8.
(9) Eugène TRATSAERT : ° Oostende02.02.03, ontvanger vismijn, Ieperstraat 2.
(10) René NIEUWENHUYSE : ° Oostende 25.01.1893, vishandelaar, de Smet de Naeyerlaan 30.
(11) Daniël QUINTENS : ° Oostende 16.05.14, horeca-uitbater, de Smet de Naeyerlaan 10, voorheen Lijsterbeslaan 48.
(12) Jean POPPE : ° Secondigné 06.05.15, pakjesdrager NMBS, Leeuwerikenstraat 88.
(13) Oscar DAMMAN : handelaar in kisten.
(14) Daniël ANTHIERENS : ° Assebroek 11.01.17, visvervoerder, Sportstraat 14.
(15) Leopold DECEUNINCK : ° Oostende 15.11.1890, visweger, Frere Orbanstraat 37.
(16) Raymond QUINTENS : ° Oostende 23.11.07, zelfstandig elektricien, Aartshertogstraat 6 (thans privé woning).
(17) Gustaaf OSTERWIND : vishandelaar.
(18) Pierre VANSTEEGER : ° Lombardsijde 20.02.1899, vishandelaar, Aartshertogstraat 98.
(19) Oscar VANSTEEGER : ° Lombardsijde 23.08.01, vishandelaar, Aartshertogstraat 10 (thans dagbladwinkel).

(20) Willy SABBE : ° Oostende 03.10.13, vishandelaar, Leffingestraat 147.
(21) Emiel THOON : ° Oostende 04.03.12, mandenmaker, Kerkstraat 44. Uitbating : hoek Ooststraat/Kaaistraat.
(22) Louis REILZEN : ° Oostende 16.11.1890, vismijncommissaris, Chaletstraat 7. Was ook betrokken bij turnafdeling V.G.O.
(23) Leon HOLLEBEKE : ° Villeneuve Surlot 08.08.16, vislosser, in de volksfolklore gekend als "Kromme Leon", Nieuwpoortsesteenweg 695.
(24) Albert SCHARLÉ : Luxemburgse nationaliteit, vishandelaar. Gekend als "Berten de Luxemburger".
(25) Langs de M. Sabbestraat (voorheen Koeienstraat en Koerspleinstraat). Zie : Straatnamen van Oostende, D. Deschacht, blz. 86 en 105) en uiteinde Van Dijckstraat. Was te bereiken met tram 6 of 7 (Kustblad 07.09.47).
(26) Emiel QUINTENS: ° Oostende 23.10.11, hulpapotheker, Schapenstraat 25, nadien Jozef II straat 26.
(27) Frans VANDEKIEBOOM : ° Oostende 21.12.01, vishandelaar, Van Iseghemlaan 90.
(28) Noël DECLERCK : ° Oostende 17.11.07, vishandelaar, Bredenesteenweg 5.
(29) Oscar KNOCKAERT : ° Bredene 20.02.14, eerst schrijver/bediende bij Alfons DAVID, waarna vishandelaar, Hennepstraat 10.
(30) Etienne SERVAES : ° Oostende 06.09.22, bediende drukkerij, Poststraat 8.
(31) Gustaaf VANBERWAER : ° Kortenberg 16.03.23, bediende, Kerkstraat 20.
(32) Georges MORRISSON : was van Britse nationaliteit en gekend als "Jim" Morrisson. Van beroep was hij visvervoerder.
Heeft meermaals de spelersgroep van S.K. Vischmijn met zijn, met een zeil overdekte, vrachtwagen vervoerd naar vriendenwedstrijden tegen ploegen van buiten Oostende. Eerst werd de wagen met water gekuist, waarna men hem voorzag van enkele primitieve zitbanken. Aangaande de mogelijke visgeur in het voertuig konden geen onaangename gewaarwordingen opgemerkt worden, aangezien iedere speler dagelijks in zijn werkomgeving met dezelfde atmosfeer omfloerst was.
Jim deed ook dienst als gelegenheidslijnrechter bij de wedstrijden.
(33) Aimé VERDUYN : ° Oostende 07.01.12, vishandelaar, Kapucijnenstraat 50.
(34) Thomas KYNDT : ° Oostende 31.01.1884, aannemer van sanitaire werken, Rogierlaan 67. Was stichter van de folkloregroep "De Vismijnvrienden".
(35) Victor OSTERWIND : ° Oostende 11.10.1895, vishandelaar, Oude Molenstraat 18.
(36) Hendrik MOERMAN, visvervoerder.
(37) Joseph YGODT : ° Oostende 09.02.1891, uitbater Café Neptunus in de Ieperstraat 19.
(38) Roger DYSERINCK: ° Oostende 18.07.23, Sint Jorisstraat 18.
(39) Henri ROUZEE : ° Milfordhaven 29.04.16, visser, Kerkstraat 50.
(40) Adolf DECLERCK: ° Oostende 11.05.11, visser, Velodroomstraat 39.
(41) François FERIER : ° Oostende 01/11/22, monteur bij Beliard & Crighton. Aangesloten in 1937 bij de kadetten V.G.O. Gedwarsboomd als doelmaan bij V.G.O. door LAMMENS, VANBRUSSEL en BRACKX. Bij Corpo van Beliard & Crighton fungeerde hij als rechtsbinnen. Bij S.K.V.O. vanaf 01/07/48.
(42) Alfons POPPE : ° Oostende 09.08.20. Visbewerker. Start bij V.G.O.-kadetten in 1930. Competitie 47/48 naar S.V. Bredene. S.K.V.O. 01.07.48. De pallieter van het elftal. "De joviale en levenslustige Fons is een kerel die het leven langs de zonnige kant neemt en Gods water over Gods akkertje laat vloeien" (K.B. 03.06.49).
(43) Jean LABIAU : ° Evere 30.11.17. Autogeleider en winkelatelier van zelfgemaakte handschoenen in de Sint Paulusstraat, rechtover Café "Putje"; thans C&A. Speelde bij de reserven van C.S. Schaarbeek. In 1941 kwam hij in Oostende wonen en kwam de rangen versterken van de ploeg van het Casino-Kursaal. Aangesloten bij S.K.V.O. 30.10.47.

(44) Marcel VANHALME : ° Brugge 18.01.23. Casinobediende. Zoon van Florimond, gewezen internationaal van C. Brugge. Gestart bij de kadetten van Cercle Brugge in 1933. Speelde als scholier in 1938 in de eerste ploeg. Bij S.K.V.O. vanaf 02.07.48.

(45) Georges SERRU : ° Stene 07.02.29. Student in de Zeevaartschool. Was een vaste waarde in de ploeg van O.L.V. College Oostende.

(46) Louis VANSTEEGER : ° Oostende 23.11.28. Visbewerker, maar was toen in het leger. Van V.G.O. naar S.K.V.O. op 01.07.48.

(47) Raymond OSTERWIND : ° Oostende 16.11.24. Visbewerker. Begon in 1938 als kadet bij A.S.O. Bij S.K.V.O. op 30.07.48.

(48) André JANSSENS : ° Stene 04.07.28. Visbewerker. Begin : 1942 als kadet bij Neder-Over-Heembeek. Terug naar Oostende in 1944, en bij A.S.O.; waarna W.S. Oudenburg. S.K.V.O. vanaf 01.07.48.

(49) Camiel DEDULLE : ° Carvin (F) 02.12.24. Tramontvanger, nadien visbewerker, daarna militair. Begon als kadet bij A.S.O. Was actief bij V.C. Tram. Vanaf 24.07.47 bij S.K.V.O. Was kapitein van de S.K.V.O.-ploeg. Als goalgetter was er belangstelling van Cercle Brugge door toedoen van ex-doelman Robert BRAET. S.K.V.O. liet hem evenwel niet vrij.

(50) Robert VANSTEEGER : ° Oostende 25.04.25. Vishandelaar. Gestart bij V.G.O. in 1936. Bij S.K.V.O. op 01.07.48.

(51) Charles DESCHACHT : ° Stene 26.08.19. Asfaltbewerker. Als kadet in 1930 aangesloten bij A.S.O., alwaar hij speelde tot en met de junioren. Daarna trad hij aan bij S.K. Oostende (Vlaamsche Voetbalbond). Tijdens de bezetting was hij actief bij S.V. Koekelare. Gedurende de jaren 1944 en 45 trad hij op bij F.C. Transport, daarna bij F.C. Stormvogels. Bij S.K.V.O. vanaf 05.09.47.

(52) "...en ook Oscar VANSTEEGER, die zeker het meest lawaai verwekt, maar die ook het hardst werkt. Hij is fier op zijn reserves en daar is reden toe...". (Z.W. 03.06.49).

(53) Hermes Club Oostende sloot bij de K.B.V.B. aan op 20.08.48 onder stamnummer4981 en startte in de competitie 48/49 (vergt een afzonderlijke bijdrage). Werd geschrapt op 01.07.99 ingevolge de fusie met S.K.V.O. De laatste voorzitter was Bert PEIRSEGAELE. De nieuwe club kreeg de naam van Hoger Op Oostende met voorzitter Bert PEIRSEGAELE en ondervoorzitter Pierre RYCKEWAERT.

(54) Cercle Sportif Les Ailes Raversijde. Aansluiting K.B.V.B. 30.09.48. Wordt in een afzonderlijke bijdrage belicht.

BRONNEN

- Weekbladen (in chronologische volgorde) :

ZW = Zeewacht S = Strand of Pannestrand KB = Kustblad

ZW : 22 aug 36; 15 en 22 okt 38; 12 nov 38; 11 dec 38; 18 mar 39; 22 apr 39; 27 mei 39.
S : 06 jun 42; 4 en 11 dec 43; 15, 22 en 29 jan 44; 12, 19 en 26 feb 44; 18 en 25 mar 44; 2 en 30 apr 44; 13 en 20 mei 44; 14 jun 44; 01 jul 44; 02 sep 44.
ZW : 29 mar 46; 21 jun 46; 28 jun 46; 7 en 28 jul 46.
KB : 25 mei 47; 1 en 15 jun 47.
ZW : 14 jul 47; 01 aug 47.
KB : 03 aug 47; 07 sep 47.
ZW : 12 sep 47; 14 en 28 mei 48; 11 jun 48.
KB : 02 jul 48; 6, 13 en 20 mei 49.
ZW : 03 jun 49.
KB : 03 en 10 jun 49; 08 jul 49.
ZW : 12 mei 50

- Adresboek K.B.V.B. 1948 blz. 208.
- Straatnamen van Oostende, D. DESCHACHT, blz. 86 en 105.
- Het verstoorde Dorp Leffinge, J.M. BARRA.
- Eigen archief

S.K. VOORWAARTS in de beginperiode

Boven v.l.n.r. : René NIEUWENHUYSE (B) – Albert SCHARLE (B) – Alfons NIEUWENHUYSE – Charles RYCKIERE – Febrie DEDULLE – Robert PAUWELS – Fernand WILLEMS – Albert TOMMELEIN – Frans BEERNAERTS – NN – Leopold DECEUNINCK (B) – NN – Albert CHRISTIAEN (B) – NN.

Onder v.l.n.r. : Raymond QUINTENS (B) – Jozef VANSLEMBROUCK (bijgenaamd Jef Miere, terreinverzorger) – Arthur VOLBRECHT – NN – Camiel DEDULLE – Albert RYCKIERE – Fernand TRATSAERT.

(B) = Bestuurslid

S.K. VOORWAARTS in de beginperiode

Boven v.l.n.r. : Eugène TRATSAERT (B) – NN – Alfons POPPE – Frans DESCHACHT – Carlos GALLEIN – Jean LABIAU – Georges SERRU – Robert PAUWELS – Pierre KIMPE (B)

Onder v.l.n.r. : Raymond OSTERWIND – André DELRUE – Camiel DEDULLE – Robert VANSTEEGER – Charles DESCHACHT

(B) = Bestuurslid

S.K.V.O. 29.08.48 : RC DE PANNE – S.K.V.O. 1 - 4 (seizoen 48/49)

Boven v.l.n.r. : Frans FERRIER – Alfons DAVID (voorzitter) – Marcel VANHALME – Robert PAUWELS – Georges SERRU – Alfons POPPE

Onder v.l.n.r. : Louis VANSTEEGER – Raymond OSTERWIND – André JANSSENS – Camiel DEDULLE – Robert VANSTEEGER – Charles DESCHACHT

Laatste wedstrijd van Robert PAUWELS ingevolge beenbreuk na 15 minuten.
Dit was het definitief voetbaleinde van deze man van het eerste uur.
Robert PAUWELS (° Oostende 18.05.25) gestart bij Exelsior Bredene in 1942. Doorliep daarna A.S.O. II, FC Transport, S.K. Vischmijn en S.K. Voorwaarts Oostende. Werd gewaardeerd voor zijn klaar spelinzicht. Was werkzaam in de vismijn.

KAMPIOENENPLOEG S.K.V.O. 49/50. Foto 16.04.50 tegen De Panne : 2 - 2

Boven v.l.n.r. : Louis VANSTEEGER – Marcel VANHALME – Georges SERRU – Laurent RYCKEWAERT – Alfons POPPE – Gilbert VERBEKE (KREUTZER).
Onder v.l.n.r. : Raymond OSTERWIND – André JANSSENS – Camiel DEDULLE – Robert VANSTEEGER – Charles DESCHACHT

WAS HET "SPAANS HUISJE" DAN WEL ZO HISTORISCH OM HET TE BESCHERMEN ?

door **Ivan VAN HYFTE**

2 juli 2001. Vóór het zogenaamd Spaans Huisje, Christinastraat 67, niets dan lachende gezichten van de Oostendse gidsenkring Lange Nelle. Hun voorzitter, Marc LOY, ontvangt van schepen van cultuur, Johan VERSTREKEN, de sleutels van hun nieuwe thuis dat hoegenáámd niet Spaans is. De verwoestende gevolgen van drie jaar Spaanse belegering zijn voldoende gekend. Over de authenticiteit van een Oostenrijks woon-huisje, omwille van het jaar 1741 op de gevel, heb ik grote twijfels. En "een armtierige visserswoning" kan nog net in een Oostends blunderboek.

Daarom een persoonlijke poging tot herschrijven van een stukje Bokrijk.

* * *

De oudste sporen van bewust huisje heb ik teruggevonden in de Volkstelling van 1814 (1). De Fransen die de huisnummering hadden ingevoerd, eind 18e eeuw, gaven nummer 55 aan een "magazijn en winkel van M. PAULUS, meester-schoenmaker, gelegen in de Kerremelkstraat. Die Oostendenaar van afkomst woonde in de Witte Nonnenstraat nr. 12 waar hij in diezelfde bron vermeld staat als "eigenaar-laarzenmaker, 46 jaar". Uit de Nederlandse periode (1815-1830) hebben we dan weer een kaart (2), opgemaakt door "den heer VANDEWATER, landmeter der 1e klasse". Hierop is duidelijk te zien dat van een particulier huisje nog geen sprake is. Dit wordt bevestigd door eenzelfde tekening uit 1835 (3) waarop de kadastrale oppervlakte van het pand toen nog steeds deel uitmaakte van een complex gelegen op de Z.W. hoek van de Witte Nonnenstraat en de Kerremelkstraat. Eigenaars ervan waren dezelfde Martin Pieter PAUL en zijn echtgenote Johanna Maria LENANCKER.

Het is moeilijk te achterhalen wanneer precies, maar zeker is dat dit geheel tussen 1835 en 1843 in twee delen gesplitst werd. Bewijs hiervoor is de verkoop van het goed door het echtpaar PAUL op 13 november 1843 (4) aan Maria SPILLIAERT (5), een "winkelierige" en weduwe van Antoine VAN MOURIK. Zij koopt de twee huizen voor de ronde som van 11.000 Fr. Vooreerst het huis nr. 12 "...ten zuidzyde van de Witte Nonnenstraat" dat ze vóór de koop al bewoonde (= hoekhuis) en vervolgens het huis nr. 55 "...ten westzyde van de Kerremelkstraat...", bewoond door de weduwe BARRAT (= het "Spaans Huisje").

Bij Maria's overlijden op 18 juni 1867 komen haar twee panden toe aan Marie, Cornélie en Emilie VAN MOURIK, "modistes" in Oostende. Emilie sterft eerst (25.05.1893), tien jaar later Cornélie (22.04.1903) en de laatst overblijvende zus verkoopt (6) op 29 augustus 1903 beide goederen voor 40.000 fr. aan twee brouwers : Leopold DESWAEF, echtgenoot van Sylvie VANHUELE en Edgard DESWAEF, echtgenoot van Rose FEYS (7).

In 1906 wordt het hoekhuis Witte Nonnenstraat-Christinastraat opgesplitst in twee wooneenheden en van het "Spaans Huisje" verandert alleen het uitzicht van het koertje (8). Dankzij een merkwaardige foto in "Oud Oostende in beeld – 2" (9) weten we dat Charles VANDEWALLE en Octavie LEFEVERE er in 1910 een wasserijtje uitbaatten. Links van de deur zie je een uithangbord met erop volgende tekst : "Hier wascht en strykt men. Ici on lave et on repasse glaçage".

Op 20 december 1929 gebeurt een deling ten gunste van Edgard DESWAEF, junior. In de akte staat het huisje Christinastraat 67, amper 57 m² groot vermeld als "...winkel, keuken, koer en W.C.; 1e verdieping : één slaapkamer en één bergplaats; erboven een zolder..." (10). Wat sommigen ook beweren, niet als café, wat het trouwens nooit is geweest. Het hoekhuis ernaast nr. 65 was dat wel.

Oudere Oostendenaars bevestigden me dat tot vóór de Tweede Wereldoorlog er inderdaad een handeltje was dat je van op straat niet eens kon zien. In het donker van de keuken werden carnavalsmaskers, snoep, kerstmateriaal of klein speelgoed verkocht.

Op 1 juli 1947 werd het toegewezen aan handelaar Maurice MUNSTER en zijn echtgenote Marie Rose DESWAEF. In de opgave (11) vormen de drie huizen nóg steeds één eigendom. In 1969 sterft in twee maanden tijd het echtpaar en de eigendommen gaan over op de kinderen. Bij K.B. van 22 september 1981 wordt het "Spaans Huisje" beschermd als monument en (voorlopig) van de sloophamer gered. Nog geen jaar later verkopen de kinderen MUNSTER het pittoreske gebouwtje aan Stad Oostende die er een sociale en culturele bestemming wenst aan te geven.

Op 27 oktober 1982 komt Monumenten en Landschappen langs en vindt de renovatie een delicate aangelegenheid vermits de verkrotting al aan de gang is. Ook stadsarchitect J. LEWYLLIE heeft zo zijn mening en in een verslag van 19 oktober 1983 stelt hij een vergevorderde staat van verval vast. Hij stelt voor alles af te breken en de gevelstenen samen met de gave gedeelten van de kapconstructie te hergebruiken. Het Schepencollege geeft op 7 mei 1984 zijn goedkeuring tot afbraak. Schepen Jan CHRISTIAENS was van oordeel dat, vermits rechts naast het "monumentje" een appartementsgebouw werd opgetrokken, de gemene muur het enorme gewicht niet kon ondersteunen. De persoonlijke toelating van PVV-minister POMA ondersteunde de sloop.

Het Bredens afbraakbedrijf VERSLUYS klaarde de klus. Alles wordt gefotografeerd en op plan uitgezet; de afgebroken stenen worden genummerd en daarna gestapeld in de kelders van de Conscienceschool. Een braakliggend terrein is een beschermd monument.

Meer dan 15 jaar is Christinastraat 67 een gapende bres tot het Oostends stadsbestuur aan N.V. Aannemersbedrijf Woudenberg uit Brugge de opdracht geeft de woning te reconstrueren, met het gekende resultaat tussen de aanpalende hoogbouw.

VERWIJZINGEN :

(1) R. ROTSAERT en R.L. DEWULF-HEUS; Volkstelling 1814, deel XIII Stad Oostende, p. 35 en p. 108.
(2) Kadaster-archief West-Vlaanderen. "Stad van Oostende, gezegd d'oude stad 4e Blad".
(3) Kadaster-archief West-Vlaanderen, art. 490 A 988. Met dank aan de heren LARNOU en BERTON;
(4) R.A. Brugge, Depot notaris Felix VAN CAILLIE, akte nr. 2881.
(5) Maria SPILLIAERT ° Oostende 26.09.1795 + Oostende 18.06.1867 was de overgroottante van kunstschilder Léon SPILLIAERT. Zie Computergegevens VVF Oostende (met dank aan de heer André VAN CAILLIE).
(6) R.A. Brugge, Depot notaris Emile VAN CAILLIE, akte nr. 5805.
(7) Opvallend hoeveel Oostendse families en beroepen aan elkaar gelieerd zijn. De grootmoeder van Léon SPILLIAERT, langs vaders zijde, was ook een DESWAEF. En de families FEYS en DESWAEF hadden vóór 1914 al een brouwerij.
(8) Kadasterarchief West-Vlaanderen, schets 1906/17, kad. Nr. A 988 G.
(9) A. VAN CAILLIE "Oud Oostende in beeld" deel 2, nr. 95.
(10) Notariaat VAN CAILLIE. Met dank aan de heer JODTS die me er op wees hoeveel cafés de familie DESWAEF-FEYS wel hadden. In die ene akte alleen al was sprake van herbergen in de Christinastraat nr. 65 en nr. 22, de hoek Vandyckstraat/Torhoutsesteenweg nr. 31, Schipperstraat nr. 12, Capucijnenstraat nr. 8, Sint Jorisstraat nr. 17, de hoek Ruimer- of Beerputtenstraat (= Sint Janstraat), en de Oogststraat nr. 81 (= Leeuwerikenstraat).
(11) Kadasterarchief West-Vlaanderen, opgave 1947/116 art. 7900.

SEBASTIEN LE PRÊTRE, MARKIES DE VAUBAN [1]

door **Simon IPPEL**

Geboren in 1633 en geheimzinnig overleden in 1707.
Was een weeskind uit een verarmde adellijke familie en bracht het tot Maarschalk van Frankrijk.

Op 17 jarige ouderdom was hij reeds een talent in de vestingbouw en de kunst van het belegeren. MAZARIN neemt hem onder zijn hoede, verleende hem zijn bescherming en geeft hem het privilege van koninklijk ingenieur.

Nam deel aan de oorlog die door Frankrijk en Engeland tegen de Spanjaarden in Vlaanderen werd gevoerd (1666-1668).

Het is na dit succes vol belegeringen van Vlaamse steden en de Noordelijke Nederlanden dat Lodewijk XIV hem in 1676 tot "Maréchal de Camp" (veldmaarschalk) benoemde.

Oprichter van een corps van militaire ingenieurs in 1676.

In 1677 (of 1678) werd hij tot commissaris-generaal benoemd voor de fortificaties die bedoeld waren ter bescherming en verdediging van Frankrijks oostelijke grenzen.

Het is in dit tijdperk dat ook onze stad een verdedigingsgordel kreeg en dit volgens zijn richtlijnen. Zelf is hij hier nooit geweest.

Zijn levenswerk is imposant. Meer dan driehonderd vestigingen, waarvan drieëndertig door hem ontworpen en drieënvijftig geslaagde belegeringen staan op zijn naam. Maar ook het bouwen van kanalen en aquaducten staan op zijn naam.

Hij had daarvoor meer dan duizend arbeiders nodig, het waren meestal boeren die hij opeiste, maar ook dwangarbeiders, galeislaven en veroordeelde soldaten.

Werd benoemd tot erelid van de Academie van Wetenschappen en in 1703 tot Maarschalk van Frankrijk.

Door zijn afkomst wist hij wat armoede betekende. Hij gaf uiting aan zijn woede over de uitbuiting van het volk en pleitte voor belastingverlaging (er is dus niets nieuws onder de zon). Hij pleitte voor de afschaffing van de koninklijke tienden en eiste belastingheffing voor de adel. Eén voor die tijd ongehoorde heiligschennis.

In 1707 kwam zijn bestseller op de markt "Project d'une Dîme Royale". Het werd in het geheim gedrukt. Het was een schandaal van de eerste orde aan het hof.

Alleen Madame de Maintenon[2] (eigenlijk Françoise d'Aubigne, markiezin de Maintenon), die een geheim huwelijk aanging met Lodewijk XIV (1684), steunde hem.

Het hof vermoedde dat de tekst uit hun kringen kwam.

---

[1] In sommige boeken ziet men ook Le Prestre staan

[2] Door haar opvoeding was zij een hugenoot, maar werd later katholiek. Trouwde met de dichter Scarron. Werd belast met de zorg over de opvoeding van de onwettige kinderen van Lodewijk XIV met Madame de Montespan en oefende daardoor een zeer positieve invloed uit op de koning. Na zijn dood (1715) leefde zij teruggetrokken tot aan haar dood in het door haar gestichte verblijf voor verarmde adellijke meisjes te St. Cyr.

Het parlement van Parijs sprak een vloek uit over dit werk en verklaarde de "onbekende" auteur vogelvrij.

De koning gaf de Geheime Raad opdracht alle exemplaren op te sporen en te vernietigen.

VAUBAN stief kort daarop, naar men zegt vergiftigd, maar zeker weet men het niet.

BRONNEN

1. "Aan het hof van Lodewijk XIV" door M. KOSSEK;
2. "Encyclopedie" 1962 Amsterdam door Dr. W. CAHN;
3. Uittreksels "Arts Militaires" van DIDEROT en D'ALEMBERT

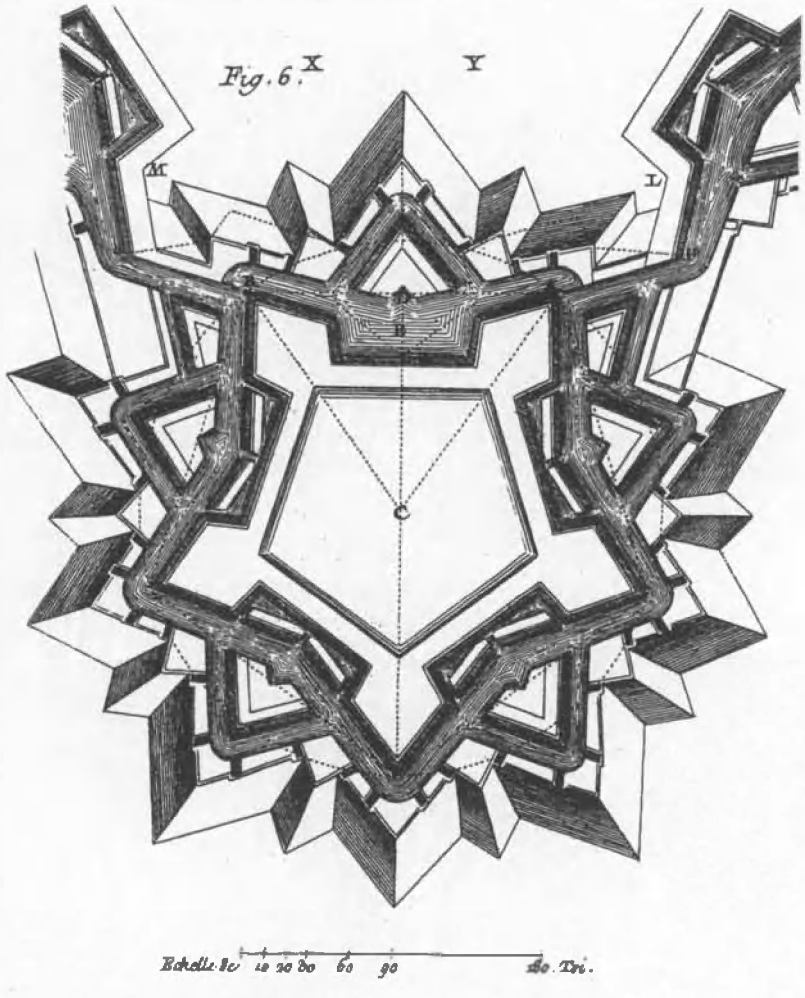

Fig. 6. Is een "citadel plan" waar het verdedigingwerk zeer uitgewerkt is en dat met zijn rug naar de stad staat. Al de tekeningen zijn principes tekeningen die steeds dienen aangepast aan de plaatselijke toestand en deze zijn steeds verschillend.
Wanneer we dit plan goed bekijken herkent men er de toestand van het Oostends bolwerk in. Links van M tot rechts van L zou de zee zich bevinden, daartussen vallen de wallen weg. Tussen deze twee punten rekt men de vestingen wat uit zodat ze zich rond de stad kunnen leggen. Met aan de linkerzijde, naar beneden toe, de haven en dit tussen de verdedigingswerken aan de Oosteroever.

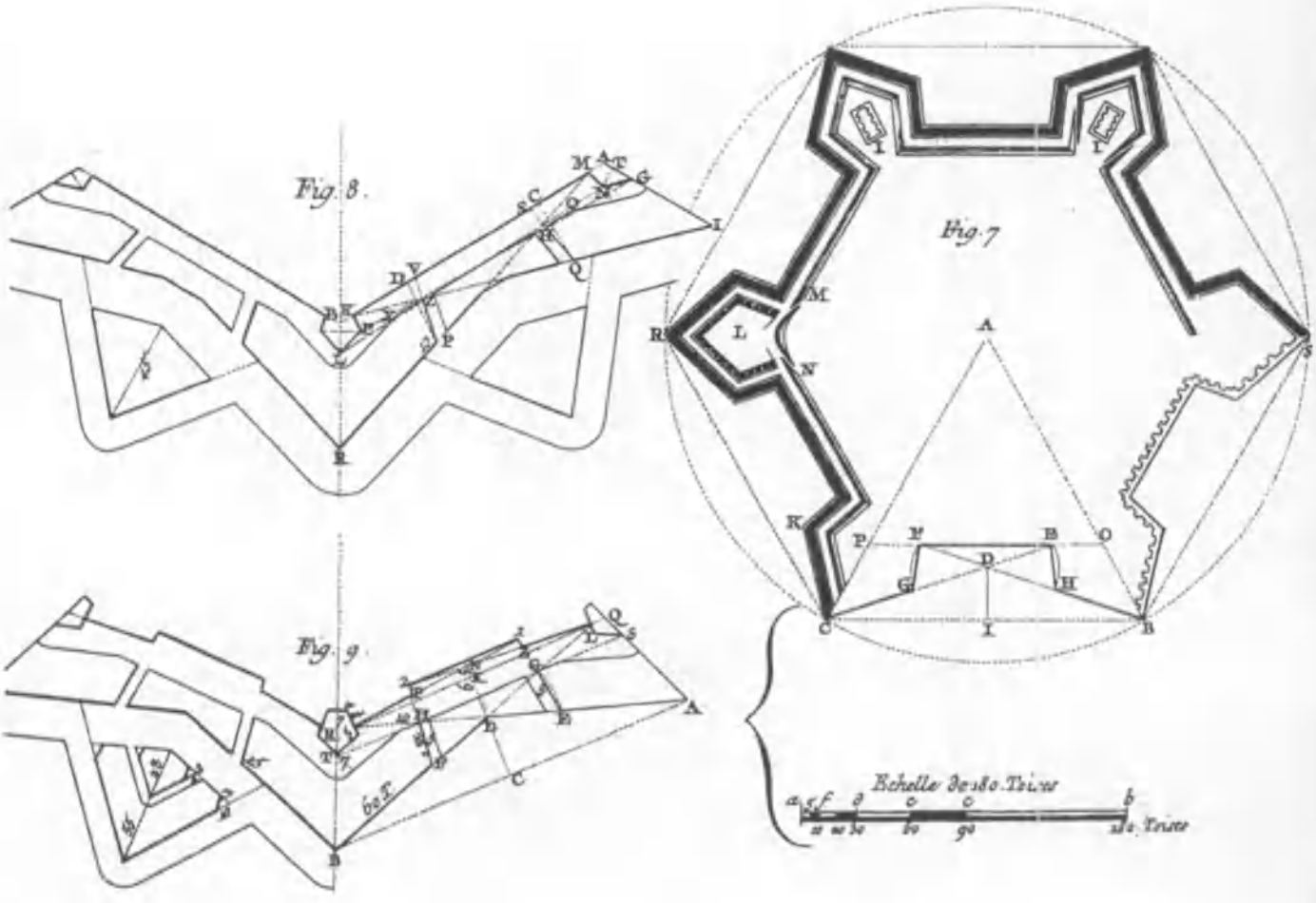

Fig. 7 : Het eerste verdedigingssysteem van Vauban. De streepjes lijnen en letters zijn constructielijnen. I zijn poedermagazijnen op ieder uitzichtpunt. M en N zijn hellende toegangen voor manschappen en kanonnen naar ieder bastion.

Fig. 8 : Is een meer uitgewerkte verdedigingswal door LANDAU of ook genoemd : tweede systeem van "Maréchal de Vauban". Wat duidelijk wijst dat Vauban niet alles had uitgewerkt maar dat anderen, waarschijnlijk onder zijn leiding en door ondervinding opgedaan, de werken hebben verbeterd.

Fig. 9 : Idem maar nu uitgewerkt door NEUS-BRISACK of anders genoemd : derde systeem van "Maréchal de Vauban". Zelfde opmerking als in fig. 8.

OOSTENDSE KIJKBOEKEN OPNIEUW BEKEKEN (een kleine aanvulling)

door **Raymond VANCRAEYNEST**

In "De Plate " van januari 2002 overloopt Norbert HOSTYN de kijkboeken die de laatste decennia over Oostende zijn verschenen.

De reeks begint in 1971 met het degelijk werk van Yvonne VYNCKE "Oostende in oude prentkaarten" (deel 1).

Ik beaam het oordeel van de heer HOSTYN dat er wat meer uitleg had kunnen gegeven worden over hetgeen ook nog te zien is op de achtergrond van de prenten, maar het moet ook erkend worden dat de uitleg die verschaft wordt doorgaans zeer accuraat is.

In dat verband meen ik dat het interessant is bij de foto's van de Oostendse voetbalploegen de namen van de spelers te geven.

Ikzelf ken niets van voetbal, maar mijn broer Maurice VANCRAEYNEST (°Oostende 19 mei 1909), die op 22 februari 1988 te Oostende overleden is, kende er alles van. Bij het lezen van dat boek was ik benieuwd naar de namen van de personen die op de foto's nr. 154 en nr. 155 afgebeeld staan en ik vroeg aan mijn broer of hij hun namen nog kende en zou willen opschrijven. Jawel, hij kende ze nog allemaal.

Ziehier zijn antwoord :

Nr. 154. De V.G.O.-ploeg :

Staande v.l.n.r.
MOL – OCKET – RAU – NAESSENS – BOYER – LOENE

Gehurkt v.l.n.r.
CALCOENE – MOUQUE – BERARD – Achiel FRANKIGNOUL – Marcel FRANKIGNOUL

Alleen RAU en CALCOENE waren toen nog in leven (ca. 1975-1980).

Nr. 155. De A.S.O.-ploeg :
(uitgenomen de mannen met deukhoed)

Staande v.l.n.r.
VERTRUYEN – Louis VANDENBROUCKE – BOSSANT – HUYGHEBAERT – STANGHE – VILAIN

Gehurkt v.l.n.r.
Valère VANDENBROUCKE – Marcel DEPREZ – SEGHERS – MESTDAGHE – WALLEYN

Alleen DEPREZ en WALLEYN waren ca. 1975-1980 nog in leven.

J A A R V E R S L A G 2001

1.Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 2001 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester

Dhrn Jean DELANGHE, Ferdinand GEVAERT, August GOETHAELS, Jan NUYTTEN, Koen VERWAERDE

a.Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 10 gewone vergaderingen.

- Culturele raad Oostende:

  vertegenwoordiger : Dhr Emile SMISSAERT (vervanger : Dhr Walter Major)

  activiteiten : 9 algemene vergaderingen, 1 buitengewone algemene vergadering over de begroting cultuur (samen met dhr HUBRECHTSEN)1x werkgroep straatnamen (samen met dhr VILAIN), 2x werkgroep open monumentendag(samen met dhr VILAIN), nam deel aan de 5 werkvergaderingen als voorbereiding op de open monumentendag van 09 september en aan de evaluatievergadering. Dhr VILAIN en dhr. en mevr. SMISSAERT-OPSOMER namen aan de dag zelf deel als medewerkers, 1x voorbereiding van de prijs Culturele Raad. Was afgevaardigde van de culturele raad op de opening van het 20ste treinweekend
  Dhr VILAIN woonde 1 vergadering van de werkgroep Grafmonumenten bij.

- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
  Leden : Dhr Prof. Dr.L. FRANÇOIS, voorzitter
  Mevrn.C. VERMAUT, G. FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F. HUBRECHTSEN, J. PARMENTIER, F. GEVAERT, I. VAN HYFTE, P. FRANÇOIS.
  Deze werkgroep van de kring werd opnieuw opgestart op 21 november om de aanvulling op het vorig jaar verschenen werk voor te bereiden.
  Dhr Pieter FRANÇOIS had zich tijdens de vorige sessie reeds bij de werkgroep gevoegd.

- Werkgroep "Oostends Historisch museum De Plate" (werkgroep die de verhuis van het museum voorbereidt)
  Leden: Dhrn F. HUBRECHTSEN, G VERMEERSCH, A.GOETHAELS.
  De uitvoering van de werken aan het gebouw werd door de werkgroep van nabij gevolgd.

De verhuis van collectiestukken die de heropening moeten mogelijk maken werd verder gezet in de mate dat de werken in het gebouw stelselmatig beëindigd werden.

- Werkgroep "Museum"
  Leden : Mevr.MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN. De activiteiten van deze werkgroep bleven verder beperkt (uitz. Dhr OUVRY die elke zaterdag in het archief kwam werken) door de sluiting van het museum.

b.47te Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 24 maart 2001. Op drie leden na was iedereen aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.

- De lidmaatschapsbijdragen voor 2002 werd vastgesteld op 444,-Bef (aangesloten lid), 605,-Bef (steunend lid), vanaf 1.008,-Bef (beschermend lid). Op 01 januari 2002 worden deze bedragen respectievelijk € 11, 15 en 25.

- Tijdens de vergadering van de raad van beheer van 20 maart 2001 werden de heren Valère PRINZIE en Herman MOERMAN opgenomen als effectief lid van de kring

- Mevrouw MAES en de heren GEVAERT, HUBRECHTSEN, NUYTTEN en VERMEERSCH waren uittredend, stelden zich opnieuw kandidaat en dhr August GOETHAELS stelde zich kandidaat voor een beheersfunctie. Alle kandidaten werden herkozen respectievelijk gekozen als lid van de raad van beheer.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 478 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De kring telde op 31 december 524 leden

De volgende leden ontvielen ons in de loop van het jaar : Dhr Willy KOOY, Mevr. Nadia GOETRY-HERRLING en Mevr. Denise SZYLHABEL

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 8 avond en 2 namiddagvoordrachten :

- Donderdag 22 februari om 20 u 30 :
  "De Postgebouwen- een eeuw Oostendse postgeschiedenis" door dhr Philippe BLOMMAERTS met 65 aanwezigen.

- Donderdag 29 maart om 20 u 30 :
  "Klokken en Bellen in het dagelijks leven" door dhr Simon IPPEL met 51 aanwezigen.

- Donderdag 19 april om 14 u 30:
  Herman MOERMAN op de praatstoel gezet door Omer VILAIN met 58 aanwezigen

- Donderdag 26 april om 20 u 30:
  "Hekserijen en Heksenprocessen" door dhr Marcel DENDUYVER met 72 aanwezigen.

- Donderdag 31 mei om 20 u 30 :
  "Klerikalisme - Antiklerikalisme; de schoolstrijd in West-Vlaanderen en Oostende 1879-1884" door Dr. Hist. Jean-Marie LERMYTE met 62 aanwezigen.

- Donderdag 27 september om 20 u 30 :
  "Het stadhuis van Oostende – Monument in de naoorlogse architectuur en stedenbouw" door Mej. Isabelle DUMON met 63 aanwezigen.

- Donderdag 11 oktober om 14 u 30 :
  Omer VILAIN puurt in de herinneringen van Willy BOSSCHEM met 34 aanwezigen

- Donderdag 25 oktober om 20 u 30 :
  "Ontstaan en evolutie in de watersport in Oostende 1834-ca 1914" door Mej. Magaly DE SMET met 36 aanwezigen.

- Donderdag 29 november om 20 u 30 :
  "De Oostendse ijslandvisserij" door dhr Henri LAPLASSE met 72 aanwezigen.

- Donderdag 20 december om 20 u 30 :
  "De architectuur in haar specificiteit van en aan de Vlaamse kust" door dhr Geert VANTHUYNE met 46 aanwezigen.

Voor de 10 voordrachten geeft dat een totaal van 559 aanwezigen met een gemiddelde van 56 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2001 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket op 1 december om 18 uur 30 in de zaal van het restaurant BENNY met 48 aanwezigen.
Dhr Martin VANDERSTRAETEN uit Oostende verzorgde het muzikaal gedeelte dat de herinnering aan de "Sing – Song Pubs" in Oostende tijdens de jaren '40-'50-'60 deed herleven met actieve deelname van de aanwezigen.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 10 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het door de Verenigde Naties erkende Internationaal Vredesmuseum van de IJzertoren. In de namiddag werd een magische kijk op de Westhoek genomen in het museum "Westoria".
Het was geen verre reis voor de 54 deelnemers maar iedereen was zeer enthousiast over hetgeen vlak voor onze deur te beleven valt.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de VVF werd op 12 januari verzorgd door onze kring met 57 aanwezigen. Als locatie kozen wij het "Oostends Historisch museum De Plate". Mevr. DECOMBEL van de Heemkring 't Schorre trok de boon en werd dus "Koning". Zij koos dhr FALISE als gade.

- Op 17.01 vertegenwoordigden dhrn GEVAERT en HUBRECHTSEN de kring op de kiellegging van een replica van de houten "Oostendse Tweemastsloep" op de werf van de Maritieme Site Oostende

- Dhrn en Mevrn FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR, dhrn VILAIN en SMISSAERT vertegenwoordigden de kring op de uitreiking van de prijs van de Culturele Raad Oostende 2000 aan de gidsenkring Lange Nelle op 19 januari.

- Jaarlijks veiling op 25 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
Aan de 70 aanwezigen werden 205 stukken aangeboden met een totale opbrengst van 57.520,- Bef. Dit bracht voor de kring 13.120,-Fr op.

- Dhr en Mevr FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de statutaire vergadering van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde (WVKH) te Gistel op zaterdag 17 maart. Deze vergadering werd afgesloten met een uitgebreid bezoek aan het documentatiecentrum van de Heemkring Gestella.

- Op 28 maart vertegenwoordigde dhr VILAIN de kring bij de heropening van het vernieuwde museum SINCFALA te Knokke-Heist.

- Dhrn VERWAERDE en MAJOR vertegenwoordigden de kring op de Ensorherdenking van 07 april waarbij een bloemtuil op het graf werd neergelegd.

- Op 16 april vertegenwoordigde Dhr VILAIN de kring tijdens de bloemenhulde aan het monument der zeelieden. Een bloemstuk werd neergelegd.

- Dhrn en Mevrn FALISE-MAES, HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de Heemdag van het WVKH te Waregem op zaterdag 21 april. Deze heemdag was georganiseerd door de Geschied- en Heemkundige Kring De Gaverstreke uit Waregem. Een voordracht over de rijke geschiedenis van en een rondleiding in het prachtig gerestaureerde en gedeeltelijk verbouwde domein "Goed te Nieuwenhove" vormde de hoofdbrok van de vergadering gevolgd door een historische rondleiding in de stad Waregem. Daarmee was het instructieve deel van de dag afgerond.

- Dhr Omer VILAIN, Dhr en Mevr FALISE-MAES en dhr HUBRECHTSEN vertegenwoordigden de kring op de Paster Pype herdenking op 9 juni. In naam van de kring werd een bloemenkrans neergelegd op het graf.
  De kring zal voortaan de organisatie van de herdenking overnemen.

- Dhr en Mevr FALISE-MAES en dhr en Mevr HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring tijdens de opening van het Historisch-Archeologisch Documentatiecentrum van de historisch-archeologische kring SPAENHIERS te Koekelare.

- Dhr en Mevr.FALISE-MAES vertegenwoordigden op 13 oktober de kring op de raadsvergadering van het WVKH te Poperinge.

4. Museum

De noodzakelijk nog uit te voeren werken werden uitgevoerd door de goede samenwerking met of via de stadsdiensten. Het dossier i.v.m. de renovatie van de daken van het hoofdgebouw en het achtergebouw is afgewerkt zodat deze werken normaal in 2002 uitgevoerd kunnen worden.

Door een besluit van de gemeenteraad luidt de nieuwe officiële benaming van het gebouw (=museum) voortaan "Oostends Historisch Museum De Plate".

Het jaar 2001 had een hoopvolle start met een vergadering van de raad van beheer samen met de nieuwe schepen en de conservator.
De eerste doelstelling, het museum heropenen in het najaar, werd uiteindelijk niet gehaald om allerlei verklaarbare redenen. Het wordt wel 8 februari 2002 voor de officiële opening met 9 februari als eerste normale museumdag. Als start kan het tellen want deze eerste museumdag wordt meteen een zeer lange dag, tot 24 uur, door het evenement "Nacht van de Musea en Galerijen".

Voorlopig zullen enkel het gelijkvloers en de sterfkamer van koningin Louise Marie voor het publiek kunnen open gesteld worden maar nu de grootste druk verdwenen is zal het museum verder geleidelijk, kamer voor kamer, in orde gebracht worden.
De tentoongestelde collectie wordt volledig herzien en herschikt met stukken die nu voor het eerst zullen kunnen tentoongesteld worden. Dat impliceert spijtig genoeg dat wij een aantal andere interessante items niet permanent kunnen tonen wegens de plaatstoestand en de veel lagere hoogte van de muren.
Er komt tevens een nieuwe overeenkomst met de stad betreffende de uitbating.

2001 zou dus het einde van de museumellende kunnen betekenen !

5. Archief

Het archief blijft voorlopig gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gericht worden aan dhrn FALISE of HUBRECHTSEN die ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie.

6.Documentatiecentrum

Dhr Ivan VAN HYFTE heeft de taak op zich genomen om samen met Mevr FARASYN het documentatiecentrum in orde te stellen zodat het in het voorjaar 2002 opnieuw ter beschikking van het publiek kan staan.

7.Mediatheek

Wegens de verhuis kon de mediatheek niet geconsulteerd worden.
De films zijn weg voor nazicht, onderhoud en inventarisatie.

8.Tijdschriftenkast

Wegens de verhuis kon de tijdschriftencollectie niet geconsulteerd worden.

9. Verzameling van de Kring

a.Bruikleen

- Vier prenten van DUBAR voor de tentoonstelling "Art and Cure" in het Kunsthaus te Meran (Zuid-Tirol) .
- Een antieke houten ijsstoel en een dubbelloops jachtgeweer voor de tentoonstelling "In kaart gebracht. De Provincie West-Vlaanderen en het beheer van de onbevaarbare waterlopen, 1800-heden".

b.Aanwinsten

- Schenkingen

Door de omstandigheden gedwongen kon de inventarisatie niet worden voortgezet. Een vijfentwintigtal personen schonken één of meerdere items die toegevoegd werden aan de collectie.
De Slagersbond van Oostende schonk zijn oude vlag aan de kring.

- Aankopen

-Vier kleine metalen kasten en een plannenkast.
-Een kaart Beleg van Oostende 1706 (Iconographie... Verbouwe Nr 304 b maar druk uit 1745).

- Allerlei

De stukken die ter restauratie in het VTI waren werden teruggehaald daar de afdeling zijn activiteiten staakte. De kuip van de preekstoel van de kerk van OLV Hazegras kwamen in ons bezit.

10. Publicaties

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data : januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 273 bladzijden gepubliceerd waaronder 3 kleur-fotobladzijden en 32 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.
De inhoudstafel van de jaargang 2000 (40 bladzijden) werd opgemaakt door de heer SMISSAERT. Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift.

b. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen :

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Emighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemrking Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint Guthago, Knokke. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden.Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Culturele Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van het Gemeentekrediet, Brussel

c Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" : tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland.

d. Andere publicaties

Het werk van Daniël FARASYN dat in 1979 als extra nummer van het tijdschrift was uitgegeven werd volledig hertypt. De foto's zijn in betere conditie en de litho's verschijnen in kleur. Ook de tekeningen werden volledig hertekend. Mevrouw FARASYN was zo vriendelijk ons hiervoor de toelating te verlenen. De heren Menu, SMISSAERT, GEVAERT, FALISE en HUBRECHTSEN tekenden voor het typwerk, het nalezen, het tekenwerk en de lay-out en samenstelling.De uitgave moest echter wegens omstandigheden van 15 december naar 9 februari 2002 verschoven worden.

11.Giften

De kring mocht een geldelijke gift ontvangen van Mevr. J.BERDEN, Dhr. Jacques LALEMAN, Dhr. D.PANESI, Dhr. Jan NUYTTEN en Dhr. Etienne BLOMMAERT.

Freddy HUBRECHTSEN
Secretaris

Omer VILAIN
Voorzitter

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD
MAART 2002

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

) FOTO: KAREL BROUWERENS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Alle schilder- en decoratiewerken

Specialiteit verfteschniek
Zeeds 2 jaar bezig !

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 3
MAAND maart 2002

Prijs per los nummer : 1,50 €

IN DIT NUMMER

blz. 70: **L. VAN COOLPUT**: Beknopte inleiding tot de Oostendse koopvaardijvloot 1830-1880.

blz. 84: **O. VILAIN**: Drie boeken.

blz. 85: **R. OUVRY**: Het schip "A.I.A.".

blz. 87: **S. IPPEL**: Jan Bart.

blz. 89: **R. TIMMERMANS**: Gedenkstenen en –platen te Oostende (6e deel)

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden:
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer:

Luc Van Coolput, Dasselt 43, 9400 Denderwindeke.
Omer Vilain, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Robert Ouvry, Vlaanderenstraat 45/3, 8400 Oostende.
Simon Ippel, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

MAART AKTIVITEIT

Donderdag 28 MAART om 20u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE GEHEIME WERELD VAN JAMES ENSOR**

Deze voordracht wordt verzorgd door Dhr **John GHEERAERT**

Dhr GHEERAERT (1939) voorstellen hoeft voor de meeste leden wel niet meer.
Deze licentiaat germaanse filologie woont te Bredene en is auteur van verschillende literaire kronieken zoals Ode aan Oostende, Vertellingen uit het Zeepaardje, Bericht uit Bredene, Zolang de duinhelm wuift..., Stefan Zweig. Een Weense flaneur in Vlaanderen of romans en verhalen zoals Paardjes uit Polen, De Non, Trekvogels, Boogie Woogie, Sakura, De glazen benen van de generaal...
Hij kaapte de Ary Sleeksprijs (tijdvak 1978-1980) van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde weg voor zijn novelle "Paardjes uit Polen" en de Daan Inghelramprijs (1985) van de stad Blankenberge voor zijn verhalenbundel "Trekvogels".
De recensies van zijn werken liegen er echt niet om...

De lezing van deze avond brengt ons in de wereld van James Ensor. De Geheime Wereld van James Ensor zoals het laatste werk van John GHEERAERT getiteld is.

De auteur ontdekte dat Helena Blavatsky, medestichtster van de Theosofische Vereniging, tussen 1886 en 1887 een klein jaar te Oostende verbleef en er grotendeels haar "Geheime Leer" schreef, de bijbel van de theosofen.
GHEERAERT zal het hebben over zijn onderzoek waaruit blijkt dat Ensor in zijn creatiefste periode veel aan de esotherische werken van Blavatsky heeft ontleend.
Ook andere onthullingen komen aan de beurt, zoals de vriendschap van de schilder met de andere theosofe, Alexandra David-Néel.
Deze laatste zou later roem oogsten als Azië-reizigster.

Men kent de andere zijde van Ensor blijkbaar nog steeds niet helemaal.

Dhr GHEERAERT vertelt er ons alles over in zijn zeker boeiende lezing.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid
Men zegge het voort !!!

BEKNOPTE INLEIDING TOT DE OOSTENDSE KOOPVAARDIJVLOOT 1830 – 1880

door **Luc VAN COOLPUT**,
lid der Koninklijke Belgische Marine Academie

In zijn editie van 28 mei 1882 schreef de krant "L'Echo d'Ostende":

> *"Avant que le traité avec la France ne vint nous enlever le monopole que nous exercions pour le sel, nous avions 45 navires de mer qui se livraient au trafic de ce produit ; aujourd'hui ce chiffre est réduit à zéro. Le dernier de ces navires, la Mathilde, a été vendu il y a deux mois. De notre flotille marchande il ne reste que deux goélettes : l'Ondine et la Louise, qui vont chercher le homard en Norvège et en Bretagne, or la Louise est mise en vente. »*

Alhoewel de genoemde schoeners, de *Ondine* en de *Louise*, op papier ingeschreven waren als koopvaardijschepen en niet als vissersvaartuigen, kan men ze toch ietwat moeilijk als echte vrachtschepen beschouwen, aangezien ze enkel en alleen ingezet waren in de vaart op Noorwegen en Bretagne om de Oostendse tafels rijkelijk van verse kreeft te voorzien. De krant had bovendien over het hoofd gezien dat ook nog de schoener *Etoile de la Mer* in dezelfde vaart actief was als de *Ondine* en de *Louise*. Deze drie kleine schepen waren dus in mei 1882 de enige overgebleven Oostendse "koopvaardijschepen".

De driemastbark *Mathilde*, door de krant als wezenlijk vrachtschip vermeld, was op 17 maart 1882 aan een Zweedse reder verkocht en had feitelijk sinds 1867 zelfs geen vracht meer vervoerd, aangezien reder Van Cuyl het schip vanaf dat jaar verhuurd had aan de Belgische Staat om als visserijwachtschip en als schoolschip voor scheepsjongens dienst te doen.

Het laatste echte vrachtschip met Oostende als thuishaven was de schoenerbark *Medea* geweest, die in 1881 naar Engeland werd verkocht. Sindsdien bezat Oostende, behalve die enkele kleine schoeners en kotters die nog gedurende enkele tientallen jaren voor de aanvoer van levende kreeft zorgden, geen eigen koopvaardijvloot meer en was nog enkel thuishaven voor de Oostende–Dover pakketboten, voor de visserijwachtschepen *Ville d'Ostende* en *Ville d'Anvers* en, uiteraard, voor een aanzienlijke vloot van vissersvaartuigen. Pas in het jaar 1910 zou volgens de officiële lijsten van Belgische koopvaardijschepen het woord "Oostende" terug op de achtersteven van vrachtvoerende schepen verschenen zijn: de gekende Antwerpse stoomschepen van de rederij John Cockerill, met hun schitterende namen, (de *Rubis*, de *Saphir*, de *Topaze*,...), waren vanaf toen gedurende enige jaren in Oostende geregistreerd, alhoewel ze reeds sinds 1897 de verbinding van Oostende met Tilbury verzekerden.

Wat de gehele Belgische koopvaardijvloot voor de periode 1830 tot 1880 betreft hebben we gedurende vele jaren intensief onderzoek verricht in de Rijksarchieven om uiteindelijk te komen tot een zo juist en zo volledig mogelijke lijst van schepen, reders, werven en kapiteins. In totaal hebben 700 koopvaardijschepen de Belgische vlag gevoerd gedurende de eerste vijftig jaren sinds de Onafhankelijkheid in 1830. Voor elk schip hebben we een dossier opgesteld met, waar mogelijk, details over bouw, aankoop, reizen, ongelukken, verkoop, schipbreuk, enz... Tevens hebben we over de kapiteins van elk schip de geboorteplaats en geboortedatum opgezocht, alsmede de data van aan- en afmonsteringen. Bovendien werd de maritieme rubriek van bepaalde kranten stelselmatig en grondig uitgepluisd, zodat we thans voor elk schip eveneens over de data van bijna alle reizen

beschikken (data van afvaart en aankomst in Belgische en buitenlandse havens) en een "biografie" kunnen opstellen over elk vaartuig afzonderlijk. Bijgevolg bevatten onze dossiers dus gegevens die de werkelijke situatie van onze koopvaardijvloot zo getrouw mogelijk pogen weer te geven, dit in tegenstelling tot enkele andere auteurs die in hun publicaties teveel gesteund hebben op de gegevens uit de registers van de classificatiemaatschappij Bureau Veritas, die heel wat onjuistheden en achterhaalde gegevens bevatten.

Enkele biografieën van Antwerpse schepen werden reeds gepubliceerd. Wat Oostende betreft kan in het tijdschrift "Sirene", uitgave van september/oktober 1998, een beschrijving gevonden worden van de gehele carrière van de Oostendse schoener *St .Pierre & St .Paul*. Deze Oostendse schoener en de ondernomen reizen kunnen als erg typisch beschouwd worden voor de Oostendse zeevaart uit het midden van de 19e eeuw.

Wat duidelijk moet opvallen in de hierna volgende lijst van Oostendse reders en schepen is het feit dat slechts één enkel stoomschip, het s/s *Emma* van F.Lancsweert, ooit door een Oostendse reder werd uitgebaat in de periode 1830-1880. Oostendse reders waren klaarblijkelijk nog erg traditioneel ingesteld en durfden de grotere investering in een stoomschip niet aan. Trouwens, de vaargebieden en de soorten ladingen waarin ze zich engageerden waren in die tijd toch eigen aan zeilschepen. Stoomschepen vervoerden gedurende de eerste decennia van hun bestaan immers vooral passagiers en poststukken en er bleef, wegens de ruimte die noodzakelijkerwijze door de machines en de steenkool ingenomen werd, minder economisch interessante laadruimte over. Het vervoer van passagiers vanuit Oostende was geheel op Engeland afgestemd en de stoomschepen die hiervoor in aanmerking kwamen werden, sinds 1846, grotendeels door de Belgische Staat zelf uitgebaat.

Het s/s *Emma* voer vooral op Sunderland, Shields en Newcastle en dan nog wel in ballast vanuit Antwerpen. De retourvracht was steenkool. Een enkele maal vertrok het s/s *Emma* uit Oostende en wel naar Kronstadt.

Een ander opmerkelijk feit dat we konden vaststellen, doch waar we in deze korte bijdrage niet verder kunnen op ingaan, is dat de bemanningen van de Oostendse schepen bijna helemaal uit Oostendenaars bestonden, geheel in tegenstelling tot bijvoorbeeld Antwerpen, waar in enkele gevallen de bemanningen van bepaalde schepen zelfs uitsluitend uit buitenlanders bestonden. De maritieme geest en traditie zaten in het kleinere Oostende veel dieper geworteld dan in het grotere Antwerpen dat gedurende twee eeuwen te lijden had gehad onder de voor de zeevaart nefaste gevolgen van de sluiting van de Schelde. We vragen ons soms af hoeveel inwoners van Oostende rechtstreeks bij de scheepvaart betrokken waren: de koopvaardij, visserij, pakketbotendienst, scheepsbouw en toeleveringsbedrijven. Het moeten er duidelijk heel veel geweest zijn en bovendien voeren Oostendenaars niet enkel en alleen aan boord van Oostendse schepen: men vond ook aan boord van Antwerpse schepen een niet gering aantal Oostendenaars.

Voor wat het vaartgebied betreft dat door de Oostendse schepen werd betreden kan men een onderverdeling in vier gebieden aanhalen. De classificatiemaatschappij Bureau Veritas hanteerde trouwens zelf vier gebieden en de experten die gelast waren met het nazicht van de vaartuigen oordeelden voor welk vaartgebied elk vaartuig geschikt was. Zo was er de kleine kustvaart, de grote kustvaart, de Atlantische vaart en de lange omvaart (voorbij Kaap de Goede Hoop of Kaap Hoorn).
De kleine kustvaart vanuit Oostende was voor het overgrote deel gericht op Londen. De kleine sloops en bijlanders vertrokken naar Londen in ballast, alhoewel ze soms ook met boomschors waren geladen en af en toe zelfs met "appels", met "eyers" of met "peerden". Uit Londen brachten ze diverse producten terug: stukgoederen, afgewerkte producten en meestal ook suiker, koffie, verfhout, katoen, guano en salpeter.

De grote kustvaart bestreek feitelijk gans Europa, van de Baltische Zee tot Egypte in de Middellandse Zee, en werd veelal uitgeoefend door schoeners en schoenerbrikken, doch ook door grotere en oudere vierkant getuigde schepen die niet meer geschikt bevonden waren voor de Atlantische vaart. In de allereerste plaats was het zout ("klipzout") dat werd aangevoerd: talloze schepen voeren bijna uitsluitend op Liverpool. Er werden echter ook aanzienlijke hoeveelheden zout gehaald in Portugal (Setubal en Lissabon), Spanje (Cadiz), Frankrijk (Marennes, de Iles Hyères). Op de tweede plaats kwam het fruit, doch wel in veel mindere mate dan het zout: uit Villanova de Portimao (Portugal), Malaga, Messina, enz... werden door snelle schoeners amandelen, vijgen, appelsienen, citroenen, e.d. aangebracht. Ten slotte waren er nog diverse andere bestemmingen: Riga (hout), Alexandrië (graan), Bergen (stokvis), Liverpool (katoen), Sunderland (steenkool), Bayonne (wijn), Kragerö (ijs),...

In de kleine en in de grote kustvaart was eveneens een speciale groep vaartuigen actief. Enkele schepen, reeds hoger vermeld en vooral als schoeners getuigd (*Ondine*, *Louise*, *Etoile de la Mer*,...), waren speciaal gebouwd met een bun om gans het jaar door levende kreeft te gaan halen in Bretagne en in Noorwegen. Deze schepen werden steeds beschouwd als koopvaardijschepen in alle lijsten en verslagen die we konden raadplegen en we hebben ze dan ook aldus vermeld in onze lijsten. Volledigheidshalve moeten we vermelden dat enige vissersvaartuigen eveneens soms kreeft aanvoerden, doch voor het grootste deel van het jaar waren ze als echte vissersvaartuigen actief. Ze waren alle getuigd als sloop en werden niet als koopvaardijschepen geregistreerd, alhoewel ze voor de tussendoorse kreeftaanvoer tijdelijk moesten beschikken over een zeebrief ter koopvaardij. Verder waren er, vooral in de jaren 1830 en 1840, verscheidene vissersvaartuigen die in het najaar en in het voorjaar in Burnham "versche hoesters" gingen halen. Zij waren en bleven in elk geval vissersvaartuigen. Tenslotte moeten we nog vermelden dat het wel eens, erg uitzonderlijk, kon gebeuren dat een vissersvaartuig er toch eens echt ter koopvaardij op uittrok. Zo denken we aan de sloop *Cent-et-Un*, die jaar in, jaar uit, met kabeljauw van de Doggersbank naar Oostende zeilde, maar, tussen de kabeljauw door, tweemaal in Portugal een lading fruit ging halen (in 1847 en 1849). De *Cent-et-Un* en consoorten kwamen nooit op lijsten van de koopvaardij terecht en we moeten ze dan ook als vissersvaartuigen blijven beschouwen.

Transatlantische overvaarten kwamen zelden voor. Enkele Oostendse barken en brikken staken, toen ze nog nieuw waren en in uitstekende staat verkeerden, soms de Oceaan over en dit vooral naar Zuid-Amerika. In Rio de Janeiro werd dan koffie gehaald. De erg kleine schoener *Comète*, 93 ton, maakte in 1841 een uitzonderlijke reis naar Rio de Janeiro. Sporadisch werd door een paar Oostendse schepen vanuit Cadiz met een lading zout naar Argentinië overgestoken waarin de havens van de Plata huiden werden opgehaald die dan in Antwerpen werden gelost om ginds te worden verwerkt. Enkele Oostendse schepen zochten in Cuba suiker en sigaren. De 192 ton metende schoenerbrik *Commerce* zeilde een paar malen naar New York : in 1842 met een lading steenkool, doch in 1847 met 75 emigranten vanuit Antwerpen!

De lange omvaart leek in de jaren 1830 tot 1880 niet in de smaak van de Oostendse reders te liggen. Men moest in verre overzeese landen handelsrelaties opbouwen en daarvoor kunnen betrouwen op ernstige handelsagenten, hetgeen niet steeds vanzelfsprekend was. Kapiteins werden dan ook dikwijls voor problemen gesteld die ze moeilijk tot tevredenheid van hun reders konden oplossen, vooral toen in de eerste decennia telegrafische verbindingen nog onbestaande waren.

De bark *Aigle* kwam in 1842-1843 via Rio de Janeiro en via de beruchte Kaap Hoorn in Valparaiso (Chili) en Callao (Peru) terecht. De schoener *Hélène-Eugénie* (slechts 119 ton!) ging in 1848 naar Guayaquil (Ecuador) en werd in 1849 in Callao wegens schulden verkocht. Van 1850 tot 1867 maakte de bark *Mathilde* 33 rondreizen, waarvan vier ter lange omvaart (Chili en Peru). Het grote volschip *Don Juan*, 1129 ton en eigendom van Duclos-Assandri, voer steeds vanuit Antwerpen omdat het teveel diepgang had (7,35m) om Oostende veilig aan te lopen. Vooraleer het schip in

1879 aan een Antwerpse reder werd verkocht maakte het 7 reizen rond Kaap Hoorn naar Peru, één reis naar Birma en drie reizen naar de Oostkust van de Verenigde Staten.

De export uit Oostende was erg beperkt en de Oostendse reders leefden dus vooral van de import van zout dat grotendeels bestemd was voor de scheikundige industrie en in mindere mate voor de visserij. In 1861 sloot de Belgische regering echter een verdrag met Frankrijk waarbij werd overeengekomen dat zout ook over land zou mogen geïmporteerd worden. Dit betekende vrijwel de doodsteek voor de Oostendse koopvaardij. De vrachtprijzen zakten en steeds minder zout werd door schepen aangebracht. De eens zo florissante handel met zowel Spanje en Portugal als met Liverpool en Frankrijk daalde pijlsnel. De Oostendse koopvaarders waren meestal te klein om als alternatief op transatlantische reizen ingezet te worden. Verscheidene schepen werden in de zestiger jaren dan ook opgelegd. Enkele reders richtten zich op de invoer van steenkool uit Engeland. Vanaf 1 januari 1870 werden de rechten op de import van zout afgeschaft, doch deze maatregel kwam te laat voor de scheepvaart en in de daaropvolgende jaren werd de Oostendse koopvaardijvloot grotendeels naar het buitenland verkocht of kwam in handen van Gentse en Antwerpse rederijen.

De kapiteins van de Oostendse koopvaardijschepen waren uiteraard Oostendenaars. In de lijsten van kapiteins komen herhaaldelijk dezelfde familienamen voor. Verscheidene families waren bovendien met mekaar verwant. In heel wat families was het vanzelfsprekend dat de zoon of de zonen van een kapitein hetzelfde beroep kozen als hun vader en dit ging in bepaalde gevallen voort tot ver in de 20e eeuw. Vele jongelui brachten het weliswaar niet tot kapitein en voeren als matroos of stuurman. Een niet gering aantal Oostendenaars kwam terecht aan boord van de grotere Antwerpse zeilschepen of stoomschepen. We bezitten in onze dossiers gegevens over alle kapiteins van Oostendse (en niet-Oostendse) koopvaardijschepen voor de jaren 1830-1880, doch in deze beknopte inleiding beperken we ons tot een korte vermelding van de meest bekende uit Oostende afkomstige kapiteins.

Bauwens
Philippe (geboren in 1819) en zijn broer Jean (°1828) waren jarenlang gekend als gezagvoerders van vooral de Oostendse schoeners *Clémence* en *Commerce*. Het was John Bauwens, zoon van Philippe, die in 1896 de N.V.Pêcheries à Vapeur stichtte.

Cattoor
Laurent was in 1832 in Antwerpen geboren en voerde o.a. drie jaren lang het volschip *Don Juan*. Zijn broer Auguste (°1837,Oostende) maakte vele reizen als kapitein van de brik *Liberté* en ging later over op Antwerpse stoomschepen.

Claeys
Alexandre (°1815), zoon van de gekende François Alexandre (°1786), voerde een paar Antwerpse koopvaardijschepen. Auguste (°1822) was eveneens naar Antwerpen overgegaan. Pierre (°1810), officier bij de Staatsmarine, was de eerste kapitein van het visserijwachtschip *Mathilde*.

De Brabander
Vader Jean (°1797) ging in 1834 naar Antwerpse koopvaardijschepen over en zoon Joseph (°1822) liep gedurende korte tijd in zijn voetsporen.

De Graeve
Désiré (°1834) en zijn broer Eugène (°1836) bleven steeds met Oostendse schepen varen. Er was ook een Jacques De Graeve (°1811), die Oostende trouw bleef, en een Mathieu (°1815), die in 1853 in Rio de Janeiro overleed als kapitein van een Antwerpse bark.

Demyttenaere
De broers Pierre (°1833) en Michel (°1839) waren vooral gekend als kapiteins van een aantal Antwerpse stoomschepen.

Denduyts
Edouard (°1820) en zijn jongere broer Jacques (°1831) vinden we terug aan boord van Oostendse schepen. Edouard overleed op zee in 1857.

Deswelgh
Vier broers voerden bijna uitsluitend Oostendse schepen: Emmanuel (°1814), Edouard (°1817), Charles (°1822) en Pharamond (°1827).

Halewyck
Jean (°1835) was steeds gezagvoerder aan boord van Oostendse schepen, terwijl broer Adolphe (°1837) acht jaar lang een Brugse brik voerde.

Lams
De broers Joseph (°1807) en Jacques (°1818) waren beide in Bredene geboren. Joseph bleef kapitein van Oostendse schepen, terwijl Jacques naar Antwerpen trok.

Lechère
Vader François (°1805) was in Oostende geboren, doch trad spoedig in dienst van de gekende Antwerpse rederij Jean Key. Zoon François (1843 in Antwerpen geboren) begon zijn carrière aan boord van het volschip *Charles* (met zijn vader als gezagvoerder) en werd uiteindelijk zelf kapitein van dit schip, dat hij in 1872 door brand verloor. Daarna ging hij over op stoomschepen.

Nefors
Pierre (°1790) voerde diverse kleine Oostendse vaartuigen. Zijn zoon Pierre François (°1817) was eerst aan boord van een Oostendse schoener, doch ging daarna over naar de Gentse schoenerkof *Loochristi*. Vader Pierre schilderde verscheidene achterglasschilderijen die Oostendse en Antwerpse schepen voorstellen.

Vandenkerckhove
Vader Michel zag in 1849 vóór zijn ogen zijn bijlander *Emilie* vergaan in het zicht van Oostende. Daarbij liet zijn zoon Pierre (°1825), die als kapitein voer, het leven. Hetzelfde lot was zijn zoon Jacques (°1831) beschoren, die als stuurman aan boord was.
Een François Vandenkerckhove (°1816) voer korte tijd als kapitein van Oostendse zeilschepen en diens broer Michel (°1817) voerde bijna twintig jaar lang het bevel over diverse vaartuigen. Een zekere Pierre (°1792) was aan boord van de Gentse schoenerkof *Auguste* te vinden, terwijl later een andere Pierre (°1820) o.a. de Oostendse brik *Prophète* voerde.

Vanderheyde
Aimé (°1809) had het bevel over een paar Oostendse schepen, doch ging in 1852, nadat hij de bark *Progrès* verloren had, naar Gent. Zijn jongere broer Antoine (°1826) ging bij dezelfde Gentse reder in dienst als kapitein. Een derde broer, Michel (°1821), was hen naar Gent voorgegaan en maakte enige reizen ter lange omvaart voor Gentse rekening.

Vandesteene
Verscheidene kapiteins Vandesteene, allen uit Oostende afkomstig, voerden diverse schepen uit Oostende, Gent en Antwerpen: François (°1803), Joseph (°1806), Corneille (°1812), François (°1834), Charles (°1836).

Zellien

De gekende zeemansfamilie Zellien mag in dit rijtje in geen geval ontbreken. Vier zonen van Jean Chrétien (°1788?), zelf kapitein, werden eveneens kapitein: Jean (°1815), Georges (°1819), Henri (°1821) en Thomas (°1824). Ze voerden het bevel over allerlei Oostendse en later ook Antwerpse koopvaardijschepen. Twee zoons van Thomas brachten het eveneens tot kapitein, nl. Thomas (°1849) en Honoré (°1870). De familietraditie werd bovendien nog verder gezet tot ver in de 20e eeuw.

Alhoewel ook in Oostende sinds lang een zeevaartschool bestond (volgens sommige auteurs sinds 1820), was er voor wie aan boord van een koopvaardijschip de functie uitoefende van kapitein of stuurman nog geen verplichting een brevet te bezitten. Een reder mocht als kapitein of stuurman aanstellen eenieder die hij geschikt achtte. Steeds meer gegadigden volgden echter in de zeevaartschool de lessen navigatie. Pas sinds het K.B.van 21 juli 1844 zouden een examen en een officieel brevet verplicht gesteld worden vanaf een nog te bepalen datum, tenzij men op die datum reeds minstens een jaar gevaren had als kapitein, eerste of tweede stuurman. Die datum werd dan door het K.B.van 12 januari 1853 bepaald als zijnde 1 januari 1854.

Hierna volgt een overzicht van het aantal en de soort Oostendse koopvaardijschepen (toestand op 31 december van het jaar) en tevens een lijst van de reders met hun schepen. De door ons vooropgestelde aantallen wijken wel enigszins af van de aantallen die jaarlijks door de Kamer van Koophandel van Oostende werden gepubliceerd, doch werden niettemin bekomen door zorgvuldig na te gaan of elk schip wel degelijk nog bestond op 31 december van elk vermeld jaar. Bovendien maakte de Kamer geen onderscheid tussen een *schoener* en een *schoenerbrik*, tussen een *bark* en een *schoenerbark*: in haar verslagen had zij het over een *schoener* of een *bark*.

De oudste lijst van Belgische koopvaardijschepen die we tijdens ons onderzoek konden vinden geeft de toestand op 31 december 1835 weer, werd uitgegeven door de Antwerpse krant "Le Précurseur" en vermeldt 127 schepen, waarvan 20 Oostende als thuishaven hadden. Enkele kranten gaven jaarlijks dergelijke lijsten uit en bij onderzoek in Rijksarchieven moesten we vaststellen dat in de 19e eeuw zelfs officiële instanties van deze lijsten moesten gebruik maken, aangezien het bevoegde Ministerie zelf nog geen lijsten opstelde. Nochtans waren de lijsten die door de kranten uitgegeven werden nooit geheel juist, aangezien bijvoorbeeld nog schepen waren opgenomen die op het einde van het jaar vergaan of verkocht waren in verre overzeese gebieden en waarvan het nieuws, wegens de toenmalige beperkte communicatiemogelijkheden, de krant nog niet had bereikt.

Niet opgenomen in onze lijst is het volschip *Leopold*, dat weliswaar in Oostende vaarklaar werd gemaakt, doch dat niet uitsluitend eigendom was van A.& J.Van Iseghem en E.Van Cuyl. Een Antwerpse firma was mede-eigenaar en de thuishaven was, voor zover we konden vaststellen, Antwerpen. Het schip verging jammerlijk op de Falkland Eilanden in april 1858, tijdens de allereerste reis onder Belgische vlag. De bemanning bestond grotendeels uit Oostendenaars en er was slechts één overlevende.

Ondanks alle opzoekingzwerk blijven er in onze dossiers nog verscheidene onzekerheden bestaan, o.a. over de juiste schrijfwijze van de naam van enkele Oostendse reders en over de onderlinge familiale banden die onder sommige reders moeten hebben bestaan. Waarschijnlijk hebben in enkele gevallen huwelijken en erfenissen een rol gespeeld in de overname van schepen die we uit onwetendheid als "verkocht" hebben bestempeld. We hopen dat geïnteresseerde lezers klaarheid zullen kunnen brengen in deze materie!

Drie symbolen worden in onderstaande tabel en lijst gebruikt:

* wijst op enige twijfel over het jaartal of over het gegeven
<1830 betekent: reeds vóór het jaar 1830 in eigendom
1880> betekent: nog na het jaar 1880 in eigendom

	1830	1840	1850	1860	1870	1880
Volschip	2				1	
Bark		1	3	8	5	1
Brik	2	1	3	10	5	
Schoenerbark					1	1
Schoenerbrik		5	7	5	3	
Driemastschoener				1	1	
Schoener	2	7	9	6	5	3
Kof	4	4	1			
Schoenerkof				1		
Galjas		1				
Sloop	7	6	3	1		
Kotter					2	
Smak	1*					
Pleit		1				
Bijlander	5	3				
Stoomschip						
TOTAAL	23*	29	26	32	23	5

Baroen, V.

1839-1847	schoener	*Minerve*	vergaan

Bauwens, J.

<1830-1843*	bijlander	*Emilie*	verkocht aan Vandenkerckhove
<1830-1850	bijlander	*Jonge Jacob*	gesloopt

Toen Bauwens in 1836 overleed werd zijn zoon Philippe als reder van beide vaartuigen vermeld.

Bierblock, J.

<1830-1831	bijlander	*Goede Hoop*	vergaan

Brasseur, J.

1859-1860	schoenerbrik	*Jupiter*	verkocht aan L.Denduyts

Breynaert, P.

1840-1849	pleit	*Johanna-Cornelia*	vergaan

Bricx, B.

1848-1849	pleit	*Bernard*	vergaan

Carbon, L. & Co.

1850-1876	brik	*Prophète*	verkocht (buitenland)
1855-1869	bark	*Sophie-Théodorine*	verkocht (buitenland)

Claeys, F.

<1830-1832	sloop	*Alexandre*	verkocht aan P.Spilliaerdt

Cousin, F.

<1830-1841	kof	*Ondervinding*	verkocht aan L.Denduyts

De Bal, Gebr.

<1830-1833	volschip	*Neptunus*	uitgeweken naar Nederland*
<1830-1833	brik	*Oromaze*	uitgeweken naar Nederland
<1830-1832	brik	*Osiris*	vergaan
1830-1833	volschip	*Bellona*	uitgeweken naar Nederland

De Boninge, J. & Co.

1852-1858	schoener	*Renard*	vergaan

Debroeck, J.

1830*-1834	smak	*Gendschen Beurtman*	vergaan

De Brouwer, E.

1836-1851	sloop	*Comète*	verkocht aan E.Van Cuyl & Co.
1837-1843	schoener	*Hélène-Eugénie*	verkocht (buitenland)
1839-1848	bark	*Aigle*	verkocht aan J.Serruys

De *Comète* werd in 1838 hertuigd als schoener.

Delpierre, H.

1835-1836	schoener	*Ostendais*	vergaan

Denduyts, L.

1832-1874	kof	*Eclipse*	verkocht aan Brugse reder
1834-1876	schoener	*Union*	gesloopt*
1838-1874	schoenerbrik	*Vigilant*	verkocht (buitenland)
1841-1847	sloop	*Cérès*	vergaan
1841-1843	kof	*Ondervinding*	gesloopt
1847-1852	bark	*Progrès*	vergaan
1852-1875	bark	*Rosalie*	verkocht aan Antwerpse reder
1853-1874	brik	*Victor*	verkocht aan Antwerpse reder
1854-1866	brik	*Victorine*	vergaan
1855-1863	brik	*Jeannette-Mélanie*	vergaan
1856-1863	bark	*Progrès*	verkocht (buitenland)
1857-1873	bark	*Hélène*	verkocht aan J.Muyllaert & Co.
1859-1860	schoenerbrik	*Fortuna*	verkocht (buitenland)
1860-1864	brik	*Fortuna*	verkocht (buitenland)
1860-1864	schoenerbrik	*Octavie*	verkocht (buitenland)
1862-1866	bark	*Rosalie*	verkocht (buitenland)
1873-1874	schoenerbrik	*Fidélité*	verkocht (buitenland)

De kof *Eclipse* werd in 1849 omgebouwd tot schoener. De schoenerbrik *Octavie* was de ex-*Jupiter*, gekocht in 1860 van J.Brasseur. De in 1854 aangekochte *Victorine* was de ex-*Léon* van J.Serruys en werd spoedig na aankoop hertuigd als bark.

De Potter, J.

<1830-1850	bijlander	*St.Pierre*	gesloopt

De Rudder, F.

1837-1854	schoenerbrik	*Jupiter*	Brugge thuishaven sinds 1854
1840-1854	schoenerbrik	*Minerva*	Brugge thuishaven sinds 1854

De Zutter, L.

1832-1838	kof	*Bienvenu*	verkocht aan Brugse reder

Dossaer, A. & Co.

1856-1860	schoener	*Télémaque*	verkocht (buitenland)

Duclos-Assandri

1837*-1864	schoener	*Frances*	verkocht (buitenland)
1837*-1863	schoenerbrik	*Industrie*	verkocht (buitenland)
1838*-1841	schoener	*Persévérance*	vergaan
1839*-1859	sloop	*Dart*	verkocht (buitenland)
1839*-1857	sloop	*Neptune*	gesloopt*
1841-1849	sloop	*Union*	verkocht aan E.Morisons
1845-1870	schoener	*Espoir*	verkocht (buitenland)
1853-1871	bark	*Marie*	verkocht (buitenland)
1854-1871	bark	*Emile*	verkocht aan Gentse reder
1865-1879	volschip	*Don Juan*	verkocht aan Antwerpse reder

De sloop *Dart* werd in 1854 hertuigd als schoener en de bark *Marie* werd in 1856 hertuigd als brik.

Gonsales, F.

1835-1838	sloop	*Flèche*	vergaan
1837-1840	kof	*Angelina*	verkocht (buitenland)
1838-1841	brik	*Alexandre*	vergaan
1842-1845	brik	*Précurseur*	vergaan
1843-1846	sloop	*Anna Paulowna*	verkocht aan J.Pieters & Co.

De brik *Alexandre* werd in 1840 herdoopt tot *Deux Soeurs*.

Halewyck, M.

1875-1880>	schoener	*Etoile de la Mer*	na 1880 nog in de vloot

Herrewyn, J.

<1830-1844	kof	*Vrouw Elisabeth*	verkocht aan C.Liebaert & Co.

Hertoghe, Weduwe

1837-1841	kof	*Irma*	verkocht aan Antwerpse reder

Hoed, T. & Co.

1856-1867	brik	*Coq*	verkocht (buitenland)
1858-1862	brik	*Diamant*	vergaan
1859-1865	brik	*Infatigable*	verkocht (buitenland)

De in 1856 aangekochte brik *Coq* was de ex-*Eugène* van E.Van Cuyl & Co.

Hooker, B. & Co.

1830-1839*	sloop	*Dart*	verkocht aan Duclos-Assandri
1830-1837*	schoener	*Frances*	verkocht aan Duclos-Assandri

1831-1840	sloop	*Leopold 1*	verkocht aan Brugse reder
1833-1837*	schoenerbrik	*Industrie*	verkocht aan Duclos-Assandri
1833-1841	sloop	*Union*	verkocht aan Duclos-Assandri
1834-1839*	sloop	*Neptune*	verkocht aan Duclos-Assandri
1836-1838*	schoener	*Persévérance*	verkocht aan Duclos-Assandri

De sloop *Leopold 1* werd in 1835 herdoopt tot *Rapide*.

Kerkhove, J.

<1830-1836*	bijlander	*Anna-Catharina*	naar binnenvaart ?

Lancsweert, F.

1866-1867	schoenerkof	*Phare*	verkocht (buitenland)
1867	bark	*Progrès*	vergaan
1867-1873	brik	*Liberté*	verkocht (buitenland)
1868-1873	schoenerbark	*Amitié*	verkocht (buitenland)
1870-1873	schoenerbrik	*Fidélité*	verkocht aan L.Denduyts
1871-1875	bark	*Alice*	verkocht (buitenland)
1871-1874	brik	*Sincérité*	verkocht (buitenland)
1872	bark	*Edmond Meert*	vergaan
1872-1874	stoomschip	*Emma*	verkocht (buitenland)

De bark *Alice* werd in 1872 hertuigd als brik en herdoopt tot *Charité*

Liebaert, C. & Co.

1844-1850	kof	*Vrouw Elisabeth*	verkocht aan W.Wierkx & Vroome

Lohr, R. & Co.

1868-1874	schoener	*Olivier*	vergaan
1875-1880>	schoener	*Louise*	na 1880 nog in de vloot

Maclagan, J.

1834*-1838	sloop	*Constance*	vergaan
1853-1866	schoener	*St.Pierre & St.Paul*	verkocht aan A.& J.Van Iseghem

De schoener *St.Pierre & St.Paul* werd in 1858 hertuigd als driemastschoener

May, J.

<1830-1831	sloop	*Mary*	verkocht aan B.Hooker & Co.
<1830-1836	schoener	*Persévérance*	verkocht aan B.Hooker & Co.

Morisons, E.

1849-1852	sloop	*Union*	vergaan

Muyllaert, J. & Co.

1873-1877	bark	*Hélène*	verkocht (buitenland)
1875-1876	schoener	*Eclipse*	verkocht (buitenland)

Pede, A. & Co.

1879-1880>	schoenerbark	*Medea*	na 1880 nog in de vloot

Pieters, J. & Co.

1834-1838	schoener	*Rateau*	vergaan
1844-1857	schoener	*Ville d'Ostende*	vergaan
1846-1861	schoener	*Euphrasie*	gesloopt na stranding

De schoener *Rateau* werd in 1837 herdoopt tot *Euphrasie*. De *Ville d'Ostende* was in ijzer gebouwd. De in 1846 gekochte *Euphrasie* was de ex-sloop *Anna Paulowna* van F.Gonsales, die voor Pieters als schoener was hertuigd.

Royon-Hertoghe & Co.

1870-1875	kotter	*Rosalie-Mathilde*	verkocht aan M.Halewyck

De *Rosalie-Mathilde* werd in 1871 herdoopt tot *Etoile de la Mer* en in 1874 hertuigd als schoener.

Serruys, J. & Co.

1848-1852	bark	*Philomène*	vergaan
1850-1855	bark	*Mathilde*	verkocht aan E.Van Cuyl & Co.
1852-1854	brik	*Léon*	verkocht aan L.Denduyts

De in 1848 gekochte bark *Philomène* was de ex-*Aigle* van E.De Brouwer.

Smit, J.

<1830-1831	sloop	*Vliegende Visch*	?

Spilliaerdt, P.

1832-1833	sloop	*Alexandre*	vergaan
1832-1838	schoener	*Léopold I*	verkocht aan Antwerpse reder
1834-1835	brik	*Colombe*	vergaan

Stranack, J.

<1830-1842	sloop	*Neptune*	verkocht aan Nieuwpoortse reder

De *Neptune* werd in 1840 herdoopt tot *Marie*

Termote, A. & Co.

1855-1859	schoenerbrik	*Orient*	gesloopt

Valcke, A. & Co.

1868-1880>	schoener	*Ondine*	na 1880 nog in de vloot
1869-1876	kotter	*Rapide*	verkocht (buitenland*)

De *Ondine* was in ijzer gebouwd.

Valcke – De Knuyt, J.

1834-1838	schoener	*Eliza*	verkocht aan A.& J.Van Iseghem
1838-1846	schoener	*Auguste*	vergaan

Van Cuyl, E. & Co.

1846-1856	brik	*Eugène*	verkocht aan T.Hoed & Co.
1851-1855	schoener	*Comète*	verkocht (buitenland)
1852-1855	brik	*Actif*	vergaan
1854-1871	brik	*Sophie*	vergaan

1855-1880>	bark	*Mathilde*	sinds 1867 door de Staat gehuurd
1856-1859	bark	*Joseph*	vergaan
1859-1860	schoenerkof	*Constant*	vergaan
1860-1868	bark	*Van Dyck*	vergaan
1865-1871	bark	*Edmond*	vergaan

Van den Broecke

<1830-1831*	kof	*Nieuwe Union*	gesloopt*

Vandenkerckhove, M.

1843*-1849	bijlander	*Emilie*	vergaan

Vander Heyde, Weduwe B.

1857-1867	sloop	*Perle*	vergaan

Van Imschoot – Debrock, J.

<1830-1843	sloop	*Anna Paulowna*	verkocht aan F.Gonsales
<1830-1841	sloop	*Willem I*	afgekeurd

De sloop *Willem I* werd in 1831 herdoopt tot *Willem*

Van Iseghem, Weduwe

1833-1834*	schoener	*Charles*	vergaan*

Van Iseghem, A. & J.

<1830*-1838	kof	*André*	vergaan
1835-1855	galjas	*César*	vergaan
1838	schoener	*Philomène*	vergaan
1839-1869	schoenerbrik	*Providentia*	verkocht (buitenland)
1841-1872	schoenerbrik	*Commerce*	verkocht (buitenland)
1847-1855	schoenerbrik	*Triton*	vergaan
1848-1859	brik	*Amphitrite*	vergaan
1849-1872	schoener	*Clémence*	verkocht aan Gentse reder
1854-1868	bark	*Prince Philippe*	verkocht (buitenland)
1857-1870	schoenerkof	*Don Quichotte*	vergaan
1866-1871	3m schoener	*St.Pierre & St.Paul*	verkocht (buitenland)

De galjas *César* werd in 1842 hertuigd als schoener en omgedoopt tot *Concordia*. De in 1838 aangekochte schoener *Philomène* was de ex-*Eliza* van J.Valcke – De Knuyt.
A. & J.Van Iseghem bezaten in 1857-1858 samen met E.Van Cuyl en met de Antwerpse rederij Delahaye & Co. ook nog het volschip *Leopold*.

Wierkx, W. & Vroome

1850-1851	kof	*Goede Verwagting*	gesloopt

Van eind 1830 tot eind 1880 bezaten de Oostendse reders samen 108 verschillende zeilschepen en één stoomschip. De meeste schepen waren tweedehands aangekocht geweest, hetzij van andere Belgische reders, hetzij uit het buitenland. Oostendse scheepswerven hadden zelf 37 schepen afgeleverd. De Zutter had het grootste aantal koopvaardijschepen gebouwd : van 1832 tot 1852 10 schepen voor Oostendse reders (en bovendien 3 schepen voor niet-Oostendse reders). Ook Panesi liet zich niet onbetuigd en bouwde 6 schepen, van 1847 tot 1870, waarvan 5 voor Oostendenaars.

Van 1837 (en met terugwerkende kracht vanaf 1835) tot eind 1851 hadden de Oostendse scheepsbouwers en reders kunnen genieten van de wet op staatssubsidies voor scheepsbouw in eigen land, doch enkel voor de schepen die minstens 100 ton maten en gedubbeld waren in metaal.

43 schepen (hetzij 39,45% !) vergingen toen ze nog in handen waren van de Oostendse rederijen. De andere vaartuigen werden verkocht aan andere Belgische reders (11) of gingen naar het buitenland (37). De resterende schepen werden meestal gesloopt. Uiteindelijk bleven op 31

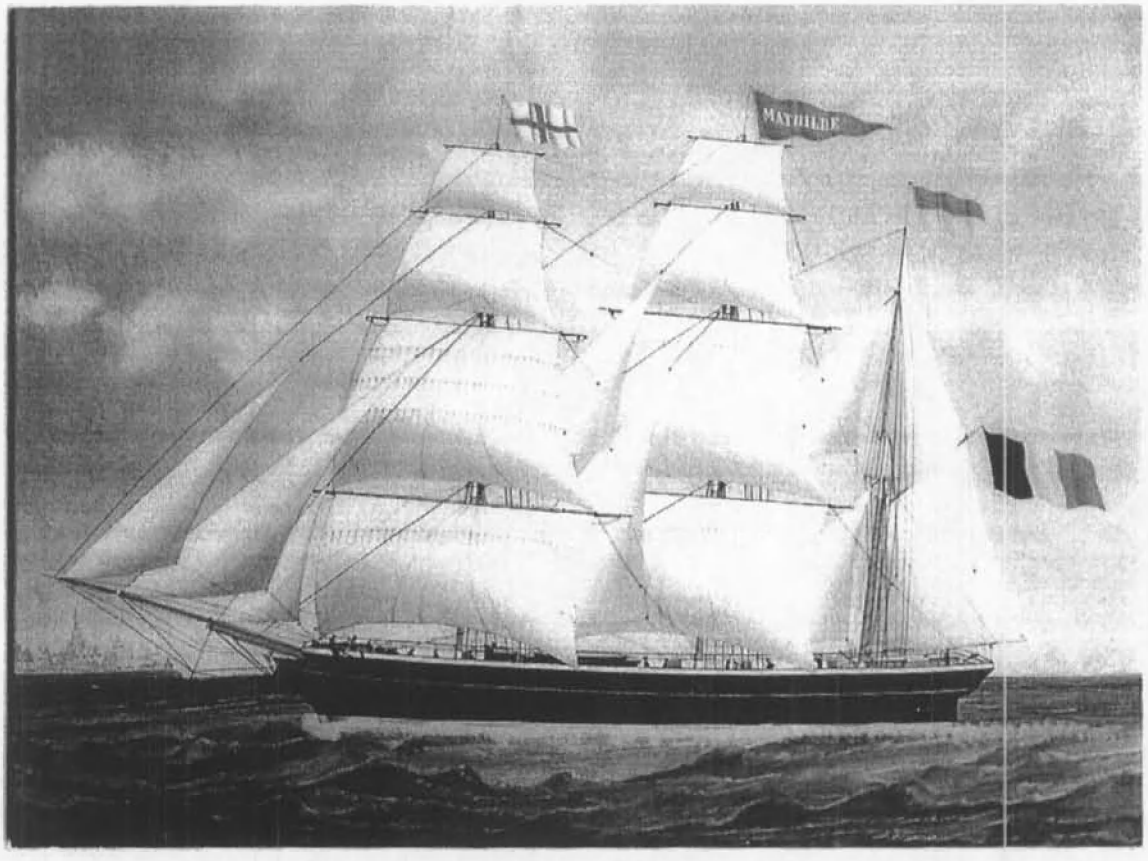

december 1880 nog 5 vaartuigen in de vloot.

Driemastbark *Mathilde*, gebouwd in 1850 door Panesi. Achterglasschilderij door Carolus Weyts, 1863 (Nationaal Scheepvaartmuseum, A.S.81.8.2)

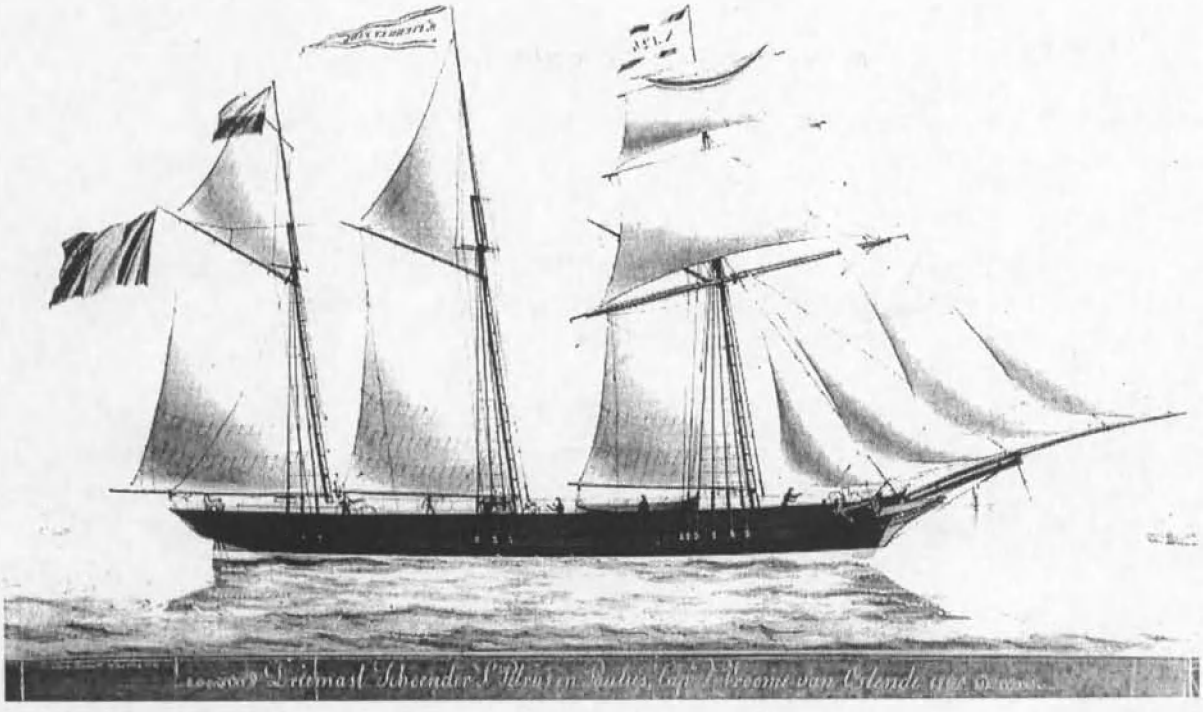

De *St.Pierre & St.Paul* als driemasttopzeilschoener. Gebouwd in 1853 in Oostende. Gouache door Lewis Renault, 1860 (Nationaal Scheepvaartmuseum, A.S.70.46.4)

DRIE BOEKEN

Wie in bibliotheken of boekhandels rondneust komt soms tot kleine ontdekkingen in verband met Oostende. Helaas ook dikwijls zijn het informaties die niet helemaal juist zijn of verwondering opwekken.

Zo keken wij een boek van de auteur Luciano REGOLO even in. Zijn boek, oorspronkelijk in het Italiaans geschreven en in het Frans vertaald met als titel "Marie-José de Savoie : la reine de mai", is in 2001 in Brussel verschenen bij de uitgeverij Racine.

We lezen daarin : "Marie-José, troisième enfant d'Albert et d'Elisabeth, souverains de Belgique de 1909 à 1934, naquit le 4 août 1906 au bord de la mer, à Ostende, dans le délicieux pavillon royal légué par la reine Victoria à Léopold Ier, son arrière grand-père. La propriété, à deux pas de la célèbre digue, se composait de deux petites villas reliées à une rotonde centrale par des hautes galeries vitrées. Elle fut entièrement détruite lors de l'invasion allemande en 1940".

Spijtig, maar op deze passus staan er reeds drie fouten : 1. Marie-José werd niet in het Koninklijk Chalet geboren, maar wel in de villa Osterrieth gelegen op de hoek van de Northlaan en de Zeedijk. 2. Leopold II en niet Leopold I liet het Koninklijk Chalet bouwen. 3. De Duitse bezetter heeft het Koninklijk Chalet met allerlei oorlogsverdedigingswerken tussen 1940 en 1944 onbruikbaar gemaakt, maar niet in 1940 volledig vernield.

Het tweede boek is geschreven door Reynout GODDYN en is uitgegeven door The House of Books te Antwerpen. Het noemt "Een leven als een koning" met als ondertitel "Het royaltyboek voor kinderen".

Op pagina 31 lezen we : "Een geheime gang ! Leopold II had aan het einde van zijn leven een vaste vriendin, Caroline. Ze hadden twee zoontjes Lucien en Philippe. Maar Leopold wilde niet dat veel mensen dat wisten. In Oostende had de Koning een grote vakantievilla, zijn vriendin kreeg een huis aan de overkant van de straat. Leopold liet een onderaardse gang graven zodat niemand kon zien wanneer ze elkaar in het geheim bezochten. De gang bestaat niet meer".

Op de kaft staat duidelijk, zoals wij hoger schreven : "Het royaltyboek voor kinderen" wat ons toch wat verwonderd doet opkijken.

Het derde boek is van de pen van Kris WAGNER " De Schone en de koning; Barones de Vaughan en Leopold II". Die het boek leest merkt onmiddellijk dat het bijna volledig steunt op het boek dat Barones de Vaughan door de Franse schrijver Paul FAURE in 1936 liet verschijnen. We moeten hierbij zeggen dat "De Schone en de koning", dat in 2000 verscheen zeer degelijk is en natuurlijk nog meer biografische gegeven bevat dan het werk dat in 1936 verscheen. Het leest zeer vlot en ook van de onderaardse tunnel (in de Parijsstraat) is er spraak, zelfs met een tekeningetje naar een oud archiefplan getekend.

De auteur heeft de benaming van "Très Belle" die Leopold II aan Barones de Vaughan gaf, steeds vertaald als "Zeer schone" wat niet precies de geest van die tijd weergaf.

Omer VILAIN

HET SCHIP "A.I.A."

door **Robert OUVRY**

Na zijn reis door Indië en Egypte riep koning Leopold II, op 12 september 1876, een internationale conferentie bijeen in Brussel om centraal Afrika te verkennen. Het was het begin van zijn Kongolese droom die werkelijkheid werd bij de stichting van de "Association Internationale Africaine". Deze was zeer actief vanaf 1877.

Koning Leopold II ontving Henry Morton STANLEY (eigenlijk James ROWLAND geheten) in juni 1877 in Oostende en stuurde hem in 1879 en 1882 naar Kongo om er de bevaarbaarheid van de Kongostroom te bestuderen.

STANLEY, gekend onder de bijnaam Boula-Matari of "rots breker", had de uiteenneembare boot "Lady Alice" mee gekregen waarmee hij vanuit Zanzibar met 300 dragers en drie blanke verkenners aan het Victoria meer aankwam. STANLEY was vertrokken eind 1874 en kwam, totaal uitgeput, aan in Boma op 9 augustus 1877. De drie blanken waren onderweg overleden en er bleef nog een derde van zijn Zanzibarieten over. De "Lady Alice" was vervangen geworden door de kleine stoomboot "En Avant" en bijgestaan door de "A.I.A." of "Association Internationale Africaine". Een andere rivierstoomboot was de "Peace" van de Engelse missionaris GRENFELL die in 1884 de benedenloop van de Lomami verkende.

Koning Leopold II kocht nog een jacht, de "Royal" met thuishaven Oostende, en het is de S.S. Barga die het schip naar Vivi bracht met materiaal voor STANLEY. Deze bleef dienst doen in de monding van de Kongostroom tussen Vivi en Matadi. Het tweede jacht dat de koning aankocht was de "Heron" die dienst deed tussen Banana en Boma.

De "A.I.A." verbleef gedurende vijftig jaar in Kinshasa onder de hoede van de territoriale dienst.

Het was Honoré BORGERS die stappen ondernam bij de toenmalige minister Henri JASPAR om de "A.I.A." terug naar België, en meer bepaald naar Oostende, te laten overbrengen.

Henri, Honoré BORGERS was geboren te Oostende op 8 september 1885. Hij was in het huwelijk getreden te Antwerpen op 27 juli 1885 met Marie ZELLIEN en woonde in de Londenstraat 9, Oostende. In 1910 was hij medewerker van het weekblad "L'Echo d'Ostende" en in 1911 werd hij directeur van de Berg van Barmhartigheid. Hij verbleef in Kongo tijdens de oorlog 1914-18 en zijn zoon Léon, geboren te Oostende op 06 januari 1897, verbleef nog in Kongo in 1926. Toen Honoré BORGERS terug kwam naar België werd hij stichter en voorzitter van de vereniging "Kolonialen der Kust".

Maar de vraag om de "A.I.A." naar Oostende te laten overbrengen verliep niet zonder moeilijkheden. Het Koloniaal Museum van Tervuren dacht meer recht te hebben op het scheepje dan Oostende en het werd een dossier dat nog dikker werd dan dit van de "Victory" van NELSON.

Minister JASPAR hakte uiteindelijk de knoop door en Oostende kreeg de "A.I.A.". Het was toevallig de "Stanleyville" die het schip naar Antwerpen vervoerde waar het op 01 juli 1927 aankwam. Het schip had veel afgezien en het trok meer op een zeef dan op een rivierboot. Men kon dit 12 meter lang wrak in geen enkele zaal plaatsen en daarom werd het overgebracht naar de koninklijke stallingen.

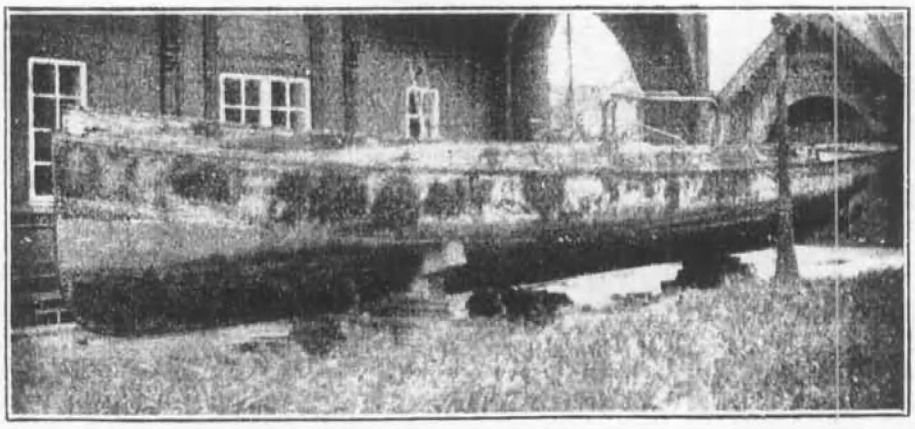

A son arrivée à Ostende.

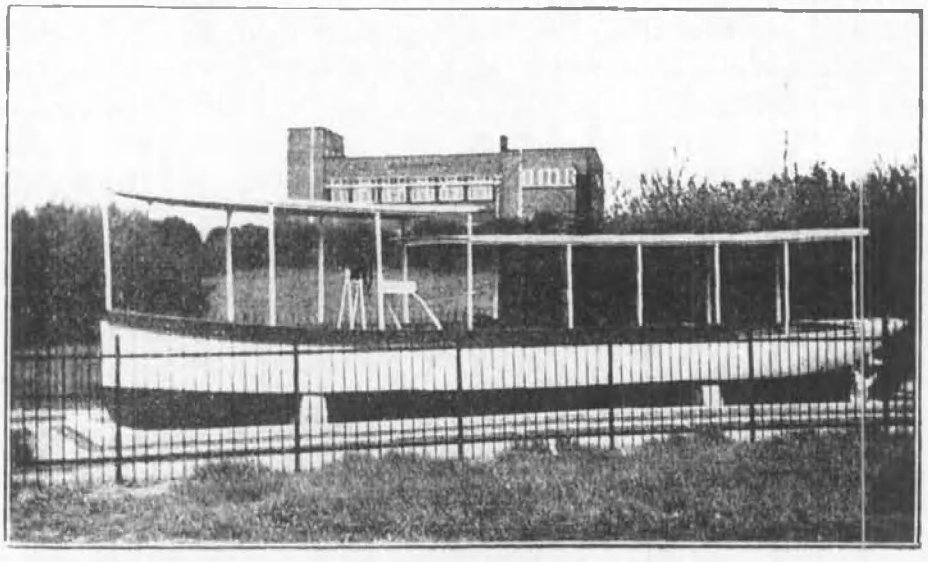

Etat actuel. Photo A. Pottier.

Na een flinke onderhoudsbeurt door de Stedelijke Vakschool van Oostende kreeg het een overdekte plaats in het Leopoldspark. Later kwam het op een meer maritieme plaats terecht, nl. aan de Demeysluis bij het Vindictive monument.

In "L'Echo d'Ostende" van 26 februari 1932 lezen wij dat bij de Algemene Vergadering van de Kolonialen der Kust BORGERS zijn ontslag aanbood als voorzitter daar hij naar Brussel wou gaan wonen. De Brusselse lucht moet hem niet goed bevallen zijn want hij overleed daar op 18 april 1932. De Honoré Borgersstraat is in Oostende gekend, maar weinigen weten wie die man eigenlijk was.

In 1960 werd Kongo onafhankelijk. Maar waarom de "A.I.A" terug naar het toenmalige Leopoldstad moest blijft een raadsel. De Kongolezen wisten niets af van de geschiedenis van het schip en lieten het op een braakliggend stuk grond liggen. Het koper van de machines werd na enkele dagen gestolen en het wrak ging na een paar weken naar het oud ijzer. STANLEY draaide zich, voor de zoveelste maal, in zijn graf om.

U ziet op de foto's het wrak van de "A.I.A." bij zijn aankomst in 1927 en op zijn laatste plaats in Oostende, met de Rijksmarineschool op de achtergrond.

Jan Bart

door **Simon IPPEL**

Oostendenaar of niet?
In de periode tussen 1600 en 1700 is Jan Bart een van de vele kapers die de zee onveilig maakte voor de Engelse en Hollandse schepen. Maar wie was deze Jan Bart?

Hij werd geboren in 1650 te Duinkerke in de Boomstraat. Zijn vader noemde Korneel en zijn moeder Katrien. Duinkerke behoorde toen nog tot het Graafschap Vlaanderen. Het is pas in 1662 dat deze stad bij het Franse koninkrijk ingelijfd werd, maar ze bleef uitgesproken Vlaams.

Reeds op tienjarige leeftijd monsterde hij zich aan als dekjongen op een Nederlands schip van de Verenigde Provinciën onder Admiraal de Ruyter. Ze deden o.a. een expeditie naar Chatham waarbij ze de Engelse vloot in haar thuishaven vernielden (juni 1667).

De zee zat hem in het bloed door zijn vader. Het was een zeer woelige periode. Men werd als Vlaming geboren, stond op en men was Fransman, tegen de middag kon men Spanjaard zijn en 's avonds Engelsman, om terug op te staan als Fransman. Maar het werk bleef hetzelfde.
Zoals men zegt: men veranderde van hemd alsof het niets was.

In 1672 verklaarde Frankrijk de oorlog aan de Nederlandse Republiek en wie niet in Franse legerdienst wilde gaan, moest als zeeman kaper spelen en op eigen houtje oorlog voeren.
Zo kreeg onze Jan reeds op 22-jarige leeftijd het bevel over een kaperschip dat aan een Duinkerkse reder behoorde (een zekere Omaer). Het vergde veel moed om "ter kaperen te varen". In weer of onweer, aanvallen of aangevallen te worden, men moest geen zacht volkje aan boord hebben. Overal werd er geronseld, vooral onder allerlei schorremorrie, uit verdachte taveernes of onder hen die samen met hun familie honger hadden. En omdat de visvangst niet meer loonde gingen men kaperen.
Dit soort mensen in bedwang houden was niet steeds gemakkelijk, maar Bart kende zijn volkje en... hij werd op de handen gedragen. Hij bevocht dan ook zegerijk het ene na het andere schip en de buit was steeds groot ten voordele van zijn baas en de bemanning.

De koning kende zijn pappenheimer en had van zijn daden gehoord. Hij bevorderde hem in zijn Koninklijke Marine tot luitenant (1679) en in 1686 tot kapitein van een fregat.

In 1688 verklaarde Frankrijk de oorlog aan Engeland (negenjarige oorlog) en het jaar daarop kreeg hij als gezagvoerder een groot oorlogsschip.
Lodewijk XIV had veel vertrouwen in hem en hij kreeg dan de opdracht om samen met de Franse graaf Forbin, een transportvloot van Le Havre naar Duinkerke te brengen.
Verraden door spionnen werd hij op de terugvaart door een Engelse overmacht aangevallen. Hij verdedigde zich moedig en het is door de onhandigheid van graaf Forbin dat hij overmeesterd werd en gevangen genomen. Hij kon uit de gevangenis van Plymouth ontsnappen en roei met een vissersjol naar Duinkerke. [1] Dergelijke vernedering neemt hij niet. De Engelsen hebben intussen Duinkerke geblokkeerd door een gordel met zwaar gewapende oorlogsbodems aan te leggen.
Uitvaren is onmogelijk en de Duinkerkse vloot is machteloos maar hij zal het onmogelijke wagen.

Op een nacht laat hij een sloep uitzetten, hij zoekt de smalle doorgang tussen de zandbanken en de gevaarlijke stromingen[2]. Terug van zijn verkenningstocht staat zijn besluit vast. Onmiddellijk geeft

[1] Als dit waar is weten we niet, maar een prestatie is het zeker.
[2] De Engelsen durven die niet naderen, er is gevaar te stranden of vast te zitten.

hij bevel de gevechtsposten te bezetten en de Duinkerkse vloot vaart uit. Hijzelf voorop met de "Alcyon" en in lijn alle andere schepen. Bij het klaren van de dag merken de Engelsen dat de haven leeg is, maar het is te laat.
In tussen heeft Bart reeds enkele transportschepen buit gemaakt en de volledige Nederlandse vissersvloot bij de Doggersbank vernietigd. Nu vaart hij richting Engelse kust en hij wil Engeland treffen in het hart. Het kasteel van Withrington en de omliggende dorpen Draidge en Chilborne werden in brand gestoken ter vernedering van Albion.

Te Versailles en in de straten van Parijs worden de vlaggen uitgehangen en feest gevierd. Maar de koning en zijn hof interesseren hem niet, hij is de ruwe volksjongen gebleven en Frans kent hij zelfs niet.
Toch moet hij voor de koning Lodewijk XIV komen. Daar verschijnt hij met zijn pijp in de mond en zijn kaperspluntje aan. Wanneer de koning hem vraagt hoe hij de blokkade heeft doorbroken, moet het vertaald worden. Dan stormt hij op lachende hovelingen af en baant zich een weg door met de armen te zwaaien terwijl roepende: "zo!". De koning lacht en bevordert hem tot hoofd van het Duinkerkse vlooteskader.

Maar de oorlog is niet ten einde. Frankrijk kent hongersnood omdat de Nederlandse en Engelse vloot elke toevoer van levensmiddelen afsnijden. Terwijl men aan het hof fuift en danst hebben de gewone mensen honger en sterft de bevolking.
In de Noordse haven Vleker liggen er honderden schepen met graan, maar wie zal ze halen?
Hoe is de toestand te Duinkerke? Lijken worden in gemeenschappelijke kuilen begraven. Het volk wordt opstandig. De uit gehongerde mensen komen dag en nacht vóór het huis van Jan Bart om eten schreeuwen. Aan de koning vraagt hij versterking van zijn vloot, uitvaren zou zelfmoord betekenen. De administratie gaat traag. Toch besluit hij, het is overwinnen of sterven. Hij geeft bevel om aan te monsteren en nog dezelfde avond kan hij uitvaren met zeven fregatten. Maar de Hollanders zijn hem voor geweest.

Onder de leiding van Admiraal Hyde de Fries hebben de Nederlanders met een machtige vloot de graanbodems gepraaid en onze Jan komt ze tegen ter hoogte van het eiland Texel. Geheel onverwachts duikt hij op en zet regelrecht koers naar het Hollandse vlaggenschip. Zijn "Maure" steigert onder het zwaar geschut van Hyde de Fries. Die tracht nog zijn schip "De Prins van Friesland" te keren, maar hij kan een entering niet meer voorkomen. Nu wordt het een strijd van man tegen man, maar tegen de roekeloosheid van de Duinkerkenaars is niets te doen. De admiraal sneuvelt, het Nederlands paviljoen en de mastvlag worden neergehaald. Jan Bart heeft Frankrijk van de hongersnood gered en triomfantelijk vaart hij met honderd graanschepen naar zijn thuishaven.
Zelf gaat hij het niet melden aan de koning hij stuurt zijn zoon Frans naar Versailles om aan de koning het paviljoen te overhandigen. Hij blijft liever bij zijn Duinkerkse gewone volk.
De koning benoemt hem tot ridder en luitenant ter zee. In 1697 werd de vrede gesloten.
[3].
Deze overwinning was zijn laatste heldendaad. Hij die zoveel stromen heeft getrotseerd stierf aan een verkoudheid in 1702.

Jan Bart was een wilde kerel, ruw en een vechter die alleen thuis was op zee en in de strijd.. Ondanks alle eerbewijzen geven ze hem een dimensie waar we als Vlaming fier mogen op zijn. Maar met Oostende heeft hij niets te maken, alhoewel er een straat naar hem genoemd is.

Zijn beeld staat in brons op de markt te Duinkerke en toen in 1940 Duinkerke platgebombardeerd werd, bleef alleen onze trotse Bart overeind staan. Was het soms een getuigenis van onverzettelijke moed en koppigheid?

---

[3] Ook zijn zoons liet hij kennis maken met het harde leven op zee. Een daarvan François CORNIL (1677-1755) zou later vice-admiraal worden van Franse vloot. Hij heeft zijn naam later verfranst.

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (6e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Nieuwe Watertoren – Populierendreef – Maria-Hendrikapark

Op 18 juli 1959 werd deze eerste steen
van de watertoren gelegd door
ZIJNE EXCELLENTIE de heer PAUL MEYERS
Minister van Volksgezondheid en van het
Gezin. In aanwezigheid van de Heren

J. PIERS, Burgemeester, R. DE KINDER, K. DEHOUCK, H. EDEBAU,
F. VAN CAILLIE, J. LAUWEREINS, Schepenen
en M. SURMONT, Stadssecretaris

Ontwerp: Ir. F.G. Riessauw Gent

Aannemer: NV Vanonkelen Tienen

⌘

Tramstation – Wachtzaal – Leopold III-laan

De eerste steen onthuld door
De heer Johan Sauwens
Gemeenschapsminister van
Openbare Werken en Verkeer

Te Oostende op 28/4/1989

⌘

Liggend beeld vóór nieuwe Bibliotheek

Metalen plaatje (zijkant)

SANTA DEVOTA
Beschermvrouw van de zeelieden
Stefaan en Livia Depuydt-Canestraro

Tekst op het voetstuk van het beeld

De rustende Devota drijft op de golven
naar een veilige haven

⌘

Provinciaal Maritiem Instituut West-Vlaanderen – Mercatorlaan 15 – Voorgevel

Op 15.6.1963 werd deze eerste steen van de
Stedelijke Visserijschool gelegd door
JAN PIERS Burgemeester der stad Oostende
in aanwezigheid van de Heren
ROGER DE KINDER, KAMIEL DEHOUCK,
HENRI EDEBAU, FRANS VAN CAILLIE,
JOHN LAUWEREINS, Schepenen
MICHEL SURMONT, Stadssecretaris

Ontwerper ARNOLD DE VOS
Stadsingenieur-Architect
Aannemer pvba PH. CLICTEUR

⌘

Brandweerkazerne – Velodroomstraat 13

Op 23 april 1994 werd de
Commandopost
van de nieuwe Brandweerkazerne
officieel in gebruik gesteld door:
Th. Kelchtermans, Vlaams Minister
van Openbare Werken,
Ruimtelijke Ordening en
Binnenlandse Aangelegenheden
en
J. Goekint, Burgemeester

In aanwezigheid van
L. Tobback, Minister van Binnenlandse Zaken
en Ambtenarenzaken
J. Christiaens, R. Makelberge,
M. Quaeghebeur, F. Bourgois,
E. Six, D. Vermeesch, P. Van Laer,
E. Vercruysse-Haghebaert,
Schepenen
J. Vandenabeele, Stadssecretaris

Brandweercommandant J. Decloedt
Ir. Architect F.Decroos
Ontwerper: N. Boeckx en partners
Hoofdaannemer: Besix

⌘

Plantsoen Vuurkruisenplein

VUURKRUISENPLEIN

Ingehuldigd op 26.9.1965
ter ere van de lokale
Vuurkruisen-Oudstrijders 1914-1918

SALUS PATRIAE SUPREMA LEX

⌘

Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie vzw
Zeedijk 286-288 Gang gelijkvloers

Eerbetoon aan

ANNA VERSTRAETE

Het Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie betuigt zijn innige dankbaarheid voor de toewijding, moed en liefde, waarmee ze zich 45 jaar lang ten dienste stelde van onze patiënten.

1905 - 1990

En hommage à

ANNA VERSTRAETE

L'Institut Maritime Belge d'Orthopédie exprime sa profonde gratitude à celle qui durant 45 ans a mis à la disposition de ses malades son dévouement, son courage et son amour

1905 - 1990

⌘

Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie vzw
Zeedijk 286-288 Gang gelijkvloers

Uit erkentelijkheid aan

LEON LAURENT

dank zij wie het Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie heeft kunnen heropleven na de Tweede Wereldoorlog.
Hij heeft zijn ganse leven geijverd voor de bewoners van het Instituut met als enige doelstelling ten dienste staan van de patiënten, die zich aan diens zorgen toevertrouwden.

1903 - 1991

En reconnaissance à

LEON LAURENT

grâce auquel l'Instituut Maritime Belge d'Orthopédie a pu revivre après la Deuxième Guerre Mondiale.
Il a oeuvré durant toute sa vie à la promotion de l'Instituut, dans le seul but de servir les patients qui s'y sont confiés.

⌘

Gedenkplaat Kerk O.L.Vrouw Koningin – Hertogenplein

Toegewijd aan Onze Lieve Vrouw Koningin
gebouwd door de Stad Oostende, werd deze kerk
op ZATERDAG, 11 JULI 1959, plechtig INGEZEGEND
door Zijne Excellentie Monseigneur, E.J. DE SMEDT,
Bisschop van Brugge, bijgestaan door hunne Excellenties
Monseigneur LOMMEL, Bisschop van Luxemburg en
Monseigneur BARTHE, Bisschop van Monaco,
in aanwezigheid van de Heren J. PIERS, Burgemeester,
R. DE KINDER, K. DEHOUCK, H. EDEBAU, F. VAN CAILLIE,
J. LAUWEREINS, Schepenen. M. SURMONT, Stadssecretaris
en Z.E.H. BORRE, Pastoor der Parochie.

Ontwerper: S.R. SMIS - Architect
Aannemer: Alg. Ondern. Wwe. J. VAN COILLIE

⌘

Belgisch Zeeinstituut voor Orthopedie vzw
Zeedijk 286-288 - Gang gelijkvloers

Gesticht in 1897
door Dr. ARM. DELCROIX
en de Eerw. Zuster DEMEESE
werd dit Instituut,
vernield in 1944,
heropgebouwd
en plechtig ingehuldigd
op 3-VII-1954
in het bijzijn van
H.M. Koningin ELISABETH
de heer Minister van Openbare
Werken en Wederopbouw
de Heer Minister van Volksgezondheid
en van het Gezin
Tal van Burgerlijke en
Geestelijke Personaliteiten.

Fondé en 1897
par le Dr. ARM. DELCROIX
et la Rév. Soeur DEMEESE
cet Institut,
détruit en 1944,
a été reconstruit
et solennellement inauguré
le 3-VII-1954
en présence de
S.M. la Reine ELISABETH
M. le Ministre des Travaux
Publics et de la Reconstruction
M. le Ministre de la Santé
Publique et de la Famille
et de nombreuses Personnalités
Civiles et Religieuses

⌘

7 – VII – 1957 60e Verjaardag
HULDE AAN DE STICHTERS

De Beheerraad
Dr. Ed. Delcroix, Voorzitter
MM. J. Bagage, H. Vermeulen,
Ondervoorzitters
MM. Bastin, Coeckelbergh,
A.J. Delcroix, Laurent, Moreau,
Vandenheuvel, Mej. Verstraete,
Beheerders

7 – VII – 1957 60e Anniversaire
HOMMAGE AUX FONDATEURS

Le Conseil d'Administration
Dr. Ed. Delcroix, Président
MM. J. Bagage, H. Vermeulen
Vice-Présidents
MM.. Bastin, Coeckelbergh,
A.J. Delcroix, Laurent, Moreau,
Vandenheuvel, Melle Verstraete,
Administrateurs

De Geneesheer-Bestuurder:
Dr. E. Berckmans
De Algemene Aalmoezenier:
Eerw. Kannunnik Heylen
De Bestuurster:
Eerw. Zr. Van Gobbelschroy

Le Médecin-Directeur
Dr. E.Berckmans
L'Aumônier-Général:
Rév. Chânoine Heylen
La Directrice:
Rév. Sr. Van Gobbelschroy

⌘

Stedelijk Openluchtcentrum "DUIN EN ZEE - Fortuinstraat 128

Heden 16-7-1957 werd alhier de eerste steen gelegd
van dit gemeentelijk speelpleingebouw door de Heer
Volksvertegenwoordiger Adolf Van Glabbeke
Burgemeester der Stad Oostende en
Schepen van Openbaar Onderwijs en Schone Kunsten
in aanwezigheid van de heren
Emiel Vroome, Jan Piers, Maurice Quaeghebeur,
Kamiel Dehouck en Frans Van Caillie schepenen
Michel Surmont, stadssecretaris
Aannemer: Gustaaf Smis-Rau

⌘

Stedeljk Openluchtcentrum "DUIN EN ZEE" – Fortuinstraat 128

Op 30 juni 1958 werd het stedelijk speelplein
ingewijd door:
Volksvertegenwoordiger Adolf Van Glabbeke
Burgemeester der Stad Oostende, Schepen van
Openbaar Onderwijs en Schone Kunsten
En de H.H. Schepenen: Emiel Vroome, Jan Piers,
Maurice Quaeghebeur, Kamiel Dehouck,
Frans Van Caillie.
Stadssecretaris: Michel Surmont
Aannemer: Gustaaf Smis-Rau

⌘

Rijksstation voor Zeevisserij – Ankerstraat 1

Het Rijksstation voor Zeevisserij
werd op 22 September 1976
door de heer A. Lavens,
Minister van Landbouw, ingehuldigd.

⌘

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

APRIL 2002

© FOTO: PHOTO TROPIC COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Bij BASF gaat niets verloren, alles wordt hergebruikt. Neem nu de geïntegreerde vestigingen van Ludwigshafen en Antwerpen. Daar werd een intelligent netwerk uitgebouwd van productie-eenheden, waarbij telkens het restprodu van de ene de grondstof wordt van de andere.
Dit noemen we duurzame ontwikkeling. Alle geïntegreerde productiecentra van BASF steunen op datzelfde principe. Overal ter wereld.

BASF Belgium N.V./S.A.
Hamoirlaan 14
1180 Brussel
www.basf.be

Innovatief denken. Verantwoordelijk handelen

Chemische producten - Kunststoffen en vezels
Veredelingsproducten
Gewasbescherming en voeding - Olie en gas

BASF

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45
Cover gesponsord door BASF.

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 4 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND april 2002

IN DIT NUMMER

Blz. 98: Toespraak door Omer **VILAIN**, voorzitter ter, gelegenheid van de plechtige opening van het Oostends Heem- en Geschiedkundig Museum "De Plate" op 8 februari 2002.

Blz. 101: **R. VANCRAEYNEST**: "Grote" koopvaardijschepen in de haven van Oostende historisch bekeken (1e deel)

Blz.114: **S. IPPEL**: De Geuzen in 1572.

Blz.115: **N. HOSTYN**: Boekbespreking.

Blz. 116: **I. VAN HYFTE**: De zomer van 1873.

Blz. 119: **R. OUVRY**: De stichters van de Koninklijke Jachtclub Oostende. – Pierre Tratsaert.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden:
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer:

Omer Vilain: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Raymond Vancraeynest: Blauw Kasteelstraat, 103, 8400 Oostende.
Simon Ippel: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn: Brusselstraat 18, 8400 Oostende.
Ivan Van Hyfte: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Robert Ouvry: Vlaanderenstraat 45/3, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

APRIL I ACTIVITEIT

Donderdag 11 APRIL om 14u30

Namiddagactiviteit in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: Omer VILAIN ontmoet **Richard "Dick" GINKELS**

Dick GINKELS was gedurende vele jaren de uitbater van de "JAMES" in de James Ensor galerij.
Hij heeft deze taverne uitgebouwd tot een zeer gezellige "place to be" die bijna zelf een klein museum was door de vele foto's en voorwerpen die door de uitbater werden verzameld.
Een tiental jaren geleden heeft dhr GINKELS de zaak overgelaten maar gedurende meer dan veertig jaar heeft hij in zijn taverne ongeveer alles over de vloer gekregen wat rang en naam had in Oostende.
Niemand beter dan hij kan op een pittige wijze anekdoten vertellen over het mondaine Oostende.
Omer VILAIN perst daar op zijn onnavolgbare wijze het beste uit zodat dit een namiddag wordt vol interessante roddeltjes en nieuwtjes over Jan maar niet alleman.

APRIL II ACTIVITEIT

Donderdag 25 April om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L.Colensstraat 6.

Onderwerp: Oostendse filmavond verzorgd door dhr **RONNY GELDHOF**

Dhr GELDHOF (Oostende 1962) is kok na 7 jaar opleiding in de Oostendse Hotelschool.
Na 1 jaar het beroep te hebben uitgeoefend zag hij elders een betere toekomst en werd zelfstandig immobiliën makelaar. Hij is tevens een fervente filmfan en heeft zelfs een eigen zaaltje bij hem thuis ingericht waar hij voor vrienden, kennissen en geïnteresseerden een vertoning kan geven.
Ronny GELDHOF is ook de man die zich vrijwillig inzet om het filmbestand van de kring te bekijken, te inventariseren en te herstellen waar nodig. En dat is niet niets.

Hij brengt ons vanavond films over Oostende anno 1938, en een paar stukjes van onmiddellijk na de oorlog, een Belgische vissershaven in Groot-Brittanië tijdens de oorlog en het leven aan boord van het Oostendse vissersvaartuig de O.333.
Een greep uit het aanbod: Karel SYS bokst, de internationale regatta van 1938, redderswedstrijd, internationaal tornooi van vrouwelijke gymnastiek, de mooiste baadster van Oostende 10.07.1938, paardenwedrennen,wedstrijd motoren met sidecars, Ostend Tennisclub, nationaal congres van de politie in 1938, de zeedijk onmiddellijk na de oorlog, bezoek van maarschalk Montgomery e.a.
Voorwaar niet om thuis te blijven!!!

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid
Men zegge het voort !!!

Toespraak door Omer Vilain, Voorzitter, ter gelegenheid van de plechtige opening van het Oostends Heem- en Geschiedkundig Museum "De Plate" op 8 februari 2002

Vandaag is het een heel bijzondere dag. Wij zouden bijna mogen zeggen eindelijk. Na meer dan 100 jaar omzwervingen in eigen stad is het Heem- en Geschiedkundig Museum van Oostende eindelijk in een veilige haven kunnen binnengebracht worden. Dit dank zij het Stadsbestuur, de Dienst van Cultuur, de Heer Conservator Norbert Hostyn, de Technische Dienst met de Stedelijke Werkhuizen en vooral de Bestuursleden van **"De Plate"**, want zonder hun vrijwillige hulp die in koude en warmte, in stof en vochtigheid onverpoosd hun tijd hebben gegeven om de verhuis en de opening in de nieuwe lokalen mogelijk te maken.

De geschiedenis van het Oostends museum begint reeds in 1885 wanneer het Stadsbestuur een legaat schilderijen, afkomstig van de Heer Brasseur, kan aanvaarden.

Op voorstel van de Heer Auguste Liebaert, Schepen van Openbaar Onderwijs, kwam er reeds in 1893 een voorstel op tafel om een Museum van Schone Kunsten op te richten.

Maar een geschiedkundig museum, "un musée ancien", zoals men het formuleerde, werd gesticht in 1899. Dit museum kon spoedig beschikken over een leegstaand winkelpand **"La Plume"** in de Kerkstraat 39. Al heel vlug had het museum veel bezoekers over de vloer.

Maar zoals het meestal gebeurt werd dit lokaal te klein en men had dit pand nodig voor de uitbreiding van de Albertschool. Het Stadsbestuur besloot een nieuw museum te bouwen. Dit gebouw zou in 1907 in het Maria-Hendrikapark komen, juist achter de kazerne en nabij de zwemschool. De Oostendenaars spraken toen van het Museum Liebaert. Wegens de ongelukkige bereikbaarheid al over de Hazegras- of Kapellebrug, omheen het oud-station en een eind doorheen het Bosje, kwam er bijna geen kat naar het museum Liebaert.

In 1919 werd de toenmalige conservator afgezet en Carlo Loontiens volgde hem op. Hij liet de voornaamste collectiestukken overbrengen naar de Stadsbibliotheek en het Stadhuis.

De conservator zocht een nieuwe plaats om de collectie in onder te brengen. In 1928 kon hij het Stadsbestuur overtuigen om een overeenkomst te treffen met het Ministerie van Landsverdediging dat het Fort Napoleon in haar beheer had. In 1932 waren de zaken rond en het Fort dat ver onder het zand bedolven was, werd vrijgemaakt en het Geschiedkundig Museum kon nog dat jaar plechtig geopend worden. Toch kwamen er hier ook maar weinig bezoekers. Het was te ver van het stadscentrum gelegen en er was niet altijd een overzetboot.

De Tweede Wereldoorlog bracht ook veel leed met zich mee in het Fort Napoleon. Achtereenvolgens werd het Fort bezet door Belgische, Franse en Duitse troepen, die aan de collectie niet alleen ontvreemding maar ook schade toebrachten. In 1941 mocht het stadsbestuur haar collectie verhuizen naar een deel van de kelders van het gerechtshof, dat als voorlopig stadhuis diende en waarvan een deel van de kelders als schuilplaats diende voor de periodes van luchtbombardementen.

In 1947 kwam, na de afzetting van Carlo Loontiens, de heer Frank Edebau als nieuwe bibliothecaris en conservator. In 1948 nam hij het initiatief om het Heemkundig Museum in de Koninklijke Gaanderijen onder te brengen. De Franse archeoloog André Chocqueel schonk een grote partij middeleeuwse voorwerpen die hij in de loop der jaren op het strand van Raversijde had opgegraven. Dit was een zeer belangrijke aanwinst.

Het museum bleef twee jaar in de Koninklijke Gaanderijen. Toen moest de afsluitingsmuur tussen de colonnades langs de zeedijk, overblijfsel van de Duitse Atlantikwall, afgebroken en de gaanderijen hersteld worden.

Het museum is daar twee seizoenen geopend geweest. De verzameling werd voorlopig overgebracht naar de oude meisjes-beroepsschool in de Witte Nonnenstraat, waar het bergruimte op zolder kreeg.

Toen men besloot de school voor een korte periode te heropenen werd de collectie van het Geschiedkundig Museum verhuisd naar een loods aan de Diepwaterkaai.

Ernest De Taeye schrijft daarover in het januari nummer 1972 van het tijdschrift **"De Plate"**: *"Een slechter lokaal kon er niet gevonden worden; regen en wind vierden er hoogtij en iedereen kon er binnenlopen"*.

In 1954 kwam er een initiatief uit een stille hoek. De Oostendse letterkundige en heemkundige Karel Seys, met zijn auteursnaam Ary Sleeks genoemd, besloot met een groep welmenende Oostendenaars een heemkundige Kring te stichten. Hij had reeds een naam voor die kring: **"De Plate"**, dit naar de bijnaam van de Oostendenaars, die het als een eer aanziet: *"Ik ben een rasechte Oostendse Plate"*.

Ary Sleeks voorzag zo vlug mogelijk weer het museum te kunnen openstellen en bekwam van alle kanten morele steun en giften die in het museum hun plaats zouden krijgen. Alle verzamelstukken van **"De Plate"**, o.a. bijna het hele visserscafeetje, werden overgebracht op het balkon van de Feestzaal "Oud Oostende" in de Ieperstraat. De zaken eigendom van de stad werden uit loods 5 naar de kelders van het Feest- en Kultuurpaleis gebracht.

Eind 1962 kreeg **"De Plate"** het verheugend nieuws dat ze de verzameling van het Heemkundig Museum en **"De Plate"** mochten overbrengen naar de lokalen "Chez Pan" die deel uitmaakten van de Koninklijke Schouwburg.

Het werd een mooi museum en van overal kwamen felicitaties. Maar men had te vroeg gejuicht, want in 1964 kwam het erge nieuws dat men de Koninklijke Schouwburg zou afbreken om er het Europa-Centrum te bouwen. En zo gebeurde het.

En wat met het Heemkundig Museum? Wel die werd voor de zoveelste keer verhuisd, nu naar de lokalen boven de schepenzaal op het stadhuis. Wegens plaatsgebrek moesten er sommige grote stukken in vitrines in de gang geplaatst worden. Zo werd het mooie kanonnetje in volle dag ontvreemd. Gelukkig door studenten die dit deden om publiciteit te maken voor hun jaarlijks bal in "Het Witte Paard". Niemand had iets gezien, zelfs niet toen de studenten over de Vindictivelaan en Leopold II laan naar de Van Iseghemlaan trokken. Ik moest dan, na telefonisch verwittigd te zijn geweest, als ondervoorzitter onze voorzitter De Taeye vervangen en de zaterdagnacht om 12 uur het kanon in het Witte Paard terug in ontvangst nemen. Ik kon niet anders dan de studenten feliciteren met hun geslaagde stunt en hen danken dat ze goed voor ons kanonnetje hadden gezorgd.

Toen we alles op het stadhuis mooi hadden tentoongesteld alwaar er geen kat op bezoek kwam, kregen we het bericht dat de lokalen op de eerste verdieping van het Feest- en Kultuurpaleis vrij kwamen en dat we daar ons definitief onderkomen kregen. De Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid die gedurende 9 jaar die lokalen had gehuurd, had nu een eigen gebouw.

De zoveelste verhuis greep plaats en de officiële opening kon met grote belangstelling doorgaan op 27 mei 1966. We hebben toch het genoegen gehad het museum tot 31 december 1999 aldaar te mogen openhouden en verder onze vereniging befaamd te maken.

En nu?
Wel, geachte toehoorders, we staan heden weer voor een officiële opening van ons Oostends Historisch Museum van "De Plate. We zijn ervan overtuigd dat het deze keer wel de laatste keer zal zijn. Zo hopen we althans.

Om te sluiten dank ik het Stadsbestuur, de dienst van Cultuur en de Stadsconservator, alsook de Stedelijke Technische Dienst en de Stedelijke Werkhuizen voor de nauwe samenwerking. Maar vooral gaat mijn erkentelijkheid en dank naar het Bestuur van **"De Plate"** dat maanden gezwoegd heeft met de verhuis en het opzetten van de eerste stukken uit de verzameling.

Ook nog onze erkentelijkheid aan de stichters van **"De Plate"**, aan de eerste voorzitters Ary Sleeks, Majoor De Taeye en August Van Iseghem, aan secretaris Jan Dreesen en aan de vele anderen die **"De Plate"** groot maakten.

In 2004 bestaat **"De Plate"** 50 jaar. Hopelijk wordt het dan een groot herdenkingsjaar en hoop ik U dan allen mogen terugzien.

Ik dank U allen voor uw aandacht.

ERRATUM AAN HET MAARTNUMMER

In onze bijdrage "Drie boeken" sloop een fout.

Op het einde van de bespreking van het boek van Kris WAGNER eindigden we met "zelfs met een tekeningetje naar een oud archiefplan getekend". Die zin moet daar geschrapt worden en iets hoger komen bij het einde van de bespreking van het "Royalty boek voor kinderen".

Deze paragraaf eindigt dan als volgt: "...De gang bestaat niet meer". Zelfs werd een tekeningetje naar een oud plan afgedrukt.

O.V.

"GROTE" KOOPVAARDIJSCHEPEN IN DE HAVEN VAN OOSTENDE

HISTORISCH BEKEKEN (1e DEEL)

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Eerste deel: vóór de eerste wereldoorlog (W.O. I)

1. Toestand in de 18e eeuw en vroeger

Vooreerst een paar opmerkingen.

a) Wat maakt een schip "groot"? Is het zijn lengte? Is het zijn breedte? Is het zijn diepgang? Is het zijn tonnenmaat? En dan nog: welke tonnenmaat? Netto? Bruto? Draagvermogen? Dat alles berekend volgens welke regels? Als voorbeeld neem ik de door alle Oostendenaars gekende laatste pakketboot "Prins Filip". Ongetwijfeld een indrukwekkend schip door zijn bovenbouw, zoals trouwens van alle passagiers- en kruisvaartschepen. Lengte 163,40m, breedte 27,70m, diepgang ca. 6m of 20 voet (meer of minder naar gelang de lading). Bruto tonnenmaat 28.833 ton. Is dat een "groot" schip? Zeker niet wat de diepgang betreft (1).
b) Het begrip "groot" is ook erg relatief, zowel in de tijd als in de ruimte. Een "groot" schip in de jaren 1880-1890 is nu meer dan een eeuw later eigenlijk klein te noemen. Wat toen "groot" was voor de haven van Oostende was het niet voor de haven van Antwerpen.
Grote voorzichtigheid is dus geboden als er met de termen "groot" en "klein" gegoocheld wordt.

Aanvankelijk bestond de haven van Oostende na het beleg uit de geul en de kreken die erin uitmondden. Afgezien van de sluis van Plassendale (ca. 1620), de eerste sluis van Slijkens (ca. 1675) en de tweede sluis van Slijkens (ca. 1756), die alle bestemd waren als toegang voor de schepen tot de haven van Brugge, waren er in Oostende geen sluizen buiten de afwateringssluizen o.a. van de vestinggrachten. Bij de inpoldering van de Sint-Catharinapolder door Andries LANSWEERT rond 1744, werd de Sint-Catharinakreek afgedamd met een dijk, de z.g. dijk van Lansweert, ongeveer ter hoogte van de huidige Kapellebrug. Het regenwater van de polder moest bij laagwater naar zee kunnen geloosd worden en daartoe werd er dan ook een sluis voorzien, de Sint-Catharinasluis, die ook door kleine scheepjes kon gebruikt worden.

Onder keizerin Maria Theresia werd er in 1774-1776 zeewaarts van de Lansweertdijk, in de vroegere monding van de Sint-Catharinakreek, een havendok gebouwd toegankelijk vanuit de geul langs een zeesluis zodat het waterpeil in het dok onttrokken werd aan de schommelingen van de getijden in de geul (2).

Die sluis was een enkelvoudige sluis, eigenlijk een sluishoofd voorzien van één paar deuren, zonder sas. Daardoor kon er alleen binnen- en buitengevaren worden bij gelijke waterhoogte in het dok en in de geul. Dat dok stemde in grote lijnen overeen met het eerste Mercatordok van heden. De as van de sluis lag bijna in het verlengde van de as van het dok zodat de sluis lag waar nu het zeestation staat.

Onder keizer Jozef II werd Oostende bij decreet van 11 juni 1781 tot vrijhaven verklaard en werden er westwaarts van de Lansweertsluis in de Sint-Catharinapolder nog een tweede en een derde dok, dat laatste speciaal bestemd voor de scheepswerven, aan toegevoegd. Die werkzaamheden, uitgevoerd in de jaren 1781-1783, gingen gepaard met het slopen van de zuidelijke vestingen tussen

de huidige Jozef II straat en de huidige Vindictivelaan. Het grondgebied van de stad werd uitgebreid zuidwaarts van de nieuwe dokken met de toen nog aan te leggen wijk van het Hazegras. Die nieuwe wijk werd langs de zuidkant beveiligd door een nieuw stuk vestinggordel, toen nog nagenoeg rechtlijnig verlopend van oost naar west, passerend ongeveer ter hoogte van de huidige watertoren in het Maria Hendrikapark. Het tweede dok stemde overeen met het tweede Mercatordok en het derde dok besloeg de terreinen op en rondom het huidige stadhuis. Daar die laatste twee dokken grotendeels gegraven werden in de bedding van de Sint-Catharinakreek, moest deze kreek zuidwaarts omgelegd worden om opnieuw de Sint-Catharinasluis te bereiken. Het stuk van de oude Sint-Catharinakreek, tussen de sluis en de geul, nog steeds onderhevig aan de getijden, werd, om een mij onbekende reden, de Amerikaanse kreek genoemd.

De westelijke vestingen, waarvan nog sporen terug te vinden zijn in het Leopoldpark, werden zuidwaarts verlengd om aan te sluiten bij de nieuwe zuidelijke wallen.

2. Werken uitgevoerd in de Hollandse tijd

Onder koning Willem I zullen rond die dokken, in het begin van de Hollandse tijd, ingrijpende wijzigingen worden aangebracht die doorgaans in onze geschiedenisboeken erg werden geminimaliseerd of zelfs achterwege gelaten.

a) Het sluishoofd dat toegang verleende tot de drie dokken werd vervangen door een schutsluis met bovenhoofd en benedenhoofd, met telkens twee paar deuren en er tussen een sluiskom. Deze constructie uit 1821-1822 had het grote voordeel dat er niet moest gewacht worden op gelijk water om de schepen te versassen. Alleen moest er nu gelet worden op de hoogte van het water in de geul en op de diepgang van het schip om het toe te laten veilig de sluisdrempel te overschrijden. Alleen de oriëntatie van die sluis, waarvan de as schuin stond op de as van de dokken, was vooral in de tweede helft van de 19e eeuw, als de schepen steeds langer werden, een ernstig nadeel. Die sluis lag juist ten noorden van het huidig zeestationsgebouw en werd pas in het begin van de jaren zeventig, nu ongeveer dertig jaar geleden, ondergespoten met zand en vervangen door de huidige Mercatorsluis, die de Mercatordokken verbindt met het Montgommerydok, eertijds het strandingsdok.

b) Het twee belangrijk werk uitgevoerd onder Willem I was het graven van de afleidingsvaart tussen het eerste handelsdok en de vaart Oostende-Brugge ter hoogte van Slijkens. Op die verbindingsvaart werd een sluis gebouwd met schutkolk ter hoogte van de Conterdam om het waterpeil in de dokken te kunnen afschermen van dat in de Brugse vaart. Die verbindingsvaart was van groot belang op allerlei gebied. Vooreerst konden de drie handelsdokken nu gespijsd worden met zoet water. Het was zeer belangrijk om het zeewater zoveel mogelijk bij het schutten van de schepen buiten te houden. Het zeewater bracht op de duur sterke aanslibbing van de dokken mee en het houtwerk van de palen werd aangetast door de paalworm, met instorting van de kaaien als gevolg. Voorts ontstond er nu een veel betere verbinding voor de binnenvaartuigen tussen de dokken, waar de zeeschepen werden gelost en geladen, en de binnenlandse kanalen. Trouwens werd er in die tijden veel meer gebruikt gemaakt van het vervoer te water dan van het vervoer over land. Met die kleine platboomde vaartuigen kon men langs de Warevaart, de Bougoignevaart, de vaartjes van Gistel en Oudenburg, de Moerevaart, ver doordringen tot in het Houtland, zelfs tot Koekelare, om o.m. rijshout naar Oostende aan te voeren om de dijken en de wallen te versterken.

De afleidingsvaart liet de binnenlanders toe de soms gevaarlijke vaarweg voor kleine schepen langs de geul en de sluizen van Slijkens te vermijden.

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

" De Plate "

v.z.w.

Secretariaat: Gerststraat 35 A, 8400 Oostende
☎: 059/50.71.45
fax:059/50.71.45
E.post: freddy.hubrechtsen@pandora.be

OPROEP AAN DE LEDEN VERZAMELAARS

Het "ERFGOEDWEEKEND" gaat door op zaterdag en zondag 20-21 april e.k onder het thema **"Verzamelen-Verzamelaar-Verzamelingen"** met gratis toegang tot het museum.

Wij vragen dat enkele leden een deeltje van hun verzameling zouden voorstellen tijdens dit weekend.
Zij krijgen een afgesloten tentoonstellingstafel ter beschikking, hoeven daar helemaal niet aanwezig te zijn tijdens het WE en het mogen sigarenbandjes, luciferdoosjes, chromo's, prentkaarten, bierviltjes, wijnetiketten..... zijn als het maar past in de "volkscultuur" in de ruime zin van het woord!!!!
Het materiaal kan op donderdagavond 18.04 van 18 u tot 20 u en op vrijdag van 10u-12u/14-17 u in het museum (Langestraat 69) binnengebracht worden
Gelieve u vooraf te melden bij de secretaris (tot 07.04), het museum (dagelijks open tot 14.04) of bij dhr Falise Tf/fax: 059/70.88.15.

Het bestuur

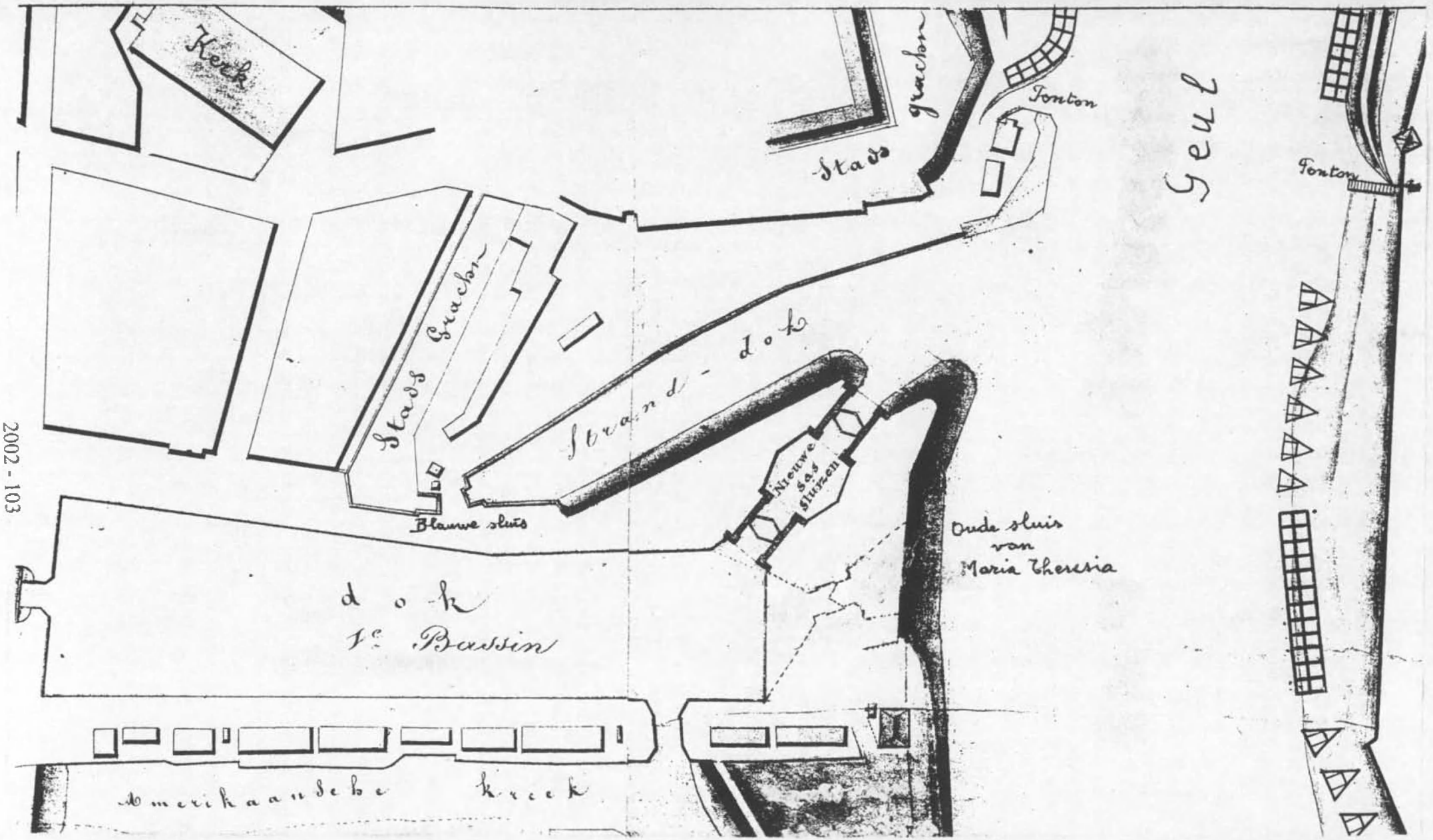

De enkelvoudige sluis van Maria Theresia wordt vervangen door een nieuwe schutsluis onder koning Willem I in 1821. (R.A.Brugge. Modern Archief, Provincie West-Vlaanderen, 1e reeks, nr 321. Havenwerken te Oostende 1819-1822)

Een belangrijk gevolg van die verbinding was dat de Amerikaanse kreek en dus ook de afwatering langs de Sint-Catharinasluis werd onderbroken. Dat probleem werd opgelost door een verbinding tot stand te brengen tussen de Sint-Catharinakreek en de Gouwelozekreek en al het water te lozen langs een duiker onder het bovenhoofd van de Conterdamsluis, die met de Camerlincxvaart rechtstreeks in verbinding stond met de zee ter hoogte van de huidige Voorhavenbrug. De Sint-Catharinasluis, die overbodig geworden was, werd door de polder verkocht bij opbod te Oostende op 29 april 1822 aan de meest biedende (3).

Onder Willem I werd echter ook, naast de Franse sluis, de Militaire sluis gebouwd door de Hollandse Genie. De Militaire sluis bestond uit een afwateringssluis en een scheepvaartsluis, zonder sas. Tussen de Militaire sluis en de sluizen van Slijkens ontstond er zo een soort spuikom waarin, benevens het water van de bovenvermelde Camerlincx, ook dat van de Noordede en van de vaart van Brugge terechtkwam. Dat zorgde echter voor heel wat problemen in verband met de afwatering van de polders rond Oostende. Het huidig tramstation staat op de opgevulde afleidingsvaart en verder zijn er nog een paar sporen die aan het bestaan van die vaart herinneren: de stalen boogbrug die deel uitmaakt van de Graaf de Smet de Naeyerlaan en de put bij de Conterdam waar het polderwater onder de spoorweg duikt.

3. Het Zeestation

Op 24 november 1866 had de aanbesteding plaats voor het bouwen van een stuwbrug over de afleidingsvaart om het toenmalig station van Oostende (nu warenhuis Delhaize) te verbinden met de nieuwe ontschepingskaai van de pakketboten (achter het huidige zeestation). Het werk behelsde het bouwen van twee bruggenhoofden met een doorvaartopening van 12 meter, die eigenlijk een sluishoofd vormden voorzien van twee paar draaideuren en met een sluisdrempel op –0,56m (Z). De raming bedroeg 95.000 frank en het werk werd uitgevoerd door de Brugse aannemer Auguste EERBOUDT tegen 86.300 frank (4).

Het zeestation aan de nieuwe kaai en de rechtstreekse aansluiting op de spoorweg over het huidige Ernest Feysplein, werden ingewijd op 20 februari 1871. De reizigers die de boot verlieten konden nu met hun bagage direct overstappen op de trein die klaar stond aan het schip (5).

Dat er daar een sluishoofd gemaakt werd voorzien van een paar ebbedeuren, was gebeurd op aanvraag van de Handelskamer van Brugge om toe te laten het waterpeil in de Oostendse dokken te kunnen laten zakken zonder daarvoor het waterpeil te moeten laten dalen over heel het kanaal tot aan Brugge. Als men het waterpeil in de dokken zou hebben laten zakken door gebruik te maken van de Conterdamsluis, dan zou men de stad Oostende zonder zoet water gezet hebben (6).

4. Werken aan de oude handelsdokken

Stilaan bleek dat de zeesluis aan het zeestation niet meer voldeed. De zeilschepen werden langer en hadden een grotere diepgang. Het verlagen van de sluisdrempel die op –1,48m (Z) lag, zou in feite neerkomen op het bouwen van een nieuwe sluis. Daarom besloot het stadsbestuur in overleg met de Staat de sluis met 10 meter te verlengen door verplaatsing van het bovensluishoofd. Er moest immers nog te vaak versast worden met open deuren waardoor te veel zeewater in de dokken en de afleidingsvaart terechtkwam. Deze werken werden in 1870 in overleg tussen de stad Oostende en de Staat beslist. Immers volgens het Koninklijk Besluit van 6 juni 1821, bij de bouw van de sluis, was er een overeenkomst gesloten tussen beide overheden dat ze elk voor de helft zouden delen in de opbrengsten en de uitgaven voor de werking van de sluis (7).

SLUYSE TE KOOPEN

VAN wegen de Regie van den Polder van Ste. Catherine, zal men op MAENDAG 29 April 1822, ten tien ueren 's morgens, binnen Oostende, te koopen presenteeren aen de meestbiedende :

1°. De Sluyse genaemd de *Catherine Sluyse*, gemaekt van zeer schoonen Ecossinschen Arduyn.

2°. Twee vloed en twee ebbe-deuren, met hun yzer-werk niet lang nieuw gemaekt, hoog 18 voeten of 4 meters, 937 millimeters, breed $14\frac{3}{4}$ voeten of 4 meters, 2 millimeters.

3°. Zeventien nieuwe Schof-balken met zyne haeken.

Item 2 oude dito.

De dry voorenstaende Koopen worden verkogt met recht van accumulatie.

4°. Het Huyzeken staende jegens de Sluyse, alwaer de Schof-balken en andere Materiaelen bewaert wierden; dit Huyzeken is in steen en pannen.

Dit op de Conditien alsdan vooren te lezen.

De Vergaederinge is aen de Sluyse.

ELK ZEGGE HET VOORTS.

Te BRUGGE, uyt de Drukkery van BOGAERT-VERHAEGHE, in de Kuypers-straet, N°. 16.

2002 - 105

Affiche van de openbare verkoping van de Sint-Catherinasluis.
(R.A.Brugge. Modern Archief, Provincie West-Vlaanderen,
1e reeks, nr 387)

Zicht op het sluishoofd en op de opengedraaide stuwbrug waarover de spoorweg liep naar het eerste Zeestation. Let op de seinpaal voor de treinen, en deel van het openbaar stapelhuis en de houtstapels, ca. 1906

Zicht op het bovenhoofd van de sluis van de oude handelsdokken. De lege deurkasten van de sluis vóór de verlenging zijn goed te zien. De smalle brug over het nieuw bovenhoofd bestond uit twee afzonderlijk draaibare helften. Let ook op de kaapstanders en de tandheugels om de sluisdeuren te bewegen met mankracht.

Tegelijk met de verlenging van de sluis werden ook in het eerste en het tweede dok stenen kaaimuren gebouwd. De raming voor die werken bedroeg 1.326.550 frank. Bij de aanbesteding op 30 november 1872 was er meer één prijsaanbod van aannemer J. KETELS uit Brugge tegen 1.530.000 frank. Ingenieur van Bruggen en Wegen te Oostende Alexis SYMON stelde aan hoofdingenieur L. CRÉPIN te Brugge voor deze prijsaanbieding toch maar te aanvaarden wegens de stijging van de prijzen en een herbesteding toch geen oplossing zou geven, integendeel. Dat standpunt werd aanvaard (8). De werken begonnen op 24 maart 1873 en moesten in zeven maanden geklaard zijn. Ze stonden onder het toezicht van het Bestuur van Bruggen en Wegen. Het schepencollege met de stadsarchitect P. VAN HERCKE hield in het oog dat de belangen van de stad gevrijwaard bleven. Nog bijkomende werken uitgevoerd door aannemer KETELS zorgden voor een bijkomende uitgave van 199.054 frank en uitstel van afwerking tot 30 juni 1874 (9).

5. Steeds grotere zeilschepen

Met het verlengen van de sluis waren de problemen echter niet van de baan. De zeilschepen met guano uit Peru, en nadien vanaf 1887 met nitraat uit Chili, werden almaar groter. Ze moesten niet alleen opnieuw met open sluisdeuren binnengesleept worden, met dezelfde nadelen als voorheen, maar bovendien hadden ze een diepgang van 5-6 meter en soms iets meer. De hooggelegen drempel van de sluis op –1.48m (Z), was daarvoor een onoverkomelijke hinderpaal. Sinds 1880 was men begonnen met baggerwerken in de geul om er een diepte van –4,00m (Z) te bereiken zodat er bij hoogwater kranktij (+3,60m Z) ongeveer 7,50m water in de geul stond (10). Of de schepen konden binnenvaren op het moment van het hoogste water is een probleem dat ik hier in het midden laat. Toch mogen wij aannemen dat voor en na de hoogste waterstand het mogelijk was over voldoende water te beschikken om een schip met 6 meter diepgang binnen te halen. Dat gebeurde ook, maar dergelijke schepen konden zo maar niet de dokken binnen. Immers bij hoogwater kranktij (+ 3,60m Z) stond er boven de sluisdrempel (-1,48m Z) maar 3,60m + 1,48m = 5,08m water. Die schepen werden eerst in de voorhaven afgemeerd aan dukdalven "in de put". De put was een vanzelf ontstane diepte die tot –10m (Z) kon gaan en tot stand gekomen was door het uitvoeren van spuiingen langs de Militaire sluis. Daar konden dus schepen van 6 meter en meer diepgang veilig afgemeerd worden zonder bij vallend water de bodem te raken. Wel moest hun lading daar deels overgeslagen worden in lichters vooraleer ze door de sluis in de dokken konden binnengesleept worden. Al die omslachtige bewerkingen brachten natuurlijk veel bijkomende kosten mee voor de Oostendse handelaars. Bovendien was er rondom de dokken van langsom minder plaats. De toenmaals nieuwe cirkelvormige vismijn ("de cirk") werd ingehuldigd op 16 februari 1879 (11). Korte tijd nadien werd een treinspoor gelegd langs de Stockholmstraat en de Keizerskaai (Vindictivelaan), enerzijds naar de Visserskaai en anderzijds naar de stoombotenkaai (12). De situatie werd nog erger als in 1885 op de Keizerskaai de eerste sporen werden gelegd van de stoomtramlijn Oostende-Middelkerke-Nieuwpoort (13).

6. Inspanningen om de haven te verbeteren

De Handelskamer was al sinds 1870 begonnen met systematisch aandringen op een verbetering van de haveninstallaties van Oostende. Ze kreeg daarbij de steun van het schepencollege maar niet altijd van de bevoegde ministers. Deze laatsten kwamen stilaan wel over de brug in zover de pakketbotendienst in het gedrang kwam. In de jaren 1870-1880 werd vooral gewerkt aan het Zeewezendok en de werkhuizen in de buurt. In 1880 werden in de geul baggerwerken uitgevoerd op proef om in combinatie met de spuiingen de diepte in de haven te verbeteren zoals te Duinkerke. De bedoeling was 3 meter diepte bij laagwater springtij te verzekeren (14). De resultaten waren zeer bevredigend zodat beslist werd de diepte op –4m (Z) te onderhouden. In 1889-1890 werd de havengeul verbreed door verplaatsing van het westerstaketsel. Een derde aanlegpost voor de pakketboten werd gebouwd achter het zeestation in het verlengde van de twee bestaande tot aan de Franse spuisluis en de twee bestaande werden vernieuwd (15). De koopvaardijschepen profiteerden

mee van de betere haventoegang maar de drempel van de toegangssluis tot de havendokken bleef nagenoeg 3 meter hoger liggen dan de bodem van de geul. Er moesten nieuwe dokken komen toegankelijk langs een nieuwe zeesluis, voorzien van nieuwe stapelhuizen, kranen, open terreinen en goede spoorwegaansluitingen. Gedurende jaren werd er gewikt en gewogen over de plannen en vooral over de afmetingen van de nieuwe zeesluis. Op 30 december 1874 werd een voorontwerp van de nieuwe haveninstellingen gemaakt door ingenieur van Bruggen en Wegen Alexis SYMON. Hij was te Oostende toegekomen in 1865. In 1877 werd hij overgeplaatst naar Brussel waar hij overleed in februari 1885. Hij werd hier opgevolgd door ingenieur Emile BOVIE. In een rapport van de minister van Openbare Werken over de haven van Oostende in 1880 zag de minister SAINCTELETTE de verbeteringswerken in de haven nog altijd als een stap voor een betere toegang tot de haven van Brugge. Voor de nieuwe zeesluis die de voorhaven van Oostende rechtstreeks zou verbinden met het kanaal naar Brugge stelde de minister de breedte op 21 meter en de nuttige lengte op 140 meter (16).

7. De regering wil niet tussenkomen voor de nieuwe zeesluis

In 1890 werd het van langsom meer duidelijk dat de verbinding van Brugge met de zee niet zou gebeuren door een aanpassing van het kanaal naar Oostende, maar door het graven van een nieuw kanaal naar Heist. Het Oostends stadsbestuur besefte dat het nu zelf het heft in handen zou moeten nemen om de nieuwe haveninstellingen tot stand brengen en vroeg de regering steun om

1) de geul op –5,5m (Z) te onderhouden
2) de spuikom van de Militaire sluis aan te passen om krachtiger spuiingen toe te laten
3) in de voorhaven een zeesluis te bouwen van 24m breedte die toegang zou verlenen tot vlotdokken te bouwen door de stad op de terreinen van de Franse spuikom af te staan door de Staat (17)

Het stadsbestuur was er zich van bewust dat het de grote kost voor het bouwen van een zeesluis niet aan kon en vroeg de Staat de nieuwe zeesluis te bouwen waarin de stad later voor de helft zou tussenkomen, ongeveer volgens de regels gevolgd bij het bouwen van de sluis in de Hollandse tijd (18).

De Handelskamer onderzocht grondig de afmetingen te geven aan de nieuwe zeesluis. Ze werden aanvaard in de vergadering van 28 mei 1891 en overgemaakt aan het stadsbestuur op 8 juni. Na onderzoek van de lengte van de grootste schepen die de haven van Antwerpen aanliepen en rekening houdend met de afmetingen van de nieuwgebouwde sluizen te Kales en te Manchester, en van de ontworpen sluis voor Ijmuiden, werd voorgesteld de lengte op 160m te stellen zoals voor de nieuw te bouwen sluis (Royersluis) te Antwerpen.

Wat de breedte betreft werd vooreerst vastgesteld dat de grote transatlantiekers een breedte hadden tussen 15 en 17 meter. De sluis te Kales was 21m breed, deze te Ijmuiden 18m en dat was voldoende gebleken. De breedte van de nieuwe sluis te Antwerpen zou 19m bedragen (maar werd later wel op 22m gebracht). Dat alles overwegend stelde de Handelskamer een breedte van minstens 20m voor.

Voor het bepalen van het peil van de sluisdrempel moest rekening gehouden worden met de diepgang van de schepen en ook met de hoogte van de getijden en dat kon sterk verschillen van de ene haven tot de andere. De diepgang van de schepen die naar Antwerpen voeren varieerde toen tussen 20 en 28 voet, maar 28 voet (8,50m) was toen zeer uitzonderlijk. Voor de ontworpen sluis werd 5,75m diepte bij laagwater voorzien. De Handelskamer stelde –5,60m (Z) voor de drempeldiepte van de nieuwe sluis te Oostende voor. Samengevat was het voorstel van de Handelskamer het volgende: lengte 160m, breedte 20m, drempeldiepte –5,60m (Z) (19).

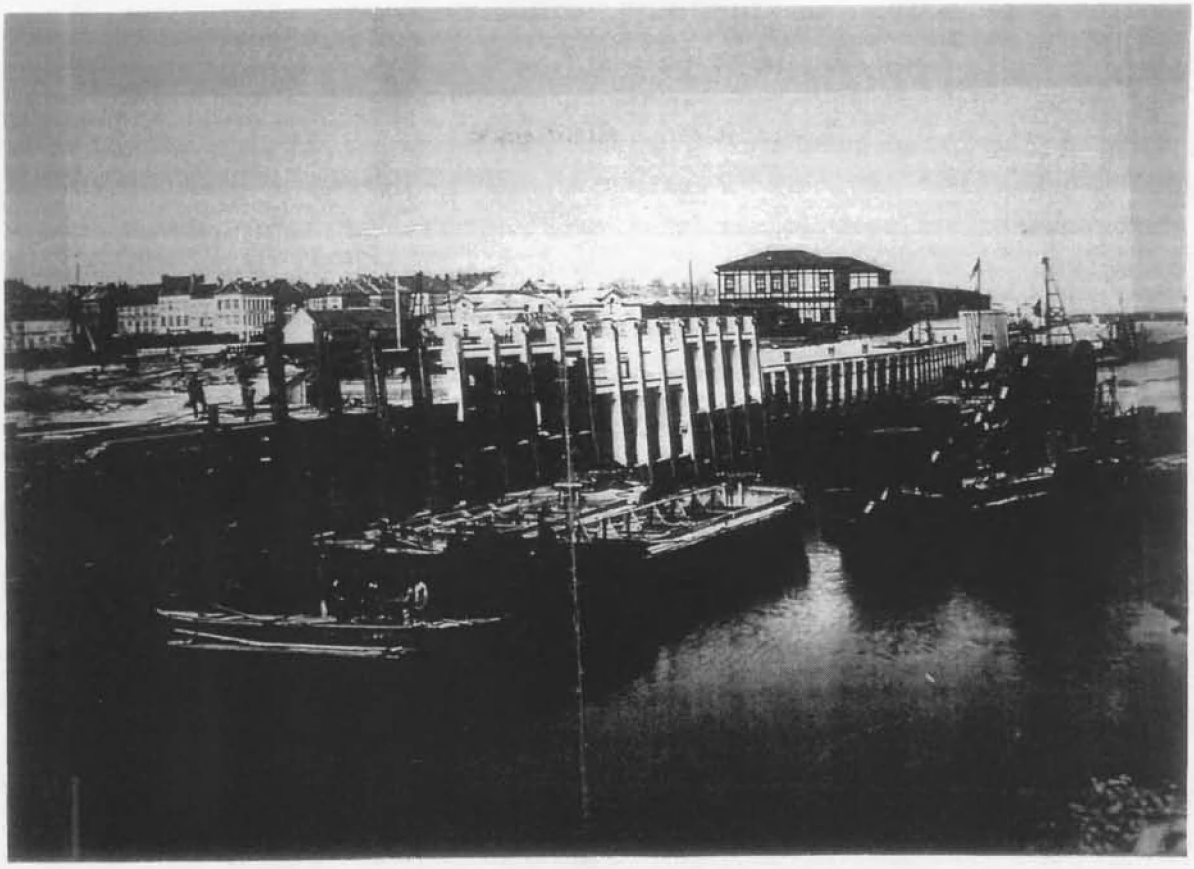

Twee emmerbaggermolens met de bijhorende slijkbakken zijn in volle bedrijvigheid om de drie nieuwe aanlegplaatsen voor de pakketboten achter het eerste zeestation op diepte te brengen in 1888. (R.A. Brugge. Kaarten en Plannen, nr. 106).

De grootste schepen die in 1890 de haven van Oostende binnenvoeren hadden 20 voet of 6 m diepgang. Ze waren geladen met Chilinitraat en werden afgemeerd in de put. Het waren o.m.: op 6 mei de Engelse bark "Lady Wolseley", metend 1.237 ton en op 7 augustus de Engelse bark "Remonstrant", metend 1.045 ton (20).

De plannen voor de sluis uitgewerkt door de Handelskamer werden onderworpen aan de verenigde commissies van Handel en van Financiën van de gemeenteraad. Ze hielden er rekening mee dat de regering niet van zin was tussen te komen in de bouwkosten van de nieuwe sluis en oordeelden dat het althans voor de nabije toekomst wat bescheidener moest kunnen. Later zou men met de opgedane ervaring de zaken opnieuw kunnen bekijken. Voor de nieuwe sluis stelden de verenigde commissies de volgende afmetingen voor: lengte 120m, breedte 17,50m, drempeldiepte –4,50m (Z). Ze vonden dat dit ruimschoots kon volstaan en stelden voor nog een paar tussendeuren te voorzien voor het geval minder lange schepen moesten versast worden (21).

De Handelskamer was zeker niet opgetogen met de voorstellen van de verenigde commissies maar moest er zich bij neerleggen omdat het stadsbestuur beducht was voor de meerkosten van een sluis met grotere afmetingen. Het stadsbestuur moest steeds meer ervaren dat de minister van Openbare Werken DE BRUYN voortdurend elke tussenkomst van de Staat in de bouwkosten van de sluis weigerde voor Oostende, terwijl de sluizen te Antwerpen en te Gent op kosten van de Staat werden gebouwd (22). Ook de ontworpen sluis te Heist zou op staatskosten gebouwd worden.

Uiteindelijk, na vele betwistingen en besprekingen tussen de Staat en de stad Oostende, werd er op 10 oktober 1894 tussen beide een conventie afgesloten waarbij in artikel 7 de afmetingen van de nieuwe zeesluis werden vastgesteld op 120m nuttige lengte, 18m breedte en drempel op peil –4,50m

(Z). Die conventie droeg niet de volle goedkeuring weg, noch van het schepencollege, noch van de Handelskamer, maar er kon niet langer meer getalmd worden om Oostende te voorzien van nieuwe haveninstellingen (23).

In laatste instantie waren de plannen van de Bijzondere Commissie van 1891 nog gewijzigd geworden en hoofdingenieur van Bruggen en Wegen Pierre DEMEY kon, op vraag van de Handelskamer wie die wijzigingen had aangebracht, alleen maar zeggen dat de regering daarvoor verantwoordelijk was. Ongetwijfeld stonden ze in verband met de eisen van de spoorwegdirectie voor de rechtstreekse verbinding naar het zeestation. Het is inderdaad helemaal, niet alleen onlogisch, maar nautisch onverantwoord, dat de as van de nieuwe zeesluis afwijkt van de as van het vlotdok en deze op haar beurt afwijkt van de as van het houtdok.

Tussen de ondertekening van de conventie in 1894, na besprekingen die twintig jaar in beslag namen, en de datum dat het eerste schip door de nieuwe zeesluis voer op 17 juni 1905, zouden nog elf lange jaren verlopen. Het was het Engelse ss. "Dawdon" met een lading gezaagd hout uit Lovisa voor de houtinvoerders DE BUCK en DEWEERT (24).

Twee dagen later liep het Engelse ss. "Rosegrove" binnen van Galatz in Roemenië met een volle lading dwarsliggers voor de consignatarissen ROYON en BORGERS. Het was het grootste schip dat tot dan toe te Oostende was binnengevaren: lengte 320 voet (97,54m), breedte 47 voet (14,33m), diepgang 20 voet (6,10m), 4.500 ton (25).

8. De pas gebouwde sluis is al te klein

In het begin van 1906 verklaarde de voorzitter van de Handelskamer August BORGERS..."Quant à l'écluse elle-même, ses dimensions seront vite insuffisantes. Le "Tugela", qui n'est cependant pas un navire extraordinaire comme grandeur, occupait toute l'écluse,or, le tonnage des vapeurs ira toujours en augmentant...L'écluse maritime aurait du avoir une longueur plus considérable et une plus grande largeur" (26).

Het Engelse ss. "Tugela" (2.642 netto ton) was de haven van Oostende binnengevaren op 9 december 1905 van Pensacola met een lading pitchpine voor de houtinvoerders DE BUCK en DEWEERT. De lengte bedroeg 326 voet (99,36m), de breedte 48 voet (14,63m) en de diepgang 24 voet (7,32m). Naar verluidt was dat toen het grootste schip ooit in Oostende binnengelopen (27).

In de volgende jaren werden de koopvaardijschepen steeds groter, niet alleen de stoomschepen, maar ook de zeilschepen die de haven van Oostende binnenliepen. De drie- en viermasters voerden volle ladingen Chilinitraat aan, soms 4.000 ton uit de havens Iquique, Pisagua, Taltal, Antofagasta, Tocopilla, Caleta coloso,.....Die grote viermasters waren ongeveer 90-95 meter lang, 12-13 meter breed, maar de geladen diepgang kon wel 24 voet bedragen. Zo legde de Franse viermaster "Montmorency" hier aan in juli 1907 met 23 voet 6 duim (7,16m) diepgang (28).

De nitraatvaart bleef niet langer beperkt tot de zeilschepen. Het eerste stoomschip met 67.300 zakken nitraat liep hier binnen op 4mei 1910, komende van Antofagasta. Het was het Engelse ss. "Saint Leonards" met 117,20m lengte en 15,25m breedte, metend 4.574 bruto ton en met een diepgang van 23 voet 7 duim (29).

Het ss. met de grootste diepgang dat ooit te Oostende is binnengevaren was het Engels ss. "Anglo Columbian" (30) met 25 voet 10 duim (7,87m) op 25 november 1913 van Iquique met 7.761 ton nitraat, metend 4.792brutoton. Het schip was 120,40m lang en 16m breed. De sluis was nog geen 10 jaar in dienst en herhaalde malen moest er versast worden met alle sluisdeuren en bruggen open. Daags voordien immers was in dezelfde omstandigheden het ss. "Saint Ursula" binnengevaren (31),

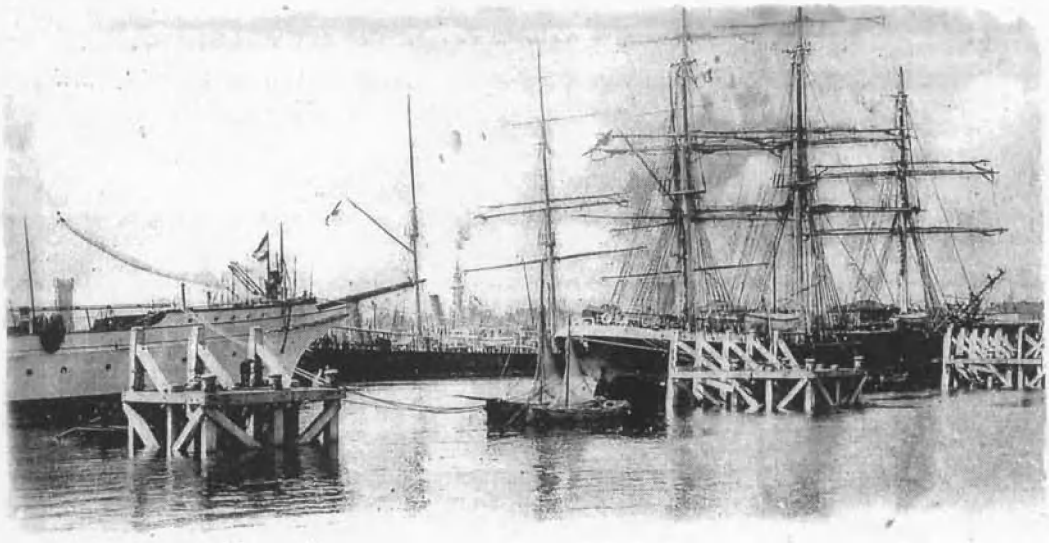

Zicht van op de oosteroever met een driemaster gemeerd in "de put" aan de dukdalven. Daarachter bemerkt men nog een tweede driemaster en nog daarachter een pakketboot en het eerste zeestation. Links de voorsteven van de "Alberta", het jacht van Leopold II

Het Engels ss. "Anglo Columbian" met een diepgang van 26 voet, met een volle lading nitraat uit Chili, is het schip met de grootste diepgang dat ooit in Oostende is binnengevaren, 25 november 1913.

metend 5.011 bruto ton, met een lading van 8.222 ton nitraat. Het schip was ca. 123,5m lang en de diepgang bedroeg 24 voet. Het jaar tevoren al, op 7 november 1912, was het Engels ss. "Scottisch Monarch" binnengevaren van Antogagasta met 8.000 ton nitraat, metend 5.043 brutoton, 123,5m lang, 23 voet 7 duim diepgang (32). Consignatarissen voor de Chilinitraat in Oostende waren toen Georges PÉRIER, E. ROYON en A. BORGERS.

Benevens al die nitraatschepen kwamen er ook grote schepen met pitchpine uit de Verenigde Staten: van Sapelo en vooral van Pensacola voor de houtinvoerders DE BUCK en DEWEERT en voor DEFEVER en SNAUWAERT, o.a. het Engels ss. "Derwenthal", metend 3.905 brutoton, lengte 104m (33).

In 1912 kwam de invoer van maïs tot stand uit Argentinië. San Nicolas, Rosario... aan de Rio de la Plata waren de uitvoerhavens. Ik vermeld hier het Engels ss. "Reynolds" met 4.000 ton (34), het Duits ss. "Santa Barbara" met 5.600 ton (35) en in januari 1914 het Russisch ss. "Albatros" met 5.800 ton, alle voor rekening van de plaatselijke firma LAROYE & Zonen (36).

Tegelijk met dat laatste schip dat afgemeerd werd aan hangaar nr. 1 van het vlotdok, loste het Zweedse schip "Australic" 5.000 balen wol afkomstig van Australië. De balen werden gesorteerd op het plein tussen de hangaars nr. 1 en nr. 3 en in tientallen spoorwegwagons geladen en verzonden naar de fabrieken in Robaais en Toerkonje. Het initiatief van deze eerste aanlegbeurt ging uit van het huis Pierre FLIPO uit Toerkonje. Een receptie aan boord werd aangeboden door de kapitein O. HULDTGREN en de dag daarop gaf het schepencollege een receptie op het stadhuis. De "Australic" was een mooi en indrukwekkend schip van de Svenska Süd Afrika Linien, maar was met zijn 4.065 bruto ton toch ver van de grootste schepen die hier hadden aangelegd (37).

De overzeese handel kwam in die jaren te Oostende stilaan tot ontwikkeling, dank zij de nieuwe zeesluis waarvan de afmetingen dadelijk onvoldoende bleken. Wat nog erger was, de nieuwe spuikom en de nieuwe diepwaterkaai waren grote mislukkingen. Een diepte van 8 meter bij laagtij werd aan de voet van de muur slechts kortstondig verwezenlijkt omdat er gevreesd werd voor verdere scheuren en instortingen. Waar men eertijds in de voorhaven over de put beschikte, waar soms diepten tot –10m (Z) werden aangetroffen, had men nu in de voorhaven nergens een plaats met diepten van –5,50m (Z) en meer. Een schip met bijvoorbeeld slechts 20 voet diepgang moest de haven aandoen vóór hoogwater om met stijgend water de sluis binnen te varen. Immers, het aanlopen na hoogwater hield het risico in dat bij de minste hapering aan de sluis, die het invaren belette, het schip nergens in de voorhaven terecht kon zonder vast te lopen en derhalve in allerijl terug naar zee moest gesleept worden.

Aan de gunstige ontwikkeling van de zeehandel, die zich voortzette tot in de eerste maanden van 1914, zou spoedig een einde komen door het losbarsten van de eerste wereldoorlog door de inval van de Duitsers op 3 augustus 1914 en de bezetting van Oostende op 15 oktober (38).

VERWIJZINGEN

(1) HOFFMAN Jos. Nieuwe jumboferry RMT. De Blauwe Wimpel, september 1991, p. 309.
(2) A.R.A. Brussel. Geheime raad. Oostenrijkse periode, nr. 285 A.
(3) R.A. Brugge. Modern archief. Provincie West-Vlaanderen, 2e reeks, nr. 387.
(4) Bulletin communal 1866, p. 84. Gemeenteraad van 10 november 1866.
(5) Idem 1871, p. 10. Gemeenteraad van 13 februari 1871.
(6) Idem 1865, p. 57-58. Gemeenteraad van 24 april 1865.
(7) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Waterwegen nr. 845. Brief van hoofdingenieur-directeur E. PIENS dd. Brugge 28 juni 1884 aan de directeur van de

Domeinen.

(8) Bulletin communal 1872, p. 123. Gemeenteraad van 16 december 1872.
(9) Idem 1874, p. 2-3. Gemeenteraad van 9 februari 1874.
(10) A.R.A. Brussel.Ministerie van Openbare Werken. Waterwegen nr. 205. Baggerwerken in de kusthavens. GHEURY A., onderbureauchef bij Bruggen en Wegen. Note sur le dragages exécutés de 1880 à 1912 dans les ports d'Ostende, de Nieuport, de Blankenberghe et dans les passes du Stroombank.
(11) L'Echo d'Ostende (verder E.O.), 16 februari 1879.
(12) Bulletin communal 1879, p. 13-16. Gemeenteraad van 27 januari 1879.
(13) VANCRAEYNEST R. De Tram maakte de Kust, p. 17-23.
(14) E.O., 17 november 1881.
(15) E.O., 8 januari 1888.
(16) Zie noot (14)
(17) Bulletin van de Handelskamer, 1890, p. 276-278.
(18) Idem, 1890, p. 301-304.
(19) Idem, 1891, p. 199-202.
(20) Idem, 1891, p. 207 en p. 212.
(21) Idem, 1891, p. 342-344.
(22) Idem, 1893, p. 467.
(23) Idem, 1894, p. 261-274.
(24) E.O., 18 juni 1905.
(25) E.O., 20 juni 1905.
(26) Bulletin van de Handelskamer, 1906, p. 29.
(27) E.O., 9-10 december 1905. Le Carillon (verder Car.), 9-10 december 1905.
(28) Car., 17 november 1908.
(29) Idem, 5 mei 1910.
(30) Idem, 27 november 1913.
(31) Idem.
(32) Idem, 9-10 november 1912.
(33) Idem, 5 juni 1913.
(34) Idem, 26 en 29 augustus 1912.
(35) Idem, 24 oktober 1912.
(36) Idem, 24-25 januari 1914.
(37) Idem, 8 januari; 3, 5 en 7-8 februari 1914.
(38) ELLEBOUDT A. en LEFEVRE G. Oostende onder de Duitse Bezetting 1914-1918, p. 40.

De Geuzen in 1572

door Simon **IPPEL**

De toestand in onze gewesten was zeer angstwekkend. De toestand was zeer verwarrend door verschillende factoren die rondom ons plaats vonden.
Den Briel werd door de watergeuzen ingenomen.
Door de Spanjaarden werd de Bloedraad ingesteld.
Ongeveer 100.000 soldaten verbleven er in onze gewesten
Egmond en Hoorn werden gevangen genomen om later onthoofd te worden.
Enz, enz.
Kortom de toestand was zeer slecht tot er te Oostende en omgeving het volgende plaats vond.

Op zondag 5 oktober 1572 's avonds rond 7 uur kwam er een bode te paard bij de pastoor Melchior Vander Niepe te Bredene aan. Hij overhandigde hem brieven van de heren van het Brugse Vrije waarbij ze lieten weten dat de Geuzen uit Oudenaarde deze stad hadden verlaten om langs Lichtervelde en Torhout een stad of parochie gelegen aan de zee te bereiken.
Het ongeluk wilde dat deze bode in feite Oostende moest verwittigen van de komst der Geuzen en niet mocht overnachten te Bredene waar hij eveneens zijn paard liet stallen.

In elk geval de bode sprak er met de hoofdman Rykaart Bouts van de herberg St.-Sebastiaan nabij Oostende en de hoofdman werd gelast om enige mannen op te roepen om de wacht op te trekken in de buurt van Oudenburghoek. De hoofdman ging nog verder rond tot het einde van de Breedenedijk tot dicht bij de duinen, aan het huis van Klaais Vander Beke om van daaruit de vijand in 't oog te houden.

Na een half uur kwamen er vijfentwintig voetgangers en mannen te paard toe. Dit volk omringde de Bredenaars en vroegen hen *"voor wie en waarvoor ze de wacht hielden".*
"We verwachten de Geuzen" zei Rykaart kortaf. De anderen antwoordden op dezelfde toon: *" We zouden willen weten vanwaar".* De hoofdman hernam *"We moeten weten met wie we te doen hebben".* Zij zegden dat ze gezonden waren van de Graaf de Roeulx naar Oostende om vandaar naar Zeeland te varen en Vlissingen te belegeren en dat er geen reden was om hen niet te vergezellen.
Adriaan Smichts uit Bredene zegde verder *"Indien wij wisten, dat gij lieden waarlijk van Graaf de Roeulx komt, wij zouden daar geene moeilijkheid vooren maken".*
De Geuzen konden goed liegen, overklapten de Bredenaars en konden hen overhalen mee te gaan tot aan de poorten van Oostende.
De Bredense hoofdman voelde dat hij bedrogen was en vroeg aan een van de mannen die te paard was, te mogen de baljuw te verwittigen, want zo binnen gaan zou zich tegen hen keren.
Die man had daar niets tegen en drie Bredenaars: Rykaart Bouts zelf, Willem de Clerck en Pieter van Aelst gingen naar de Oostendse baljuw.

Intussen was er nieuws gekomen te Oostende, want de Burgemeester Omaar Colen had een vrouw gesproken die uit Torhout kwam en zij had veel volk gezien dat Frans sprak. 't Was maar gerucht, maar voldoende om voorzichtig te zijn. Ook de baljuw Charles Lespier, was met 12 man op ronde en ontmoette de Bredenaars aan de afspanning 'Le singe". Meegaan was de beste oplossing. Wanneer ze aan de brugge kwamen ontmoetten ze de andere. Een vertelde dat hij luitenant was van de kapitein Burch en doende onder de Graaf van Roeulx. Ze moesten de stad Goes hulp brengen en daarvoor hadden ze schepen nodig om naar Zeeland te varen.
De baljuw vroeg hem zijn geleidebrieven en zegde dat hij de stad niet binnen kon zonder deze te tonen. Hij verschoonde zich maar vertelde dat de kapitein achter kwam en dat hij de brieven bezat.

Het ene woord bracht het andere bij en de mannen twistten lang in 't Frans. Opeens keerde hij zich om naar de stad en riep in het Vlaams *"Dat men de belle brenge, rondga al klinkedt en het volk bijeen roepe. Breng aanstonds twee of drie stukken kanonnen!"*
Daarop riepen de Geuzen *"Naar binnen, sla dood, sla dood"*. Dan hoorde men geweerschoten en het gevecht begon in de pikdonkere nacht. De Geuzen staken twee huizen in brand, waaronder deze van de burgemeester Colen.
Intussen was er ook een man uit Zandvoorde afgekomen die meldde dat de weg van Oudenburg naar Oostende vol soldaten was. Niklaas Le Roy, de griffier, was die man tegengekomen en liet daarom alle houten bruggen in stukken slaan. De strijd werd voortgezet tussen de wallen. Wilde men vluchten of de stad inkomen, men versmoorde.
Vele Geuzen lieten hun leven en velen werden gevangen genomen. Wanneer ze zagen dat het hopeloos was sprongen ze in de schuiten en wilden de zee opvaren. De Oostendenaars er achter, enterden ze en brachten hen terug. De aanval was mislukt.
Van de Geuzen die weerkeerden (in december 1572) is het een verhaal van overal: kerken vernield, geplunderd, priesters vervolgd, moord en brand...

Hoe Oostende een Geuzenstad is geworden en een vierjarig beleg moedig doorstond is een ander verhaal.

Uit: *Extrait de la Correspondance de Granvelle*" édité par Ch. Piot blz 687 *"Documents relatifs à l'entrée à Ostende"*.

BOEKBESPREKING

J.-P. FELIX, Le Chevalier Auguste Wiegand (1849-1904): "The famous Belgian Musician and Organist of the City of Sydney".

De musicoloog-organoloog J.-P. FELIX, die vroeger wel eens occasioneel aan "De Plate" meewerkte, publiceerde een uitvoerige bibliografie over deze beroemde orgelvirtuoos die jarenlang verbonden was aan de Sint-Pieterskerk in Oostende en aan het Kursaal alhier.

In dit 263 blz. dikke, rijk geïllustreerde boek volgen wij zijn levensloop die hem van Luik naar Brussel en Antwerpen bracht vooraleer in Oostende te komen wonen als orgeltitularis van de kerk en Kursaal.

Bij zijn leven was hij, net als zijn stadsgenoot César FRANCK, de Belgen Nicolaas LEMMENS, Alphonse MAILLY en Léandre VILAIN, de Fransen César FRANCK, Charles-Marie WIDOR, Louis VIERNE en Alexandre GUILMANT of de Italiaan BOSSI een beroemd orgelvirtuoos die heel vaak recitals gaf, ook op "profane" orgels in concertzalen en congreshallen.

Zijn Oostendse periode komt uitgebreid aan bod in dit boek. Daarom leek de publicatie ons hier vermeldenswaard.

Een exemplaar is opgenomen in het "Fonds Ostendiana" van de Bibliotheek Kris Lambert.

Bestellen kan ook door het overschrijven van 39,66 € op rekening 000-1109520-34 van J.-P. Felix, "Le Pré Frambay" in 1367 Autre-Eglise. Portkosten voor België zijn inbegrepen.

Norbert **HOSTYN**

DE ZOMER VAN 1873

door Ivan **VAN HYFTE**

Ze zijn er altijd als de kippen bij, die vlugge pennenjongens wanneer er iets te promoten valt.

Al op 5 juni 1873 schrijft de Oostendse correspondent van l'Indépendance : "Les baigneurs peuvent arriver; nous sommes prêts. Les cabines sont rangées sur la plage, le service des bains est organisé, l'eau est excellente, meilleure (...) qu'au plein coeur de l'été...".

Toch opent het echte zomerseizoen eind juni met de traditionele zee-zegening.

29 juni. Patroonsfeest van Sint Pieter en Paul. Bijna tropisch warm. Meer dan 7.000 reizigers hebben de spoorwegen naar zee gebracht. Zeer velen onder hen wachten op de dijk, bij het eerste houten Kursaal, op de geestelijkheid die de "Christinerampe" nog moet beklimmen. Het 8e linieregiment speelt en vanop het oosterstaketsel buldert het kanon. Vóór 4 baldakijndragers wordt een stralenmonstrans omhoog gestoken. Vissersvrouwen denken aan de verdoemde job van korre en ijs en koppen snijden. Broodwinning en ontspanning staan broederlijk bij elkaar....

Daar moest onweer en gedonder van komen. De aarde snakte al lang naar vruchtbaar water wanneer 's avonds tussen 9 en 11 verfrissende stortbuien neerplenzen. De dag ervoor nog verlichting en vuurwerk, nu de hemel en licht en vuur.

Hopelijk slaat de bliksem niet in op de "Cirque Quadrumane" die op de Grote Markt vóór Hôtel du Lion d'Or voor de eerste keer zijn tenten heeft opgeslagen. Elke avond om acht uur spelen Italiaanse artiesten pantomimes, is er een "homme de caoutchouc" aan het werk op een trapezium, vermaken kinderen zich met de clowns Celestin, Franz en Wilhelm en kijken de grote mensen naar ongelooflijke paardendressuur.

6 juli. Oostends zomerweer. In het aangroeiende Leopoldpark – met zijn eilandje, kiosk en pelouses een oase van rust – zijn er Venetiaanse nachten of geeft het 8e linie een concert. Drie uur later loopt de rotonde met glazen zadeldak van het Kursaal vol voor het orkest van SINGELÉE dat 5 maal per week met walsen van STRAUSS een internationaal kennerspubliek in vervoering brengt. Jongere dansers kunnen dan weer terecht in de Cercle des Bains, niet met "une toilette des grands jours" maar met "le décorum, l'étiquette, le savoir-vivre de la bonne compagnie".

Half juli. De Engelse kolonie, op 48 zeemijlen van Dover, staat te dromen bij het vertrek en de aankomst van de snelle mailboten. Dan lopen ze op het staketsel naast een schip van de General Steam Navigation Compagny dat rookwolken uitbraakt. Twee honderd meter in zee! Links, rechts, voor, onder: allemaal zee!

Plots...een kastanjebruine broek, wit gilet, zwarte redingote, een vilten hoed; graaf d'OULTREMONT volgt als officier in burger. De Koning! Ongeloof bij veel toeristen. Ze merken diezelfde ongedwongenheid toen ze hem in het Kursaal met de voeten op een tweede stoel zagen zitten.

's Avonds is voor romantici de fosforescerende zee fotografie geworden. Bij een klein N.W. briesje sterft de vloed aan hun blote voeten. Ze laten vochtige sporen na in het fijne zand. Eén keilt er een steen weg, een ander raapt een groene fles op met een briefje erin. Het fotohuis DAVELUY et Fils in de Kapellestraat werkt zeven dagen op zeven. "La miniature" of "La grandeur naturelle", wat je ook maar vraagt.

De drukte gaat in stijgende lijn: augustus komt er aan. Vóór het station rijden omnibussen en koetsen af en aan. Witte, rode of blauwe kepies roepen als een commodore Duitsers en Fransen toe. Monsieur, Madame, par ici! Hôtel Saint Denis, Hôtel de France... Herren! Deutscher Gasthof. Hôtel de Prusse...

10 augustus. Een train de plaisir uit Duinkerke rijdt het station binnen. Onderweg stappen dagjesmensen op uit Rosendaël en Ghyvelde die ergens wat gelezen hebben over de curatieve kracht van zeewater. Met fierheid meldt l'Echo dat er van 4 tot 7 juli geen enkel sterfgeval is aangegeven op het stadhuis. Op het noordterras van de Cercle du Phare geeft Henry ANDERSON uit Hamburg, een virtuoos op de bandonion een soirée musicale terwijl de directie van het Kursaal 3 feesten plant, speciaal voor het kinderlegioen.

15 augustus. Oostende wordt overrompeld: de officiële lijst met vreemdelingen staat op 8.334. Wat minder Duitsers (de crash op de beurs van Wenen?), maar des te meer Russen, Polen, Amerikanen, Engelsen en Fransen.

Elf uur. Uur van de baden. Eén mierennest. Meer dan 400 badcabines zijn in zee getrokken. Bij het rollend bureau staat men in het rijtje voor een ticket. De "echte" zwemmers, "les loups de mer" hebben een vaste stek gevonden op Le Paradis, het naaktstrand. De journalist van de Brusselse "La Gazette" meent op het duin meer dan één indiscrete lorgnet gezien te hebben... Na het badritueel volgt een wandeling en twee uur later lopen alle restaurants vol. 's Avonds is er groot vuurwerk vóór het Kursaal waar vooral een Gents en Brussels publiek de "Rêverie" van VIEUXTEMPS of een Sturm Galop waardeert.

25 augustus. Wat had moeten een grote dag worden voor de toekomst van Oostende, mislukt. De haute finance of speculanten zijn niet afgekomen op de toewijzing van de 22 ha domaniale gronden. De droom om een nieuwe zeedijk te laten rivaliseren met die van Brighton moet opgeborgen worden.

September. Wie het allemaal niet aan zijn hart laat komen, is koning Leopold. Iedere dag is hij op stap, met een wandelstok in de hand (last van arteriosclerose?) op het strand, de dijk, het staketsel en hij mengt zich graag onder de massa. Op het Koninklijk Chalet geeft hij een officieel diner met 24 couverts (de Ostendaises zijn op hun best). In Hôtel de l"Océan gaat hij de hertogin Clementine van Saksen Coburg Gotha samen met de prinsen Philippe, Auguste en Ferdinand opzoeken. Hij bezoekt de Cirque Rancy die elke avond om acht uur, bij de Kursaalhelling, massa's trekt. Ook het culturele leven is nog niet stilgevallen. Mevr. MENNESSON geeft een conferentie in het rode Salon van het Kursaal: "L'importance de l'instruction de la femme au XIXe siècle (3 sept); de Parijse prof LABORDE komt spreken over de oorsprong van de zon en het vulkanisme (5 sept), in de grote zaal van de Cercle Coecilia houdt de Franse dokter GALOPIN een lezing over "La physiologie au point de vue de l'hygiène" (8 sept).

Midden september. Rotweer. De reddingsboot haalt een onvoorzichtige zwemmer uit de onstuimige zee. Leopold is ondertussen met vrouw en kinderen warmere oorden gaan opzoeken, 15 dagen Biarritz. Het Kursaal fungeert als de grote paraplu bij slecht weer. Nog altijd loopt de grote galerij vol voor één van de laatste symfonische concerten die de bekroning van een succesvol seizoen had moeten worden. Helaas! Hevige regens, hagel en windvlagen maken brandhout van harmonieuze akkoorden. Toch trotseren de warm ingeduffelde dames en heren de storm die speelt met de neergelaten rolluiken.

Het seizoen eindigt in de grootste onzekerheid. Er is een Oostendse kwestie in de maak: "la vie ou la mort de nos bains". De materiële welstand van (een deel van) de stad staat op het spel. De verkoop van gronden is niet doorgegaan. De regering neemt zelf de grootse werken op zich, maar

wanneer komen de nivelleringen van de versterkingen? Wanneer worden de grachten opgevuld? En de stratenaanleg, de voetpaden en het wandelpad op de zeedijk? Al vijf jaar spiegelt men zich een nieuwe stad voor! Komt er, na eindeloze discussies een nieuw Kursaal, een Pier, een Aquarium (naar het voorbeeld van Brighton en Hastings), een Café-concert (Alhambra), een Badhuis zoals de Engelse maatschappij van BIRCH, HENDREY en Co zo graag willen? Hun idee, al van 1868, is een project met concessie. Een meerderheid in het bestuur van de stad vreest door de westelijke expansie een toeristische dood van het oude stadsgedeelte.

"La saison 1873 a pris fin. Il n'est que temps de coördiner les éléments de succès de la saison prochaine car (...) nos voisins se remuent, marchent et ne laissent se passer aucune occasion d'affirmer leur vitalité...". Zo verwoordt de kroniekschrijver van de Echo d'Ostende (nr. 934), die mijn bron was voor dit artikel,de onzekere toekomst tot plots een Luikse notaris opduikt, DELBOUILLE....

Erfgoedweekend 20 en 21 april 2002

Zaterdag 20 april van 10 uur tot 18 uur
Zondag 21 april van 10 uur tot 18 uur

In het kader van het Erfgoedweekend is het Oostends Historisch Museum, Langestraat 69, Oostende, op bovenvermelde data en uren, GRATIS open voor het publiek.

Een enige gelegenheid om de nieuwe locatie van ons museum te bezoeken!

INDEX 2001

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 3,75 € fr. te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding "Index 2001.

Index 2001 verschijnt in de loop van de maand april.

DE STICHTERS VAN DE KONINKLIJKE JACHTCLUB OOSTENDE

door **Robert OUVRY**

Pierre TRATSAERT

Toen iedereen sprak over de nederlaag van Napoleon in Rusland en over de terugkeer van enkele overlevenden in onze Oostendse vesting, trok Petrus Cornelius TRATSAERT naar de "Mairie" om te melden dat zijn echtgenote Victoria, Coleta DE LANGHE moeder was geworden van een zoon op 15 juli 1813, die Petrus Jacobus zou genoemd worden.

Op 01oktober 1826 overleed vader Petrus Cornelius op 40-jarige leeftijd en liet zijn weduwe achter met drie kinderen.

Petrus Jacobus, die wij verder Pierre zullen noemen, kwam zich aanmelden bij de Koninklijke Marine op 1 november 1834 en daar hij zijn humaniora achter de rug had, kreeg hij meteen de graad van adelborst 2de klasse.

Een zeer vooruitziend gedacht van onze jonge staat was de aankoop van een schoolschip. Zoals gewoonlijk was er geen geld voor het Zeewezen en werd er uitgekeken naar het charteren van de driemaster "Clothilde", 380 ton, gewapend met 24 vuurmonden van 30 en toebehorend aan reder SPILLIAERT uit Antwerpen.

Er waren 22 officieren aan boord waaronder de adelborsten TRATSAERT, ROOSE, DUFOUR, GÉRARD, die later allen een functie kregen in het bestuur van de Jachtclub. De "Clothilde" ondernam een lange reis langs de Afrikaanse kust van 11 juni tot 04 oktober 1837.

Op 1 januari 1839 werd TRATSAERT bevorderd tot adelborst 1e klasse en bracht zijn zeemanskoffer aan boord van de "Louise-Marie" op 30 juni 1841, voor de verkenning van de baai van Santo Thomas in Guatemala. Onze regering koesterde de hoop aldaar een handelsfactorij te stichten.

Na deze reis vaarde TRATSAERT op kanonneerboot nr. 1 en op de kotter belast met toezicht en hulp aan onze vissers in het hoge noorden.

Zijn eerste reis naar het Verre Oosten, aan boord van de "Macassar" verliep van 1 september 1843 tot 22 november 1844, onder het bevel van commandant VAN DEN BROECKE.

Op 18 juli 1845 werd TRATSAERT bevorderd tot luitenant ter zee 2de klasse en stapte aan boord van het volschip "Ambiorix". Hij zette opnieuw koers naar India, Indonesië en China, onder het bevel van commandant ROOSE. Hij kwam terug in Antwerpen op 23 juli 1847.

Zijn derde reis naar India gebeurde aan boord van "De Schelde", onder bevel van commandant CLAEYS en dit tot 10 september 1848. Hij muteerde naar de "Louise-Marie" voor een kruistocht op de Afrikaanse kust en nam deel aan de beruchte veldslag van Déboquez op de Rio-Nunez. Hij kwam terug in Antwerpen op 17 juni 1849.

Ondanks de talrijke interventies in de Kamer van onze burgemeester Jean Ignace VAN ISEGHEM en enkele andere volksvertegenwoordigers, werd de beurs van onze Koninklijke Marine toegesnoerd. Officieren, kwartiermeesters en matrozen stapten over naar de lijn Oostende-Dover, die pas in 1846 gesticht was. Zij die meer op avontuur uit waren monsterden aan bij de koopvaardij en een zestal officieren kregen een voordelig aanbod van dokter DRAKENFELDS om een Duitse

oorlogsvloot te gaan stichten. Dokter DRAKENFELDS was in België de vertegenwoordiger van de Germaanse Confederatie. In tegenstelling met onze regering waren onze oosterburen er zich van bewust dat een oorlogsvloot de beste vertegenwoordiger is van een land, voor het stichten van handelsfactorijen, koloniën en het beschermen van de handelsvloot.

Pierre TRATSAERT, A. TACK, E. POUGIN, F. SMITS en de gebroeders DUCOLOMBIER werden op non-activiteit gesteld en kregen toelating om dienst te nemen bij de Keizerlijke Duitse Marine op 23 oktober 1849 (2).

TRATSAERT kreeg de graad van luitenant ter zee 1e klasse en nam het bevel van een korvet op de Elbe. Daarna stapte hij over op het fregat "Deutschland" onder andere belast met de directie van de cadettenschool (3)

DUCOLOMBIER kreeg het bevel van het stoomfregat "Barbarossa" en vervolgens van het korvet "Lübeck".

In 1852 verenigde keizer Wilhelm Duitsland en daar hun Duitse oorlogsvloot goed op gang was, kregen onze Belgische stichters een gouden handdruk en kwamen terug naar huis.

Wat viel er verder nog te doen voor Pierre TRATSAERT dan in zijn geboortestad zijn oude makkers te gaan opzoeken in het lokaal van de "Cercle Littéraire" waar de goede momenten van Surabaja en Rio Nunez nogmaals op tafel kwamen. Enkele maanden later, op 06 augustus 1853 werd in hetzelfde lokaal een vernieuwde "Yacht Club d'Ostende" gesticht ter vervanging van de "Cercle des Régates" die zijn vleugels wat liet hangen. Bij die stichting waren de oude zeebonken, ROOSE, VAN DEN BROECKE, VAN DYCK en HOED. TRATSAERT werd er dadelijk ere-lid benoemd (4).

In de burgerij werd TRATSAERT benoemd tot jurylid voor de examens van de Zeevaartschool, lid van de commissie van de gemeentelijke oudemannenhuizen, en op 29 oktober 1878 verkozen tot gemeenteraadslid met 528 voorkeurstemmen (3).

Pierre TRATSAERT is overleden op 17 april 1881 in het bijzijn van zijn broer August en zijn zusters Jeannette en Marie (1). Hij had de tijd niet gevonden om in het huwelijk te treden.

Verwijzingen.

(1) Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Oostende.
(2) "Histoire de notre Marine Royal" van Louis LECONTE (deze geeft, verkeerdelijk, de geboortedatum van Pierre TRATSAERT op als zijnde 6 december 1813).
(3) "Echo d'Ostende" van 20 oktober 1878 en 24 januari 1881.
(4) Persuittreksel, zonder datum, uit het museum Het Steen te Antwerpen.

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE-OOSTENDE

vzw

Erfgoedweekend 20 en 21 april 2002
"Verzamelen, verzamelingen, verzamelaars"

Zaterdag 20 april van 10 tot 18 uur
Zondag 21 april van 10 tot 18 uur

Het "VVF-Centrum voor Familiegeschiedenis" nodigt uit :

De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde-Oostende organiseert in het weekend van 20 en 21 april 2002, telkens van 10 tot 18 uur **"Opendeurdagen"** in het kader van het **Erfgoedweekend** met als thema : **"verzamelen, verzamelingen, verzamelaars"**, een thema dat ons "op het lijf geschreven" is ! Het Oostends VVF-Centrum voor Familiekunde is in feite één grote verzameling : bidprentjes, overlijdensberichten, krantenknipsels, familiegeschiedenissen, kwartierstaten, genealogische en heemkundige naslagwerken, kiezerslijsten, parochieregisters, databanken, enzovoort ...

Wat is er zoal te beleven dat weekend ?

- een rondgang achter de schermen van het centrum, geeft een algemeen beeld wat het centrum zoal te bieden heeft. Een ploeg van deskundige medewerkers geeft tijdens deze rondgang meer uitleg over onze **"verzamelingen".**

- een permanente tentoonstelling welke U laat kennismaken met een **"verzameling"** documenten die U zult moeten gebruiken bij het opstellen van een stamboom en/of het samenstellen van een familiegeschiedenis.

- doorlopende demonstraties computergebruik voor stamboomonderzoek, o.m. kennismaking met het Vlaamse programma "Stam" en het genealogisch Info Systeem "Ariadne" (8,25 miljoen gegevensblokken).

- boekenbeurs "Tweedehands genealogische boeken, familiegeschiedenissen, inventarissen, enz."

- mogelijkheid tot informatie uit de **verzameling** van 710.000 rouwbrieven en 650.000 bidprentjes.

- kennismaking met/en informatie uit de **verzameling** West-Vlaamse microfilms Burgerlijke Stand (1796-1900)

- uitzonderlijk opent het **museum estaminet** zijn deuren voor de bezoekers.

Echte opzoekingen kunnen tijdens dat weekend niet gebeuren, gezien het groot aantal bezoekers dat verwacht wordt. Het VVF-Centrum voor Familiegeschiedenis is gelegen in de Dr. L. Colensstraat 6 te Oostende (rechtover de Volksbond) Info 059/70 83 67
Een unieke gelegenheid om een unieke **verzameling** te bezoeken en wat meer te weten over uw voorouders. **Dus tot zaterdag 20 of zondag 21 april 2002 tussen 10 en 18 u en *hartelijk welkom!***

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

DE PLATE

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

MEI 2002

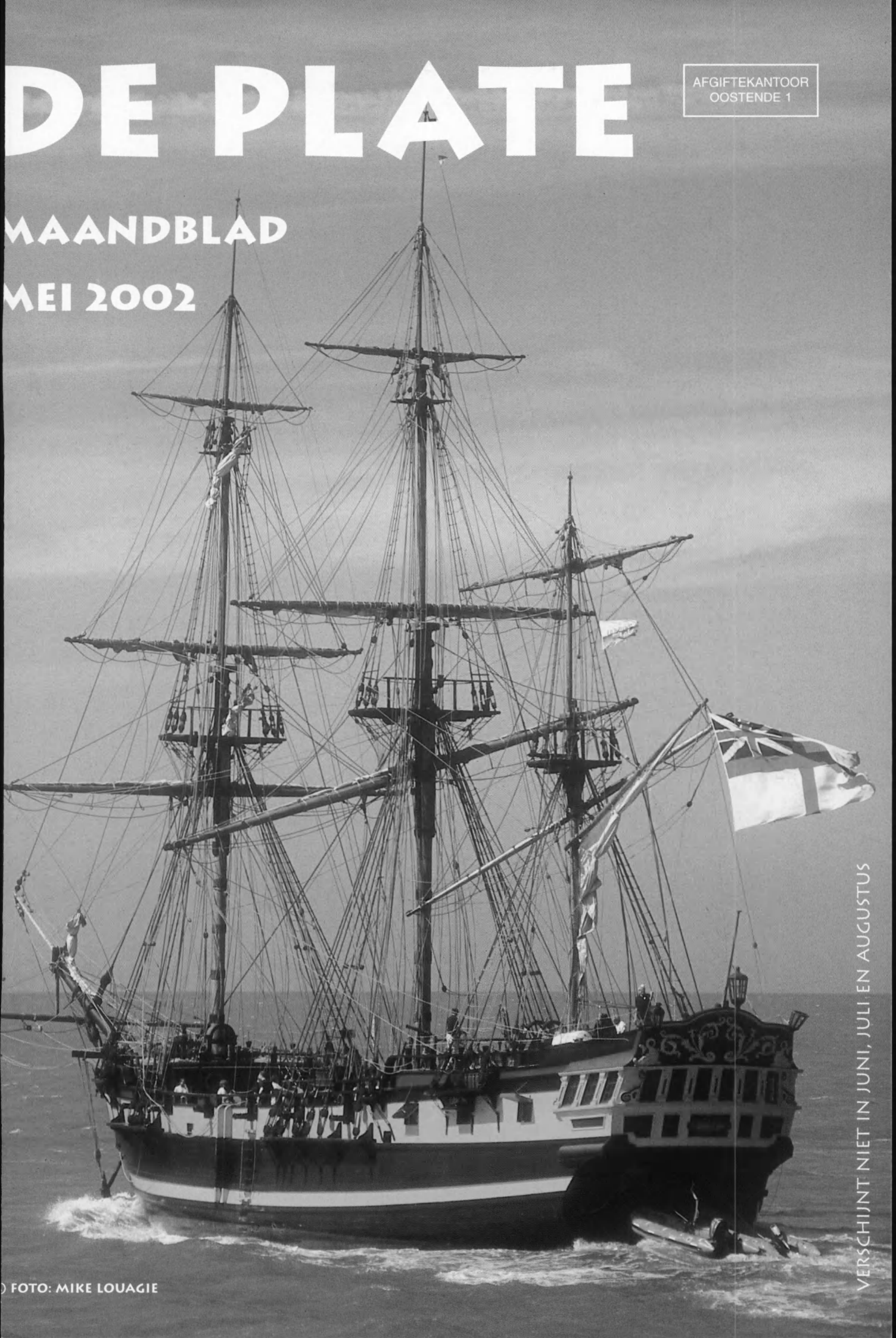

© FOTO: MIKE LOUAGIE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Oostende voor Anker

op 23-24-25-26 mei 2002

Speciale uitgave:

7 postkaarten t.g.v. Oostende voor Anker

- formaat 10 x 15 cm glanzend geplastificeerd
- Uitzonderlijk voorzien van het logo "Oostende stad aan zee"
- Kostprijs per set: € 2,5
- Berperkte oplage
- Tijdens het treffen op het Petrus- en Paulusplein zal er een speciale stand staan t.h.v. het Strandhotel
- Te verkrijgen bij:

PHOTO TROPIC
Albert I-Promenade 66 - 8400 Oostende
Tel/Fax: 059/50 97 72 - GSM: 0478/62 20 45

Nieuwe uitgave:

"Die großen Passagierschiffe der Welt"

- Een unieke uitgave met niet minder dan 750 schepen afgebeeld
- Enkel te verkrijgen op bestelling bij Photo Tropic
- Kostprijs: € 50

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

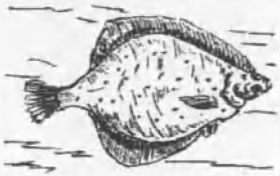

"De Plate"

V.Z.W

OPROEP TOT DEELNAME AAN DE JAARLIJKS HULDE AAN "PASTER PYPE" – de man die onze vissersbevolking uit de grote nood heeft helpen opstaan, geen kleur noch gezindheid kende en daarom de eretitel "Vader der Vissers" had meegekregen.

Het **Herdenkingscomité PASTER PYPE** dat voortaan onder de vleugels van onze kring verder werkt en waarvan onze penningmeester Jean Pierre FALISE het voorzitterschap op zich heeft genomen houdt zoals naar jaarlijkse gewoonte op de sterfdatum (03.06.1926) van Paster Pype een bloemenhulde aan diens graf.
De gedachtenis aan een van onze Sociale Reuzen gaat dus niet verloren.

Wij verzoeken onze leden die zich op **maandag 03 juni om 11 uur** even vrij kunnen maken zich bij het comité te voegen aan de ingang van het **oud kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg** om samen met ons, het stadsbestuur en de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens hulde te brengen aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekent.
U kunt natuurlijk ook zelf een bloementuil neerleggen.

Het Bestuur.

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 5-8 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND mei-september 2002

IN DIT NUMMER

Blz. 127: **R. VANCRAEYNEST**: "Grote" koopvaardijschepen in de haven van Oostende historisch bekeken (2e deel en slot).

Blz. 137: **I. VAN HYFTE**: Stene in de Nederlandse periode.

Blz. 138: **N. HOSTYN**: Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende.

Blz. 143: **R. OUVRY**: De stichters van de Koninklijke Jachtclub Oostende.

Blz.147: **D. FARASYN (+)**: Van "Bank van Lening", "Berg van Barmhartigheid" tot "Openbare Kas van Lening".

Blz. 148: **M. CAPON**: Koninklijk Van Neste Genootschap Oostende. Atletiekafdeling.

Blz. 151: **N. HOSTYN**: Lexicon van de muziek in West-Vlaanderen.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer:

Raymond Vancraeynest: Blauw Kasteelstraat, 103, 8400 Oostende.
Ivan Van Hyfte: Kastanjelaan, 58, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn: Brusselstraat, 18, 8400 Oostende.
Robert Ouvry: Vlaanderenstraat, 45/3, 8400 Oostende.
D. Farasyn (+): p.a. mevr. Farasyn: Ernest Feysplein, 15/85, 8400 Oostende.
Michel Capon: Westlaan, 19, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

MEI-AKTIVITEIT

Donderdag 30 MEI om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **De Oostendse Studentenclub Moeder Oostendse te Leuven**

Deze voordracht wordt verzorgd door dhr **Michaël-W. SERRUYS**.

Michaël-W. SERRUYS is geen onbekende meer voor ons publiek. Hij zorgde reeds in maart 2000 voor een schitterende voordracht over de Oostendse Compagnie en het economisch effect van de zeehandel op Oostende in de periode 1713-1745.
Hij woont te Leuven, is ondertussen een geacht lid en wanneer het hem mogelijk is woont hij zelfs een voordracht bij.

De voordracht zal uit vier delen bestaan. Eerst zal hij het fenomeen van de studentenclubs algemeen beschrijven en een indruk geven van de grote verscheidenheid in binnen- en buitenland, zoals bijvoorbeeld in Nederland en Duitsland. Maar hij laat ons ook een kijkje nemen aan de verschillende universiteiten en hogescholen, waaronder Oostende.

In het tweede deel verhaalt dhr SERRUYS de geschiedenis van de studentenclub Moeder Oostendse. Het hoe en het wat van het ontstaan van de vele Vlaamse studentenclubs op het einde van de 19de eeuw. Moeder Oostendse, die pas sinds 1912 officieel bestaat, groepeerde de studenten van Oostende en omstreken in Leuven. Daar studenten niet echt begaan waren en zijn met het bewaren van gegevens voor historici, is het niet altijd gemakkelijk om de geschiedenis van een studentenclub te onderzoeken.
Wij kunnen ons echter toch een globaal beeld vormen van de evolutie die de Leuvense studentenclubs ondergaan hebben in de 20ste eeuw. Denk maar aan de actie die leidde in 1968 tot de splitsing van de Leuvense universiteit. Of de zogenaamde "rode jaren"70" die ook een belangrijke invloed hadden op het studentenleven.

Het derde deel wordt sappiger met cantussen, dopen, ontgroening en galabals. Sommige activiteiten vinden plaats samen met andere clubs zoals het zangfeest of de activiteiten van de West-Vlaamse gilde. In dit deel besteedt de spreker ook aandacht aan de verschillende lintjes, petjes, wapenschilden en clubliederen.

En de gewezen student verplicht het aan zichzelf een paar sterke verhalen uit zijn eigen studententijd te vertellen als toetje en om de lezing op een passende manier af te sluiten!!!
Commilitonis ad exercitium.....

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid
Men zegge het voort !!!

JUNI-ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR POPERINGE EN NIEUWPOORT

We vertrekken op **zondag 9 juni 2002 om 08.30 u** stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

We rijden rechtstreeks naar Poperinge waar we rond 09.30 u aankomen. We stappen af in café "Oud Vlaenderen" waar we een kop koffie nemen. Rond 10.15 u gaan we dan, te voet, naar het Hoppemuseum. We worden daar verwacht door 2 gidsen die ons, uiteraard in 2 groepen, rondleiden in het museum.

Het bezoek duurt ongeveer 1u30. Rond 12.00 u verlaten we het museum en wandelen naar het restaurant "De Vette Os".

De Kring biedt U het aperitief aan en we steken de voeten onder tafel om te genieten van:

Aspergeroomsoep

Weens gebraad met marktverse groenten

Ijstaart

Koffie (3 x bediend) met koekjes

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

We vertrekken rond 14.30 u richting Nieuwpoort. Een uurtje later bezoeken we, met gidsen, het museum "Slot en Sleutel". Dit is een betrekkelijk nieuw museum want het werd pas in de maand juni 2000 geopend. Het museum vertelt ons de geschiedenis van de sloten en de sleutels door de eeuwen heen.

Na ongeveer 1u30 verlaten we het museum en rijden verder naar de markt van Nieuwpoort. Daar zijn er mogelijkheden genoeg om te genieten van een frisse pint vooraleer we om 19.00 u in de bus stappen, richting Oostende.

Inschrijven kan door storting van **35 €** per persoon op rekening 380-0096662-24
Heemkring De Plate
Hendrik Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 2002 met X personen". In deze prijs is begrepen: autocar, koffie bij aankomst, middagmaal, toegang tot de musea, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór maandag 3 juni 2002. Er zijn maximum 53 plaatsen beschikbaar. De 54e kan niet meer mee!!

Meegaande stellen wij een kleine brochure samen die een aangename herinnering zal blijven aan die uitstap.

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

"GROTE" KOOPVAARDIJSCHEPEN IN DE HAVEN VAN OOSTENDE

HISTORISCH BEKEKEN (2e DEEL en SLOT)

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Tweede deel: De toestand van de haven na de eerste wereldoorlog

9. Wrakken in de havengeul

De haven van Oostende werd tijdens de oorlog door de Duitsers volledig afgestemd op het verkeer voor militaire doeleinden. Het was precies om dat verleer lam te leggen dat de Britten in de nacht van 9 op 10 mei 1918 trachtten, door het tot zinken brengen van de "Vindictive", de havengeul te blokkeren. Dat slaagde maar voor de helft want er bleef tussen het gezonken schip ter hoogte van de toenmalige seinpost op het oosterstaketsel en het westerstaketsel, nog voldoende ruimte over om de Duitse schepen toe te laten verder binnen en buiten te varen. Als de Duitsers 5 maanden later, op 17 oktober 1918, de stad en de haven moesten ontruimen, wisten ze dus perfect wat ze moesten doen om de haven nu volledig te versperren. In de doorvaartopening brachten ze de oude pakketboot "Flandre", gebouwd in 1888 en te Oostende achtergelaten in 1914, tot zinken. Ook de Duitse stoomtreiler "Hamburg" werd met de voorsteven in de flank van de "Flandre" tot zinken gebracht. In de geul lagen verder nog enkele gezonken schepen waarop ik hier niet verder zal ingaan.

Het was de "Salvage Section" van de Royal Navy, onder leiding van Commodore Fred W. YOUNG, die door de Britse Admiraliteit belast werd met het opruimen van de wrakken en het uitvoeren van de baggerwerken. Tussen de "Vindictive" en het westerstaketsel was er een doorvaartopening van 46 meter en bij hoogwater konden schepen passeren met minder dan 3,50 m diepgang (39).

Tegen 15 juni 1919 waren de pakketboot en de Duitse stoomtreiler in zover verwijderd (40) dat er kon gebaggerd worden op –4,50 m (Z). De dienst Oostende-Dover, die in januari 1919 was hervat, was tot nu toe tijgebonden geweest, maar zou voortaan zijn vast uurrooster kunnen volgen (41).

Eigenlijk was de "Flandre" maar voor twee derde verwijderd. Het overige derde achtte men voldoende weggezonken in het slijk om de scheepvaart niet te hinderen (42).

Het wrak van de "Vindictive" verwijderen bleek voor veel moeilijkheden te zorgen. De bovenbouw werd weliswaar zoveel mogelijk afgebroken, maar het schip bleef in de bocht van de havengeul een ernstige belemmering voor de scheepvaart vormen. Daaraan werd gedeeltelijk verholpen door het wrak op 16 augustus 1920 met grote moeite te verplaatsen in de richting van de Leopoldspuisluis (43).

Een jaar later, op 20 september 1921, schreef de inspecteur-generaal van Bruggen & Wegen BOUCKAERT aan de minister van Openbare Werken dat het wrak zo vlug mogelijk moest verwijderd worden in het belang van de scheepvaart (44). Maar de aanwezigheid van de "Vindictive" had niet belet dat zeer grote schepen in 1920 de haven waren binnengelopen. Het ging om Duitse schepen die tijdens de eerste wereldoorlog in 1917 zowel in Noord- als in Zuidamerikaanse havens waren in beslag genomen en ontmanteld. In Chili werden enkele van die schepen geladen met nitraat en na de oorlog met krachtige sleepboten naar Europa gesleept. Ik vermeld hier o.m. de "Abessinia" die hier op 12 juli 1920 – dus vóór de verplaatsing van de

"Vindictive" – binnenvaarde met een lengte van 451 voet (137,5 m), een breedte van 51 voet 9 duim (15,77 m) en een diepgang van 21 voet 10 duim (6,65 m). Vervolgens kwam de "Rhodopis" binnen – na de verplaatsing van de "Vindictive" – op 14 september 1920, met als afmetingen: lengte 435 voet 7 duim (132,77 m), breedte 53 voet 2 duim (16,20 m), diepgang 23 voet (7,01 m).

10. Hoogoplopende twisten

Over de afmetingen van de schepen die in de haven van Oostende al of niet werden toegelaten door het Zeewezen, werd er in de jaren 1923-1926 soms bitsig geredetwist tussen de verschillende overheidsinstanties. Daarop kom ik verder terug. Merkwaardig is dat in de vergadering gehouden op 9 november 1925, op het stadhuis te Oostende onder het voorzitterschap van E. ANSEELE, minister van Spoorwegen en Zeewezen, de directeur-generaal van het Zeewezen PIERRARD nopens het binnenlopen van de "Abessinia" zich liet ontvallen: "Ce bateau est entré par surprise et la manoeuvre a réussi". Over het binnenvaren van de "Rhodopis" verklaarde PIERRARD: "..., il était toué par deux remorqueurs. Il s'est mis à travers du port et il a été sauvé grâce au grand remorqueur de l'Etat". Hierop replikeerde FERMON, scheepsmakelaar en invoerder van Chilinitraat: "Votre remorqueur ne vaut rien" (45). Het was inderdaad de gangbare mening bij scheepsmakelaars en zeekapiteins; die sleepboot was veel te lang, te weinig manoeuvreerbaar en de bemanning was onervaren in dergelijk werk. Naar verluidt gebeurde het zelfs dat de schade aan de staketsels niet werd veroorzaakt door het binnenvarende schip maar door de staatssleepboot.

Het was vooral vanaf het jaar 1921 dat er moeilijkheden ontstonden met de loodsdiensten over de weigering van sommige schepen. De grootste scheepsmakelaar te Oostende was toen de firma G. PÉRIER & Cie. Zij was de opvolgster van de firma A. PÉRIER & Fils. Alphonse PÉRIER was te Oostende geboren op 18 januari 1818 en stichtte het huis in 1845. Tientallen jaren lang, tot aan zijn overlijden te Oostende op 26 oktober 1894, was hij agent van de General Steam Navigation Company die de lijn Oostende-Londen uitbaatte. Zijn zoon Georges PÉRIER volgde hem op (46).

De firma PÉRIER was de agent voor de schepen die in de tijd na de eerste wereldoorlog bevroren vlees aanvoerden uit Argentinië en door haar lange ervaring kon ze de brug slaan naar de vooroorlogse toestanden in de haven van Oostende. Bij telegram aan de minister van het Zeewezen, bevestigd in zijn brief van 15 juni 1921, meldde PÉRIER dat de loodsen de toegang voor een schip met 25 voet diepgang geweigerd hadden. PÉRIER wees erop dat eertijds schepen met 24 voet werden binnengeloodst, voor de oorlog zelfs met 26-27 voet, en vroeg de minister dat hij zou tussenkomen en door de bevoegde diensten zou laten bepalen welke de maximumdiepgang was voor de schepen om Oostende binnen te lopen (47).

DE GRAVE, inspecteur van het Loodswezen te Oostende, schreef op 11 juli 1921 aan zijn directeur te Antwerpen dat loods J.B. DE RYCKER en chef-loods MYCKE verklaard hadden geen 23 voet te willen overschrijden door de aanwezigheid van de "Vindictive" en andere wrakken. Hij vond dat hun schrik wel wat overdreven was, maar dat de havengeul voor die schepen toch wat smal was. Hij vond het voorzichtig de 24 voet toch niet te overschrijden (48). Die plotse belangstelling staat ongetwijfeld in verband met de aanvraag op 23 maart 1921 gedaan door de directeur-generaal van de Rijkskoeldiensten van het Ministerie van Bevoorrading aan de directeur-generaal van Bruggen & Wegen om te Oostende koelhuizen te bouwen voor de invoer van bevroren vlees uit Argentinië en waarvoor het zeewaarts gedeelte van de diepwaterkaai geschikt werd bevonden. Het Bestuur van het Zeewezen sprak daartegen zijn veto uit en de beperkte afmetingen van de sluis Demey zorgden voor de verdere teloorgang van deze nieuwe interessante trafiek (49). De pakketbotendienst bleef heer en meester in de haven van Oostende. De havenkapitein in dienst van de stad had niets te zeggen op dat terrein.

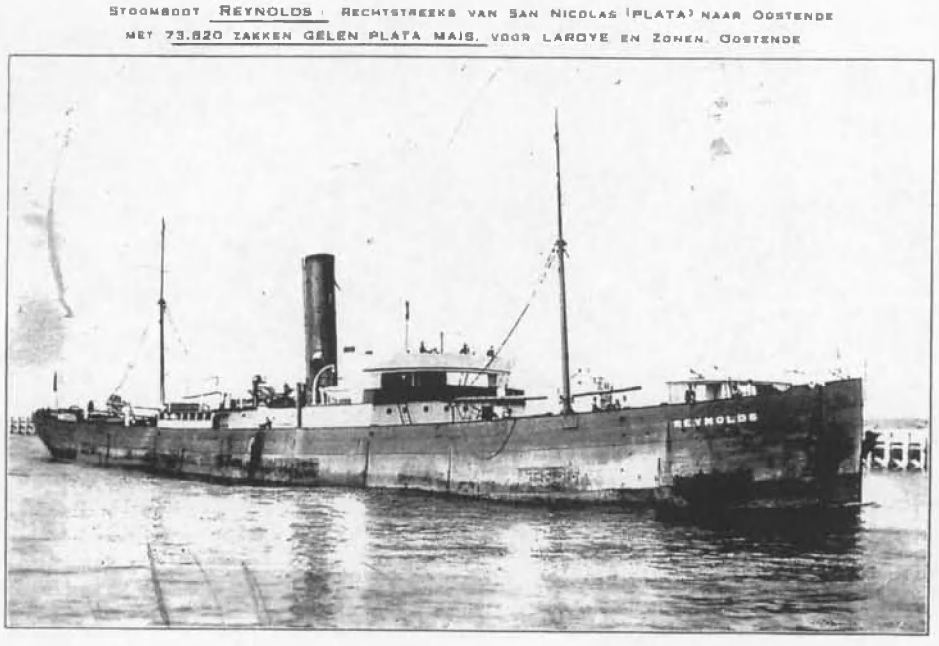

Het Engels ss. "Reynolds met een volle lading maïs uit Argentinië, 28 augustus 1912

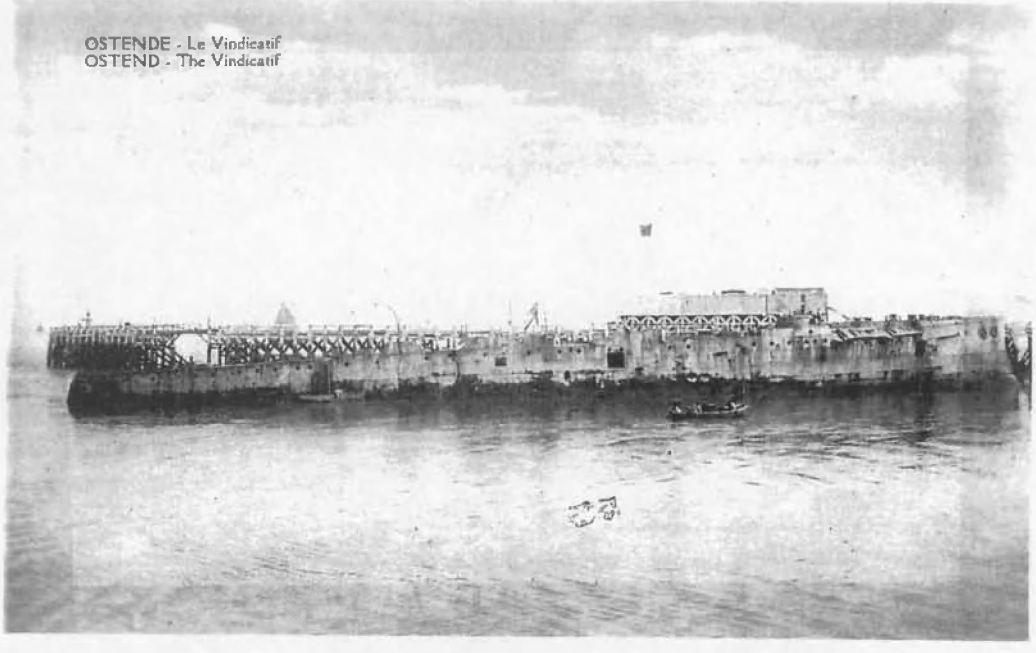

De "Vindictive" op zijn oorspronkelijke plaats tegenaan het seinhuis op het oosterstaketsel, 1918-1920

Het schip dat de haven binnenvaart is de "Precursor", een hopperzuiger van de Britse Admiraliteit die hier in bedrijf gesteld werd in 1919

Een massa kijklustigen op het westerstaketsel die waarschijnlijk de verplaatsing van het wrak van de "Vindictive" gadeslaat naar de Leopoldsluis op 16 augustus 1920

In 1922 zijn er geen schepen binnengevaren met nitraat (50), zodat er zich wellicht weinig of geen problemen zullen gesteld hebben. Toch besliste het bestuur van de Handelskamer op 3 oktober 1923 aan de minister van het Zeewezen een onderhoud te vragen nopens de afmetingen van de schepen die toegelaten werden tot de haven. Immers, er werden nu moeilijkheden gemaakt voor schepen die minder diep lagen dan het ss. "Anglo Columbian", dat vóór de oorlog binnenliep op 25 november 1913 (51).

Op 6 oktober 1923 had het schepencollege een onderhoud met de inspecteur van het Loodswezen DE GRAVE. Die bleef bij zijn mening: 23 voet diepgang bij springtij, 21 voet bij kranktij. De verbreding van de havengeul uitgevoerd in 1889 was volgens hem onvoldoende voor de lengte van de huidige schepen. Hij wilde ook de lengte beperken tot 328 voet of 100 meter wegens de mogelijke blokkering van de haven bij aanvaring met de staketsels (52). Twee dagen later, op 8 oktober, protesteerde het stadsbestuur in een brief aan de minister van het Zeewezen over "de onbegrijpelijke handelwijze van de plaatselijke afdeeling van het Loodswezen". In de loop van september waren immers twee schepen, die voor Oostende bestemd waren, geweigerd geweest, namelijk het ss. "Manchester City" met bevroren vlees, dat weliswaar 445 voet (135,64 m) lang was, maar slechts 21 voet diep lag, en het zeilschip "Magdalena Vinnen" geladen met Chilinitraat, dat maar 329 voet (100,28 m) lang was, maar 24 voet 6 duim diep lag. Het stadsbestuur meende "dat onze haven in den vreemde slecht zal worden aangeboekt, bijgevolg een zekere ondergang te gemoet gaat". Het stadsbestuur was er ten volle van overtuigd dat de Staat "de ondergang van Oostende als zeehaven niet beoogt" en drukt de diepgaande wens uit "dat aan deze ongehoorde handelwijze van den plaatselijken loodsdienst een einde zal gesteld worden" (53).

In de gemeenteraadszitting van 16 oktober 1923 interpelleerde raadslid VAN VLAENDEREN (*) en vroeg wat men dacht te doen tegen het verval van onze haven. Het Loodswezen had onlangs een drietal vaartuigen geweigerd en zo wordt onze haven stilaan gedood. De geul wordt niet meer gebaggerd omdat de baggermolen buiten dienst valt door de aanwezigheid van resten van het wrak van de "Flandre".

Raadslid BLONDÉ was er als zeeman onmiddellijk bij om de loodsen van alle schuld vrij te pleiten. Volgens hem kwamen de maatregelen van hogerhand en was het vooral het gebrek van een goede sleepdienst dat het binnenvaren van grote schepen bemoeilijkte. Voorzitter, burgemeester MOREAUX, verklaarde dat de beperkende maatregelen van inspecteur DE GRAVE, zelfs de toegang van de pakketboten zouden beletten bij laagwater springtij want die waren 357 voet lang, hetgeen 29 voet meer was dan de 328 voet toegestaan door de loodsdienst. Als de havengeul uit 1889 nu niet meer voldoet moet daaraan onverwijld verholpen worden. Wenken in die zin werden al geformuleerd door de Bijzondere Commissie over de wenselijkheid van een buitenhaven te Oostende, die op 10 maart 1921 haar eindverslag publiceerde.

Havenkapitein VAN GLABBEKE, die ook op de zitting gehoord werd, had uitgerekend dat de weigering door de loodsdienst van de twee stoomschepen "Manchester City" en "Millais" alsook van de drie zeilschepen "Magdalena Vinnen", "Parchim" en "Parma" voor de haven van Oostende een enorm verlies betekend heeft van minimum 422.259, 27 frank.

Raadslid PEURQUAET wist te melden dat de Bijzondere Commissie over de eventuele buitenhaven het model Zeebrugge had afgewezen maar eenparig de verplaatsing van het oosterstaketsel had bepleit. Hij betreurde dat men, bij het herbouwen van het door de oorlog vernielde oosterstaketsel, daarmee geen rekening had gehouden. Ook schepen en volksvertegenwoordiger Hendrik BAELS verdedigde de Oostendse loodsen maar wees op het

(*) VAN VLAENDEREN werd ingevolge de 12 weken werkstaking aan de dokken in april, mei en juni, door de Boetstraffelijke Rechtbank van Brugge veroordeeld voor mishandeling van een katholiek dokwerker (DUFAIT) tot 7 maanden gevangenis, in beroep herleid tot 4 maanden gevangenis (54).

hangend geschil tussen de dienst van Bruggen & Wegen en de aannemer van de baggerwerken die het baggeren had stopgezet wegens de schade aan zijn materiaal veroorzaakt door de resten van het wrak van de "Flandre" (55). 's Anderendaags, op 17 oktober 1923 om 15 uur, was er een nieuwe bijeenkomst te Brussel over hetzelfde onderwerp. De Handelskamer was vertegenwoordigd door BORGERS, DEWEERT, FERMON en PÉRIER. Voor het Zeewezen waren het de directeur-generaal BULTINCK en voor Bruggen & Wegen kwam ingenieur DESCANS uit Brussel. Daar werd overeengekomen de lengte van de schepen te beperken tot 420 voet en niets meer. De dienst van Bruggen & Wegen zou zijn best doen de bevaarbaarheid van de geul te verbeteren (56).

Amper 10 dagen later, op 27 oktober 1923, was er weer een vergadering te Oostende, belegd door de Handelskamer door de voorzitter A. BORGERS met de makelaars FERMON en PÉRIER en met de afgevaardigden van het Zeewezen BULTINCK en DE GRAVE. Daar verklaarde de loods VERCNOCKE dat de "Manchester City" met zijn 445 voet lengte te groot was voor Oostende. Voor een schip met 420 voet lengte en 21-24 voet diepgang zou hij gunstig advies geven mits te kunnen beschikken over goede slepers uit de handelsscheepvaart. De leden van de Handelskamer merkten op dat de enige staatssleepboot niet altijd beschikbaar was en het personeel niet opgewassen was tegen zijn taak. Hierop replikeerde BULTINCK dat het slepen geen staatsmonopolie was te Oostende. Voor de afmetingen van de schepen was het besluit 420 voet lengte maximum en wat de diepgang betreft: 23 voet bij hoogwater kranktij en 24 voet bij hoogwater springtij (57).

De adjunct-hoofdhydrograaf J. LAUWERS, in antwoord op een vraag van PIERRARD, directeur-generaal van het Zeewezen, wees er op 3 januari 1924 op, dat er verwarring bestond tussen het nulpunt gebruikt door het Loodswezen en het nulpunt gebruikt door het ministerie van Openbare Werken. De peilingen van de loodsdienst hadden betrekking op een schaal met nulpunt op het peil van de drempel van de sluis van de oude handelsdokken. Daarentegen was het nulpunt van Openbare Werken het gemiddelde peil van laagwater bij springtij, het nulpunt Z, dat 1,48 meter boven de drempel van die sluis lag. Dat was ook het nulpunt voor de hydrografische kaarten. Betreurenswaardig en onbegrijpelijk dat men dit pas nu had vastgesteld!! LAUWERS was van mening dat de loodsdienst zijn nulpunt zou moeten verlaten en vervangen door het nulpunt Z (58).

In het jaar 1924 werden nog verscheidene schepen de toegang tot de haven geweigerd, o.a. het ss. "Thorpe Grange" met 500 ton bevroren vlees, dat een hele controverse teweegbracht tussen de loodsdienst en Furness' Shipping & Agency uit Antwerpen. Ook het ss. "Caslemoor" met een lading graan ui Bahia Blanca werd geweigerd en het Zweeds ss. "Yngaren" met een lading van 5.200 balen wol uit Australië (59).

Meest flagrant was wel de weigering van het zeilschip "Montmorency" geladen met nitraat. In 1907 was het binnengevaren met 25 voet diepgang en nu in 1925 weggestuurd naar Brugge met slechts 23 voet diepgang (60).

De twisten over het al of niet toelaten van grote schepen werden in de loop van 1925 verder gezet. Volksvertegenwoordigers BAELS en BOENS interpelleerden de minister van het Zeewezen E. ANSEELE. Het Zeewezen bleek vooral bezorgd, als er iets zou mislopen bij het binnenvaren van een groot schip, dat de havengeul zou kunnen versperd worden waardoor de pakketbootdiensten en de regelmatige lijndiensten (Cockerill) zouden onderbroken worden en de beweging van de vissersboten sterk gehinderd (61).

Dit alles leidde tot het beleggen van een vergadering op het stadhuis van Oostende op 9 november 1925 om 11 uur onder voorzitterschap van de minister zelf. Al de voornaamste betrokkenen waren erop aanwezig: MOREAUX, burgemeester van Oostende, en de schepenen VERHAEGHE, DE COCK en ELLEBOUDT; BAELS en BOENS, volksvertegenwoordigers; PIERRARD, directeur-

generaal, en BULTINCK, inspecteur-generaal van het Zeewezen; DE GRAVE, inspecteur van het Loodswezen; FERMON, PÉRIER, HAILLEZ, scheepsmakelaars; BORGERS, voorzitter, en BOUCHERY, ondervoorzitter van de Handelskamer; VERBRUGGHE, beheerder van de "Oostendsche Rederij"; VERRAERT, ingenieur van de stad Oostende; VAN GLABBEKE, havenkapitein van Oostende; VROOME, directeur van de maatschappij "Frigoria".

Alle problemen van lengte en diepgang van de schepen werden bekeken, ook de assistentie en beschikbaarheid van goede sleepboten, enz... De besprekingen verliepen vaak zeer bitsig waarbij de enen de beschuldigingen naar het hoofd van de anderen slingerden, vooral burgemeester MOREAUX en havenkapitein VAN GLABBEKE tegen de vertegenwoordigers van het Zeewezen PIERRARD en BULTINCK. De minister spande zich in om de gemoederen te bedaren en olie op de golven te gieten en stelde voor dadelijk een afvaardiging samen te stellen die met de hoge ambtenaren van het Bestuur van het Zeewezen zou onderhandelen om alle problemen op te lossen vóór 1 december, zelfs deze van de baggerwerken die afhingen van het Ministerie van Openbare Werken (62).

Op 18 november 1925 hield de havencommissie een vergadering te Brussel op het departement van het Zeewezen. De aanwezigen waren: PIERRARD en BULTINCK, directeur-generaal resp. inspecteur-generaal van het Zeewezen; DESCAMPS, juridisch adviseur van het Zeewezen; DE GRAVE, inspecteur van het Loodswezen, BAELS, volksvertegenwoordiger en schepen van Oostende; FERMON, PÉRIER, HAILLEZ, scheepsmakelaars.

PIERRARD verklaarde dat na het onderhoud met minister ANSEELE, schepen met grotere diepgang konden toegelaten worden als men maar meer baggerwerken zou uitvoeren.

BAELS gaf vervolgens lezing van een rapport van stadsingenieur VERRAERT aan het schepencollege, waarin deze nogmaals wees op het verschil in het nulpunt van de peilschalen gehanteerd door het Loodswezen en door het Bestuur van Bruggen & Wegen (nulpunt Z), hetgeen nog altijd oorzaak was van misverstanden.

Omdat PÉRIER steeds aandrong op de terugkeer naar de toestanden vóór W.O. I, citeerde PIERRARD uit de correspondentie die in 1913 gevoerd werd tussen de adjunct-inspecteur van het Loodswezen ROMYN, enerzijds met G. PÉRIER & Cie en anderzijds met ingenieur VAN DER SCHUEREN van de Dienst van de Kust. Deze laatste liet weten dat er toen bij hoogwater springtij in de geul 4,07 + 4,61 =8,68 m water stond, maar dat een schip van 27 voet 3 duim over 9,31 m water moest beschikken zodat de toegang dus onmogelijk was.

Het besluit van de bijeenkomst was dat de toegang voor elk schip langer dan 408 voet, apart moest bekeken worden (63).

Op 30 november 1925 hadden schepen BAELS en havenkapitein VAN GLABBEKE besprekingen op het kabinet van de minister van Openbare Werken o.m. over de te baggeren diepte in de havengeul. Ze kwamen overeen dat de geul over een breedte van 60 m zou gebaggerd worden op –5,75 m (Z) i.p.v. –5,50 m (Z) en dat die diepte zou gehandhaafd blijven tot aan de sluis Demey (64).

11. Nu opnieuw andere beperkingen

In het jaar 1926 werden door de loodsdienst opnieuw andere dagorders voor de loodsen uitgevaardigd. De meeste grote schepen die vóór juni 1926 de Oostendse haven waren binnengelopen werden in de voorhaven zonder problemen gezwaaid vooraleer de sluis Demey binnen te varen. Op 9 juni 1926 werd het aan de loodsen verboden hun schip te zwaaien in de

voorhaven. Ze moesten dus hun schip naar het zwaaidok brengen op het einde van de dokhaven om het daar te zwaaien (65).

Op 31 augustus 1926 werd die maatregel wat versoepeld in zover dat het zwaaien in de voorhaven toegelaten werd bij het verlaten van de dokken voor schepen die niet dieper lagen dan 17 voet (66). De maatregelen afgekondigd op 9 juni en 28 augustus werden bij dagorder van 4 mei 1927 ingetrokken. Voortaan werd aan de loodsen die schepen met grote afmetingen te Oostende binnenbrachten, toegestaan die schepen bij het binnenvaren te zwaaien met sleepboten op voorwaarde dat dit gebeurde vóór hoogwater en dat er genoegzaam water stond (67).

Als gevolg van een brief door LAROYE op 14 mei 1927 aan de minister van het Zeewezen gericht, begaf de directeur-generaal, de gewezen poolreiziger Adrien de GERLACHE, zich nog tijdens dezelfde maand naar Oostende. Hij sprak er met de inspecteur van het Loodswezen DE GRAVE, met LAROYE, invoerder van granen uit La Plata, met VAN DE KERCKHOVE, gevolmachtigde van scheepsmakelaar PÉRIER, en bezocht tevens de haveninstellingen.

Het bleek dat hij aan de basis lag van de afschaffing van het verbod de grote schepen te zwaaien in de voorhaven. Maar door de herhaalde beperkingen en plagerijen die aan de schepen in het verleden werden opgelegd, moest vastgesteld worden dat het aantal grote schepen te Oostende gevoelig verminderd was (68). Hoe kon het ook anders?

In 1928 kwam te Oostende geen enkel schip meer toe met bevroren vlees uit La Plata (69).

In feite bleven de betwistingen bestaan: sommige schepen werden geweigerd waarvan men dacht dat ze zouden toegelaten worden, andere schepen werden toegelaten waarvan vermoed werd dat ze zouden geweigerd worden. Eigenlijk kon het moeilijk anders zolang er geen fundamentele beslissingen genomen werden: de verplaatsing van het oosterstaketsel en de haven dieper uitbaggeren. De regering evenwel had er geen oren naar zolang de pakketbotendienst maar ongestoord kon doorgaan. Alle andere schepen konden alleen maar potentiële storende factoren zijn.

Op 21 maart 1929 schreef burgemeester MOREAUX aan de minister van het Zeewezen dat hij een onderhoud had gehad met de secretaris-generaal COLENS en met de inspecteur van het Hoog Comité van Toezicht DEBUSSCHE om de houding aan te klagen van de inspecteur van het Loodswezen DE GRAVE te Oostende. Hij had altijd elke vraag van het stadsbestuur afgeketst en zich steeds vijandig getoond tegenover de ontwikkeling van de haven. Hij had inderdaad de stad een enorm nadeel berokkend door vanaf september 1924 achtereenvolgens 7 schepen de toegang te weigeren die heel goed onze haven hadden kunnen binnenlopen maar die, volgens hem, ofwel te lang waren, ofwel te diep lagen. Het was bovendien zeer betreurenswaardig dat hij in betrekkingen met sommige reders liet weten dat Oostende maar een "safe port" was voor schepen niet langer dan 400 voet. Dat had bij de reders een slechte indruk nagelaten, daar zij wisten dat in 1913 en 1920 langere en dieper liggende schepen te Oostende waren binnengevaren. Des te meer was dat het geval in 1920 als het wrak van de "Vindictive" nog de toegang bemoeilijkte.

Waarom nu die plotse opwelling van de burgemeester? De druppel die de emmer deed overlopen was dat inspecteur DE GRAVE in de strenge winter van 1928-1929 geweigerd had een staatssleepboot in te zetten om het ijs te breken in de dokken. De minister gaf de toelating toch en zo kon de dokhaven van Oostende open gehouden worden voor de scheepvaart (70).

12. Oude problemen duiken weer op

In de jaren 1930-1940 was de invoer van graan, nitraat en Amerikaans hout steeds verder verslapt. Problemen over schepen met grote afmetingen begonnen zich nu soms te stellen voor schepen die kwamen bunkerkolen inslaan (71).

De Bijzondere Havencommissie onder voorzitterschap van schepen Henri EDEBAU bracht op 13 maart 1936 verslag uit aan het schepencollege. De leden drongen aan om nieuwe stappen te zetten bij de ministeries van Openbare Werken en van het Zeewezen om schepen met grotere diepgang in Oostende toe te laten. Nog steeds waren er voortdurend geschillen om schepen van 26 voet te aanvaarden. Regelmatige baggerwerken zouden er moeten voor zorgen dat de voorgeschreven diepten bewaard bleven. Volgens een bestek van 1935 was de maximum te verwezenlijken diepte in de getijhaven –6,50 m (Z). Als dat nu nog beperkt werd tot –5,80 m (Z), dan was de waterdiepte bij hoogwater springtij 5,80 + 4,50 = 10,30 m of 34 voet en bij kranktij 5,80 + 3,50 = 9,30 m of 31 voet. Nemen wij daarbij als voorzorg dat de schepen 1 meter of 3 voet water onder de kiel moeten hebben dan krijgen we als mogelijke diepgang van de schepen bij springtij 9,30 m of 31 voet en bij kranktij 8,30 m of 28 voet. De commissie vroeg zich af wat dan nog kon beletten schepen van 26 voet en 24 voet te laten binnenvaren (72).

Er moest dus eens en voor altijd een duidelijke afspraak gemaakt worden met de bevoegde diensten van Openbare Werken en van het Zeewezen zodat de rederijen en de makelaars zouden weten waaraan zich te houden.

Fundamentele wijzigingen werden er vóór W.O. II niet aangebracht, noch aan de havengeul, noch elders in de voorhaven tenzij nieuwe kaaimuren voor de pakketbotendienst.

De tweede wereldoorlog bracht in de haven veel vernielingen aan en het oosterstaketsel, of wat ervan overbleef, staken de Duitsers bij hun aftocht in brand. Het duurde vele jaren vooraleer aan herstelling werd gedacht. Nogmaals, evenals na W.O. I, werd er van de vernieling geen gebruik gemaakt om het oosterstaketsel te verplaatsen. Er werd een nieuwe kop gebouwd met een nieuw seinhuis en pas vele jaren later, rond 1970, werd een rechtlijnig en hoger gelegen betonnen staketsel gebouwd vanuit de vroegere oorsprong, nu in rechte lijn, naar de nieuwe kop. Het oude houten staketsel dat in een diepe boog naar de geul toe neigde, werd samen met de lage havendam opgeruimd waardoor de geul daar een goede dertig meter breder werd. Oostwaarts van het nieuw staketsel werd een nieuwe rechte lage havendam gebouwd.

Als de Regie voor Maritiem Transport (RMT) eraan dacht de jumboferry "Prins Filip" te laten bouwen werd toen rond 1990 vrij plots besloten de geul te verbreden door het opruimen van de oude Leopoldsluis en van de kalfaterbank gebouwd rond 1930. De geul werd ook uitgediept tot op –8 m (Z) en tonnen oud ijzer werden uit de bodem naar boven gehaald.

Omdat het voor de pakketbotendienst was kon plots alles wat al tientallen jaren vroeger had moeten gebeuren. Toch is de kous nog niet af. Door de komst van langere schepen moet de bocht in de huidige geul verdwijnen. Het betonnen oosterstaketsel en de lage havendam zullen weggebroken worden en vervangen worden door een oostelijke havendam in het verlengde van de Hendrik Baelskaai. Beter laat dan nooit!!

VERWIJZINGEN

(39) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken. Dienst Waterwegen, nr. 1023.
(40) Idem.
(41) Idem.

(42) Idem.
(43) Idem, nr. 1022.
(44) Idem.
(45) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5703
(46) E.O., 1 november 1894.
(47) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5700.
(48) Idem.
(49) VANCRAEYNEST R. Waarheid en verzinsels over de diepwaterkaai en de spuikom, 1e deel, De Plate, 30e jg. nr. 4, april 2001, p. 127.
(50) Havenstatistieken van Oostende, jaar 1922.
(51) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5702.
(52) Gemeenteblad van Oostende, 1923. Gemeenteraad van 16 oktober 1923, p. 381-382.
(53) Zie noot (51).
(54) De Zeewacht, 10 november 1923.
(55) Gemeenteblad van Oostende, 1923. Gemeenteraad van 16 oktober 1923, p. 378-390.
(56) Zie noot (51)
(57) Zie noot (51)
(58) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen,nr. 5718.
(59) Zie noot (47).
(60) Zie noot (58).
(61) Zie noot (47).
(62) Zie noot (45).
(63) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5701 en nr. 5704.
(64) E.O., 1 december 1925.
(65) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5706 en nr. 5709.
(66) Idem, nr. 5706.
(67) Idem, nr. 5709.
(68) Zie noot (66).
(69) Car. , 23 februari 1929.
(70) Zie noot (66).
(71) Havenstatistieken van Oostende over de periode 1934 tot 1939.
(72) A.R.A. Brussel. Bestuur van het Zeewezen, nr. 5707.

STENE IN DE NEDERLANDSE PERIODE

door **Ivan VAN HYFTE**

Over Stene is er in ons tijdschrift niet zóveel gepubliceerd. Geen voldoende interesse voor onze deelgemeente? Een eigen heemkring? Te beperkte regio? Of gebrek aan bronnenmateriaal?.....

Toch is er in allerhande archiefdepots wel wat te vinden over deze aloude gemeente in het Kamerlingsambacht. Neem nu de Nederlandse Periode (1815-1830). In het Brugse Rijksarchief steekt bundel 58, Kerkfabriek Stene.

Uit de rekeningen van "de succursaele Kerke van Steene" (1816-1822) komt een brok dorps- en kerkelijk leven te voorschijn dankzij Salomon BRACKX, ontvanger van goederen tot en met 1821 en zijn opvolger, "tresorier" Joannes NEYTS. Of het nu "verpachtinge van sitsels en stoelen" is, of "de kerke schaele van devotie" of "de schaele van het eeuwige ligt" of "de busse van den vasten", alles is netjes (soms in gulden) bijgehouden, nauwkeurig gecontroleerd en ondertekend door pastoor Jacobus Josephus DE SOUTER (1), burgemeester Josephus FAICT (2), "presedent" van het Bureau der Kerkmeesters en zijn raadsleden schepen Carel VERKARRE, Philippus BOURRY, Johannes VERLEYE en vanaf 1822 Joannes DE CORTE. Heel wat toen al bekende Steense families (3) duiken op in de "ontvangsten voortkoomende van de landspagten van de landen competerende de kerke van Steene". De (soms) onjuiste schrijfwijze van hun namen heb ik letterlijk overgenomen. Voor 1816 waren dit:

Henry DE PLA	Carel VERKARRE	Hendricus VAN GHELEWE
Johannes FAICT	Jacobus 't JONCK	Henrij VAN IPER
Louis CORDY	Jacobus CORDY	Henrij HENDRICKX
Henry QUYO	Matheas LECOCK (DECOCK?)	Joannes DELANNOIJ
Joannes NEYTS	Frans ENGHELRAM	Josephus PRUVOST (PROVOOST?)
Domenicus OPSTAELE		

Veel van die Steense namen klinken nu nog vertrouwd in de oren.

Carel HENDRICKX was de laatste koster van dienst (4) en werd in die hoedanigheid betaald voor zijn "costerele competentie". "Waschmaeker" G. COSYN (COUSIN?), een Oostendenaar, stond in voor allerhande was; Henri CLAEYS bracht als timmerman zijn "dagheuren en leveringe van hout en nagels" binnen; "metsenaere" Frans WINNOCK werd betaald voor "gedaen matserwerck en leveringe van Kalck, tegels en bryken". Mooi toch dit 19de eeuwse Nederlands... "orlogiemaecker tot Gistel" J. DE GRAEVE moest instaan voor " één jaer onderhout van de Kerck orlogie". Het agrarische Stene had uiteraard zijn dorpssmid: Henry HOENRAET leverde het "yserwerck" (5). Frans COLEMBIEN, een "glaesemaeker" had als opdracht "het verlooten van de Kercke vinsters, het insteken van ruiten en het witten van de kerke binnen". Er moest al eens een nieuwe goot geplaatst worden. Op Jan VALCKE werd hiervoor een beroep gedaan. Josephus PROVOST leverde "negen hondert gheel backsteen" en Mary BEIJENS onderhield het "Kerkelinwaet".

Nog andere Steense pachters van roeden land waren: Ignatius VAN TIJGHEM (vanaf 1820), Henry MARANNUS (vanaf 1821) en Pieter DBEUCKELAERE, Johannes DECLERCK en Hendrik HOSTEN (elk vanaf 1823).

Windkracht en storm moeten lelijk huis gehouden hebben in het kleine hallenkerkje met zijn lichtjes overhellende toren. Ieder jaar was er glas gebroken of moesten leien hersteld worden. Een andere

glazenmaker, J. POORTEMAN, stak in 1820 nieuwe ruiten en C. VALCKE repareerde in 1816 het "schaliedeck".

Er werden in de week geen missen gelezen in Sint Anna want pastoor DE SOUTER celebreerde exact twee-en-vijftig missen. Het huidig orgel heeft hij niet horen spelen (6); toch had "orgelmaeker"Seraphinus HOSTEKIND zijn handen vol met het onderhouden en bijstellen van een ouder orgel.

Een wat ongewone onkost was "een jaer watergeschot van het pastoriehof", betaald aan De Wateringe van Camerlinkx; anderzijds betaalde Engelbertus DE ROO een jaarlijkse "huyshuure" en zorgde de Gentse burggraaf de WISSOCX, voor een eeuwig durende rente.

(1) Als pastoor van Stene aldaar gestorven op 3 juni 1830.
(2) Was maire, meijer en burgemeester van mei 1800 tot 11 mei 1835.
(3) Zie R. de BEAUCOURT de NOORTVELDE "Beschrijving der Gemeente Stene", 1908, p. 39-45.
(4) Vanaf 1823 was het Philippe LETTEN.
(5) In 1822 was het smid Emmanuel BOUSSEMAERE.
(6) In 1846 werd het doksaal gebouwd. Het orgel dateert ook uit die tijd.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door **Norbert HOSTYN**

Aanvullingen op een eerder verschenen reeks artikelen (1)

LXXVI – BUSTEBEELDEN RUBENS EN TENIERS

Twee bustebeelden, Rubens en Teniers, sierden de toppen van twee gelijknamige belle-époquevillas op resp. de hoek Van Iseghemlaan/Ijzerstraat/Koningstraat (nu appartementsgebouw met onderaan "Franco-Belge") en de hoek Ijzerstraat/Koningstraat (nu eveneens appartementsgebouw).

De buste van Teniers werd na de sloop van de villa bovenop de gevel van het appartementsgebouw geplaatst. Ca. 1997 werd ze daar weggehaald. Sindsdien siert de buste (nu gepolychromeerd) de tuin van een landhuisje in de Clemens Heulestraat 17, grondgebied Oudenburg (in de buurt van "O.L.V van 't Pompje").

De auteur van deze beelden is me niet bekend.

Iconografie:

Diverse prentkaarten. Buste Teniers op top van appartementsgebouw: kunstfoto door VAN ROLLEGHEM (Oostende, M.S.K.); afb. in A. VAN CAILLIE, Oud Oostende in Beeld, deel 5, nr. 172.

LXXVII – BRONZEN INSTALLATIE 1/8 (Vijver Leopoldpark)

De installatie bestaat uit vier bronzen hoofden die afkomstig zijn van allegorische figuren die destijds een monument van een lokale beroemdheid ergens in Frankrijk sierden. Ze stelden "Rechtspraak", "Welsprekendheid", "Rechtvaardigheid" en "Geschiedenis" voor. Ze werden door de kunstenaar Leo COPERS gerecupereerd en verwerkt tot een drijvende sculptuur.

In 1998 werd de sculptuur in de vijver van het Leopoldpark geïnstalleerd. De bedoeling van Leo COPERS is dat het water juist tot aan de lippen van de vier hoofden komt, wat niet steeds wil lukken. Om het drijven mogelijk te maken zijn de koppen gemonteerd op vier vlottende elementen.

Het werk is eigendom van de Vlaamse Gemeenschap (inv. BK 6150) en is in bruikleen gegeven aan het PMMK dat het in samenspraak met het Stadsbestuur Oostende in de vijver van het Leopoldpark installeerde als onderdeel van de beeldenroute PMMK-Museum voor Schone Kunsten.

De koppen meten 54 x 38 x 34 cm.

Leo COPERS (Gent, 1947) kreeg zijn opleiding aan het Sint-Lucasinstituut en aan de Academie in Gent. Hij was een pionier op het vlak van conceptuele kunst. Hij experimenteert met installaties en objectkunst. Hij is de meester van het onverwachte en van het relativeren.

Lit.: Eric DE BRUYN, Leo COPERS: "Sculpturen" 1968-1989, Utrecht, 1990.

LXXVIII – VISSERSVROUW (Sint-Antoniusplein; Vuurtorenwijk)

Ingehuldigd op 17 juni 2000, tijdens de jaarlijkse feestelijkheden op de Vuurtorenwijk en n.a.v. de inhuldiging van het vernieuwde plein.

De vissersvrouw verwijst naar de eigenheid van de Vuurtorenwijk, een urbanisatieproject uit het interbellum, oorspronkelijk bedoeld als een nieuwe, gezonde woonwijk voor vissersgezinnen, dichtbij de nieuwe vissershaven en vismijn.

Auteur van het beeld is Martine LABBEKE, een kunstenares uit De Haan.

LABBEKE (° Oostende 1953) was leerlinge aan de Stedelijke Kunstacademie Oostende (1984-1986) en kreeg verdere opleiding bij Paul PERNEEL, Irenée DURIEZ en Hubert MINNEBO. In 1987 kreeg ze de 6e prijs en in 1988 de 2de prijs in de Nationale Beeldhouwerswedstrijd van het Vermeylenfonds Oostende. In 1994 maakte ze reeds een beeld in opdracht van de Stad Blankenberge.

LXXIX – VISSERSVROUWEN (Natiënkaai; Plein voor het treinstation)

Vijf zittende, gestileerde vissersvrouwen op een L-vormige bank. Sculptuur van de hand van de Oostendse beeldhouwer Gust MICHIELS. Deze sculptuur vormt het sluitstuk van de vernieuwing van het stationsplein.

De bronzen werden gegoten in de gieterij DE GROEVE te Hansbeke in de loop van 1998. De onthulling was op zaterdag 5 december 1998.

Dit type bank-sculptuur biedt plaats voor passanten om er op plaats te gaan nemen en even uit te rusten. Om die reden zijn dergelijke sculpturen steeds bijzonder fotogeniek. Met de banksculptuur van Gust MICHIELS is het niet anders: vaak fotograferen toeristen zich tussen de bronzen vissersvrouwen. Andere voorbeelden van banksculpturen vinden we o.m. in Durbuy en Leuven.

Gust MICHIELS (° Sint Amandsberg 1922) studeerde aan de Academies van Oostende en Gent. In zijn oeuvre stelt hij de vissersvrouw en het maritieme centraal. Het vissersvrouw-motief dat deze bank siert dook in vele varianten al vroeg op in zijn grafiek en sculpturen.

Iconografie: recente prentkaarten

LXXX – "DE EEUWIGE TOESCHOUWER" ("Amfitheater", Vissersplein)

Zittende mannenfiguur met twee lege omlijstingen in de hand.

Idee achter het beeld is dat de "eeuwige toeschouwer" alles bijwoont wat op het "amfitheater" gebeurt. Hij nodigt a.h.w. de voorbijganger uit ook te komen zitten en toe te kijken.
Net als bij de "Vissersvrouwen" van Gust MICHIELS vóór het station hebben we hier te maken met een "banksculptuur": een zittende die ertoe aanzet op de bank naast hem te komen zitten.
Auteur van het beeld is de Gentse beeldhouwer Bernard VANDENBERGHE.

Onthuld door burgemeester Jean VANDECASTEELE op zaterdag 24 juni 2000, samen met de inhuldiging van het vernieuwde Vissersplein.

Bernard VANDENBERGHE (° Gent 1951) volgde opleiding regentaat plastische kunsten aan de Rijksnormaalschool in Gent en studeerde beeldhouwen aan de Gentse Academie. Hij is docent aan het Hoger Pedagogisch Instituut in Gent.

Lit.: P. PIRON, De Belgische Beeldende Kunstenaars uit de 19e en 20e eeuw, Brussel, 1999.

LXXXI – CHÈVRE FOLLE (Hoek Léandre Vilainplein/Sint-Paulusstraat/Kerkstraat/Prins Boudewijnstraat)

Geitenkop bestaande uit aan elkaar gelast metaalschroot, vastgehecht aan een hoge, bovenaan geknikte buisvormige zuil.

Het monumentje refereert naar de legendarische kunstkroeg "La Chèvre Folle" die vroeger op deze plaats stond. Nadat het café ca. 1969 sloot, stond het pand er jarenlang verkommerd bij tot het tenslotte in 1998 werd gesloopt. De sculptuur staat dus op de gronden zélf van het gesloopte café.

Auteur van het monumentje is de Oostendse kunstschilder-beeldhouwer Pierre CLAES (° Oostende 1947), die als beeldhouwer uitsluitend beelden uit metaalschroot creëert.

De onthulling gebeurde op zaterdag 27 mei 2000, samen met de inhuldiging van het vernieuwde Sint-Petrus- en Paulusplein en omgeving.

(Over de galerij "La Chèvre Folle) kon u eerder een bijdrage lezen in "De Plate": 1994/150-154).

LXXXII – KONING BOUDEWIJN (Zeedijk: parterre vóór de Venetiaanse Gaanderijen)

Dit monument kwam er op initiatief van wijlen burgemeester Jan PIERS die de idee voor een fondswerving lanceerde. Onthuld in aanwezigheid van Koningin Fabiola op zaterdag 3 juni 2000.

Bronzen sculptuur van de Oostendse beeldhouwster Josiane VANHOUTTE. Ze typeerde de in 1993 overleden Vorst: stappend, in regenjas met opstaande kraag.

Naast een standbeeld in Aalst en één monument in Antwerpen is dit één van de eerste Koning-Boudewijnmonumenten in ons land.

Kort na de onthulling gaf het beeld reeds aanleiding tot vandalisme: het werd overgoten met een brandbare vloeistof en in brand gestoken (zonder veel erg); de bril werd beschadigd, later afgerukt. Ook het Antwerpse monument was reeds meermaals onderwerp voor vandalisme.

Kort na de onthulling was er ook de controverse of het beeld al dan niet bedoeld was als een officieel herdenkingsmonument, dit n.a.v. de weigering om er een bloemenhulde te laten doorgaan. Het Stadsbestuur was toen van oordeel dat het beeld eerder als een artistieke hommage aan de Vorst te interpreteren is dan als een standbeeld met officieel karakter.

Josiane VANHOUTTE (°Oostende, 1946) studeerde beeldhouwen aan de Oostendse Kunstacademie o.l.v. Paul PERNEEL. Ze beeldt katten, paarden, honden en vogels uit. De menselijke figuur vinden we terug in balletdanseressen en in portretten (o.a. J. ENSOR, K. JONCKHEERE, J. VERMINNEN, F. GLORIEUX). Josiane VANHOUTTE is ook de auteur van het monument "Vuurvreter" aan de Brandweerkazerne in de Velodroomstraat.

Iconografie: prentkaart Photo Tropic (Broux).

LXXXIII – STE. DÉVOTE (nieuw park bij de Plaatselijke Openbare Bibliotheek)

Abstraherend-figuratieve sculptuur in wit-marmer met voorstelling van de patroonheilige van Monaco, Ste Dévote.

Sculptuur in wit marmer van Livia CANESTRARO en Stefaan DEPUYDT. Deze sculptuur is een geschenk van de kunstenaars aan de Stad Oostende uit erkentelijkheid voor de aankoop van een sculptuur van elk van hen die bedoeld zijn voor de "beeldenroute".
Dit kunstenaarskoppel uit Jabbeke is alhier vooral gekend omwille van hun monumentale fonteinsculptuur op 't Zand in Brugge.

De sculptuur werd in de week van 4 september 2000 geplaatst in het pas aangelegde parkje bij de nieuwe stadsbibliotheek.

LXXXIV - HERDENKINGSPLAKET ONTHULLING KONINKLIJKE SCHOUWBURG (1905)

Bij het slopen van de Schouwburg in de Van Iseghemlaan werd het herdenkingsplaket van de onthulling overgebracht naar het Museum voor Schone Kunsten. Sinds kort siert het de vergaderzaal "Alban Chambon" in het Stadhuis.

Het betreft een witmarmeren plaket voorzien van een bronzen kroontje en daaronder de tekst:

INAUGURÉ
LE 15 JUILLET 1905
BOURGMESTRE
A. PIETERS
ÉCHEVINS
A. LIEBAERT
D. FERMONT
E. VAN GLABBEKE
A.DECOCK

ARCHITECTE
ALBAN CHAMBON

LXXXV – "IKAROS II"

Daidalos en zijn zoon Ikaros ontsnappen vliegend uit het Labyrint, met vleugels uit vogelveren. In zijn overmoed vliegt Ikaros – ondanks de waarschuwingen van zijn vader – te dicht bij de zon. Zijn met was bevestigde vleugels laten los en Ikaros stort neer in de naar hem genoemde zee. In deze abstracte bronzen sculptuur uit 1995 legt Stefaan DEPUYDT het idee van een vallende vogel.

Stefaan DEPUYDT (° Gistel 1937) beeldhouwde samen met zijn echtgenote Livia CANESTRARO de monumentale beeldengroep op het Zand in Brugge en de sculptuur "Ste. Dévote" nabij de Oostendse Stadsbibliotheek.

Geplaatst in het plantsoen tussen Vuurkruisenplein en Mercatorlaan, mei-juni 2001.

Het beeld werd aangekocht door de Stad Oostende.

LXXXVI – "HOOP"

Deze bronzen sculptuur uit 1997 van Jacky DE MAEYER maakt deel uit van de beeldenroute die dwars door het Leopoldpark het PMMK, (Provinciaal Museum voor Moderne Kunst) met het Museum voor Schone Kunsten verbindt. Ze staat op de hoogte achter het Bloemenuurwerk.

Het beeld is 245 cm. hoog, paalvormig en volledig in brons. De Oostendse beeldhouwer Jacky DE MAEYER (° 1938) stelt de hoop voor als een open cirkel waarvan de twee armen in de lucht reiken. Qua stijl sluit het beeld aan bij zijn bekende totemsculpturen, waarvan een ander voorbeeld te vinden is bij de strooiweide van de begraafplaats in de Stuiverstraat ("Levensboom").

Het beeld werd geplaatst in de lente van 2001.

LXXXVII – "VLUCHTEN KAN NIET MEER"

Deze geometrische, non-figuratieve sculptuur is van de hand van de Koekelaarse beeldhouwer Gerrit GERMONPRÉ (° Oostduinkerke 1939) en werd door de stad Oostende aangekocht voor de beeldenroute tussen het PMMK en het Museum voor Schone Kunsten.

Na een periode van steen- en marmersculpturen schakelde GERMONPRÉ over op staalplaatsculpturen die hij opbouwde uit geometrische vlakken, vooral driehoeken. "Vluchten kan niet meer" behoort tot deze laatste categorie.

NOTEN

(1) De voorlopige laatste aflevering verscheen als nr. LXXV in "De Plate" (1997, p. 167: "Zeilen op zee". Voor een overzicht van de hele reeks, zie: "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende, nrs. 5821 e.v.

DE STICHTERS VAN DE KONINKLIJKE JACHTCLUB OOSTENDE

door **Robert OUVRY**

Emile François CORNELLIE

Louis CORNELLIE werd geboren te Oostende in 1843 en was loods-kapitein in Vlissingen. Men noemde hem "President" daar hij voorzitter was van de Societeit der Belgische Loodsen.

In het Oostendse archief komt hij enkel voor in "Le Carillon" van 13 maart 1890 toen hij het ereteken 2e klasse ontving als loods in Vlissingen.

Als vader CORNELLIE thuis was, vormden zijn acht kinderen een kring rond hem om te vernemen hoe de reis, met de loods-kotter waarop hij schipper was, de Hollanders had weten voorbij te lopen.

Het was dan ook geen wonder, dat minstens één onder hen, het leven begon te aanzien als een eeuwigdurende zeilwedstrijd.

Zo was zijn zoon Emile, geboren te Vlissingen op 15 augustus 1869, een haantje vooruit om over slootjes te springen, of kwajongensstreken uit te halen.

Moeder had hem willen van de zee afhouden. Maar kan men in een stad als Vlissingen een jongen van het water afhouden? Er is overal water!

Hem naar het College sturen in Oostende hielp niet veel. Het College lag immers aan de tweede "bassin", vol schepen. Wat hem niet belette de 4e en 3e klassen in één studiejaar af te werken.

Eén jaar kon men hem in een Duits bureel plaatsen. Maar dan was hij niet meer te houden. Veiligheidshalve deed hij enkele reizen met kustvaarders en schoeners. Maar als hij zich sterk genoeg voelde, vertrok hij voor een eerste reis rond de wereld met de Duitse viermastbark "Magnat" en dan nog een reis naar Chili met de driemaster "Mercator".

Bij loting trok hij een "slecht nummer" en werd ingelijfd bij de Pontonniers van de Genie te Antwerpen, waar hij weldra, wegens zijn goed gedrag, de toelating kreeg om de leergangen van de Zeevaartschool te volgen. Nog voor hij afzwaaide had hij zijn diploma van tweede officier ter lange omvaart.

Na enige reizen als matroos op de Belgische ss. "Lippe" en de "Marie-Louise" werd hij derde officier op de stoomzeiler "Hermann".

In 1892 bleef hij enige maanden aan wal om zijn diploma van eerste officier te halen met onderscheiding, en in de echt te treden met Valentina VELGHE, dochter van een gewezen schipper-eigenaar van vissersloepen in De Panne.

Moeder VELGHE vond dat het niet paste dat de man van haar dochter, zijn vrouw, zelfs jaren, alleen zou laten om op zee rond te zwalpen. Zij trok haar beste kleren aan en stapte naar "haar" volksvertegenwoordiger die haar beloofde haar schoonzoon aan de maalboot te krijgen als officier.

Zo werd hij benoemd, maar omdat hij geen Frans sprak mocht hij, als officier, niet in aanraking komen met het publiek. Het beheer stuurde hem, in 1895, naar de twee opleidingsschepen voor scheepsjongens. CORNELLIE ontpopte zich daar als een uitmuntende opleider. Na één jaar was hij

reeds dienstdoende eerste officier. Hij studeerde ondertussen de Franse taal en in 1896 mocht hij in dienst op de maalboten.

Aanstonds onderscheidde hij zich daar ook. In een storm, in 1897, brak een paddelwiel van de "Rapide" en het schip kwam stil en dwars van de wind in de golven. Met twee moedige matrozen kon hij die paddel vast maken met kettingen en de reis werd voortgezet op één wiel.

De officieren op de maalboten moesten ook dienst doen op de "Aviso". Op zekere dag, in 1902, lag hij ten anker in een Schotse haven te midden een flottielje Engelse torpedojagers en destroyers. Eén van hun boten kantelde en hij was er met zijn bemanning als de eerste bij en redde twee officieren van de machinekamer en een matroos.

In 1901 redde hij het leven van een kind in de havengeul van Oostende.

Om zijn inkomsten te verbeteren gaf hij ook les aan de leerlingen van de zeevaartschool. Hij had vier kinderen en woonde te Oostende, Langestraat 106.

Op 15 augustus 1904, nu dat hij Frans kon, werd hij lid van de Yacht Club van Oostende (nog geen Royal).

Als hij aan de start kwam voor een zeilwedstrijd, wist men dat hij zou winnen, wat er ook mocht gebeuren. Zijn zeiljacht werd "trottin" genoemd en later, in Melbourne, toonde men hem de foto van zijn schip met het onderschrift "A curious device".

Op 11 oktober 1904 moest hij als eerste luitenant het nieuwe schoolschip "Comte de Smet de Naeyer" in ontvangst nemen in Greenock, Schotland.

Hij vaarde onder het bevel van commandant FOURCAULT voor de eerste reis naar Valparaiso, van 12 februari 1905 tot 11 januari 1906. Te Valparaiso werd 3033 ton nitraat geladen. Aan boord was ook baron J. VAN ZUYLEN, luitenant ter lange omvaart, als lesgever. Deze was ook lid van de RYCO en woonde in de Louisalaan te Brussel.

In Valparaiso, tijdens het laden van het schip, zag hij een boot kantelen. In een handomdraai werd de boot uitgezet. Hij redde vijf van de zeven opvarenden vóór de anderen hun boot te water hadden gelaten. Dit bracht hem zijn eerste vreemde, en twee Belgische eretekens op.

In 1906 had de beheerraad van de "Association Maritime Belge" hem, voor de tweede reis, als bevelhebber van de "Comte de Smet de Naeyer" aangesteld. Maar de regering weigerde zijn verlof te verlengen en zo moest hij terug naar de maalboten.

De "Comte de Smet de Naeyer" verging tijdens deze tweede reis in de golf van Gascogne en het grootste deel der kadetten en de bemanning verloor er het leven bij.

Terug op de maalboten kon hij in 1909 dienst doen als bevelhebber, en in die hoedanigheid klopte hij verschillende snelheidsrecords op de overvaart Oostende-Dover.

Ook in 1909 was hij reserve-kapitein bij het Belgisch leger voor de verdediging van de Schelde.

In 1912 staakte de regering haar verzet tegen zijn in diensttreden bij de "Association Maritime" en hij werd kapitein op het schoolschip "L'Avenir".

Hij wist zijn kadetten zó te drillen, en hijzelf wist de hogere autoriteiten van Melbourne zó in te palmen , dat de twee reizen naar Australië triomftochten werden.

Elke reis was een koers tegen de schepen die vóór of met hem vertrokken waren, koers die heel de bemanning in spanning hield.

In de RYCO, in 1912, was CORNELLIE eigenaar geworden van de "Miss Mouche".

Als dan in 1914 de oorlog uitbrak vervoegde hij het leger met al zijn officieren en al zijn kadetten, en werd kanonnier in het "Front A.I.".

In augustus zag het hoofdkwartier het nut in om een logistiek maritieme steun te verlenen aan het leger en CORNELLIE werd ermee belast, met de graad van majoor. Hij eiste alle schepen van onze kust op en in twee dagen waren alle bevoorradingen van het leger geladen. Daar het Duitse leger verder oprukte beval de staf hem op 13 oktober een basis te stichten in Kales.

CORNELLIE evacueerde vanuit Oostende en Duinkerke, ongeveer 8.000 soldaten en 300 van zijn pontonniers.

In Kales vond hij een overrompelde stad waar meer dan 80.000 vluchtelingen waren. Daarvan evacueerde hij 36.000 onder hen naar Engeland met Belgische maalboten en 14 Franse schepen. Toen hij terug kwam waren de vluchtelingen reeds vervangen door 8.000 Belgische gekwetsten van het Ijzerfront, die hij ook naar Engeland overbracht.Tussen 13 oktober 1914 en 10 maart 1915 bracht hij meer dan 22.000 gekwetsten naar Engeland.

Tussenin stichtte hij een ravitailleringdienst voor het Ijzerfront, langs de binnenwateren, met 150 binnenlanders en zestien sleepboten.

Om de schepen te lossen of te laden deelde hij zijn manschappen op in ploegen die tegen elkander moesten matchen. Elke avond werd de uitslag bekendgemaakt en de winnaars gevierd. Het gebeurde dat de ploegen met Duitse krijgsgevangenen, die moesten mee helpen, ook gevierd werden.

Vanaf 1915 trommelde hij alle zeemannen op van de maalboten evenals de geëvacueerde vissers in Milford Haven en Swansea. In Gravelines stichtte hij de "Dépôt des Equipages" die in zijn gedachten de Belgische Militaire Marine moest worden.

Hij vorderde ons visserswachtschip "Ville d'Anvers" op, die in Lowestoft lag onder bevel van Louis DEPIERE (secretaris generaal van de RYCO van 1901 tot 1962). Deze werd bewapend met kanonnen van 35 mm en 75 mm zoals de sleepboot "Blankenberge" en het groot jacht van prins de Ligne "l'Henriette".

CORNELLIE voerde de traditionele militaire graden in bij de marine: kapitein ter zee 2de klasse of luitenant ter zee 1^{e} klasse voor de officieren; bootsman of kwartiermeester bij de onderofficieren. De matrozen kregen een baret met blauwe pompon.

Elk jaar bracht hem een ereteken of een bevordering op. Wanneer het er op aankwam iets tegen de Belgische kust te ondernemen werd hij door het geallieerd hoofdkwartier, te rade geroepen. Zijn advies moet op prijs gesteld geweest zijn want hij kreeg het "Distinguished Service Medal"van generaal PERSHING op 6 augustus 1919.

Op het einde van de zomer van 1918 zetten maarschalk FOCH het offensief in, van de Zwitserse grens tot de zee. CORNELLIE, die ondertussen luitenant-kolonel geworden was, bracht, met zijn officieren, signaleurs en artilleristen, een Belgische aanwezigheid op de kusten.

Met zijn 700 man nam hij de torpedoboten A-4, A-12 en A-16, die in Antwerpen achtergelaten waren door de Duitsers. Daarna trok hij naar Nederland waar andere Duitse boten verscholen waren en die met moeite gelost werden. CORNELLIE kwam terug naar Antwerpen met negen torpedoboten, vijftien snelboten en zeven sleepboten waarmee hij een ruime kern voor een toekomstige militaire vloot aan België schonk.

In 1919, toen alle gevaar geweken was, kwamen onze politiekers terug boven water en stuurden CORNELLIE terug naar het burgerleven. Zij droegen het, intussen opgerichte, "Corps des Torpilleurs et Marins" geen goed hart toe. Jaarlijks kwamen er meer en meer restricties tot het korps uiteindelijk op 14 januari 1924 ontbonden werd.

CORNELLIE was toen vijftig jaar geworden en vestigde zich in Antwerpen. Hij probeerde de "Cornellie's Shipping" te stichten, maar dit werd een mislukking. Hij werd privaat zeevaartdeskundige, waar het hem veel beter lukte.

Toch deed het beheer nog beroep op hem voor bijzondere gevallen in de tuchtraad der Belgische zeelieden. In 1937 werd hij benoemd tot officier in de Leopoldsorde ten maritieme titel. Hij was reeds officier in de Kroonorde ten militaire titel.

Als jachtman wist hij zich verder te onderscheiden. Met de "Flandria", een Sonderklasse die vóór 1914 aan Z.K.H. Prins Leopold toebehoorde, behaalde hij ontelbare prijzen.

In 1920 won hij ook in de Antwerpse Olympische Spelen de regatta die in Oostende gevaren werden voor de zesmeters met de "Edelweiss II", met als ploegmaat zijn zoon die advocaat geworden was.

Emile CORNELLIE overleed te Antwerpen in december 1946.

Hij was een joviale man wiens levensloop wel wat vergeten werd en zijn leven als een "wedstrijd" opvatte.

VAN "BANK VAN LENING", "BERG VAN BARMHARTIGHEID" TOT "OPENBARE KAS VAN LENING"

door **Daniël FARASYN (+)**

Uit een brief d.d. 01 juli 1986, gericht aan ons medelid Dr. Jan G. de BROUWERE:

Wat de "Mont de Piété" betreft zijn de gegevens waarover ik beschik eerder schaars. De oorspronkelijke benaming van deze instelling was "Bank van Lening".

Willem I had bij besluit van 13 december 1826 de oprichting van deze in de Nederlanden gestimuleerd. Bij K.B. van 11 januari 1829 verkreeg het stadsbestuur de toelating om dergelijke Leenbank ook te Oostende in te planten.

Reeds op 09 januari 1829 had de stad een pakhuis van Fr. DEBAL ingehuurd om "provisioneelyck te dienen voor Bank van Leening" en dit voor de som van 20 g. per jaar. Dit huis was op de noordzijde van de Jozef II straat gelegen tussen de Christina- en de Kapellestraat in.

Op 02 februari 1829 startte de Leenbank met stadsgelden. Ik weet alleen dat op dat ogenblik Pieter SCHAEKEN directeur der Leenbank was.

Te oordelen naar de periodische verkopingen van niet opgehaalde panden moet de Leenbank wel een relatief druk bezochte instelling te Oostende geweest zijn.

De "Bank van Lening" verkreeg naderhand de benaming "Mont de Piété" maar was ter stede beter bekend als de "Woeker" of nog meer in het eerste kwart van de 20e eeuw als "Ma tante".

Op de gemeenteraad van 14 maart 1924 werd beslist in navolging van de wet van 17 december 1923 de benaming "Berg van Barmhartigheid" te wijzigen in "Openbare Kas van Lening", "Caisse publique de prêts".

Kort na 1930 werd de "Woeker" opgedoekt. Bij de liquidatie ervan besliste het stadsbestuur de geldreserves, 14.771,03 Fr. en eigendommen, aan de Openbare Onderstand over te maken (06 april 1934).

KONINKLIJK VAN NESTE GENOOTSCHAP OOSTENDE ATLETIEKAFDELING

door **Michel CAPPON**

In de maand april van het jaar 1921 werd het eerste initiatief genomen tot het oprichten van een atletiekafdeling in de schoot van het "Van Neste Genootschap". De contacten werden gelegd in het supporterslokaal "Hôtel des Ardennes" bij Oscar VERTRIEST (° Ingelmunster 19 november 1871) in de Christinastraat 80 A (thans Lustrerie Priem), waar uiteindelijk ook het eerste lokaal gevestigd werd. De eerste jaren kende de vereniging geen opgang en sudderde verder aan tot in 1932 twee Oostendse Gantoise-atleten W. DUMON en M. LAMBRECHT, de gedachte opvatten de Atletiekafdeling weer nieuw leven in te blazen.

Op de vergadering van 15 november 1932 werden de standregelen goedgekeurd. De "lac" of "Spiegelmeer" werden gebezigd als sintelbaan voor de zomeratletiek, zowel voor loop- als kampnummers. De kleedkamers waren gevestigd in de balbaan van de Armenonville. Tevens werd overgegaan tot de aansluiting bij de Koninklijke Belgische Atletiekbond.

Bestuur:

Voorzitter: Marc (Max) LAMBRECHT (° Nevele 12 september 1904), juwelier, A. Pieterslaan 13, naast S.E.O.-biercoo.
Secretaris en oefenmeester: Willy DUMON (° Oostende 16 mei 1909), gemeentebediende, Muscarstraat 40.
Penningmeester: J. STERNLICHT
Andere leden: Isidoor HELSMOORTEL, Christian BLY, BARBARY, RYCKEWAERT
Lokaal: Hotel Sint Sebastiaan, Sint Sebastiaanstraat (thans Bowling)

Dank zij de ijverige werking van het bestuur telde deze afdeling algauw een veertigtal beoefenaars in de onderscheiden categorieën: knapen, scholieren, juniors en seniors. Vanaf 1932 werden tijdens de rust van de V.G.O.-voetbalthuiswedstrijden meetings voor de jeugd ingericht, die een goede bijval kenden.

De "West-Flandria", met de eraan verbonden wisselbeker, werd het jaarlijks hoogtepunt van het provinciaal crossseizoen. Het bestuur wist de scholen en het destijds te Oostende gekazerneerde 3e Linie voor de atletiekzaak te winnen en richtte voor hen verschillende wedstrijden in.

Atletiek was in die tijd nog min renderend dan nu, waardoor het de grote massa niet kon begeesteren. Gevolg: er was weinig geldelijke steun. De club had het daardoor moeilijk om rond te komen.

De Duitse invasie in 1940 luidde het einde van deze Atletiekafdeling in.

Bekendste atleten: BALLIU – A. CAPELLE – Albert DECRAEMER – Cyriel DESCHACHT (Middelkerke) – Albert DESMADRYL – André DEVREKER – Willy DUMON – M. ENGLEBERT – M. LAUWERES – Frans LEFEVERE – G. MAES – Fernand NAERT – A. ROOSE – Gebroeders TERRYN – Roger TYTGAT – Sylvain TYTGAT.

Roger TYTGAT zal de meest bekende V.G.O-atleet worden. Hij werd geboren te Oostende op 07 oktober 1919 en liep school aan het atheneum van Oostende van 1933 tot 1939. Na zijn studies trad hij in dienst van de N.M.B.S. alwaar hij tot zijn opruststelling spoorwegambtenaar was.

Na W.O.II werd in 1948 "Hermes Club Oostende" opgericht, waarvan de Atletiekafdeling een onderdeel was. In deze vereniging doet V.G.O.-atleet R. TYTGAT zijn intrede. Eerst als atleet, weldra als secretaris (1949) om uiteindelijk in 1969, als opvolger van stichter-voorzitter Jozef VERHELLE, voorzitter te worden. Hij bleef voorzitter tot 1989.

Deze bezige bij werd al spoedig opgemerkt in de bestuurskringen van de Belgische Atletiekbond. Hij werd in 1950 aangezocht als schatbewaarder en daarna werd hij voorzitter van de selectiecommissie van de Koninklijke Belgische Atletiek Bond. (K.B.A.B.). Dit tot 1990. Ondertussen was hij ook schatbewaarder van de Vlaamse Atletiek Liga (V.A.L.). Dit ambt oefende hij uit van 1978 tot 1990. Al deze functies werden pro Deo uitgevoerd. Enkel de verplaatsingskosten werden vergoed.

Al bij al kende deze ondernemende, typisch West-Vlaamse energieke werker een zeer druk gevuld bestuursleven.

V.G.O. 1934

Van links naar rechts:

2. M. LAUWERES. 3. Isidoor HELSMOORTEL. 5. M. ENGLEBERT. 7. Sylvain TYTGAT (2761). 8. Willy DUMON. 9. GESELLE. 10. Cyriel DESCHACHT. 11. André DEVREKER. 15. ROUZÉE. 16. SANDERS. 17. Jules DESCHACHT. 18. VAN GEEM. 21. Georges DESCHACHT.

1938

V.G.O.-atleten op training in het Maria-Hendrikapark ('t Bosje) nabij het huidig "Blauw Kruis". Bemerk de truien met de V.G.O.-kleuren: rood (trui) met gele band.
Van links naar rechts: Albert DECRAEMER (V.G.O.) – Roger TYTGAT (V.G.O.) – Georges OOSTERLINCK (met bril – was van Doornik en studeerde aan het atheneum Oostende. Deze tweetalige Waal werd vanaf 1972 adjunct-directeur bij BLOSO) – Albert DEBLAUWE (V.G.O.)

LEXICON VAN DE MUZIEK IN WEST-VLAANDEREN

In 2001-2002 verschenen de twee eerste delen van het Lexicon van de muziek in West-Vlaanderen. De bedoeling is in een zevental delen plus enkele C.D's het complete relevante muziekpodium uit het verleden en heden in West-Vlaanderen te duiden. Uiteraard komen Oostendenaars ruim aan bod. Het mag gezegd dat veel van het voorbereidend werk ongewild in "De Plate" gebeurde zodat de samenstellers maar te putten hadden.

In deel 1 staan lemmas over Jean-Jacques BÄRWOLF, Roland CORYN, Jules TOUSSAINT-DESUTTER, Jules DE SWERT, Emile DEVLIEGER en Georges MAES (allen conservatoriumdirecteurs) en verder: Alphonse BOEHME (leider dansorkest en toondichter), Leo DE BARSE (hoornist), Stefan DEBEVERE (saxofonist), Edouard DERU (concertmeester Kursaalorkest), James ENSOR (als componist), Henry GADEYNE (violist en leraar conservatorium), Arno HINTJENS (popzanger), Edmond LAPON (componist), Peter LEDAINE (organist), Dirk LIEVENS (leraar conservatorium), Vic LEGLEY (componist), Pietro LANCIANI, Emile PERIER en François RASSE (alle drie dirigenten Kursaalorkest), Roger PETIT, Elisabeth SCHOLLAERT, Inge SIMOENS, Willy VANDE WALLE, Karl VANNESTE, Leandre VILAIN (organist) en twee Zeemacht-kapelmeesters, nl. Louis GASIA en Jos HANNIKEN.

In deel 2 schreef de Oostendse musiciloge en lerares Ann CASIER – destijds medewerkster aan "De Plate" met haar reeks over het Kursaalorkest vóór 1914 – een artikel over het symfonisch orkest van het Oostendse Kursaal in de periode 1852 tot 1914.

Volgende Oostendse musici (in de brede zin van het woord) komen voor in het lemma- gedeelte van dit tweede deel: Magdalena BENS, Dirk BOEHME, de conservatoriumdirecteurs François DEMOL, Léon RINSKOPF en Roland CARDON, beiaardiers Jan DE GRUYTTERS, Pierre SCHIPMAN en Nicolas WILLAERT, Arne DEFORCE, Francis DE PAEP, muziekhistoricus en muziekconférencier Michel DUTRIEU, Julien GADEYNE, Jan HUYLEBROECK, Kursaaldirigent Léon JÉHIN, volksmuziekdeskundige Jef KLAUSING, Désiré PRYS, Hippolyte VAN ACKER, Christian-Adolphe WAUTERS en Eugène YSAYE.

Het lexicon wordt helaas niet via de gewone boekhandel verdeeld. U kunt inlichtingen krijgen en bestellen bij het VWS, p/a W. Le Loup, Warrenplein 3, 8310 Brugge.

Het spreekt vanzelf dat het lexicon in alle grote openbare bibliotheken te raadplegen zal zijn.

Norbert HOSTYN

WIJ VESTIGEN ER UW AANDACHT OP DAT ONS MUSEUM DAGELIJKS (uitgenomen op dinsdag) OPEN ZAL ZIJN VAN 15 JUNI t/m 15 SEPTEMBER

Openingsuren : van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

-- SEP. 2002

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratiewerken

Vanhuyse Steve
Visserspleln 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 9 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND september 2002

IN DIT NUMMER

blz. 157: **R. VANCRAEYNEST**: Het archief van de Grote kerk.
blz. 159: **R. VANCRAEYNEST**: Oostendse kijkboeken opnieuw bekeken: commentaar.
blz. 160: **E. SMISSAERT**: Konijnen uit Oostende (Ostend Rabbits) en Kipbereiding op zijn Oostends.
blz. 161: **M. CAPON**: Den IIe Grooten Prijs der Stad Oostende 1934 – Wielercriterium.
blz. 167: **N. NOSTYN**: "Wandelende monumenten" – Addenda bij vroegere bijdragen.
blz. 168: **R. OUVRY**: De stichters van de Koninklijke Yachtclub Oostende: François HOED.
blz. 171: **A. SMISSAERT** (+): Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (55).
blz. 178: **J.P. FALISE**: In memoriam Germain Billiet (1910-2002)
blz. 179: Wedstrijd ontwerp uitnodigingskaart Prijs Culturele Raad Oostende.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Raymond Vancraeynest, Blauw Kasteelstraat 103, 8400 Oostende.
Emile Smissaert, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Michel Capon, Westlaan 19, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn, Brusselstraat 18, 8400 Oostende.
Robert Ouvry, Vlaanderenstraat 45/3, 8400 Oostende.
Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

SEPTEMBER I ACTIVITEIT

Op **zaterdag 21 september** zijn wij om **14 u 30** te gast op de **Maritieme Site** , (oude scheepswerf Seghers aan de vuurtoren) voor een geleid bezoek en een grondige uitleg over de op stapel staande Oostendse tweemastsloep (cfr de voordracht van 28 februari laatst).
Dhrn André NOLF en Georges VERLEENE zullen er ons verwelkomen en ons gedurende de namiddag begeleiden.
Wij hielden eraan deze namiddag niet te laten eindigen zoals anders met een goeie dag en tot ziens... maar met een drankje en een hapje.

Mits het storten van **€ 5** op rekening **380-0096662-24** van De Plate neem je deel aan het geleid bezoek, drankje en het hapje uiteraard inbegrepen.

Om deel te nemen moet de storting op 17 september ten laatste op onze rekening staan.

Tot kijk op een leerrijke en gezellige herfstnamiddag!!!

SEPTEMBER II ACTIVITEIT

Donderdag 26 SEPTEMBER om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6, Oostende.

Onderwerp: **De Visie van een Vastgoedman op het Oostends Residentieel Architecturaal Patrimonium**

Deze voordracht wordt verzorgd door dhr **Pol DERMUL**.

Dhr Pol DERMUL werd te Brugge geboren in 1937 maar heeft zich reeds sedert een "kleine eeuwigheid" te Oostende gevestigd.
Het vastgoedmakelaarskantoor AGENCE DERMUL is een begrip in onze stad dat meer dan 30 mensen tewerk stelt en waarvan hij meer dan 40 jaar gedelegeerd bestuurder was. Ondertussen heeft zijn zoon Filip het vaandel overgenomen.
Dhr DERMUL was vennoot en bestuurder in verschillende vastgoedmaatschappijen, was 30 jaar gedelegeerd bestuurder van de Confederatie van Immobiliënberoepen van België, Sectie Kust d.i. de beroepsvereniging die meer dan 200 vastgoedmakelaars groepeert die actief zijn langs de Vlaamse kust. Hij was ook 10 jaar consulair rechter bij de rechtbank van koophandel te Oostende.
Hij is nog steeds lid van de Kamer van Beroep bij het B.I.V. (beroepsinstituut van vastgoedmakelaars). Deze kamer, voorgezeten door een beroepsmagistraat bijgestaan door 2 vastgoedmakelaars, voor 6 jaar verkozen door de collega's,oordeelt in beroep over klachten tegen vastgoedmakelaars en spreekt desgevallend sancties uit.
Hij is ook op sociaal gebied actief als voorzitter van de vzw I.C.I. Westende, die ooit een jeugdcentrum exploiteerde (YMCA Westende) en sinds de verkoop ervan haar patrimonium besteedt aan jeugdzorg.

Ongeveer niemand is gelukkig met het resultaat van het Oostends naoorlogs beleid op het gebied van urbanisme en architectuur. Iedereen kent de "Atlantikwal" en andere voorbeelden van miskleunen.
Vaak worden de bouwpromotoren en al diegenen die opereren op de vastgoedmarkt daarvoor als voornaamste "schuldigen" aangewezen.

Klopt dat echter ? Hebben ze dan bewust hun eigen kip met de gouden eieren geslacht ?
Valt er nog wat te redden en hoe kan dat gebeuren ? Kunnen we daarvoor inspiratie vinden in andere binnen- en buitenlandse kustgemeenten die het beter hebben aangepakt ?

Pol DERMUL is de geschikte persoon om op die vragen een antwoord proberen te geven.
Na een inleiding zal hij, ondersteund door de projectie van beelden van goede en slechte realisaties, vanuit zijn eigen professionele invalshoek een persoonlijk oordeel vellen.
Samen met de decembervoordracht(2001) van Dhr VANTHUYNE over de architectuur en haar specificiteit aan de Vlaamse Kust vormt deze voordracht een tweeluik dat ons de bijzondere gelegenheid geeft een beter inzicht te krijgen op het bouwbeleid.en om op een aantal vragen een antwoord te krijgen. Het bouwkundig patrimonium is trouwens een zaak die ook in de doelstellingen van onze kring een bijzondere plaats inneemt.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid……Men zegge het voort !!!

HET ARCHIEF VAN DE "GROTE KERK"

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Het is bekend dat de tijd van de Franse overheersing een ware omwenteling heeft teweeggebracht in onze samenleving, meer bepaald in de jaren 1794 tot 1805. Alles veranderder voor onze voorouders: de rechtspraak, de kalender, het geld, de bestuurlijke indelingen en nog zoveel meer. Gemeenten, arrondissementen, departementen, die aan de oorsprong liggen van onze latere provincies, werden opgericht. Registers van de Burgerlijke Stand werden aangemaakt op de mairie's voor het aangeven van de geboorten, huwelijken, nu ook echtscheidingen, en overlijdens. Het tiendelig metriek stelsel voor maten en gewichten werd ingevoerd: gedaan met voeten, roeden, razieren, ponden, gemeten, enz. De sluiting van de kerken en de verbanning van de onbeëdigde priesters verontwaardigden onze mensen die in het diepste van hun gemoed werden getroffen. De kloosters werden afgeschaft en hun bezittingen openbaar verkocht (zwart goed). Heerlijkheden, broederschappen, gilden.....werden opgeheven. De franc werd het nieuw betaalmiddel in plaats van de Oostenrijkse ponden en schellingen. Zelfs de jaartelling en de jaarindeling met maanden en weken werden opgedoekt. We kregen 12 nieuwe maanden verbonden met de jaargetijden, elk verdeeld in 3 decaden (soort weken van 10 dagen). Dat was de Republikeinse kalender die de Gregoriaanse moest vervangen, maar in 1806 was het ermee gedaan.

Een klein jaar geleden werden veel voorbereidingen getroffen voor de invoering van de euro, maar onze voorouders, waarvan de meesten niet goed of zelfs helemaal niet konden lezen, schrijven en rekenen, werden plots met al die veranderingen geconfronteerd. Na 1815, onder koning Willem I, zouden het gulden en centen worden en na 1830, als we plots Belg werden, werden het dan weer franks en centimes naar Frans model. Onze voorouders kenden niet alleen een bezetting door de Fransen, zoals velen onder ons de bezetting hebben gekend door de Duitsers tijdens de beide wereldoorlogen, maar de Zuidelijke Nederlanden werden eenvoudigweg door Frankrijk geannexeerd. We waren "citoyens français", Franse staatsburgers, die moesten optrekken met de legers van Napoleon om overal in Europa te strijden.

Het is dan ook niet te verwonderen dat die breuk met het verleden in de samenleving zich ook voordeed bij de archiefvorming: het archief van het ancien regime en het modern archief.

Wat er zich van het kerkarchief bevond in het stadhuis, in de bibliotheek en in het stadsarchief weten we niet, maar het is samen met deze laatste in mei 1940 in de vlammen opgegaan. Wat in de kelders van de kerk aanwezig was bleef gespaard maar erg beschadigd door de overstroming van 1 februari 1953. Enkele jaren later werden de stukken van het ancien regime uit de kerk naar het Rijksarchief te Brugge overgebracht en enige jaren later geïnventariseerd door Jacques MERTENS. Ze zijn daar te raadplegen, maar niet alle wegens de slechte staat waarin vele stukken verkeren. Die scheiding tussen oud en modern archief was niet zomaar te maken zodat ik in de kelders van de kerk, in de warboel die ik daar aantrof in het begin van de jaren negentig, toch nog verscheidene stukken van het ancien regime heb gevonden. Alles wat daar was heb ik naar best vermogen gereinigd en geklasseerd. Een inventaris daarvan werd opgemaakt en voltooid in april 2001. Een exemplaar is te vinden in de sacristie van de Grote kerk en in het stadsarchief. Ik hoop dat het kerkarchief binnen afzienbare tijd naar het stadsarchief zal kunnen overgebracht worden waar het in goede handen zal zijn en door alle Oostendenaars die er belang aan hechten ter plaatse zal kunnen geraadpleegd worden. Die inventaris bedraagt in totaal 34 getypte bladzijden, inbegrepen twee bladzijden inleiding en twee bladzijden inhoudstafel. Op de 30 andere bladzijden staan de nummers van de 588 stukken met een zo kort mogelijke, doch zo volledig mogelijke, omschrijving. Een nummer kan een register zijn, een bundel, een schrift, of zelfs één enkel blad.

Wat is er zoal in dat kerkarchief te vinden?

Vooreerst zij opgemerkt dat de parochieregisters d.w.z. de registers met de dopen, de huwelijken en de begrafenissen, niet in deze inventaris zijn opgenomen. Ze bestaan vanaf 1796 en worden bewaard in de sacristie van de kerk. Ze zullen daar blijven. Om te weten te komen wat het door mij geklasseerde archief bevat moet vanzelfsprekend de inventaris geraadpleegd worden. Toch wil ik hier enkele verzamelingen belichten. Daar zijn bijvoorbeeld de jaarlijkse registers van de kerkrekeningen vanaf 1804 waarvan de oudste de best bewaarde zijn. Men vindt daarin allerlei zaken over de parochiepriesters en het ander kerkpersoneel: de koster, de orgelist, de orgelblazer, de klokkenluider, de stoeltjeszetter, de zangers, de violisten, de cellisten, enz. en de bijbehorende kwijtingen van hun loon, eigenhandig ondertekend. Men vindt er ook allerlei uitgaven voor het onderhoud van het kerk met de bijgaande rekeningen of facturen: schilderwerk, schrijnwerk, onderhoud van de stoelen, van het kerkgewaad, van het altaarlinnen, levering van olie en kolen, enz. Zo vond ik eigenhandig geschreven en ondertekende rekeningen van mijn grootvader Ferdinand DECEUNINCK (+ 1907) en van mijn overgrootvader Gaspar DECEUNINCK (+ 1864), die nieuwe kerkstoelen maakten en de biezen zittingen vlochten. Men mag zeggen dat de toenmalige middenstand van Oostende in die rekeningen ten tonele verschijnt.

Een andere collectie gaat over de verpachting van Kerkgronden, over giften en legaten en over renten, vaak met de notarisakten erbij. Zo o.m. het legaat van 1.000 gulden Nederlands van pastoor Henricus DESPREZ, overleden te Oostende op 2 juli 1833, wiens grafplaat te vinden is op de muur van de oude toren naast het vagevuur, nagelaten in uitvoering van zijn testament van 17 februari 1832.

Een zeer belangrijke collectie houdt verband met de bouw van de nieuwe kerk: de oprichting van de voorlopige kerk, de aanbestedingen voor de nieuwe kerk: grondboringen, ruwbouw, correspondentie met de architect DELACENSERIE en met de aannemer VAN OPHEM. Uitrustings- en voltooiingswerken: beeldhouwwerk, schrijnwerk, koperwerk, verwarming en verlichting, enz.

Heel wat inlichtingen, alhoewel beperkt in omvang, zijn te vinden over de vroegere kerkhoven, eerst het kerkhof rond de kerk en vervolgens dat op de squares, ingewijd in 1794 door E.H. DE CUYPER, toenmalig pastoor van Mariakerke en deken van Oudenburg. Oostende viel toen immers onder het decanaat Oudenburg waarvan de deken meestal niet de pastoor van Oudenburg was.

Vermeldenswaard zijn nog enkele stukken over de Zwarte Zusters en over de Broederschappen o.m. de Broederschap van de H. Drievuldigheid tot vrijkoping van de slaven in Noord-Afrika, een register lopend over de jaren 1644 tot 1726. Mensen van bij ons wier schepen op zee door Noord-Afrikanen werden gekaapt en naar hun havens opgebracht. Door de geldinzamelingen gehouden door die Broederschap konden ze vrijgekocht worden.

Over het parochiaal leven valt heel wat te vernemen uit de registers met de regelingen van de kerkdiensten over de jaren 1908-1965 en uit de verzameling parochiebladen waarvan het eerste nummer aanwezig is dat verschenen is in het begin van 1929. De laatste jaargang die in het archief werd opgenomen is 1975. Helaas zijn er verscheidene jaargangen die geheel of gedeeltelijk ontbreken.

Tenslotte, zoals iedere Oostendenaar wel weet, is de Kapucijnenkerk geen parochiekerk, maar is een hulpkerk van de Grote kerk die door de kerkfabriek van de Grote kerk wordt bestuurd. De jaarlijkse rekeningen van de Kapucijnenkerk zijn aanwezig vanaf 1859 tot 1899, maar de laatste zes jaren zijn het geen registers meer, alleen fragmenten. Veel registers van na 1867 zijn bovendien erg beschadigd.

Alles wel overschouwend kan gezegd worden dat de ontsluiting van dat archief vooral belangrijk is voor de periode 1800-1860. Geen plaatselijke bladen zijn bewaard gebleven voor die periode, op enkele losse exemplaren na, geen gemeentebladen (Bulletin communal) met de verslagen van de gemeenteraden. De jaarlijkse verslagen over de activiteiten en de algemene toestand van de stad bestaan wel vanaf 1843 maar zijn in die jaren bijzonder beknopt. Alle bescheiden van het schepencollege zoals de verslagen van de vergaderingen van het college en de correspondentie zijn verdwenen. Brieven van het schepencollege zijn alleen nog te vinden in de archieven van andere gemeenten, van de provincie en van de ministeries. Daar kan echter niet systematisch naar gezocht worden en het is dan ook eerder toevallig dat men zoiets ontdekt.

OOSTENDSE KIJKBOEKEN OPNIEUW BEKEKEN

In "De Plate" jg. 31, nr. 1 van januari jl. onder de bovenstaande titel, schrijft Norbert HOSTYN op p. 23 bij de bespreking van de foto's verschenen in het boek "De Bevrijding van Oostende" van André ASSELOOS:

"Een verbazende foto is nr. 79: een stoomtram met een lange rij goederenwagons die door de Alfons Pieterslaan rijdt".

Op zijn verzoek publiceer ik hier graag wat commentaar.

Het betreft hier inderdaad een heel mooie foto, waarschijnlijk uit de maand juni 1940. De stoomtram rijdt op de Alfons Pieterslaan, richting Petit Paris, ter hoogte van de Romestraat en sleept een tiental of meer geladen bakwagens. Wat is de verklaring? Na de bombardementen van het stadscentrum, in mei 1940 uitgevoerd door de Duitsers, waren er massa's puin op te ruimen. Het duurde niet lang of het Duitse leger zette de "Organisation Todt" in om de puinen te ruimen. 's Morgens kwam de stoomtram overal enkele ledige bakwagens zetten op verscheidene plaatsen in de Van Iseghemlaan, op de Visserskaai en de Vindictivelaan. Ze stonden niet in de weg want ander tramverkeer was er nog niet. In de loop van de dag werd het opgeruimde puin daarin gestort en in de late namiddag kwam de stoomlocomotief weer langs om de geladen wagons weer te verzamelen. Die sliert reed dan langs de Alfons Pieterslaan en de Nieuwpoortsesteenweg naar het vliegveld van Raverijde. Daar werd het puin gelost om gebruikt te worden in de aanleg van de startbanen.

Misschien reed er wel meer dan één zo'n konvooi per dag, dat weet ik niet.

Raymond VANCRAEYNEST

KONIJNEN UIT OOSTENDE (Ostend Rabbits)

Aangetroffen in de krant "La Saison d'Ostende", vlak vóór de vorige eeuwwende (1).

Zij onder onze landgenoten die in Londen de volkskwartieren doorlopen hebben van Whitechapel, Lambeth, Brompton hebben reeds gemerkt – zo schrijft de landskrant "La Chronique" -, dat in de straten aldaar personages rondlopen die een twintigtal tamme konijnen, op lange stokken aaneengerijgd, meedragen die, gevild en uiteengespannen (écartelés), ook bij ons op die manier verkocht worden.

Deze handelaars prijzen hun koopwaar aan onder de roep van "Ostend rabbits" – konijnen uit Oostende – en verkopen ze voor één shilling en zes pence, som die kan oplopen tot twee shillings en zes pence, al naar gelang het gewicht.

In feite zijn deze tamme konijnen importdiertjes uit België. Ze zijn, vooral, opgekweekt in West-Vlaanderen en, via de haven van Oostende, uitgevoerd naar Londen. In Vlaanderen immers is er geen kleine landbouwer voorhanden die niet in het bezit is van tien à twaalf moerkonijnen die, ondergebracht in grote kisten, hem gemiddeld een honderdtal konijnenjongen bestemd voor de verkoop opbrengen. Handelsreizigers trekken, het hele jaar door, langsheen de dorpen: zij kopen de diertjes en versturen hen naar Engelse groothandelaars (grands consignataires).

Een dertigtal jaren geleden, (in 186?), was er een Belg, de heer V. genaamd, die zich in Londen vestigde als commissionair (tussenpersoon) voor de invoer uit België van konijnen en eieren. Bescheiden begonnen, gelukte hij er uiteindelijk in om een fortuin te vergaren. Nu nog vandaag prijkt het Huis V., bloeiend en wel, midden in Londen tegenover Smithfield Market. Men schat het aantal "Oostendse" konijnen op zes à zeven miljoen stuks die de laatste tijd naar Londen verzonden werden.

Sedert kort, nochtans, doen de wilde konijnen uit Australië hen, hartje Londen, een geduchte concurrentie aan. In plaats dat deze dieren nutteloos verdelgd worden, worden deze konijnen vanuit het eind der wereld heden ten dage in scheepskoelruimten overgebracht naar Engeland. Zij worden verkocht in Smithfield bij opbod voor 9 à 10 frank per dozijn wat een profijtelijke prijs uitmaakt voor de exporteurs.

---

(1) nr. 1, 2 april 1899, p. 3 (e).

⌗ ⌗ ⌗

KIPBEREIDING "OP ZIJN OOSTENDS"

"Een interessant keukenrecept, ons medegedeeld door een abonnee". Aldus de krant "La Saison d'Ostende", ergens op het einde van de 19de eeuw (1):

- Na een kieken schoongemaakt en – gebrand te hebben en panklaar, legt men de vogel in een braadpan. Met 50 grammen rauwe hesp, een wortel, een ajuin, een in stukjes gesneden selderie, een laurierblad, een tijmtak. Voeg peterselie, peper en zout toe en dompel dit alles in een halve liter bouillon; laat koken gedurende driekwartier.

- Eens de kip gekookt, neem haar uit en houd ze warm. Ontvet het kooknat (la cuisson) en bind haar met een mondlepel zetmeel; laat gedurende vijf minuten koken en laat de saus door een zeef lopen.

- Laat, gedurende vijf minuten, 18 oesters (2) in hun jus koken. Voeg deze jus toe aan uw (voornoemde) saus die gij vervolgens bindt met het geel van een ei en vijfentwintig grammen boter. Laat alles nog eens door een zeef ziften en lopen.

- Plaats dan uw kieken op een schotel, met rondom de oesters, en giet de saus over het geheel uit.

---

(1) nr. 46, 27 augustus 1897, p. 2 (b)
(2) Vandaar wellicht de oorsprong van de benaming van dit recept als "à l'ostendaise". Oesters van en uit Oostende, de zgn. "ostendaises" die alom in Europa bekend en vermaard waren, golden vóór 1914 als een delicatesse!

Beide artikels werden opgetekend door **Emile SMISSAERT**

DEN IIe GROOTE PRIJS DER STAD OOSTENDE 1934 – WIELERCRITERIUM

door **Michel CAPON**

Deze sportgebeurtenis greep plaats op zaterdag 2 juni 1934 om 15 uur. Het plaatselijk weekblad "De Zeewacht" gaf op 2 juni 1934 volgende voorbeschouwing:"..... wij staan aan den drempel van den IIe Grooten Prijs der Stad Oostende. Morgen achtermiddag wordt deze schoone koers voor den tweeden keer betwist en dit beteekent dat Oostende dien dag een mooie massa zal ontvangen welke geen andere gebeurtenis van welke aard bekwaam is te overtreffen....Nog meer volk dan verleden jaar wordt verwacht.....".

De inrichting berustte opnieuw bij "Velo Club De Zeemeeuw Oostende", vertegenwoordigd door haar voorzitter Remi VAN BELLEGHEM, tevens Oostends wielerbaandirecteur, samen met het "Bestuur van den Brusselschen Wintervelodroom", zijn de H.H. VERGALLE – BARBE – VANDEKERCKHOVE.

DE OMLOOP

Vertrek en aankomst aan de "Cintra" op de Zeedijk – tot aan het paleis, Parijsstraat – Koningstraat – Van Iseghemlaan – terug naar de Zeedijk "Cintra".

Afstand: 60 ronden van 2.150 m.
De omloop van vorig jaar (2) werd ingekort: "....in plaats van aan het Paleis te draaien zullen de renners de Parijsstraat inslaan en den ouden weg van verleden jaar hernemen langs de Koninklijkestraat.....Daar de steenen der Parijsstraat gevaar zouden kunnen opleveren voor de renners, zal een houten virage aangelegd worden en de straat zelf met hout bedekt worden. Dit om ongelukken te vermijden en tevens om het kostbaar materiaal der renners te sparen...Op de baan zal er voor ieders goesting zijn: platte weg, waar de vluchters hun hart zullen ophalen, steenen waar er zal gedanst worden en een bergske (= ramp naar Zeedijk Vlaggestok), waar de klimmers zich zullen kunnen laten gelden (3).

PRIJZEN DER PLAATSEN

Volksplaatsen: 6 Fr. (4).
Tribune Zeedijk: staanplaatsen: 10 Fr.
zitplaatsen : 20 Fr.

Toegangskaarten waren vooraf te verkrijgen in het "Hotel de Bruges", de Smet de Naeyerlaan, 10 bij Marcel VAN ISACKER en in het café "As des As", Alfons Pieterslaan, 47 bij Jules VANHEVEL (5)

Uitdeling der rugnummers: "Hotel de Bruges", Hazegras van 10.30 tot 12.00 uur.

64 deelnemers boden zich aan.

INLEIDENDE WEDSTRIJD: HET LOOPCRITERIUM

Als voorspel van het Internationaal Wielercriterium werd "Het Grootloop-Criterium van Oostende" georganiseerd. De "Atletiekafdeling van V.G. Oostende" (1) stond in voor de inrichting.

Deelnemers: 9 clubs met 37 lopers.
Omloop: 3 x het wielrennerscircuit of 6.450 m.
Kleedkamers: bij Theo VANHAVERBEKE, Sportpaleis, Christinastraat 69 (thans natuurwinkel "Mordan", naast Spaans huisje).

Uitslag: 1. DEPOTTER (S.V. Audenaerde)
9. André DEVREKER (KVGO) 14. Sylvain TYTGAT (KVGO)
20. Willy DUMON (KVGO) 24. Cyriel DESCHACHT (KVGO)

Commentaar van de plaatselijke "De Zeewacht" van 9 juni 1934 bij de Oostendse prestaties: "Sylvain TYTGAT heeft puik geloopen maar zijn soepele foulée past niet voor een koers op steenen. Op de piste zal het heel anders gaan. Cyriel DESCHACHT, de enigste veteraan (35 jaar) der koers, heeft een prachtige 24e plaats bekomen".

Cyriel DESCHACHT was de vader van de thans nog levende Georges DESCHACHT, die in zijn categorie op 61-jarige leeftijd het Wereldkampioenschap 1985 gewonnen heeft, en André DESCHACHT, ex-veldloper en ex-veldrijder. Beiden wonen in Raversijde.

HET WIELERCRITERIUM

In de voormiddag was de zon uitbundig aanwezig. "Uit alle hoeken van het land waren de sportmannen opgekomen om getuige te zijn van den hardnekkigen strijd welke de beste pedaalridders hier gingen leveren en reeds van in den voormiddag was het langs al de wegen, die naar de koningin der badsteden leiden, een ononderbroken stoet van fietsers, motorliefhebbers, auto's en bussen, die duizenden kijklustigen naar Oostende voerden" (6).

Vóór de start sloeg de regen onbarmhartig toe: "...de regen wederom van de partij was en zijn perten speelde. Moeten we eraan toevoegen dat de slechte weersgesteldheid, niet zoals vorig jaar (2), de grote massa niet kon weerhouden" (6).

De koers zelf was daardoor buitengewoon lastig. Iedere ronde was er een premie. De meeste renners hadden toen nog geen maandwedde, waardoor ze hun inkomsten enkel konden verzilveren met de gewonnen prijzen en premies. Vandaar dat er ook in deze wedstrijd voortdurend werd

aangevallen met wisselende kansen. "Toch moeten wij speciaal (Camiel) SCHALLIER vermelden... meer dan eens leven en beweging in de brouwerij bracht" (6 en 6 bis).

De 53e ronde bracht de beslissing: "VISSERS geeft zich niet verloren. Hij schiet weer weg en nogmaals kon hij voorsprong nemen" (7), die hij tot de aankomst zou behouden. De Zeewacht-correspondent betitelde de overwinning als volgt: "Na een begeesterende strijd, die op het einde zijn beslissing kreeg, wint Antwerpenaar Ward VISSERS met voorsprong. De favoris kenden opnieuw de nederlaag" (6).

DE AANKOMSTEN

1. Edward VISSERS: de 127 km. 500 in 3 u 38' 50".
2. Jozef LAMBET op 30"
3. Frans DICTUS op 1'
4. Gerrit VANDER RUIT (Nl) op 1'17"
5. Theo HERCKENRATH
6. Julien GEENS
7. Maurice CROON op 2' 15"
8. Leopold DERYCK. 9. Louis ROELS. 10. gelijk: Maurice RAES, Frans BONDUEL, Edgard DECALUWE, Odiel VANHEVEL (De Zeemeeuw, Oostende). 14. Constant DYZERS. 15. Leon TOMMIES. 16. Camiel SCHALLIER (De Zeemeeuw). 17. Jozef VANDER HAEGEN. 18. Raymond DECORTE. 19. Gaston REBRY. 20. BIST.

Voornaamste opgevers: SPEICHER (regerend Wereldkampioen 1933), Ch. PELISSIER, EGLI, DI PACO, Karel KAERS (winnaar 1933), DANNEELS, Romain MAES (Zeemeeuw), Jules VANHEVEL (Zeemeeuw), Staf VANSLEMBROUCK (8), OPPERMAN (8).

EDWARD VISSERS

Werd geboren in Antwerpen op 4 juli 1912. Was beroepsrenner van 1932 t.e.m. 1942. Toen VISSERS het Internationaal Wielercriterium van Oostende in 1934 won , werd hij de maand erop 22 jaar.

Hij heeft daarna vooral uitgeblonken in de Tour de France – vooral als klimmer. Gestart in 1937 als individueel (afzonderlijke) won hij de laatste rit Caen-Parijs en werd in de eindstand zesde. Het jaar daarop, in 1938, werd hij vierde.

Door zijn prestatie in de tourrit van Pau-Toulouse in 1939 hoort hij thuis bij de legendarische figuren uit de Tourgeschiedenis omwille van een 200 km. lange solovlucht over de Pyreneeën. Hij won deze 311 km. lange rit, met de beklimming van de Aubisque, de Tourmalet en de Aspin, met 4 min. voorsprong op Sylvère MAES (9). Na deze opvallende verrichting werd hij samen met S. MAES tot favoriet van de Ronde van 1940 uitgeroepen. Helaas W.O. II verbrodde dit scenario.
Na zijn rennersloopbaan was hij gedurende vele jaren begeleider van Belgische liefhebbers en veldrijders bij grote internationale gebeurtenissen. In de klassiekers behaalde hij enkele mooie ereplaatsen maar kwam iets te kort om te zegevieren. Uitslagen in de Wereldkampioenschappen: in 1936: 6e, in 1938: 4e.

NAWOORD

Het IIe Wielercriterium van Oostende bracht een mooie winnaar en een markante ronderenner in spe.

Oostendenaar
Gustaaf VANSLEMBROUCK

De olijke en schalkse SLEM, gekend om zijn grillig karakter, werd op 25 maart 1912 geboren op het Vettegas als zoon van een paardenkoopman. Zijn wispelturig karakter kwam het best tot uiting in Parijs-Tours 1927 waar SLEM in ruzie viel met zijn ploegleider toen hij, op weinig kilometers van de eindmeet, alleen aan de leiding reed. De zege ging naar de Zwitser Henri SUTER!

De winnaar Ward VISSERS

Camiel VANISEGHEM en Camiel SCHALLIER

Beiden reden voor het rijwielmerk NESTOR (zie trui bovenkant) van de rijwielhandelaar Pierre VANSTEENKISTE uit Bredene-Dorp

(1) Zie Mei-nummer De Plate blz. 2002-148.

(2) De Grote Prijs van Oostende 1933: De Plate nr. 11, nov. 2000, blz. 222-228 (door Michel CAPON).

(3) De Zeewacht zat. 02 juni 1934.

(4) Het jaar voordien 1933: 5 Fr.

(5) Hoek A. Pieterslaan/Rogierlaan. Thans immobiliën VYVA.

(6) De Zeewacht 09 mei 1934.

(6 bis) Camiel SCHALLIER. Was van Bredene. Werd beroepsrenner in 1933. Won in 1934 Parijs-Duinkerke en werd 6e in de eindklassering van de Ronde van België. Hij was een krachtrenner, maar koersdoorzicht ontbrak soms. Half 1935 werd hij ziek en hing de fiets aan de haak. Vanaf 1936 ging hij als handlanger werken in de steenbakkerij Blauwe Sluis, alwaar hij een hand verloor. Daarna werd hij kolenhandelaar en baatte tevens het café "Sportrevue", Sluizenstraat 13 te Bredene uit. Was al bij al een zeer moedig mens: met slechts één hand was hij ernstig gehandicapt als kolenhandelaar en had het aldus fysisch zeer moeilijk om in zijn bestaan te voorzien.

(7) VISSERS sprong telkens weg op de knik (ramp) naar de Zeedijk, Vlaggestok.

(8) Dat er in dit criterium hard gereden werd zal het voorval van de gerenommeerde lange afstand-rijder Hubert OPPERMAN (° Australië 29 mei 1904 - + 1994) aantonen.
Door de regen was het wegdek in de bochten zeer glad geworden. OPPERMAN veranderde van rijwiel en verloor 30 sec. Hij kon zijn plaats in het jachtige peloton niet terugnemen. Uiteindelijk werd hij gedubbeld en aldus uit koers genomen.
Nochtans was hij niet van de minste. Integendeel! OPPERMAN kwam in 1928 naar Europa omdat hij in thuisland Australië geen tegenstand meer kende. Datzelfde jaar won hij de prestigieuse Bol d'Or van Parijs. Een wielerwedstrijd met gangmakers over 24 uur. Zijn naaste rivaal liet hij 106 ronden achter zich of welgeteld 53 km. Hij reed daarbij een nieuw record van 950 km.
In 1931 zegevierde hij in de beruchte en legendarische marathon Parijs-Brest-Parijs over een afstand van 1.186 km, in één rit verreden. Deze wedstrijd greep plaats op 4, 5 en 6 september 1931. Hij legde deze immense afstand af in 49uur 23 min. (gemiddelde van 24km/uur). Hetzij in feite meer dan twee volle dagen fietsen.
Ter afsluiting: ook Oostendenaar Staf VANSLEMBROUCK (aangesloten bij V.C. De Zeemeeuw Oostende) had de start genomen. Van de flamboyante raddraaiende spuiter kunnen we het volgende meegeven: "....Km 94... VANSLEMBROUCK crève à son tour, change de boyau, mais avant de remonter sur son vélo, il sort une cigarette de sa poche, demande du feu à un spectateur et, avec délices, hume le parfum de son vice!". (Paris-Brest-Paris, Coups de Pédales Hors Série, n° 2 p. 70, door Claude DEGAUQUIER). Voorbij Rennes na 350 km. viel hij en brak zijn fietsvork en moet daardoor met tegenzin opgeven (Les Sports 5 september 1931).
Wegens de zeer hoge lastigheidsgraad worden deze wedstrijden niet meer ingericht.

(9) Velo Gotha, René JACOBS – Hector MAHAU – Harry VANDEN BREMT – René PIROOT: blz. 602.

"WANDELENDE" MONUMENTEN – Addenda bij vroegere bijdragen

door **Norbert HOSTYN**

JAMES ENSOR-MONUMENT (zie: De Plate 1983/180-182)

In mei 2000, kort voor de plaatsing van het Koning Boudewijn-monument verwijderd van het parterre van de Venetiaanse Gaanderijen. Het is alsnog de bedoeling het monument terug te plaatsen in het Leopoldpark (heeft in mei of juni 2002 intussen zijn vaste stek teruggevonden!).

DE WIND (zie: De Plate 1984/147)

Bij het plaatsen van het monument kreeg "De Wind" een nieuwe standplaats in het Leopoldpark. Na het Vuurkruisenplein en het parkje achter het Stadhuis is dit reeds de derde standplaats voor deze sculptuur.

PASTER PYPE-MONUMENT (zie: De Plate 1992/267-268)

Tijdens het voorjaar 2000 verplaatst van het plantsoen rond de Sint Petrus en Pauluskerk palende aan de sacristie naar het plantsoen palende aan de doopkapel (beide kant Jozef II straat) in functie van de heraanleg van het Sint Petrus en Paulusplein en omgeving. Op de vorige standplaats kwam het monument der gesneuvelden. Ook voor Paster Pype wordt dit de derde standplaats.

MONUMENT DER GESNEUVELDEN (zie: De Plate 1983/75-77)

In 1999 ontmanteld op de standplaats Sint Petrus en Paulusplein (langsheen de rooilijn Vindictivelaan) en heropgebouwd in het voorjaar 2000 in het plantsoen rond de SS Petrus en Pauluskerk, kant sacristie, langsheen de Jozef II straat (op de plaats van het kort daarvoor weggenomen Paster Pype-monument).
De bronzen allegorische soldatenfiguur die destijds bovenop het Monument van de Gesneuvelden stond, bevond zich sinds de vroegere renovatie van het monument reeds in het museum "De Plate". Het staat sinds het najaar van 2001 opgesteld op de binnenkoer van het Oostends Historisch Museum De Plate (Langestraat, 69).

MONUMENT 3de en 23ste LINIEREGIMENT (zie: De Plate 1983/124)

Bij de heraanleg van de zone rond de Kazerne langs de Graaf de Smet de Naeyerlaan – met aanleg van de randparking – werd dit monument op een nieuwe wijze geïntegreerd in de omgeving.

HERINNERINGSPLAKET ENSOR-WONING, VLAANDERENSTRAAT 31 (zie: De Plate 1990/247)

Tijdens de sloop in het voorjaar 2000 omzichtig verwijderd uit de gevel en overgebracht naar de depots van het Museum voor Schone Kunsten, samen met het (vermolmde) typische raamwerk van het overhoekse dakvenster (atelierruimte van Ensor).

AANVULLINGEN

FLORA (zie: De Plate 1990/263).

Een uitgebreide studie over het "Flora"-beeld verscheen in het Gidsenblad Lange Nelle (jg. 9/nrs 2-4/1997, jg. 10/nr 1/1998; auteur Vincent DUFLOU).

DE STICHTERS VAN DE KONINKLIJKE JACHTCLUB OOSTENDE

door **Robert OUVRY**

François HOED

In 1853 ging het niet al te goed met de "Cercle des Régates" en brouwer August VALCKE, die tevens gemeente- en provincieraadslid was en goed ingeburgerd bij de lokale elite, spande zich in om nieuw leven in de Oostendse zeilsport te pompen. Hij verzamelde enkele welstellende burgers, zoals de Brugse bankier DUJARDIN, de provincie-gouverneur baron DE VRIERE, de Oostendse handelaars Jacques SERRUYS en Hippolyte VANDER HEYDE. Daar het over watersport ging, kon hij ook een negental zeeofficieren warm maken, waaronder enkele hun gouden strepen verdiend hadden, sabel in de hand (1).

Onder deze verzameling oude zeeratten bevond zich François HOED, die in 1853, zoals zijn medewerkers, de grote zeilschepen met heimwee verlaten had voor de stoomschepen van de lijn Oostende-Dover.

De "Yacht Club d'Ostende" stond toen in voor het inrichten van de jaarlijkse "Régates Internationales" waar merendeels engelse jachten aan deelnamen. Er waren ook enkele zeilwedstrijden voor vissersschuiten en sloepen, waar onze vissers van De Panne tot Heist, uitgenodigd waren. Onze stoere vissers wilden toen bewijzen, met veel inspanningen en vloeken, dat zij toch beter waren dan hun makkers. Er werd daarover nog maanden gesproken in de cafeetjes op de kaai met evenveel overtuiging als bij ons over hedendaagse oefenwedstrijden. Enkele jaren later werden ook roeiwedstrijden ingericht.

François HOED werd geboren te Oostende op 29 november 1811 als "citoyen" van het Leie departement (2) Later vaarde hij als scheepsjongen en lichtmatroos onder de vlag van de Verenigde Provincies.

Op 18 juni 1833, monsterde hij aan als adelborst 1ste klasse bij onze Koninklijke Marine. In 1838 kwam hij aan boord van de kanonneerboot nr. 1.

Hij kreeg zijn mutatie naar de schoener "Louise-Marie" op 30 juni 1840. Deze was onlangs gebouwd te Brugge bij de gebroeders VAN GHELUWE en HOED kwam onder het bevel te staan van commandant François EYCKHOLT. Ze verlieten Oostende op 5 juli voor een hulpcampagne aan onze Ijslandvissers naar de Orkaden en Faeroër eilanden.

Met de "Louise-Marie" vertrok hij voor een tweede reis naar Lissabon om er onze diplomatieke gezant DE BAULIEU naar toe te brengen. Zoals gewoonlijk waren enkele kortzichtige volksvertegenwoordigers die deze zogezegde geldverkwistingen moesten bekritiseren. De reis Oostende-Lissabon verliep in elf dagen maar de terugreis gebeurde in ononderbroken stormen.Een matroos sloeg overboord ter hoogte van Cap Finistère.

Op 1 oktober 1841 werd François HOED bevorderd tot vaandrig ter zee en kreeg het bevel van kanonneerboot nr. 1 (3).

Hij vond de tijd om op 20 juli 1842 in het huwelijk te treden met Adèle DECOCK uit Oostende en nam voor de eerste maal een burgerlijk adres op de Keizerskaai nr. 7 (thans Vindictivelaan) te Oostende (2).

Hun wittebroodsweken duurden niet langer dan enkele dagen, want opnieuw vertrok hij aan boord van de "Louise-Marie", ditmaal als tweede officier en onder het bevel van commandant PETIT. De bestemming was Guatemala, en waren eveneens van de partij: de luitenanten Ed. ROOSE, en de adelborsten VAN ZUYLEN en TRATSAERT, die later allen bestuursleden werden van de "Yacht Club d'Ostende".

Zijn eerste dochtertje, Emma, werd geboren te Oostende op 6 november 1843 (2).

Op 4 oktober 1843 kreeg HOED zijn mutatie voor de "Macassar" die onder het bevel stond van zijn neef J. VANDENBROUCKE. Deze laatste werd schatbewaarder van de "Yacht Club d'Ostende" in 1853.

Adelborst Emile SINKEL, die eveneens op deze reis was, schreef in zijn boek "Ma Vie de Marin" een uitvoerig relaas van deze dertien maanden durende omvaring naar India. Zijn eerste indruk was dat de "Macassar" een prachtige driemaster was, met indrukwekkende afmetingen. Zij kwamen terug in Antwerpen op 22 oktober 1844.

François HOED verbleef enkele weken op onze kanonneerboot nr. 5 in Antwerpen en werd luitenant ter zee 2e klasse benoemd op 1 december 1846. Hij kreeg op dezelfde dag het bevelhebberschap van de "Macassar" die hij terug naar het verre Oostende moest brengen. In snel tempo bracht hij zijn driemaster klaar om nog van de moessonwinden te kunnen genieten. Zij vertrokken op 23 december 1846 en kwamen terug op 9 maart 1848.

Deze laatste korte zin kan natuurlijk het leven niet beschrijven dat tussen deze twee data ligt. Een leven aan boord met scheurbuik, desertie van matrozen, beschietingen door piraten... enz. En ook thuis stond het leven niet stil. Zo kon HOED zijn zoontje pas leren kennen toen het kind reeds negen maand oud was.

Wij zullen nooit weten of het door de gebeden kwam van Adèle, zijn echtgenote, of niet, maar onze gezagvoerders schaften onze Koninklijke Marine af. Dit was in ieder geval het mooiste geschenk van onze parlementsleden aan de Engelse, Franse en Hollandse handelaars die onze dappere zeelieden liefst niet meer op hun handelsrouten zagen varen. Het grootste deel van onze zeeofficieren, die even goed het Nauw van Malakka kenden als de Vlaamse Banken, kwam in dienst van onze pakketboten op de lijn Oostende-Dover. Enkele anderen kwamen in dienst van de Keizer die het onontbeerlijk nut inzag van het stichten van een Duitse handels- en oorlogsmarine, in tegenstelling met wat er bij ons gebeurde.

Dus een maand na zijn aankomst uit India, op 10 april 1848, zette François HOED zijn zeemanskoffer aan boord van onze mailboot "Chemin de Fer" en later op de "Ville de Bruges". Gedaan met zeilen! Hij kon nog enkel met heimwee naar zijn nutteloze hulpmasten en zeilen turen.

Op 15 oktober 1849 werd hij gepromoveerd tot luitenant ter zee 1ste klasse en werd verheven op 9 april 1852 tot ridder in de Orde van Leopold.

HOED was ondertussen reeds bestuurslid geworden van de "Yacht Club d'Ostende", zoals in het begin van het artikel beschreven.

In 1856 kreeg hij het bevel van de "Chemin de Fer" die na enkele veranderingswerken de "Diamant" geworden was. Emile SINKEL schrijft in "Ma Vie de Marin" dat hij onder het bevel van HOED vaarde van 1848 tot 1854 op mailboten en dat hij zelfs gedurende drie maanden, in 1860, HOED moest vervangen daar deze met ziekteverlof was.

De "Echo d'Ostende" van 5 augustus 1858 vermeldt dat luitenant ter zee HOED vertrokken is naar Cherbourg met het stoomschip "Diamant" samen met de Directeur Generaal van het Zeewezen LAHURE (die eveneens erelid van de "Yacht Club d'Ostende" werd in 1858) en met de kapiteins VAN HAVERBEKE en PETIT. Moeten wij daaruit besluiten dat onze pakketboten niet alleen tussen Oostende en Dover vaarden?

In "Echo d'Ostende" van 9 augustus 1865 leest men dat het stoomschip "Belgique", onder bevel van HOED, zal vertrekken op 12 augustus naar Cherbourg en waarschijnlijk ook naar Brest met aan boord drie vierden van al onze zeeofficieren om aldaar in de twee militaire zeehavens hun nationale feestdag te vieren.

Eveneens uit "Echo d'Ostende" vernemen wij dat kolonel HOED (graad gelijkgesteld met kapitein ter zee) een reis ondernam naar Mexico in gezelschap van de hertog van Brabant (onze toekomstige koning Leopold II), waaruit zij talrijke nuttige inlichtingen terug brachten.

In 1859 nam hij het bevel over van de "Emeraude", in 1865 van de "Belgique" en op 22 februari 1867 van de "Louise-Marie" (4).

François HOED kon zich moeilijk aanpassen aan het gebruikelijke administratieve systeem van voortdurende mutatie van personeel en boot. Hij had enkel vertrouwen in zijn bootsman, zijn werktuigkundige, zijn kwartiermeesters en zijn matrozen, zoals in de tijd van zijn grote reizen, en hij nam zijn pensioen in 1870 op negenenvijftigjarige leeftijd.

Voor de redding van een Britse mailboot in dienst tussen Kales en Dover, kreeg HOED van de "London and Chatham Company" een prachtig eetservies in massief zilver.

Op 16 januari 1872 werd hij verheven tot Officier in de Orde van Leopold en op 17 november 1876 tot ere kapitein ter zee 1e klasse.

HOED was eveneens ridder in de Luxemburgse Eiken Kroon, drager van het Militaire Kruis en Herinnering Medaille. Hij was ook lid van de commissie van de Zeevaartschool van Oostende van 1875 tot 1888 (5).

Het weekblad "Le Carillon" van 27 oktober 1897 meldde: "Wij vernemen het overlijden van kapitein ter zee HOED, één van de weinige overlevenden van onze Koninklijke Marine". Hij had voorgoed zijn vlag gestreken op 20 oktober 1897.

Bronnen

(1) Persuittreksel zonder datum, Museum 't Steen, Antwerpen.
(2) Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Oostende.
(3) "Les Ancêtres de notre Force Navale" van Louis LECONTE.
(4) "Echo d'Ostende" van 2 maart en 27 april 1867.
(5) "Echo d'Ostende" van 17 januari 1875, 30 november 1876, 25 januari 1880 en 21 januari 1888.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (55)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Na een tamelijk lange onderbreking (de laatste bijdrage dateert van oktober 1999) zetten wij, vanaf deze maand, onze reeks over Oostende onder de Duitse bezetting in W.O.I verder.

Dinsdag 16e Maart. -

HONDERD DRIEENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze namiddag stolen de duitschers al de werkbanken uit het pakhuis der gebroeders VAN YPER, Christinastraat, 135.

* * *

Wij lezen onderstaande nieuws uit Oostende in het nr. van heden van het Gentsch dagblad "Het Volk":

De toestand te Oostende

De toestand wordt te Oostende voor de bevolking niet beter, nu de vliegtuigen der Verbondenen de taak van de vloot schijnen te hebben overgenomen en de stad met hare bommen bestoken. Tot nog toe had een en ander nog geen levens van burgers gekost, maar de vorige week Dinsdag is het eerste slachtoffer gevallen. Het is een karrevoerder die gedood is en twee meisjes die in de nabijheid gingen, zijn niet gevaarlijk gewond.

De statie van Oostende-kaai is slechts weinig beschadigd.

De hooge officieren, welke geregeld in Oostende vertoeven of van het front terugkeeren, logeerden gewoonlijk in het hotel *La Couronne*. Dit hotel is thans echter gesloten en de officieren vertoeven elders, sinds in de onmiddellijke nabijheid bommen geworpen zijn, welke een deel van de brug vernield hebben, kort bij genoemd hotel.

De Kapellestraat, die van de statie naar den Zeedijk loopt, heeft nogal wat geleden door het bombardement.

Op den boulevard zijn verschillende villa's beschadigd, welke in de nabijheid van de batterijen stonden, waarop Engelsche vliegeniers hunne bommen wierpen.

Per proklamatie is de bevolking bekend gemaakt, dat zij zich niet buiten de grenzen der gemeente mag begeven; voorts niet in den omtrek van het genoemde militaire hospitaal, de statie Oostende-kaaien voor zooverre de omgeving daar is afgezet, en den Zeedijk in de richting van Mariakerke slechts zoover, als tot waar ene groote Duitsche vlag het verboden terrein aanduidt.

Nu mogen wij voorzeker den ladder optrekken! Grooter leugens lazen wij immers nooit – en gazetschrijvers zijn nochtans van geen klein gerucht verveerd!

* * *

Tegen den avond werden elf duitsche soldaten naar het *Hotel des Thermes* overgebracht: in de loopgrachten voor Nieupoort waren zij de oogen uitgebrand geworden door de gassen voortkomende van het Fransche geschut.

* * *

Van heden af is op de Vuurtorenwijk, de gemeenteschool voor jongens heropend, in de hierna vermelde gebouwen: 2 klassen in de danszaal van den heer A. MARIEN, Liefkemoresstraat; eene klas in het huis van vrouw Mathilde BEUSELINCK, vrouw FEYNAUT, Avisostraat, en eene klas in eene danszaal der Stokersstraat, gehouden door Julien VAN HINSBERG.

* * *

De Oostendenaars, in de statie werkzaam, werden heden afgedankt daar er geen werk voor hen meer was.

Woensdag 17e Maart. -

HONDERD VIERENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden morgen om 8 ure, werd in de kerk van O.L.V. (Hazegras) eene mis gelezen tot ziellafenis van Magdalena MOLLET, op zondag 7n dezer, op de Leopoldlaan door eene bom gedood.

* * *

In den loop der maand januari was de duitsche overheid te weet gekomen dat 5 duitsche soldaten; van de eerste dagen dat zij te Oostende waren, nooit meer naar het front waren opgetrokken: zij waren er niet alleen in gelukt gedurende zooveel weken aan de oogen hunner oversten te ontsnappen, maar hadden bovendien, van hunne uniformen misbruik gemaakt om overal binnen te dringen...en te stelen. Hun buit trachten zij dan te verkoopen aan den eenen of den anderen. Rond half januari wist de duitsche overheid de schuilplaats te ontdekken: Mijnheer was reeds meer dan 2 maanden en half in villegiatuur bij den policieagent Fans SYS, Aartshertoginstr. 45. Daar werd de rekel, op eenen vroegen morgen, door eene patroelje geknipt [1]. Weldra werden 2 zijner kameraden ook vastgezet; niettegenstaande de neerstigste opzoekingen bleven de twee andere verdoken. Het onderzoek dezer zaak duurde ongeveer twee maanden; slechts heden werd zij opgeroepen voor den Krijgsraad zetelend in de Kommandantur der Ooststraat.

De Krijgsraad bestond uit 7 officieren en werd stipt om 9 ure geopend – slechts om 11 u 10 werd de eerste getuige binnengelaten, zoo lang hadden de formaliteiten geduurd voor de aanstelling des Raads en de ondervraging der 3 duitsche soldaten.

Het eerste feit dat werd opgeroepen was dit ten laste der echtgenoten SYS voornoemd, beticht gedurende ruim 2 maanden en half huisvesting verleend te hebben aan een duitsche soldaat, die zijn dienst niet deed naar behooren. Niettegenstaande de agent SYS staande hield dat hij niet kon weten welke dienst de duitsche soldaat uitoefende, werd hij veroordeeld tot 3 maanden gevangenisstraf; zijne vrouw werd vrijgesproken.

Zekere VANDENBERGHE, wonende op den Meiboom; kreeg 6 maanden gevang om een duitsche weglooper een burgerskostuum bezorgd te hebben.

Een derde feit was ten laste eener moeder, wier min dan 17 jarige dochter schuldige betrekkingen had onderhouden met den kapitein der duitsche wegloopers. De heer policiekommissaris DEWITTE getuigde dat er niets op de vrouw te zeggen viel, dat zij herhaalde malen gepoogd had haar meisje tot het goede terug te brengen, doch vruchteloos! Het meisje werd vrijgesproken en de moeder kreeg 6 maanden gevang.

Daarna werd het volgende feit opgeroepen: Mevr. Weduwe SOETENS, van Middelkerke, had 5 pianos besteld, die per trein naar Oostende moesten gevoerd worden. Zij had M. Charles FEYS, brouwer, belast met het vervoeren der pianos – doch wat niet aankwam maren de pianos. De duitsche overheid vernam weldra dat de 5 pianos gestolen waren geworden en verkocht aan verscheidene personen onzer stad, nl. 2 aan A.D., 1 aan M.V., 1 aan A.B. en een aan C.D. De dieven werden niet geknipt, doch de duitsche soldaat, die de wacht had, toen de diefstal voorviel, stond terecht.

---

[1] De politieagent SYS en zijne vrouw, aangehouden, bleven 4 dagen in 't gevang opgesloten.

A.D. en zijne vrouw, beticht twee pianos gekocht te hebben, werden veroordeeld elk tot 14 dagen gevang: dank zij het aandringen van den man, die verklaarde zelve de straf zijner vrouw te willen uitdoen, en dank zij ook de tusschenkomst van duitsche officieren, voor dewelke de echtgenoten A.D. eten bereidden, moet Mevr. D.F. niet in 't gevang, doch de straf van haren man is op eene maand gebracht.

Mevr. A.V., die van M.A.D. een piano gekregen had, werd vrijgesproken.

MM. M.V. en C.D. kregen elk 14 dagen gevang, M.A.B. eene maand gevang en eene zware geldboete.

Welke straf de duitsche wegloopers opliepen weten wij niet.

* * *

De zoon van M. Frans VERBIEST, handelaar in suikergoed, wonende Kaaistraat, ging deze morgen uit met zijne twee honden. Op zeker oogenblik rukte een der honden zich van den ketting los. Veldgendarmen hielden den jongen VERBIEST aan, die 3 mark boet moest betalen: anders moest hij 14 dagen op water en brood zitten.

* * *

Daar wij hierboven van de Kommandantur der Ooststraat gewaagden zal het niet ongelegen vallen hier neer te schrijven dat er, in de betalende Jongensschool, tot duitsche Kommandantur dienend, 6 bureelen ingericht zijn, nl. op den gelijkvloers: het bureel van den officier DIEBEL, gelast met alles wat den gasdienst betreft; in het tweede worden onder het bestuur van den officier HELBECK paspoorten afgeleverd; in het derde zetelt de *Gerichtsoffizier* GLASSMER; in het vierde troont BITTINGER, de plaatsbevelhebber. Op het eerste verdiep zijn twee bureelen: het eerste, bestuurder, de officier MEYER, dient voor de veldpost; het tweede is het bureel van den officier KLÜCKENBERG, die voor zending heeft aan de officieren huisvesting en vergaderingszalen te bezorgen. 't Was KLÜCKENBERG die het oppertoezicht had over de schikkingen aan het lokaal der Société Littéraire te brengen; hij is het ook die thans bezig is met in het Hôtel St Denis, Kapellestraat, een koffijhuis voor soldaten en eene bijzondere vergaderzaal voor officieren in te richten.

Heden werd in het huis der Weduwe HILLEKAMP-DEPAUW, hoek Christina- en Wittenonnenstraat, een nieuw duitsch koffijhuis geopend.

* * *

Wij hebben heden een zelfmoord aan te boeken: de genaamde Emerence ELIAS, geboren te Lombartzyde den 27 Juli 1879, echtgenoote van Raymond VERLINDE, metser te Middelkerke, en moeder van 4 minderjarige kinderen, benam zich heden het leven met in de wijk der Leffinghestraat in eenen put te springen. Toen over een drietal maanden een gedeelte der mannelijke bewoners van Middelkerke naar Brussel gedreven werden, bevond haar echtgenoot zich onder het getal. Later moest de vrouw op hare beurt met hare kinderkens Middelkerke verlaten. Hare geldmiddelen geraakten stilaan uitgeput en alhoewel liefdadige menschen haar ter hulp kwamen, zag zij nochtans met rasse schreden de armoede naderen; zij werd wanhopig, meer en meer afgetrokken en...men weet het overige.

Men moest verscheidene uren dreggen vooraleer men het lijk vond, dat naar het doodenhuis werd overgebracht. Wat de kinderkens betreft, liefdadige menschen zorgen ervoor.

Vandaag spoelden twee lijken aan van het fransch scheepken B.144, alhier op 3n dezer voor het Westerstaketsel gezonken. Ze werden op ons kerkhof begraven.

Donderdag 18e Maart. –

HONDERD VIJFENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gister avond, rond 8 ure, vloog een Zeppelin over de stad en verdween in de richting der zee. Rond 10 1/2 ure, rond 12 1/4 ure en rond 2 ure werd, eveneens, het gerucht van den motor eens Zeppelin's gehoord. Zijn er nu twee of meer van die knapen over onze stad gekomen, of is het iedermaal denzelfden die ons met een bezoek vereerde, dit valt moeilijk om zeggen!

Op de markt deze morgen, slechts 2 boterboerinnen en 4 boerinnen met eieren – ze werden letterlijk uitgevochten! De boter ging tot 4.80 fr.! Eene der boerinnen, die hare eieren niet wilde verkoopen tegen bons aan duitsche soldaten moest mede naar het policiebureel.

Wij hoorden de boerinnen verklaren dat, zoo het stelsel der betaling met bons bleef voortduren, geene enkele boerin meer naar de markt zou komen. Zulks zal voor gevolg niet hebben dat er geen boter meer te krijgen zal zijn, want van nu af reeds dragen de boerinnen rechtstreeks hunne boter en hunne eieren naar de winkels.

Wij loopen toch erg gevaar eensdaags geene boter meer te kunnen krijgen, noch op de markt, noch in de winkels: de duitschers, immers, loopen de winkels af achter boter voor hunne officieren; de winkeliers, die duizendmaal liever met klinkende munt betalende Oostendenaars, dan de met bons voor den dag komende duitschers, bestellen, zeggen dat zij slechts "margarineboter" hebben en d'officieren lusten niet geerne margarine! Komen de boterboerinnen naar de markt nier meer, de duitschers zijn bekwaam hunne paspoorten af te nemen, en dan ja, dan mogen de liefhebbers van boter op hunnen buik trommelen!

De eieren gingen 12 ctm. het stuk. Nog al veel groensels op de markt; prijzen gelijk Maandag.

* * *

In den afgeloopen nacht werd de knielbank, die voor het vagevuur staat, aan de oude Sint-Pieterstoren, met offerblok en al... gestolen. De buit zal niet zeer groot geweest zijn, want gezegde offerblok, daar gesteld voor het werk van den *Berg van Bermhertigheid*, bracht sedert verscheidene jaren niet veel meer op.

* * *

Rond 10 ure van den morgen ontstond een begin van brand aan boord van het schoolschip Ville de Bruges liggend in den tweeden bassijn en tot over een paar dagen nog vol met duitschers. De pompiers waren op korten tijd ter plaats en rap de vlammen meester.

De brand ontstond in het achterruim van het schip. Enkele uren voor de bezetting door de duitschers had een bediende van het schoolschip daar het nickele tafelgerief [1] en het keukengerief geborgen onder eene laag vuil of versleten linnengoed der schooljongens.

[1] Dit gerief: vork, lepel, telloor, drinkglas enz. kost 12 fr. per schooljongen. Er is gerief voor 120 jongens – dus eene weerde van 1.440 fr.

Zijn de duitschers daar nu achter gekomen of zijn deugnieten op de hoogte van dit wegbergen gebracht, dit weten wij niet. Althans, in dit hol, waar nooit geen vuur wordt gemaakt is het in brand geschoten en toen de pompiers toekwamen was al het keuken en nickelgerief weg.

* * *

Heden namiddag werd, onder voorzitterschap van den heer VERDEYEN, dd. schepen, eene vergadering gehouden der personen bij dewelke de duitschers wijn hebben opgeeischt. M. VERDEYEN liet kennen dat de duitsche overheid, niettegenstaande het aandringen van het Gemeentebestuur, niet wil terugkomen op hare beslissing niet meer te betalen dan 2 frank per flesch wijn, 3 frank per flesch likeuren, 5 frank per flesch champagne. Als reden doet zij gelden dat de wijn, door zekere hotels geleverd, van heel slechte hoedanigheid is, en dat daarom eenen middelmatigen prijs is ingesteld geworden. Wat doen? vraagt M. VERDEYEN zich af: de vastgestelde prijs aannemen of wel wachten en later een proces aan doen? De overgroote meerderheid der aanwezigen is van gedacht de vastgestelde prijzen aan te nemen; enkele weigeren en zullen liever later het gerecht uitspraak laten doen.

* * *

Van heden af bekomen zekere manspersonen van Leffinghe wederom toelating om naar Oostende te komen. Dientengevolge vernamen wij dat het voeder voor de beesten uitnemende schaarsch begint te worden, bijzoover dat de landbouwer Henri 't JONCK, wonende op de hofdstede "Het Fleriskot", deze morgen al zijne beesten naar de dorpplaats van Leffinghe leidde en ze daar aan de duitsche officieren overliet, bij gebrek aan eten voor zijn vee! Waar moet dat naartoe en waar zal Oostende, binnen kort, nog vleesch kunnen bekomen, indien de bezetting nog lang duurt?

De krijgsgevangen van het fransch scheepken B.144 werden vandaag naar Brugge gedaan. Alleen de kapitein, die nog in een hospitaal verpleegd wordt, is hier gebleven.

Vrijdag 19e Maart. –

HONDERD ZESENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden overleed alhier, in 't hospitaal, de genaamde Oscar MAES, geboren te Leffinghe den 1 Februari 1902, van Eduard en Juliana MOSTREY, te Leffinghe door een houwitser getroffen.

Volgende plakbrief werd heden uitgeveerdigd:

Bevoorrading in Brood

Vernieuwing der Kaarten

Het Collegie:

Gezien de verordening betrekkelijk den verkoop van brood, vastgesteld door den Gemeenteraad in zitting van 8 December 1914.

Besluit:

1. – Het publiek wordt uitgenoodigd de broodkaarten te doen vernieuwen op de dagen van 22, 23 en 24 Maart, van 9 uur 's morgens tot middag, en van 2 tot 5 uur namiddag, (Duitsch uur) in de verschillige politiebureelen, en voor de middensectie in de militiezaal van het stadhuis (Kerkstraat)

2. – De persoon, die zijne nieuwe kaart gaat afhalen, moet voorzien zijn van zijn trouwboekje of van een officieel stuk van eenzelvigheid.

3. – De eigenaar der broodkaart moet aan den afgevaardigde, gelast met derzelver vernieuwing, den naam van den bakker opgeven bij wien hij brood gaat halen.

4. – Niemand zal van bakker mogen veranderen zonder er minstens 48 uren op voorhand kennis van gegeven te hebben op het politiebureel van het Hazegras.

Gedaan in zitting van 16 Maart 1915.
Door het College:
De Sekretaris
Fr. THONÉ

De Burgemeester
A. LIEBAERT

Genehmigt:
Kaiserl. Deutsche Kommandantur
(get) BITTINGER

* * *

Voor de tweede maal braken de duitschers dezer dagen in bij M. Franz MARANT, juwelier, Vlaanderenstraat. M. MARANT en zijne familie hebben voor de aankomst der duitscherrs te Oostende onze stad verlaten, verscheidene koffertjes met juweelen alsmede een groot getal kostelijke voorwerpen wegbergende achter eenen in der haast gemetsten muur. Verscheidene maanden was het huis onaangeroerd gebleven, toen in den loop der maand Januari, het voor den eersten maal werd opengebroken. Aan den persoon met het toezicht van het huis belast, bekende VON DER HEYDE, de duitsche officier, die de bons voor opeischingen van wijn teekent, alsdat "gebuurs" aan de duitsche overheid hadden laten weten dat er daar wijn was verborgen. De duitschers haalden te dezer gelegenheid 650 flesschen wijn en 5.000 kilos kolen bij. Zij vonden ook den nieuw gemetsten muur en braken hem open, doch zij namen niets van de weerden mede, de persoon aan denwelken M. MARANT het toezicht over zijn huis had toevertouwd, de heer policiecommissaris verwittigd hebbende.

Dezer dagen nu, kwamen de moffen terug – doch ditmaal ook bleven de weerden onaangeroerd, dank zij het krachtdadig optreden van den persoon in kwestie. In 't begin van toekomende week zal de juweelenwinkel heropend worden, ten einde eene derde poging tot plundering te verijdelen.

* * *

Kort na den noen drongen duitsche soldaten binnen in de kelderingen van den *Helder*, Van Iseghemlaan en begonnen de aldaar liggende wijn te rooven. Men verwittigde in allerhaast M. COURTADE, eigenaar van den Helder, die aan 't noenmalen was bij M. Arthur GILISSEN, Leopoldlaan. M. COURTADE, enkel Fransch kennende, vroeg M. Fernand DECLERCK, medeëigenaar van het *Majestic*, hem te willen vergezellen, 't gene geschiedde. Aan den *Helder* gekomen, greep eene hevige woordenwisseling plaats tusschen de duitsche soldaten en beide heeren, die, ten slotte, naar de Kommandantur werden geleid.

* * *

Heden morgen werd, in de St Josephskerk eene mis gelezen tot zielelafenis van M. Jules SIDDERS, kapitein bevelh. bij 't 3e linieregiment, (ridder der Leopoldsorde, ridder der Orde der kroon, vereerd met de Herinneringsmedalie van Leopold II), van wiens overlijden wij hooger gewaagden.

Te dezer gelegenheid mocht de weduwe van den moedigen krijger die zijn bloed op het slagveld stortte, een bezoek brengen aan hare villa der Velodroomstraat. zij vond deze totaal geplunderd!

Dezelfde...grap (?) viel te beurt aan den eigenaar der *Villa Juanita*, 15 Koninklijkestraat. Daar ook is de rooversbende voorbijgetrokken!

Zaterdag 20e Maart.-

HONDERD ZEVENENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen kwart na 9 ure verliet een trein, bomvol met soldaten, onze statie. 12 gevangenen, waaronder de 3 duitschers en de policieagent SYS, die verleden Woensdag voor den Krijgsraad verschenen, deden de reis mede: het schijnt dat men ze naar Duitschland stuurt!

* * *

De duitschers hebben wederom wat nieuws uitgevonden...tegen den Englander.

Het uiteinde van de verschillige rampen naar den Zeedijk leidend, hebben ze thans afgezet met badkabienen de eene dicht tegen de andere geplaatst, op dat niemand door zou kunnen! Spotvogels zeggen dat de duitschers dien maatregel namen omdat ze bevreesd zijn voor eenen inval der zwarten die van Nieupoort naar hier al zwemmen zouden afkomen!!!

Van heden af staan op verschillige plaatsen o.m. aan de wacht op de Groote Markt, aan de 17 en 30 Koninklijkestraat, enz. schildwachthuisjes met de duitsche kleuren beschilderd: van ver heeft dit veel weg van een arlekijnskleed!

* * *

Een honderdtal onzer stadgenoten door de duitschers gebezigd aan werken op het strand, werden heden afgedankt.

Een hunner vertelde ons dat de duitschers het strand met stekdraad hebben doen afzetten.

De omtrek der twee kanonnen, door de duitschers opgesteld, tusschen de groote ingangpoort van den Hippodroom Wellington en den ingang der gaanderij van het *Royal Palace Hotel*, is eveneens met stek of pindraad afgezet geworden.

* * *

De kommandantur heeft bevel gegeven aan de stad de lijst op te maken der personen in Oostende verblijvende en in de provincie West-Vlaanderen niet gehuisvest. Het Onderstandskomiteit is ook aanzocht geworden de lijst op te maken der personen vreemd aan de provincie West-Vlaanderen, en door dit Komiteit ondersteund.

* * *

Heden werd, het eerste huwelijk ingezegend, gesloten sedert de bezetting onzer stad door de duitschers, nl. dit van Victor CHAFFART, kaailosser, met Euphrasia SCHMITT, werkvrouw. De echtgenoot is 28 jaar oud, de jonge echtgenoote, 19 jaar.

* * *

Heden avond, van af 6 ure, begon de beiaard het uur, half uur en kwart uurs te wekkeren. Om 7 ure, uur van policie, hield het spel op. Van morgen af zal de beiaard wekkeren van 7 ure 's morgens tot 7 ure 's avonds.

Omstreeks 6 ure is het "regiment der Petites Soeurs en van 't sch...schooltje", anders gezegd het 208^{e} regiment met muziek aan 't hoofd, langs den Nieupoortschensteenweg naar het front vertrokken.

* * *

M. COURTADE gister aangehouden werd heden noen losgelaten.

Gevolg gevende aan de vraag der werklooze handelsbedienden, nam het stadsbestuur heden er 10 aan om ten stadhuize te helpen aan het noodig schrijfwerk voor de kasbons en de opeischingen.

Zondag 21e Maart

HONDERD ACHTENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Onze stadgenoten mieken dezen namiddag van het buitengewoon weder gebruik om naar het kerkhof te trekken, teneinde een bezoek te brengen aan de graven der gesneuvelde Belgische, Franse en duitsche soldaten. Op zekere oogenblikken geleek het eene ware processie! De duitschers, daarentegen, bleven in stad, ofwel luisteren naar het gewoon namiddag concert, ofwel groote duitsche potten bier drinken in de koffijhuizen waar duitsch bier te bekomen is, nl. in het *Deutsche Marine und Soldaten Heim* (tehuis voor duitsche mariniers en soldaten), deze morgen in het van ouds gekend koffijhuis *Hotel St Denis*, Kapellestraat, geopend, ofwel ook nog hier en daar zichtkaarten koopen en wel nl. in een huis der Kapellestraat waar sedert dezen morgen, zichtkaarten van Oostende, met de duitsche vlag er op en het opschrift "Souvenir d'Ostende" te koop zijn! Hier en daar, duitsche "Sauerkrautfresser" arm en arm met Oostendsche vrouwen. Bittere spotternij!

IN MEMORIAM GERMAIN BILLIET (1910-2002)

Germain Billiet overleed op 18 mei 2002 in de gezegende leeftijd van 91 jaar.

Jarenlang was hij een trouw lid en later "effectief" lid van onze Heemkring.

Germain was een merkwaardig man. In zijn collegetijd was hij altijd de eerste van zijn klas en hij behaalde in de retorica de gouden medaille zonder veel moeite. Op de universiteit werd hij doctor in de klassieke filologie en licentiaat in de Germaanse en Romaanse filologie. Hij bekwam ook enkele studiebeurzen in binnen- en buitenland. Normaal had hij een schitterende carrière kunnen uitbouwen maar hij was te bescheiden en hij werd leraar aan het Koninklijk Atheneum te Oostende.

Persoonlijk heb ik hem leren kennen als auteur van verschillende artikels in ons tijdschrift. HET artikel is ongetwijfeld het levensverhaal van August STRACKÉ verschenen in de De Plate tussen 1982 en 1988 met een bijvoegsel in augustus 1993. Welke bronnen hij allemaal geraadpleegd heeft om deze artikelenreeks te kunnen schrijven valt niet te tellen. Hij is zelfs naar Duitsland gereisd om bepaalde zaken na te trekken.

Maar hij heeft later ook verschillende artikels geschreven over de geschiedenis van Mariakerke en Oostende. Hij bracht die artikels altijd persoonlijk bij mij thuis want hij wilde zeker zijn wanneer en hoe ze zouden verschijnen. Ik noemde hem oneerbiedig Mr. Stracké. Ik dacht eerst dat hij zou kwaad zijn maar.....hij was fier op de bijnaam die ik hem gaf.

Germain Billiet was ook de auteur van het boekje "O.L.Vrouw ter Duinen" (2 drukken), van een bijdrage in Ostendiana IV over het Oostends dialect in 1885, in Ostendiana V over de H. Hart kerk te Oostende en van verschillende artikels in de Kinkhoren, het informatieblad van het O.L.Vrouwe College. En waarschijnlijk vergeet ik nog een paar publicaties.

Een bescheiden maar buitengewoon intelligent man is van ons heen gegaan.

Jean Pierre Falise

WEDSTRIJD ONTWERP UITNODIGINGSKAART
"PRIJS CULTURELE RAAD OOSTENDE"

REGLEMENT

Art. 1 De Culturele Raad Oostende organiseert een open wedstrijd voor het ontwerpen van een uitnodigingskaart "Prijs Culturele Raad Oostende".

Art. 2 Elke Oostendenaar kan één, twee of drie ontwerpen inzenden.

Art. 3 Vereisten :
- formaat van de kaart: 10,5 x 21 cm
- zwart of grijstinten op later te bepalen kleur achtergrond (voorstellen hieromtrent kunnen door de ontwerper worden gedaan)
- tekst: Prijs Culturele Raad Oostende.Het logo van de Prijs Culturele Raad Oostende (beeldje van August Michiels) dient als blikvanger.

Art. 4 Alle inzendingen moeten door de ontwerper persoonlijk gemaakt zijn en mogen nog niet eerder openbaar gebruikt zijn.

Art. 5 De werken dienen toe te komen op het secretariaat van de Culturele Raad Oostende, Leffingestraat 85, vanaf heden tot en met 31 oktober '02.
Op het ingediende ontwerp mag geen naam worden vermeld, enkel een code.
De naam en het adres van de ontwerper worden door hemzelf in een gesloten envelop gestopt ; op de envelop wordt dezelfde code aangebracht.

Art. 6 De jurering gebeurt door vertegenwoordigers van de Culturele Raad Oostende.
De jury heeft de mogelijkheid om uit de ingediende werken geen selectie te maken. Tegen de beslissing van de jury is geen verhaal mogelijk.

Art. 7 De winnende ontwerper bekomt een geldsom als prijs, ten bedrage van 250 euro.

Art. 8 De niet-gekozen ontwerpen kunnen tot eind 2002 terug afgehaald worden op het secretariaat van de Culturele Raad Oostende.
Het gekozen ontwerp moet worden afgestaan en kan onbeperkt worden gebruikt als uitnodigingskaart voor de Prijs Culturele Raad Oostende (en eventuele andere promotie in verband met de prijs), zonder verdere vergoeding.

Art. 9 Alle niet in het reglement opgenomen aangelegenheden zullen worden beslecht door de inrichters van de wedstrijd.

Art. 10 Door deel te nemen aan de wedstrijd erkennen de deelnemers hun akkoord met dit reglement.

Bijkomende informatie :

Culturele Raad Oostende
Leffingestraat 85 - 8400 Oostende
tel. / fax 059/50.99.72.
e-mail : cultureleraad.oostende@pandora.be

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

OKTOBER 2002

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Speciaalzaak voor feestartikelen
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratieverven

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 10 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND oktober 2002

IN DIT NUMMER

blz. 184: **E. SMISSAERT**: Grand Hôtel-Café "Central".
blz. 196: **F. COOPMAN**: Willy Van Houcke, ex K.V.G.O., C.S. BRUGGE en A.A. Gantoise speler.
blz. 209: **R. TIMMERMANS**: Ministeriële beloften.
blz. 210: **R. TIMMERMANS**: Platen en gedenkstenen te Oostende (7e deel).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Emile Smissaert, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
François Coopman, Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

OKTOBER ACTIVITEIT

Donderdag 30 Oktober om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **OMER VILAIN ONTMOET WILLY BOSSCHEM**

Op 11 oktober 2001 hadden wij een bijzonder interessante namiddag waarbij onze voorzitter, dhr Omer VILAIN, op de manier die hem eigen is, een BO (Bekende Oostendenaar) ontmoette bij een gesprek over de carrière van dhr Willy BOSSCHEM als mens en kunstenaar.

Dit viel zo goed mee dat wij ditmaal op veelvuldige vraag dit gesprek opnieuw overdoen maar dan als avondactiviteit.

Willy BOSSCHEM is kunstschilder en graficus die werk van zeer grote kwaliteit aflevert. Hij is o.a. uitvinder van de "Smoke-art" en maakt zowel figuratieve als niet figuratieve werken.
Zijn werken werden reeds talloze malen tentoongesteld in binnen- en buitenland.
Hij was ook een aantal jaar directeur van onze stedelijke kunstacademie

Maar dhr BOSSCHEM heeft ook een andere zijde. Hij is reeds van in de beginjaren vijftig actief in het kursaalgebeuren dat hij als geen ander kent in grootheid en verval. Hij ontwierp ook de meeste affiches en decors van het Bal du Rat Mort.

Daarbij is dhr BOSSCHEM een man die men graag hoort praten over zijn kunst maar ook en misschien vooral over de talloze anekdotes die hij zo smakelijk kan vertellen.
En als hij dan nog een man als Omer VILAIN op de "koffie" krijgt dan heb je alles om een prettig en interessant uur mee door te brengen.

Diegenen die 11.10.2001 beleefden doen er goed aan ook deze avond mee te maken en de anderen moeten absoluut van die "kommeereavond" komen genieten.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort !!!

GRAND HÔTEL-CAFÉ "CENTRAL"

door Emile **SMISSAERT**; in samenw. Met Armand **DECOSTER**

> Er is een tijd geweest, dat een historicus iemand was die zich rekenschap gaf van het verleden én schrijven kon.
> Annie ROMEIN-VERSCHOOR: Omzien in Verwondering: herinneringen, dl. 1 (Amsterdam, 1970), p 264

Foto 1 [1]

[1] Een prachtfoto uit de vijftiger jaren, door O. VILAIN immer welwillend ter beschikking gesteld. Het merkwaardig artikel van Jean Marie BEKAERT over "Hotel-Café Du Parc" (De Plate, 1999, p. 187-201) inspireerde ons.

Rond 1900

Bij het doorkijken van het dagblad "La Saison d'Ostende" troffen wij – een gelukkig en welgekomen toeval – volgende aankondiging aan:

> GRAND HÔTEL CENTRAL
> Wapenplein, Oostende
> - met zicht op zee –
> geheel gerestaureerd.
> Verandering van eigenaar
> 60 kamers en salons
> eerste klasse restaurant
> verzorgde keuken. Uitgelezen wijnen.
> Bieren Pilsen Urquell
> Munich Spatenbraü
>
> Voordelige prijzen – Arrangementen voor families
> Omnibus beschikbaar aan treinen en schepen
> Telefoon 843 (of 343?)

Het gebouw bestond dus al geruime tijd van vóór 1900, de datum van deze vondst.[2] Verandering van eigenaar....Ja, wie was dat? Maar het leek van belang dat expliciet in de aankondiging op te nemen. En "geheel gerestaureerd". Mmm. Wat deed vermoeden, dat het aan de eigentijdse normen en verwachtingen van de klanten niet meer voldeed. In feite, bij gebrek aan adequate gegevens en herinneringen uit die tijd; kan hierop niet ingegaan worden. Daarbij, ik voel mij geen "schriftgeleerde"...

Veel relevanter lijkt me een andere "annonce", die van de naaste collega rechtover de deur, om te vergelijken. Waarom niet? En in gedachten zie ik hongerige klanten flaneren langs de reclameborden buiten, twijfelend keuren en kiezen. En eens gedecideerd met kloeke pas binnenstappen.

Een geduchte concurrent, een soort grotere broer, was dat "Grand Hôtel de l'Empereur". Alleen de naam al imponeert en boezemt respect in bij de klanten... Gans het seizoen 1899, van begin juni tot einde september, liet dit etablissement haar uitgebreide "annonce", dagelijks en gespreid over twee kolommen, verschijnen in het toeristenblad "La Saison d'Ostende". Marnix GIJSEN, gerenommeerd Vlaams schrijver, zou ironisch opgemerkt hebben: "Zelfportret, gevleid, natuurlijk".[3]
Onderstaand commercieel visitekaartje is op zicht veel uitvoeriger en gedistingeerder, heel wat meer gevarieerd ook dan dat van de "Central".[4]

---

[2] La Saison d'Ostende; rond 1900.
[3] De titel van zijn memoires
[4] Zie foto nr. 2

OSTENDE. La Place d'Armes et le Grand Hôtel de l'Empereur.

Een postkaart, vermoedelijk daterend van 1901. De "Central", het hoekhuis uiterst links, drie verdiepingen hoog en met een zadeldak. Met, kant Louisastraat, over de gehele lengte lopende balkons rijkelijk voorzien van smeedijzeren balustraden en met een vlaggenstok (er waren er toen veel!) uitgevend op het Wapenplein

Op een derde kaart, vermoedelijk circa 1920 (zie A. VAN CAILLIE, Oud Oostende in beeld, dl.5 (1991), p.66. Op de hoek een elektrische lantaarnpaal met, o contrast, nog een gaslantaarn in de Brabantstraat. Let op het lage telefoonnummer: 786. Op het gebouw hangt een reclamebord: "Hotel Central. Café Restarant".

STAD OOSTENDE
GRAND HOTEL DE L'EMPEREUR
Wapenplein 11 en Brabantstraat 1 en 3

60 zeer comfortabele kamers – matige prijzen –
omnibus naar en van alle treinen
gans het jaar open

1e klasse Café-restaurant
erkend voor zijn fijne keuken
tapperij van het uitstekend bier van Brouwerij
Löwenbrau te München (bruin en blond, genre
Pilsen)

Specialiteit van Rijn- en Moezelwijnen, recht-
streeks ingevoerd en gegarandeerd zuiver [5]

Het toerisme was in volle bloei, vele hotels waren nodig en verdienden een goede boterham. Het fenomeen historisch uitpluizen van het hotelwezen zoals dat eertijds te Oostende was, dient nog te gebeuren. Al ware het gefaseerd in vóór 1914 en erna, gelet op de uitgebreidheid en het complexe van dit thema.

Nog een heel naaste buur van het "Grand Hôtel Central" was het "Hôtel du Rhin", Louisastraat 1, Oostende (eigenaar: F. MICHAELIS). [6] Ook dichtbij maar dan op de hoek van de Louisastraat en de Langestraat lag het "Grand Hôtel Fontaine", één der beste en rijkelijkste etablissementen van de stad. [7]

2. Tot 1953

Het Hotel-Café "Central" – nu eens geschreven en eindigend op "-l"; dan weer op zijn Frans weergegeven met "-le"; wij kiezen voor "-l" was, zoals vele Oostendenaars zich nu nog wel herinneren, een goed gelegen pand, op de hoek van de Brabantstraat en de Louisastraat, diagonaal uitgevend op het Wapenplein. De eigenaar, in de jaren twintig van de 20ste eeuw, was een zekere SIMOEN; hij was de schoonvader van BOONEN, een oude schoenenwinkel in de Kapellestraat, volgens Amand DECOSTER.

In 1932werd Nestor VERSTRAETE de nieuwe eigenaar. Voorheen was hij bedrijvig als taxi-chauffeur in het kader van het toen goed draaiende "Fronttoerisme', d.i. heen en terug naar de loopgraven van de Ijzer, een fenomeen van vlak na 1918 toen het eerste wereldconflict uitgewoed was, ten koste van veel mensenleed en verwoestingen allerhande.

Een nieuwe gevelbezetting met gele stenen fleurde vanaf 1938 het drie verdiepingen tellende, ouder gebouw op. Het Hotel-taverne [8] had een ware facelift met aantrekkelijker, moderner uitzicht ondergaan. Uitgevoerd in eigentijdse stijl prijkte bovenop het dak een tweelijnige stenen omlijsting met twee zeer lange, verticale masten met de fiere betiteling "Grand Hotel Central" bovenop. Met

---

[5] La Saison d'Ostende; nr. 18, 16 juli 1899, p. 6 (a,b).
[6] Idem; nr. 30, 30 juli 1899, p. 5 (c,d).
[7] Zie O. VILAIN: Grand Hôtel Fontaine, in: De Zeewacht; nr. 12, 23 maart 2001, p. 8
[8] Taverne = klasse-café. Is, volgens Amand DECOSTER, het enige verschil met café tout court. De "Central" vervolgt hij, is altijd een hotel geweest. Op de band van de zonn-/regenstoor van het terras stond vermeld: "Hôtel Taverne La Centrale" (sic).

Een vierde prentkaart die ik situeer in de twintiger jaren, prijst het Hotel en het Restaurant aan. Tussen de tweede en de derde verdieping staat "Grand Hôtel Central" geschilderd, goed zichtbaar vanop het Wapenplein. Bemerk de vlaggenstok, toen nog volop in trek, op de hoek.

Oostende, einde mei 1940. Wat een verwoestingen, ook op het Wapenplein. Bekijkde uitgebrande Stadsbibliotheek en het gespaarde Hotel-Café "Central" te midden van zwaar geteisterde gebouwen en alom puinen.

De felle zon op de bleke gevel was het effect dubbel zo groot. De raamgordijnen, in een driehoek aangebracht, omlijnden het uitzicht en gaven een speciaal cachet.

Er braken echter donkere, hachelijke dagen aan. In de terreur van de meidagen 1940 werd ook dit gebouw – naast zoveel andere in het centrum van Oostende, alwaar vooral de Kapellestraat en het Wapenplein zwaar vernield werden door gierende vliegtuigaanvallen en –bommen van Stuka's – beschoten en beschadigd door de Duitsers. Maar de "Central" doorstond het inferno en kon hersteld worden; alleen de gevel was beschadigd, o.m. door kogelgaten.

Tijdens de oorlog bleef de Taverne open, met de klanten van vroeger en occasioneel met wat Duitsers (men kon aan de Bezetter de toegang niet ontzeggen). Vlak na de oorlogsjaren bleek duidelijk hoe interessant de ligging van de "Central" was voor het rendabel openhouden van een café. Immers, de meidagen 1940 hadden heel wat stukgemaakt in het centrum. Bovendien, door de bouw van de Atlantikwal, waren alle gebouwen en Horecazaken met een grote, soms sjieke klandizie, op en achter de Albert I-promenade voor jaren uitgeschakeld. Reeds einde 144 was de "Central" weer wat opgefleurd, door de zorgen van N. VERSTRAETE, in het kader van de "wederopbouw" van het fel geteisterde Oostende.

1 februari 1953: nieuwe catastrofe. De "Overstroming"! Centrum-Oostende onder water tot aan het Marie-Joséplein. Veel, niet recupereerbare schade. Heel het interieur op het gelijkvloers diende vernieuwd te worden. Dit gebeurde door de toen in stad gekende firma DAVID (Langestraat). De bekleding van de zitbanken en stoelen werd in donkergroene "skai", een goede imitatie van leder, uitgevoerd en geleverd.
Totale oppervlakte gebouw: 680 m², waar de taverne 3 à 400 m² oppervlakte van innam.

3. Het Hotel

De gebroeders Kamiel en Amand DECOSTER hebben in 1954 de Taverne overgenomen. Volgens Nestor VERSTRAETE was de "zaak" als Hotel-Taverne al "te groot" geworden; hij wenste zich terug te trekken.

Zijn dochter Suzanne VERSTRAETE die nog leeft en zich, na het overlijden van haar man, opnieuw te Oostende gevestigd heeft, baatte verder de sectie "hotel" uit. Lange tijd had ze, vóór haar huwelijk met een Engelsman van wie zij twee dochters heeft, kennis gehad met de wielrenner J(e)an LAROYE, de zoon van de in die tijd welbekende handelszaak uit de Kapellestraat: "Het Molentje".

De afdeling "hotel" telde 53 kamers en was regelmatig goed volzet door hele massa's Engelsen die wat graag naar het continent en "lovely Ostend" overkwamen. Zij werden in het hoogseizoen, van juni tot einde september, via de zeevaartlijn "Oostende-Dover" met de cars aangebracht. Trouwens, het hotel was permanent, geheel het jaar door, open en "goed bezet".

4. Het restaurant

Niet alleen logies, ook mogelijkheid tot eten was nodig in het hotel. De keukens (koks en keukenpersoneel) waren in de kelder onder het restaurant van het gelijkvloers en de kamers van het personeel. Er waren twee grote restaurants – één op het gelijkvloers en wat kleiner; de andere op de eerste verdieping en wat groter – met samen 265 plaatsen, die in bedrijf waren tot 1 juli 1972, de fatale datum waarop het ganse Hotel-Tavernecomplex noodgedwongen alle activiteiten diende te staken, zogezegd wegens "einde pacht". Maar wij komen er nog op terug....

Voor beide restaurants werd "op z'n Engels" gekookt. Aangelokt door de schappelijke prijzen, kwamen heel wat Oostendse particulieren gaarne mede aan tafel zitten.

Ten tijde van de heer VERSTRAETE telde men samen ruim 20 personeelsleden: naast het keukenpersoneel, de kelners en de kamermeiden (inclusief de "mensen van het Café") ook nog twee portiers (één voor overdag en één voor 's nachts, een procédé dat heden ten dage niet meer betaalbaar is!) en een kassierster (voor de receptie en nog zoveel meer) die allen het cliënteel naar best vermogen bedienden.

Volgens de h. A. DE COSTER zijn geen folders noch "klein drukwerk" bewaard gebleven. Het was nog het "systeem" van vóór Wereldoorlog II: "komen en gaan, zonder "vragen" te stellen!". Het hotel telde drie verdiepingen, volledig voorbehouden voor het Hotel en de twee restaurants, zoals gezegd een ruimere op de eerste verdieping (boven de biljartzaal die achteraan evenwijdig liep met de Brabantstraat) en een wat kleinere op het gelijkvloers (immers, de Hall en de receptie aan de Brabantstraat, namen een zekere ruimte in, al was er bijlange niet zoveer verkeer als heden).

In 1954, bij de overname van de Taverne door de gebroeders DECOSTER en de scheiding in "Hotel" en "Café", kwam ongeveer volgende toestand voor. Twee kelners in de restaurants plus "kuispersoneel" in het hotel. Het eten kwam uit de keukens, gelegen in de kelders, via liftjes of ook wel eens via de trap. Er kwamen geen specialiteiten voor: enkel een "gewone menu" met niets dat kenmerkend was, tenzij dat er nu eens vis- dan weer vleesdagen waren. "Het was goed van eten", getuigt de h. Amand DECOSTER, "en voor een matige prijs".

5. Het Café

Voor de oudere Oostendenaars blijft de sectie "Taverne" (in de volksmond het Café)dé blikvanger en een onvergetelijk fenomeen. Ook het tijdelijke terras met parasols, dat tot circa 1960 opgesteld stond op het terrein rechtover het Wapenplein en de Louisastraat (alwaar tot 28 mei 1940 het gebouw van de toen afgebrande stadsbibliotheek stond en nu een building Residentie James Ensor met onderaan apotheek M. COPPIN en eertijds "Couture Claire"), herinnert men zich misschien nog wel. Maar de uitbating viel te zwaar uit, concludeerden de uitbaters van "Taverne Central", en het terras werd afgeschaft.

In een brief van 30 juni ll. verduidelijkte Omer VILAIN, Oostendekenner bij uitstek en begiftigd met een olifantengeheugen ("jhêd een kop lik e register"), dit faits divers: "(...) Toen de vooroorlogse stadsbibliotheek op het Wapenplein afgebrand was, werd het puin weggenomen en na de oorlog kreeg de uitbater van de "Central" toestemming om daar een terras te zetten. De halve-afsluiting gebeurde met een soort pergola. [9] In de zomer had dit terras veel succes, al dienden de kelners steeds goed op te letten bij het oversteken van de Louisastraat, om met hun schenkbord niet door een auto, al reden er nog zoveel niet, overreden te worden. Bij de bouw van (voornoemde) building, "Residentie James Ensor" genoemd, verdween het terras (...)".

Het Café was open vanaf 7 u 30' 's morgens; er was 's avonds geen vast sluitingsuur (veelal 24 uur – 1 uur 's nachts) en men bleef open "tot de laatste klant" vertrokken was. Kuisen en opruimen gebeurde vanaf 7 uur 's morgens en, terwijl het onderhoudspersoneel nog bezig was, kwamen alweer, een half uur, later nieuwe klanten binnen! De zaak was letterlijk 365 dagen per jaar open; de verloven werden onderling afgesproken en verdeeld. De toiletten waren, volgens de gebruiken van die tijd, in de kelder.

---

[9] Uiterst links op foto 1, wat hoger gelegen dan de Louisastraat, is dit terras merkbaar.

De ingang, 2 x 2 deuren (met een tochtportaal), was schuin en gaf pal uit op het Wapenplein. In het Café waren twee kelners in het weekend (één in de weekdag) bedrijvig, geassisteerd door twee vrouwen (ene voor de afwas en de andere voor de "koffiefilters" die de attractie en hét succes uitmaakten van deze Horecazaak). Met de gebroeders DECOSTER, keurig met zwarte das, achter de "comptoir" (toonbank en tapkast), voorzien van een "Caisse nationale" die nog door N. VERSTRAETE was aangekocht. Ook mevrouw Rachel DECOSTER-VANDEWALLE "sprong in" wanneer nodig, (bij verloven, ziekte e.d.m.) achter de comptoir. Kamiel, de oudste broer, heeft geheel zijn beroepsleven (vanaf 15-16 jaar tot midden 1972) doorgebracht in de "Central"; hij was begonnen als barman en kelner tot beide DECOSTER'S "bazen" werden van het Café. Amand, vier jaar jonger, werd in 1936 aangeworven "voor de schotels en de filters", zogezegd als "loopjongen". De ene broer verving de andere in stillere perioden, bv. in de wintermaanden, hielden toezicht op de goede gang van zaken en zijn nu hoogbejaard. De kelners waren in uniform: zwarte broek, wit hemd met donkere vlinderdas, witte vest met epauletten, een witte servet op de linkervoorarm. Naast de verse koffiefilters kon de "Central" een schier oneindig gamma aan bieren aanbieden. Vooral "bieren van 't vat" scoorden begrijpelijkerwijze goed. Bovenal het nu verdwenen merk "Ekla" van brouwerij VANDENHEUVEL en, in mindere mate, het bekende bier "Stella Artois" deden het uitstekend. Ook de toen fel in trek biersoorten Rodenbach (Roeselare), Dortmund (Duitsland) en Funk (Groothertogdom Luxemburg) werden uit het vat getapt. De zondagvoormiddag was iets speciaals. De "pintjes" werden, omstreeks 11 uur, opgediend met schijfjes gekookte lever die zeer fijn en behendig door Kamiel DECOSTER gesneden waren. De bazen en/of de kelners serveerden van tafel tot tafel. De klanten waren voor het merendeel mannen, zoals toen de zeden waren (foei, wanneer een onvergezelde vrouw op café ging, men veronderstelde dat daar meer achter stak). En toch, ook bij de vrouwen en eventueel bij hun kinderen was "La Central(e)" een geliefde pleisterplaats. De zaterdagnamiddagen (er werd toen op zaterdagmorgen gewerkt) was bij uitstek de "Dag van de vrouwen". Er was een soort "familiale binding", omschrijven de heer en mevrouw DECOSTER-VANDEWALLE de sfeer die er hing, in de hand gewerkt doordat de kinderen, ook met vrijaf, die namiddag meemochten. "Soms leek het Café meer op een school" glimlacht mevrouw R. DECOSTER-VANDEWALLE bij het nagenieten van dit souvenir.

Op vraag werden er enkel sandwiches of croque messieurs opgediend. Snacks en koude schotels kwamen in die tijd niet voor in een taverne.

De klandizie was als het ware één familie, benadrukken zowel K. als A. DECOSTER, die "de zaak" in goede banen wisten te houden; in één notendop samengebracht: "van zodra ze gedaan hadden, kwamen ze af...". In het Hotel-Café Du Parc "ging het niet zo diep" en tot dezelfde bevinding kwamen ook diverse kelners die in beide etablissementen gediend hadden. De "Parc" en de "Central" – zo sprak het volk over deze, toen befaamde en bij haar cliënteel geliefde Horecahuizen die feitelijk concurrenten van elkaar waren – waren rendez-vousplaatsen van notabelen. In tegenstelling bijvoorbeeld met een ander, druk gefrekwenteerde mastodont, het Café van de S.E.O. op de Alfons Pieterslaan, waar mensen uit het volk elkaar opzochten en vonden om een "pintje te drinken" of "een kaartje te leggen" of gewoon omdat ze eens graag gezellig op café gingen. Ja, de televisie heeft het uitgangsleven vertroebeld en gevoelig doen verminderen. En als men het aantal café's van vroeger vergelijkt met het cijfer van nu, dan...

6. Andere prominente café's

Op mijn vraag naar de na Wereldoorlog II te Oostende in het oog springende Café's-met-klasse boden de heer en mevrouw DECOSTER-VANDEWALLE volgend hoogst persoonlijk, strevend naar objectiviteit en naar volledigheid kenschetsend overzicht, met de wens niemand "zeer te doen":

* St. Michel (hoek Jozef II-straat en Kerkstraat): schonken uitermate verzorgd, speciaal bier: vooral "Stella Artois" en "Funk".

* Royal Nord (Wapenplein): gekend voor snacks en eten; als Café niets speciaals.

* "Madame Moustache" (sic) (hoek Adolf Buylstraat en Christinastraat): de bazin had werkelijk een snor!... een "rustig" café om letterlijk eens te verpozen.
* De Falstaff (Wapenplein): gefrekwenteerd door mensen "tussen jong en oud": o.m. geliefd bij toneelspelers en – toeschouwers. Vóór de oorlog – en wie weet ook tijdens en erna, wij zouden het eens moeten vragen aan "Ensorologen" – stamcafé van Oostendes beroemdst gebleven telg en trots van de stad.

* De Pelikaan (hoek Witte Nonnenstraat en Aartshertoginnestraat): "marcheerde" zeer goed onder het "bewind" en de bezieling van "Fred" die trouwens regelmatig naar de "Central" kwam.

* De Châtelet (hoek Nieuwpoortsesteenweg en Koninginnelaan): in het genre "Madame Moustache" in de vijftiger en zestiger jaren.

* De "James" (Glazenstraat, d.w.z. in de James Ensorgalerij): geapprecieerd voor haar hapjes en garnalenkroketten; een troefkaart was haar vast cliënteel.

* De "Trois Fontaines" (Adolf Buylstraat): had ook biljarttafels en was "meer gekend" op sportgebied.

* Het "Achthurenhuis" (Langestraat schuin over het hoekhuis waar jarenlang bakkerij De Cock-oude stijl floreerde): een geliefd groot stamcafé voor veel Oostendenaars-van-overal; er werd in het lokaal o.m. gedanst en gebiljart en was een begrip qua amusement.

Occasioneel, dit is in de Carnavalperiode, werd ook in de "Central" gedanst. De zware biljartmeubels werden opzij gezet en een klein orkest speelde ten dans voor de opgetogen carnavalisten. Milo DEVISSCHER – iedereen kende hem in het Oostende van toen, wij komen nog op hem terug – deed zijn vrouw vóór 24 uur naar huis, verkleedde zich en bood zich dan rond middernacht opnieuw aan bij de "Central-isten" die deden alsof ze hem niet herkenden. Animo en ambiance verzekerd!

7. Het cliënteel

De "Central" was ervoor gekend, dat ze "de bazen" van het Stadhuis aantrok, hoewel het voorlopig onderdak had gekregen in het Gerechtsgebouw, daterend van 1938, op het Canadaplein. Eerst en vooral zorgde " de biljart" voor veel aanloop; anderzijds was het een nuttige, want neutrale en informele ontmoetingsplaats. Het merendeel kwam rond de middag; soms met uitschieters in de voormoen of even doorgetrokken tot in de namiddag. 's Avonds was niemand van "het Stadhuis" in de "Central"...

Opmerkelijk, aldus de heer Amand DECOSTER die ik zeer dankbaar ben om deze schat aan inside-information, de "Central" bleef steeds een halve frank-van-die-tijd onder de prijs van de "Parc" die zichtbaar een beter "emplacement" had... En benadrukte meteen, hoe de "Central" werkelijk dé plaats van samenkomst was van alle bureaucraten van Stad, behoudens hier en daar een "commerçant"; daarbij citeerde A. DECOSTER de heer Alfred EVERAERT, de toenmalige beenhouwer op de hoek van de Breidelstraat en de Kerkstraat. Hij mocht "leveren" aan het Hotel en kwam regelmatig zijn "neus tonen" in de Taverne, kwestie van zijn relaties te "soigneren" en zelf eens te ontspannen.

Wij halen als "bezoekers" volgende toen gekende figuren aan, intussen zo goed als allen overleden:

* Henri SMISSAERT (1899-1982): drukker van beroep, vroeger ook uitgever-journalist van het katholieke weekblad "De Duinengalm", later Bestendig Afgevaardigde van de Provincie West-Vlaanderen (1946-1968). Hij nam steeds plaats aan een éénpersoonstafel, met de krant vóór zich en zijn sigaartjes "Princeps Petits Bordeaux" naast zich. Hij zocht geen contact met het publiek, onder wie chefs de bureaux bij wie hij "gevreesd" werd, maar wilde delen in de "ambiance". Hij beschouwde de "Central" als zijn stamcafé, tenminste wanneer hij er tijd voor had, en het bezoek aan de "Concordia" was veel meer een verplichting als lid van de vereniging "Kerlinga"; de "Parc" deed hij zo goed als nooit aan. Daarnaast behoorden cinemabezoek, in zijn jonge jaren biljartspel en in de zomer wat kuieren op de Wellingtonrenbaan en nu en dan eens wedden tot zijn liefhebberijen.

* Advocaat en katholiek gemeenteraadslid, ook gewezen Volksvertegenwoordiger, Leo PORTA. Hij kwam niet zoveel, tenzij om onder het volk te zijn of "iemand" te zien en te spreken, of gewoon om de gezelligheid zoals de meesten deden. Veeleer ging hij dichterbij zijn huis (Van Iseghemlaan 145) in de "Parc"; evenals H. SMISSAERT en typerend alleen en met een krant vóór zich, dit om niet ongegeneerd "gestoord" of "aangeklampt" te worden voor één of andere "tussenkomst".

* Michel SURMONT, de Stadssecretaris met ongeveer dertig dienstjaren. In die tijd hadden de "Surmonts" (Michel en Gregoire, de stadsontvanger) het voor het zeggen in het Stadhuis. Gregoire kwam nooit naar de "Central". Michel SURMONT had altijd "spekjes" bij zich en reikte mij, toen kleine jongen, steeds eentje toe wanneer wij hem en zijn vrouw op straat tegenkwamen of ook wel eens meemochten op bezoek in zijn bureau op het Gerechtshof dat in de veertiger en vijftigerjaren dienst deed als voorlopig Stadhuis.

Andere habitués zijn veel minder gekend gebleven, tenzij hun naam en eventueel hun functie. Schier allen zijn inmiddels naar de eeuwige "biljart"-velden overgegaan...

* Albert VROOME, directeur der Feesten;

* PEENE, architect; kwam meest om te biljarten;

* Rentenier Arthur LOONTIENS (niet Carlo die ex-stedsbibliothecaris-archivaris was en na de oorlog in ongenade gevallen);

* Frank EDEBAU: de naoorlogse Stadsarchivaris, -bibliothecaris en conservator. Was goed bevriend met:

* Jan GUILLEMIN: journalist die nu nog af en toe in het weekblad "Tijdingen" een artikel pleegt over kunstzaken of over de tijd en mensen van vroeger (schuilnaam: "Po").

* Hoofdingenieur VANDEWYNCKEL;

* Victor JONCKHEERE, hoofd Beplantingsdienst;

* MOERMAN (Waterdienst);

* Milo DEVISSCHER: graag gezien want een "plezante gast". Hij bestelde altijd met drie woorden: "een democratisch pintje!". Ik heb hem nog weten wonen in de Christinastraat, dichtbij en in de rij van "Agence VANBECKEVOORT". Was, hoewel bejaard, nog een flinke verschijning!

* André DEGRAVE, privé-secretaris van Jan PIERS;

* Alfred RIGAUX, directeur van Toerisme;
* Prosper GHYSEL (+ 1969), lijkbidder;

* Emile OPSOMER, gerechtsdeurwaarder;

* Maurice WERBROUCK, één van de twee broers die de klerenwinkel "De Klokke" op de Groentenmarkt uitbaatte; heeft veel gedaan voor de Biljartclub van de "Central".

* Pierre MALDEGHEM, croupier bij het Casino-Kursaal, was vóór Oscar KNOCKAERT (zie verder) voorzitter van de "Biljartclub";

* VANDEPUTTE: "conducteur spécial" in het privé en franstalige; grote "habitué" van de "Central", tenminste wanner hij niet in het buitenland was....

* én Omer VILAIN, ere-stadsbibliothecaris en, bij leven en welzijn, voorzitter van onze Kring "De Plate; elke week chroniqueur in het weekblad "De Zeewacht" met soms pareltjes aan herinneringen over het "Oude Oostende".

8. Het biljartspel: "Biljartisten" te midden van "Centralisten"

Bij kenners en in sportmiddens even befaamd was de gelijknamige "Biljartclub" van de "Central".[10] Omer VILAIN in zijn reeds eerder aangehaald schrijven van 30 juni ll.: "(...) De "Central" had zeer goede biljartspelers. Het waren grote matchbiljarts die er stonden. Een drietal waar er meestal, om niet te zeggen altijd driebandspel op gespeeld werd. Kamiel DECOSTER zelf was een zeer goede biljartspeler, alsook zijn broer Amand (...)". Amand: "Het was de beste, de interessantste biljartclub van België!". Voorzitter was Oscar KNOCKAERT die vishandelaar van beroep was "en die zeer veel gedaan heeft, ook geldelijk". Amand meent zich te herinneren, juist of niet juist, dat "Biljartclub Central" waarschijnlijk in 1932 gesticht was en aldaar actief bleef tot midden 1972, toen het etablissement voorgoed de deuren diende te sluiten. In werkelijkheid waren er vier biljartmeubelen voorhanden: drie zgn. "officiële matchbiljarts" plus een kleine biljart, allen de eigendom van de uitbaters.

De Club beleefde twee topjaren. Enerzijds het inrichten in het toen nog "nieuwe" Feest- en Cultuurpaleis op het Wapenplein van het "Europees Kampioenschap" (in 1962, 63 of was het 1964?). Een paar jaren later culminerend in het organiseren van het Wereldkampioenschap (!) Biljarten, in 1966 (?), in het Casino-Kursaal te Oostende!!

De "Biljartclub" overleefde het stopzetten van het Hotel-Café "Central" (+ 1 juli 1972). Zij verhuisde naar de "Old and New" in de Van Iseghemlaan en heeft er nog 6 à 7 jaren bestaan. Maar "men" vond deze zaal niet groot genoeg, dusdanig dat uitgekeken werd naar de "Biljart Palace" op de Groentenmarkt. Maar, zucht de heer Amand DECOSTER: "de verstandhouding was inmiddels volledig verziekt... Nu nog zijn zij met zes à zeven, maar er is geen competitie meer; hun lokaal is heden het Co-Centrum op de Alfons Pieterslaan. Dit zijn strikt persoonlijke reminiscenties die

---

[10] In de zgn "Grote Biljartzaal.". Amand DECOSTER: "De ruimte bestond reeds, achteraan en evenwijdig met de Brabantstraat, op het gelijkvloers onder het restaurant van de eerste verdieping. Werd vóór 1938 gebruikt als ruimte voor de reserve aan stoelen en tafels". Omer VILAIN (o.c.): "Achteraan de biljartzaal was er nog een lokaal dat gebruikt werd voor bestuurs- en andere vergaderingen. Aldus vergaderde aldaar de redactie van het tweetalige magazine "Ostend Flash" (1958-1962), waar Omer schier maandelijks een artikel voor schreef), iedere maand de eerste dag van het verschijnen van een nieuw nummer met de volledige ploeg van medewerkers (een 15 à 20-tal waren er daar aanwezig)".

niemand willen schaden of krenken". Integendeel, deze luisterrijke, boeiende brok uit de geschiedenis van het Oostends verenigingsleven wacht op een pientere, gedreven sporthistoricus zoals wij er enkelen tellen in onze "Plate"-rangen. Andere geliefde "sporten" waren kaartspelen en "pietsjesbak" (teerlingbak).

9. Het opgedrongen stopzetten

In de jaren 1960-70-80 woedde in Oostende, zoals overal aan de Belgische Kust, de zucht om zoveel mogelijk nieuwe appartementsgebouwen op commercieel interessante plaatsen neer te zetten.
Het uur van afbraak sloeg voor Hotel-Café "Central". "Te oud", vond "men", met de bijgedachte: "'s Jonge, zo'n ligging! Dáár kunnen veel appartementen van te gelde worden gemaakt!".
01 juli 1972: einde van de pacht. Gedaan. Het gebouw werd afgebroken voor een nieuw te bouwen appartementsbuilding!

Ik ken de reden niet (een financieel of een juridisch dispuut, of beide, binnen de familie van de eigenaars). 5 (!!) jaar lang heeft dit eens zo van leven en bedrijvigheid tintelende Horecagebouw nog "leeggestaan", vooraleer het tot sloop kwam. Datum van afbraak: 1977 [11]; weldra gevolgd door het opzetten van een modern appartementsgebouw "Residentie Central"; 5 verdiepingen + het technisch verdiep; 1 ingang voor de bewoners langs de Brabantstraat nr. 2 en met 2 garagedeuren + 1 kleine, blinde deur; 1 ingang voor de bank langs de Louisastraat. Ik schat 28 à 30 appartementen en/of studio's. Geen Horecazaak meer. De nieuwe inmiddels ruim vijfentwintig jaar oude building, met een BACOB-bank filiaal (groep Dexia) onderaan, is slechts de bruin-grijze schaduw en niet eens esthetisch, van wat ooit een trefpunt met naam en standing was in Oostende...

Dank aan dhrn. Jan LOWYCK en Omer VILAIN voor de iconografie.

[11] André VAN CAILLIE. Oud Oostende in beeld. dl. 1 (1983), p. 65 en dl. 5 (1991), p. 66.

WILLY VAN HOUCKE,
ex K.V.G.O., C.S. BRUGGE en A.A. GANTOISE SPELER

door **François COOPMAN**

Mijn artikel "50 jaar geleden: 't Végé is eindelijk kampioen!" (De Plate, november 2001) lokte vanuit enkele kringen reacties uit. De meest positieve kwam van een familielid van ex-Végé speler Willy VAN HOUCKE, die vermeld werd op blz. 226. Dit familielid, mevrouw VAN HOUCKE Cristiana (1) had heel wat memorabilia van de familie verzameld waaronder verschillende foto's. Indien ik bereid was een korte samenvatting van zijn voetballoopbaan te schrijven zou zij enkele foto's ter beschikking stellen voor eventuele publicatie in "De Plate".

Voor wat betreft zijn voetballoopbaan bij "t Végé kon ik natuurlijk beroep doen op "Het Gulden Jubileumboek van het Koninklijk Van Neste Genootschap Oostende 190-1958", zeer zorgvuldig samengesteld door John BOUSSY. Talrijke statistische gegevens zijn er in vermeld maar "noboby is perfect" en sommige inlichtingen, zoals bv. het aantal doelpunten die VAN HOUCKE. scoorde per voetbalseizoen zijn er niet in vermeld. Dan maar opzoeken in de lokale weekbladen was de oplossing maar de oorlogsjaren kwamen roet in het eten gooien. De Zeewacht die iedere week uitvoerig de voetbalwedstrijden versloeg, verscheen niet gedurende de oorlogsjaren terwijl "Het Visscherijblad" en "De Kustbode" slechts gedeeltelijk aan mijn nieuwsgierigheid konden voldoen. Vandaar een onvolledig relaas.

Maar ter verontschuldiging herhaal ik hier graag een citaat aan van de Britse historicus A.J.P. TAYLOR (2) met betrekking tot zijn research: "If one waited until one possessed all the evidence, one would never write at all!".

Zoals iedere rasechte Oostendenaar werd Willy VAN HOUCKE geboren in het Visserskwartier. Hij aanschouwde namelijk het levenslicht op 31 december 1919 in de Sint Franciscusstraat. Zijn vader, Julien was visser, zijn moeder Margueretha HALLEMEESCH een gewone huisvrouw.

In die periode was op straat spelen heel normaal, slechts paard en kar konden de pret storen en aan straatspelletjes was er geen tekort; "katsje-duuk (verstoppertje), "potsje-karee", met de top (een tol), in de straatgoot met de marbels (knikkers) en met de "pekkels" allerlei handigheidsspelletjes spelen. Maar het was het voetbalspel, het sjotten, dat van een grote populariteit genoot in het Visserskwartier. Op straat, op het Sint-Petrus en Paulusplein en ook op het portaal van de "Grote kerke" werd er duchtig gesjot. Dàar moest er echter wel één van de spelers op de uitkijk staan want de Z.E.H. Deken had dat "mini-veld" verboden terrein verklaard voor voetballers "in spe".

Maar het mooiste voetbalveld was natuurlijk de "kleine strange" waar dat men bij laag water een voetbalveld afbakende van aan de "bas" (3) tot aan de voet van de zeedijk.
Van jongsaf was Willy VAN HOUCKE gebeten door de voetbalmicrobe en aangesloten bij de voetbalafdeling van het K.V.G.O. (Végétje) doorliep hij de jeugdrangen waar hij zich deed opmerken door zijn snelheid en een verfijnde voetbaltoets. Ook de atletiek liet hem niet koud, hij was immers ook aangesloten bij de atletiekafdeling van K.V.G.O., dat toen in het "bosje" (Maria Hendrikapark), hun oefenterrein, een grote activiteit aan de dag legde.

Het was echter in de voetbalafdeling dat Willy VAN HOUCKE zich zou opdringen. Zijn eerste optreden op 17-jarige ouderdom in het eerste elftal van 't Végé, dat toen optrad in de Eerste Afdeling (de huidige Tweede Klasse) was op 01 februari 1937 tegen A.C. Tubantia, in vervanging van een gekwetste titularis van het eerste elftal. Rood-geel verloor deze thuiswedstrijd met 2-3 maar VAN HOUCKE kreeg een goede pers. "Door zijn gemeten voorzetten deed hij zich opmerken. Een

Willy Van Houcke als jonge atleet, zo fier als een pauw

Willy Van Houcke, rechts, gehurkt, als 17-jarige in het eerste elftal van V.G.O.

jong element die niet uit het oog mag verloren gaan. Hij is een goede doublure voor de voorhoede van 't Végé". In dit perscommentaar op zijn "maiden" wedstrijd schuilde veel waarheid en zou later bevestigd worden door zijn tijdelijk optreden bij C.S. Brugge en A.A. Gantoise.

De volgende wedstrijd was op het terrein van Eendracht Aalst waar rood-geel een smadelijke 5-0 nederlaag opliep. Doch de lokale pers schreef: "De veelbelovende W. VAN HOUCKE werd opnieuw opgesteld en hij wordt nu een vaste waarde in de voorlijn van rood-geel".

Nu volgde een thuiswedstrijd tegen U.S. Centre maar bij een 2-0 stand werd de wedstrijd stilgelegd wegens zware sneeuwval. "Het was geen weer om zelfs zijn schoonmoeder door te jagen" schreef een lokale journalist! Van voorspelers wordt verwacht en terecht, dat ze doelpunten aantekenen. Willy VAN HOUCKE scoorde zijn eerste doelpunt tegen F.C. Duffel, een wedstrijd dat 't Végé won met 4-2. Er volgden nog een viertal wedstrijden, het voetbalseizoen 1936-37 eindigde met een 4-0 overwinning tegen C.S. Brugge. Willy VAN HOUCKE had 8 wedstrijden gespeeld in het eerste elftal en had één doelpunt gescoord. Rood-geel eindigde op de 8e plaats met 26 punten.

Het voetbalseizoen was nu afgelopen en de spelers waren aan een rust toe; maar voor Willy VAN HOUCKE begon nu het atletiek seizoen. Op 7 juni was hij aangeduid om deel te nemen aan een atletiekwedstrijd tussen K.V.G.O. en A.S.O. maar hij stuurde zijn kat. Op 20 juni nam hij wel deel aan de gewestelijke kampioenschappen te Kortrijk en werd er kampioen op de 600 m. Nu werd hij aangeduid voor de Nationale Kampioenschappen die plaats grepen op 21 juli te Brussel maar de uitslagen heb ik niet teruggevonden in de lokale pers en het archief van de atletiekafdeling ging verloren gedurende de meidagen van 1940.

De voetbalcompetitie 1937-38 begon op veel belovende wijze voor K.V.G.O. Voor de eerste wedstrijd diende rood-geel zich te verplaatsen naar het Antwerpse. De tegenstrever, Berchem Sport, werd aanzien als de kandidaat kampioen van de reeks, doch 't Végé ging met de puntjes lopen na een 4-5 overwinning. Willy VAN HOUCK leverde daar een top-prestatie, hij scoorde daar immers 4 doelpunten!

De volgende wedstrijd werd gespeeld tegen Oude God Sport en na de knalprestatie tegen Berchem Sport was men overtuigd van een gemakkelijke zege doch buiten alle verwachtingen werd het een afstraffing, 1-4. "Willy VAN HOUCKE werd streng bewaakt" oordeelde een sportjournalist.

De volgende wedstrijd werd opnieuw "thuis" gespeeld, en weer werd het een nederlaag, 0-2, tegen F.C. Vilvoorde. Maar nu kwam VAN HOUCKE in aanvaring met zijn trainer. Hij had zich namelijk gekwetst gedurende de opwarming vóór aanvang van de wedstrijd, had dit verzwegen en nam toch deel aan de wedstrijd, maar hij diende uiteindelijk, gekwetst, het terrein te verlaten. In die tijd werden gekwetste spelers niet vervangen en tien Végisten waren niet opgewassen tegen elf valiede bezoekers.

Voor de volgende drie wedstrijden werd Willy VAN HOUCKE niet opgesteld. Was hij geschorst wegens zijn laakbaar gedrag of was zijn kwetsuur nog niet genezen, dat wordt nergens vermeld. Nu volgden nog drie optredens maar tegen R.C Mechelen en F.C. Ronse mocht hij opnieuw plaats nemen in de tribune.

Op de laatste speeldag van november kwam C.S. Brugge op bezoek en Willy VAN HOUCKE werd opnieuw opgesteld. Voor V.G.O. werd het een Waterloo, Brugge verpletterde rood-geel met 2-8, maar Willy had zich doen opmerken en scoorde de twee Végé doelpunten. C.S. Brugge werd uiteindelijk kampioen en promoveerde naar de hoogste reeks, nl. Ere-Afdeling. Op 4 december werd op 't Végé terrein een vriendenwedstrijd (de 23e Derby) gespeeld tegen A.S.O. die met een 3-4 overwinning ging lopen: Mariakerke kon feest vieren."Slechts Willy VAN HOUCKE was op

dreef en scoorde één doelpunt nadat hij de volledige .A.S.O. verdediging achter zich liet". De laatste twee wedstrijden van 1937 werd VAN HOUCKE opgesteld doch dan verdween hij voor vier wedstrijden uit het eerste elftal.

Zijn heroptreden greep plaats op 24 januari op het terrein van R.C. Gent waar hij één doelpunt scoorde; eindresultaat 1-1. Nu volgde een ononderbroken reeks van wedstrijden waarin hij een viertal doelpunten scoorde. Maar op het einde van het voetbalseizoen 1937-38 was er geen feestvreugde op Armenonville. Rood-geel eindigde laatste en degradeerde naar Bevordering.

Het voetbalseizoen 1938-39 werd ingezet met een vriendschappelijke wedstrijd tegen het West-Vlaams corporatief verbond. Rood-geel won de wedstrijd met 3-2, VAN HOUCKE scoorde één doelpunt. Daarop volgde een ononderbroken reeks van 17 wedstrijden waarin hij zes doelpunten scoorde, doch de eerste vier wedstrijden van 1939 was hij er niet bij, waarschijnlijk weerhouden door zijn militaire verplichtingen (4).

Hij trad opnieuw in het veld tegen Ex. St. Niklaas waar 't Végé werd afgestraft met 5-0. Tot het einde van het voetbalseizoen werd hij opgesteld in het eerste elftal. Hij nam nog deel aan twee wedstrijden ter gelegenheid van het jaarlijks Paastoernooi op Armenonville, en ook aan de lokale derby (vriendschappelijk) op het A.S.O. terrein die eindigde op 1-1; gekwetst zijnde diende Willy VAN HOUCKE voortijdig het veld te verlaten. Gedurende het voetbalseizoen 1938-39 had hij aan 22 officiële wedstrijden deelgenomen en te samen met Raymond ZWAENEPOEL was hij met zeven doelpunten topschutter.

Gelet op de politieke toestand zou het voetbalseizoen 1939-40 geen normaal verloop kennen. De mobilisatie van talrijke Végé spelers zorgde voor moeilijkheden bij het samenstellen van de eerste ploeg. De trainingen werden aangevangen in de maand juli onder leiding van Joseph FOL, ondervoorzitter van de voetbalafdeling. Een eerste oefenwedstrijd tegen het reserve elftal van F.C. Brugge werd verloren met 0-3. "Meerdere spelers hadden een gebrek aan oefening. Dit was het geval voor Willy VAN HOUCKE, beste man gedurende de eerste 'time' maar wegens gebrek aan oefening werd hij in de tweede 'time' in de schaduw verdrongen". De journalist van dienst liet echter na te vermelden dat slechts drie spelers van het eerste elftal niet onder de wapens waren, vandaar het gebrek aan voetbaloefening!

In haar algemene vergadering besliste de Koninklijke Belgische Voetbalbond dat er van een normale voetbalcompetitie geen sprake zou zijn. De nationale kampioenschappen werden geschorst en vervangen door officiële provinciale kampioenschappen. In de provincie West-Vlaanderen zou men de kampioen van deze "nood" competitie belonen met een beker geschonken door de gouverneur H. BAELS, geen onbekende in Oostende. In feite besliste de K.B.V.B. om van nu af aan een politiek van zuinigheid te voeren. De scheidsrechters die zich met de trein moesten verplaatsen kregen slechts een 3e klas reisbiljet terugbetaald, de vergoeding voor een middagmaal werd teruggebracht van 25 naar 20 Fr. en indien ze een wedstrijd moesten leiden in hun eigen stad kregen ze daarvoor een vergoeding van 5 Fr. i.p.v. 15 Fr. Het extrageld dat die zuinigheidsmaatregelen zouden opbrengen zou besteed worden aan het "pakje voor de soldaat" (5).

Willy VAN HOUCKE trad voor de eerste maal op in een thuiswedstrijd tegen F.C. Knokke, zijn plaats was nu in de halflijn. "Beloftevol hertoptreden van Willy VAN HOUCKE, één der beste spelers op het terrein", maar wegens een kwetsuur diende hij het veld te verlaten. Hij was er niet bij voor de fameuze derby van 12 november 1939 tegen A.S.O., een wedstrijd die uitdraaide op een veldslag! Voor de volgende wedstrijd, thuis tegen Kortrijk Sport was hij opnieuw van de partij. Zijn militaire verplichtingen, ergens te velde, beletten hem op te treden tegen S.K. Roeselare en Moeskroen doch hij werd opnieuw opgesteld, nl. thuis tegen S.C. Menen; uitslag 3-3.

Er werden nu ook regelmatig wedstrijden gespeeld tegen Legerelftallen. Op 31 december 1939 verpletterde 't Végé het elftal van de "7e Jagers te voet" met 13-3; de liefhebbers van doelpunten hadden hun hartje kunnen ophalen.Willy VAN HOUCKE had ook een aangename namiddag, hij scoorde maar liefst vier maal.

Nu volgden nog optredens tegen Kortrijk Sport, Knokke, F.C. Brugge en een derby tegen A.S.O. Tegen S.K. Roeselare moest hij opnieuw belet geven doch tegen C.S. Brugge was hij opnieuw van de partij; maar doelpunten zaten er hem niet meer in. Een wedstrijd tegen een elftal van de "Karabiniers" werd voor rood-geel een afstraffing, nl. 3-9.

10 mei 1940 betekende een tijdelijke onderbreking van alle sportactiviteiten in het land. Op 29 mei, daags na het stopzetten van de vijandelijkheden werd Willy VAN HOUCKE gedemobiliseerd; zijn piottentijdperk was voorbij.

In de loop van de maand juni vergaderde de Provinciale Commissie, onder voorzitterschap van Joseph FOL. Er werd beslist zo spoedig mogelijk alle werkzaamheden te hernemen, de opleiding van de jeugd te bevorderen, lokale voetbaltoernooien in te richten en een oplossing te zoeken voor het probleem van de verplaatsingen.

Het voetbalseizoen 1940-41 was andermaal een noodcompetitie waaraan een achttal West-Vlaamse ploegen deelnamen. Van de 14 gespeelde wedstrijden was Willy VAN HOUCKE tienmaal present en scoorde vijf doelpunten. Hij had praktisch op alle plaatsen in het elftal gespeeld maar toen hij tegen F.C. Brugge opgesteld werd als centerhalf, in vervanging van de gekwetste titularis, was hij volgens de pers "niet opgewassen voor die taak". 't Végé verloor met 1-7!

De Belgische Voetbalbond besliste de Nationale Kampioenschappen opnieuw in te richten voor het voetbalseizoen 1941-42. Rood-geel werd ingedeeld in Bevordering A.

Maar een normaal verloop was niet mogelijk; de kustploegen moesten steeds op verplaatsing spelen. Op de 18 gespeelde wedstrijden won 't Végé een schamele zes punten en had slechts 26 doelpunten gescoord waarvan een achttal door Willy VAN HOUCKE, die aan alle wedstrijden deelnam. 't Végé eindigde op de voorlaatste plaats vóór F.C. Knokke, die wegens verplaatsingsmoeilijkheden aan slechts zes wedstrijden had deelgenomen.

Van het voetbalkampioenschap 1942-43 werd er in de beperkte lokale pers praktisch niets vermeld; het was de "boks" die regelmatig aan bod kwam. Dank zij het "Gulden Jubileumboek van het K.V.G.O." weten we dat 't Végé optrad in Bevordering D, 28 wedstrijden speelde en met 33 punten op de vijfde plaats eindigde. Willy VAN HOUCKE was de enige speler die in alle wedstrijden optrad, een prestatie om "U" tegen te zeggen, rekening houdend met de problemen eigen aan de oorlogstoestand.

Zijn geslaagd optreden in de rood-gele kleuren was niet onopgemerkt voorbij gegaan en voor de duur van het voetbalseizoen 1943-44 werd hij aangeworven door C.S. Brugge die toen optrad in de hoogste afdeling van de Belgische voetbalcompetitie, nl. Ere-afdeling. Hoeveel wedstrijden hij speelde in het eerste elftal was moeilijk te achterhalen; volgens de secretaris van C.S. Brugge zijn alle statistische gegevens van die periode verloren gegaan bij de verhuis van de "Klokke", het vroegere voetbalterrein van C.S. Brugge, naar het "Jan Breydel Stadion". Ook in de jubileum-boeken die verschenen ter gelegenheid van het 90- en 100-jarig bestaan van C.S. Brugge ontbreken die gegevens.

Vooraleer het voetbalseizoen 1943-44 een aanvang kon nemen waren er moeilijkheden tussen de K.B.V.B. en het Commissariaat-Generaal voor Lichamelijke Opvoeding en Sport (6).

Willy Van Houcke, tweede speler van rechts, in het eerste elftal van C.S. Brugge

Willy Van Houcke, gehurkt, links, in het eerste elftal van AA. Gantoise

Uiteindelijk, en dit dank zij de inschikkelijkheid van het Commissariaat t.o.v. de K.B.V.B., die weigerde de volledige voetbalkalender te publiceren, kon de officiële competitie beginnen op 19 september 1943.

Op 5 september speelde C.S. Brugge nog een oefenwedstrijd op eigen terrein tegen St. Niklaas (uitslag 3-6) en op 12 september greep op het terrein van Kortrijk Sport een vriendenwedstrijd plaats (uitslag 1-0) ten voordele van de slachtoffers van de geteisterde stad Kortrijk, zwaar getroffen door de geallieerde bommenwerpers.

Enkele statistische gegevens heb ik teruggevonden in "Het Laatste Nieuw" dat gedurende de oorlog in handen was van de bezetter. De sportbladen van de oorlogsjaren kunnen natuurlijk niet vergeleken worden met wat ons nu iedere maandag voorgeschoteld wordt. Alle voetbalwedstrijden worden nu uitvoerig beschreven; de samenstelling van de ploegen wordt volledig vermeld terwijl de aangetekende doelpunten in geur en kleur beschreven worden. In de oorlogskranten was er daar minder sprake van, slechts sporadisch werden de namen van spelers vermeld, zeker wat C.S. Brugge betrof, alhoewel de "grotere" ploegen (lees Brussel en Antwerpen) daar minder last van hadden.

Volgens een ex-medespeler van Willy VAN HOUCKE, namelijk Gaston MAES, ettelijke jaren een rots in de branding, in het elftal van C.S. Brugge, nam VAN HOUCKE deel aan de meeste wedstrijden en scoorde hij regelmatig een doelpunt. Dat was ondermeer het geval tegen A.A. Gantoise, Vorst, Lierse en Aalst. Op 14 februari 1944 ging C.S. Brugge winnen op Standard met 2-7: Willy scoorde tweemaal. Op 7 mei nam hij, tegen A.A. Gantoise, deel aan de bekerwedstrijd van Ereklassers. C.S. Brugge werd uitgeschakeld na een 2-1 nederlaag, VAN HOUCKE had het Brugs doelpunt aangetekend. C.S. Brugge eindigde uiteindelijk op de 7e plaats met 29 punten. Hier dient nog vermeld dat voetbalspelers die optraden in Ere Afdeling vrijgesteld werden van verplichte arbeid in Duitsland (7).

Intussen waren er echter onweerswolkjes aan het firmament verschenen. Wegens gezondheidsredenen werd Willy VAN HOUCKE aangeraden de kustzone te verlaten; hij vestigde zich te Torhout waar hij optrad als oefenmeester van de lokale voetbalploeg. Volgens zijn onmiddellijke omgeving had hij last van een "geneiglischeirde koedde", een mooi Oostends woord voor een verwaarloosde verkoudheid, waar we natuurlijk het Franse "négligé" in terug vinden. De medische wereld had echter een andere benaming voor deze aandoening die later genadeloos zou toeslaan...

Zijn optreden bij C.S. Brugge was beperkt tot één voetbalseizoen en gedurende het voetbalseizoen 1944-45 verdedigde hij opnieuw de kleuren van K.V.G.O. Dit voetvalseizoen werd opnieuw gekenmerkt door de problemen met de moeilijke verplaatsingen, opnieuw werd er een noodcompetitie ingericht met slechts tien ploegen: het werd een "mini" competitie met 18 wedstrijden. Willy VAN HOUCKE nam deel aan alle wedstrijden en scoorde 12 doelpunten. 't Végé eindigde op de 7e plaats met 17 punten.

Op 24 juni 1945 werd er op het A.S.O. terrein een voetbalwedstrijd ingericht, een solidariteits actie, ten voordele van de weduwe en wezen van ex-A.S.O. speler Georges HINDERIJCKX (8), overleden in Duitsland. Een ploeg bestaand uit spelers van V.G.O. en C.S. Brugge nam het op tegen A.S.O. en na een sportieve wedstrijd, bijgewoond door een grote menigte, zegevierden de bezoekers met 1-3. Willy VAN HOUCKE scoorde één doelpunt.

Nu dat praktisch alle moeilijkheden in verband met de verplaatsingen opgelost waren, besliste de K.B.V.B. om de Nationale Kampioenschappen opnieuw in te richten en 't Végé werd voor het voetbalkampioenschap 1945-46 ingedeeld in Bevordering A. Willy VAN HOUCKE scheen hersteld

Tijdens zijn verblijf in Torhout trad Willy van Houcke (gehurkt, 2e van links) op als trainer van de lokale voetbalploeg

Verleden week is de vriend van Willy Van Houcke te Oostende overleden. Het Centraal Comité en al de sympathisanten buigen diep bij dit smartelijk verlies van deze prachtige voetballer. Gantoise verliest in hem een kracht die zoveel beloofde

2002-203

te zijn van zijn ziekte die hem naar Torhout had doen uitwijken, en vestigde zich opnieuw in Oostende. Hij nam deel aan alle wedstrijden, zeventien, van de eerste ronde, doch speelde in het tweede ronde slechts tien wedstrijden. Hij had in totaal zes doelpunten gescoord en werd steeds vernoemd als uitblinker van de ploeg.

Hij werd opnieuw benaderd door C.S. Brugge maar het was uiteindelijk A.A. Gantoise die hem aanwierf voor het voetbalseizoen 1946-47; Willy VAN HOUCKE stond nu voor een grote uitdaging. A.A. Gantoise had een Franse beroepstrainer, E. DELFOUR, aangeworven, er werd tot driemaal per week geoefend en hij was nu omringd door spelers die reeds hun sporen hadden verdiend in Ere-klasse met o.a. DERAEDT, DELMULLE, Etienne en Freddy CHAVES, BERLOO, MELIS en DESUTTER, vaste waarden in het Gentse elftal. Zij kenden de knepen van het vak en in hun gezelschap zou hij zich kunnen uitleven. Voor VAN HOUCKE was de overgang naar A.A. Gantoise "de kers op de taart", doch schone schijn bedriegt.

Als tegenprestatie voor zijn overgang naar A.A. Gantoise werd er op 15 augustus, op het terrein van A.S.O., het Végé terrein was toen aan een grote "keusbeurt" toe, een vriendenwedstrijd gespeeld tussen V.G.O. en de Buffalo's (A.A. Gantoise). Willy VAN HOUCKE trad op met zijn nieuw elftal, maar de lokale pers had niet veel aandacht voor deze wedstrijd. "Het werd een eervolle 2-3 nederlaag voor 't Végé" was het enige commentaar.

Bij de aanvang van de competitie waren een tweetal voorspelers van A.A. Gantoise gekwetst en Willy VAN HOUCKE speelde de eerste zeven wedstrijden in het eerste elftal. De eerste competitiewedstrijd werd gespeeld op het terrein van Berchem Sport, het werd een afstraffing: 7-1. "Willy VAN HOUCKE is tamelijk ongeschoold" was het commentaar in "Het Laatste Nieuws". Op eigen terrein, tegen Union St Gilloise, werd het 5-1 en VAN HOUCKE scoorde zijn eerste doelpunt. Maar eens dat de gekwetste Gentenaars hersteld waren verdween hij uit het eerste elftal naar het reserve-elftal. Slechts sporadisch werd hij opgesteld in het eerste elftal teneinde een gekwetste titularis te vervangen. Zo scoorde hij nog één doelpunt op Anderlecht waar A.A. Gantoise werd afgetroefd met 6-2 cijfers. Anderlecht werd uiteindelijk kampioen.

Hij werd opgesteld tegen F.C. Brugge (uitslag 1-1) maar de lokale Franstalige krant, "La Flandre Libre", was alles behalve mals met haar commentaar. "Willy VAN HOUCKE heeft nooit geprobeerd om op doel te schieten en verplaatste zich zeer langzaam (vrije vertaling!). Zijn laatste optreden was op 2 februari 1947 op het terrein van R.C. Brussel (uitslag 1-0) en nu was "La Flandre Libre" van oordeel dat hij een "très courageuse activité" aan de dag had gelegd.

Wat een opwindend avontuur beloofde te worden eindigde echter op een catastrofe. Alhoewel Willy VAN HOUCKE schijnbaar zijn ziekte had overwonnen waren de ziektebacillen echter nog steeds latent aanwezig: zijn lichamelijke toestand ging nu zienderogen achteruit en van voetbalspelen was er geen sprake meer.

Door zijn ex-medespelers en supporters werden nu verschillende solidariteitsacties op touw gezet. Een eerste initiatief ging uit vanwege het bestuur van het "Strijd- en Propagandablad 'Buffalo'", het strijdblad van de supporters van A.A. Gantoise, Afdeling Heuvelpoort. "Het Bestuur der Afdeling heeft er aan gehouden, om langs den weg van ons "Strijd-en Propagandablad 'Buffalo'" hunnen warmen dank uit te spreken ten overstaan harer leden, ereleden en sympathisanten onzer beweging voor de spontane blijken en welwillende medewerking betoond voor het werk ten voordele van onze sportkameraad Willy VAN HOUCKE. Het hoeft geen betoog dat onze vriend Willy zeer onder den indruk was van deze plotselinge en onverwachte tegemoetkoming, zijne ontroering was dan ook dermate dat hij geen woorden vond om zijnen dank uit te spreken, vooral dezen welke daaraan hadden mede geholpen. Door dit spontaan gebaar zijn wij in de gelegenheid gesteld geworden, aan onzen sportmakker de som van duizend vijfhonderd franken te overhandigen, som voortkomend

van den verkoop van twee honderd zijner photo's welke ons gratis door onze sympathieken ondervoorzitter werden ter beschikking gesteld. Mogen wij verhopen door dit sportief gebaar, het onze er toe hebben bijgedragen ten einde de gezondheid van onze Willy dermate te bevorderen ten einde hem alras terug op het groene veld te zien evolueeren tot groot genoegen der vele supporters, wier sympathie hij heeft weten te winnen. Vriend Willy, wij wenschen U in naam van al onzer aangeslotenen een spoedig en algeheel herstel".

Nu was het de beurt aan de besturen van zijn vroegere ploegen om een steunactie te ondernemen en in "De Zeewacht" lezen wij wat volgt. "Ten voordele van een zeer liefdadig doel zal er op donderdag 14 augustus 1947 om 18.00 u, op het terrein van A.S.O. een voetbalwedstrijd gespeeld worden tussen de Gentse Ere-afdelingsploeg La Gantoise, die voor die gelegenheid met haar volledige ploeg, zegge CHAVES, MELIS, DE RAEDT, enz. tussen de krijtlijnen zal komen en het zal opnemen tegen een selectie bestaande uit de beste elementen van C.S. Brugge en V.G.O. Het lijdt geen twijfel dat er hier aan de talrijke voetballiefhebbers een enige gelegenheid geboden wordt om er een knappe Ere-afdelingsploeg aan het werk te zien en dan ook in groot getal naar het A.S.O. terrein zullen optrekken. Ze zullen er meteen meehelpen om hun steentje bij te dragen om een edel doel te steunen".

Het was een prachtige zomeravond toen beide ploegen het veld betraden, in feite een "terrasje avond", toch was er een grote opkomst van supporters. De V.G.O.-C.S. Brugge ploeg weerstond slechts één speelhelft (1-1). Na de rust werd de West-Vlaamse selectie door de "Stroppen", die reeds in de loop van de maand een paar "serieuse" oefenwedstrijden hadden gespeeld, o.a. tegen het Zwitserse Lausanne, van het veld gespeeld: uitslag 2-7.
"Begrijpen wijze had de scheidsrechter, Dhr. VERSYP, geen moeilijke taak om deze zeer sportief betwiste wedstrijd te leiden. Hij bracht volgende ploegen in het veld die zich spontaan en belangloos inzetten voor het goede doel".

Selectie V.G.O – C.S. Brugge
BRAET R., DUJARDIN V., JACOBS, ASPESLACH F., COOPMAN F., BOVIE, VAN HEE A., HOSTE, D'HONDT, CALLENS, DEGRYSE

La Gantoise

DERAEDT, BERLOO, GOETHALS, VEEKMAN, CHAVES E., DELMULLE, MELIS, VAN LOOY, DEZUTTER, CHAVES F., EECKEMAN

* * *

Dat Willy VAN HOUCKE bezeten was van het voetbal was algemeen geweten en hoewel hem meermaals aangeraden werd het wat kalmer aan te doen en zelfs om het voetballen stop te zetten, kon hij niet weerstaan aan de geur van het gras.
Voor Willy begon nu een lange lijdensweg en een niet te vermijden einde kwam op 6 maart 1950.
Zijn overlijden ging in de Oostendse voetbalwereld niet onopgemerkt voorbij en in een lokale krant verscheen de volgende "nagedachtenis".

De lijkwagen wordt voorafgegaan door de begravenisondernemer, dhr. Prosper Ghysel, en een ex-ploegmaat van Willy Van Houcke, nl. Roger Hubrechtsen die het kruis draagt.

In de lijkstoet die de lijkwagen volgt herkennen wij o.a. Frans Schaeken, ex-speler V.G.O., August Duysburgh, verzorger V.G.O., Pros Van De Berghe, uitgever Visserijblad, Robert Braet en Gaston Maes, ex-spelers C.S. Brugge

WILLY VANHOUCKE OVERLEDEN!

Met grote verslagenheid vernamen wij het afsterven, maandagavond te 6 uur , op amper 30-jarige ouderdom, van Willy Van Houcke, de gewezen speler van het KVGO, die later naar C.S Brugge en La Gantoise overging. Niettegenstaande iedereen wist dat Willy aan een slepende, onmeedogende ziekte leed, was het met algemene verslagenheid dat de jobstijding de ronde deed in onze sportmiddens, waar er grote verslagenheid heerst.

Willy Van Houcke, geboren te Oostende op 31 december 1919, begon zijn veelbelovende loopbaan als voetballer bij de kadetten van het KVGO, waar hij zich onmiddellijk wist op te dringen. Bij de scholieren en later maakte hij furore en iedereen was het eens om hem een roemrijke loopbaan te voorspellen. Op 17-jarige ouderdom stond hij reeds in de eerste ploeg van "rood-geel" opgesteld en aan hem, Raymond Zwaenepoel en Roger Hubrechsen bezat de "great old" een drietal, dat beslist zijn weg scheen te zullen maken. De flink en technisch onderlegd spel van Willy ontsnapte niet aan de dirigenten van CS Brugge die bepaald een kundige binnenspeler nodig had en na het seizoen 1945-46 werd hij naar de "groen-zwarten" getransfereerd. Later zou hij de "blauwwitte" trui aantrekken van Gantoise, maar een verkoudheid, welke hij na een wedstrijd opdeed en welke hij niet verzorgde, stelde op vroegtijdige wijze aan einde aan een loopbaan die even beloftvol als schitterend beloofde te wezen.

Op dertigjarige leeftijd – wat is het leven broos! – wordt hij thans aan de liefde van een troosteloze weduwe en dochtertje en diepbedroefde familie ontrukt en wij delen diep in de smart welke hen overstelpt.

Willy Van Houcke speelde niet minder van 155 officiële wedstrijden in de eerste ploeg van het KVGO en doelde 54 maal.

De doodsklok luidt in onze sportmiddens. Willy Van Houcke, de eens zo grote voetbalspeler, is niet meer. Iedere rechtgeaarde sportsman treurt om dit verlies en groot zal de algemene deelneming zijn welke de betreurde aflijvige bij zijn laatste uitvaart zal vergezellen.

De lijkplechtigheden zullen plaats hebben op vrijdag 10 maart a.s., te 9 uur in de parochiale kerk van O.L.V. Hazegras

.

De plechtige lijkdienst greep plaats op vrijdag 10 maart 1950. Een grote menigte,waaronder ex-medespelers van V.G.O., C.S. Brugge en La Gantoise, bestuursleden van deze drie voetbalafdelingen en supporters van V.G.O. waren om 08.30 u aanwezig aan het sterfhuis in de Amsterdamstraat 6, en begeleidde het stoffelijk overschot naar de O.L.V. Kerk van het Hazegras. De teraardebestelling had plaats op het kerkhof van de Stuiversstraat.

* * *

Met dank aan Cristiana VAN HOUCKE, zijn nicht, H. TANGHE, kamergenoot bij het 3e Linieregiment en G. MAES, ploegmaat bij C.S. Brugge

* * *

NOTA'S

1. VAN HOUCKE Cristiana, dochter van een oudere broer van Willy VAN HOUCKE.
2. A.J.P. TAYLOR, geboren in Lancashire (U.K.) in 1906. Notoir lector in de moderne geschiedenis.
3. De stenen waterwering die het strand afscheidt van de vaargeul.
4. Willy VAN HOUCKE werd in februari 1939 opgeroepen bij het 3e Linie regiment om zijn militaire termijn te volbrengen.
5. Dit was een caritatieve instelling die met het ingezamelde geld, de gemobiliseerde soldaten, snoep, tabak en ook winterse kledijstukken bezorgde.

6. Een Commissariaat-Generaal voor lichamelijke opvoeding en sport werd opgericht in juni 1942 (Staatsblad van 28 juni 1942). De gewezen auteur, journalist en Rex politicus, Pierre DAYE, was gedurende de bezetting de Commissaris-Generaal. Na een "gedwongen" verblijf in Argentinië overleed hij daar in 1960. De K.B.V.B. kwam steeds in aanvaring met het Commissariaat-Generaal die in dienst was van de bezetter. Via bepaalde media stelde het Commissariaat-Generaal dat vele clubs uit de hoogste voetbalafdeling klaar waren om een professioneel kampioenschap te spelen, georganiseerd door zijn diensten. De K.B.V.B. ontkende die bewering en 15 van de 16 clubs in de Ere-divisie steunden de Federatie. In 1958 verklaarde Standard zichzelf profclub, weldra gevolgd door Anderlecht en F.C. Brugge.
7. Deze "gunst" werd ook toegestaan aan bepaalde arbeiders. In oktober 1943, voerde Albert SPEER, Reichsministerium für Bewaffnung und Munition, het systeem van de Sperrbetriebe in. Belgische bedrijven die meer dan 70 % voor Duitsland werkten, konden tot Sperrbetrieb uitgeroepen worden wat tot gevolg had dat hun arbeiders voor deportatie beschermd waren. Eind 1943 was dit het geval voor 344 bedrijven (420.000 man). Albert SPEER werd in 1946 veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf.
8. George HINDERYCKX, ex-speler en kapitein van A.S.O. was tewerkgesteld als linotypist bij de drukkerij Unitas. Hij nam deel aan de 18 daagse veldtocht van mei 1940, in hoedanigheid van Onderluitenant. Na zijn demobilisatie nam hij deel aan het ingangsexamen van politieagent en werd opgenomen in het politiekorps. Wegens zijn patriottische houding werd hij "ongeschikt en onbetrouwbaar" bevonden door de Duits gezinde burgemeester en werd onverwijld ontslagen. Op 14 december 1943 werd hij als lid van een verzetbeweging aangehouden door de beruchte en bevreesde Gestapo en overgebracht naar de gevangenis van Brugge, vervolgens naar St. Gillis. Na langdurige ondervragingen en de daarbij horende folteringen werd hij op 1 juni 1944 overgebracht naar achtereenvolgens Gros, Grosrozen (Opper-Silezië) en uiteindelijk kwam hij op 23 januari 1945 terecht in Dautzen bij Dresden waar hij tewerk gesteld werd als slaafarbeider. Daar geraakte hij door het tekort aan voedsel en medische verzorging totaal uitgeput. Hij stierf in maart 1945, het zoveelste slachtoffer van een regime dat door middel van mishandeling, uithongering en dwangarbeid een Nieuwe Orde "lanceerde". Uiteindelijk werden 1.082 leden van de K.B.V.B. slachtoffer van de oorlog 40-45.
9. E. DELFOUR was ex-trainer van Red Star de Paris en doceerde voetbal in verschillende Nationale Opleidingscentra. Maar het was pas in de jaren 1950 dat zijn systeem van voetballen vruchten afwierp voor de "Buffalo's".

    voetbalseizoen 1953-54: 3e op één punt van kampioen Anderlecht
    voetbalseizoen 1954-55: 2e op drie punten van kampioen Anderlecht
    voetbalseizoen 1956-57: 3e op zeven punten van kampioen Antwerp
    voetbalseizoen 1957-58: 3e op drie punten van kampioen Standard

BRONVERMELDING

1. SOMA (Studie- en Documentatiecentrum "Oorlog en Hedendaagse Maatschappij) berichtenblad nr. 35, 2000-2001.
2. 100 jaar voetbal in België door Bob DEPS en Henry GULDEMONT.
3. Jubileumboeken 90 en 100 jaar C.S. Brugge.
4. Industriële collaboratie in de 2e Wereldoorlog in België door P. NEFORS.
5. De weekbladen "De Zeewacht", "De Kustbode", "La Flandre Libre", Het Visscherijblad" en het dagblad "Het Laatste Nieuws".

MINISTERIËLE BELOFTEN

door **Roger TIMMERMANS**

Het kan soms interessant zijn om even terug te kijken naar het verleden. Onwillekeurig worden vergelijkingen gemaakt. Wat is er al dan niet veranderd (verbeterd) in die periode die achter ons ligt?
De "Standaard" publiceert dagelijks onder de rubriek "Zilverfonds" een kort artikel dat 25 jaar geleden, in 1977 dus, reeds verscheen in de krant.
Op 22 augustus 2002 haalde de "Standaard" onderstaand verslag aan van een werkbezoek aan Oostende door de toenmalige minister van Openbare Werken MATHOT:

> *"**Openbare werken gul voor badplaats**. De minister van Openbare Werken, Guy Mathot, heeft tijdens een werkbezoek aan Oostende belangrijke werken toegezegd voor de daaropvolgende jaren. De werken zullen hetzij gedeeltelijk, hetzij integraal door de Staat worden betoelaagd. Mathot noemt de toestand op de E5 tussen Jabbeke en Oostende onhoudbaar. Openbare Werken wil ook op deze strook tweemaal drie rijstroken aanleggen. Met deze belofte gaat een oude wens van burgemeester PIERS in vervulling. Ten slotte heeft de minister ook een studie beloofd over de aanleg van een grote parking onder de zeedijk in de buurt van het Casino. Mathot zei nog dat hij in versneld tempo zijn Nederlands aan het bijwerken is omdat hij een tweede verblijf in Mariakerke heeft".*

We weten ondertussen allemaal dat politici gemakkelijk beloven. Maar wat met de uitvoering van bovengenoemde beloften?
Om één of andere reden werd nooit een derde rijstrook aangelegd, alhoewel de toestand op de autoweg Jabbeke –Oostende zogezegd onhoudbaar was. Die belofte stierf waarschijnlijk een zachte dood.

Werd er 25 jaar geleden ooit begonnen aan de beloofde studie voor een parking onder de Albert I Promenade? Nu schijnt er stilaan schot in de zaak te komen. Maar ook tegenstanders laten van zich horen. Als het project dezelfde lange lijdensweg opgaat van het project voor de aanleg van het verkeersknooppunt "De Bolle", dan is de uitvoering ervan nog verre toekomstmuziek. Nog even geduld dus.

Wat nu die studie van het Nederlands betreft, wat zou daarvan in huis gekomen zijn? Vermoedelijk niet zo heel veel. Allicht is het ook maar bij een belofte gebleven.
Is de kloof tussen beloven en uitvoeren nu kleiner dan 25 jaar geleden? Of blijft het oude gezegde nog altijd actueel: "Veel beloven en weinig geven……". De lezer(es) oordele zelf.

PLATEN EN GEDENKSTENEN TE OOSTENDE (7e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Sociale Woningbouw, Ooststraat 75 – Vissersplein. Rechter zijmuur

DE GELUKKIGE HAARD EN DE OOSTENDSE HAARD

Op 4 februari 2000 werd deze eerste steen van het complex "Visserskwartier II" gelegd door de heer Johan Vande Lanotte, vice-premier, in aanwezigheid van:

J. Vandecasteele, Burgemeester van de stad Oostende
L. Blomme, Voorzitter en H. Lyben, Administrateur-Generaal van de VHM
C. Mauroit, Afdelingshoofd A.G.I.
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert, S. Cattoor, Schepenen
J. Vandenabeele, Stadssecretaris van de Stad Oostende

S. Caestecker, Voorzitter, A. Vandenabeele, Ondervoorzitter
A.C. Ampe, Directeur
R. Bekkens, F. Dupuis, M. Ferier, F. Helders, A. Inghelbrecht,
A. Laridon, Bestuurders en G. Carton, Commissaris VHM, van de
Gelukkige Haard.
N. Bourgoignie, Voorzitter. H. Dedeyne, Directeur
A. Arnout, R. Declercq, R. Delanoye, K. Dirickx, T. Janssens, M. Lestaeghe,
M. Quaeghebeur, S. Seynaeve, R. Vandemoortele, R.Vahooren,
E. Vercruysse-Haghebaert, D. Verleye, bestuurders
R. Vermeersch, commissaris VHM, van de Oostende Haard.
H,J. Ampe e,n G. Vanoverschelde, architecten
P.A. Ampe, ingenieursbureaus Itab en Strego

Egta Contractors nv Antwerpen, aannemer

⌘

O.L.VROUWECOLLEGE – Euphr. Beernaertstraat – Koermuur
Wie toetreedt tot Christus
De Levende Steen
wordt zelf als een Levende Steen
gevoegd in de bouw van Gods Huis

+

Ingezegend door
Mgr. Roger Vangheluwe
In aanwezigheid van
Minister Daniël Coens
19 september 1987

⌘

Gedenksteen vóór Provinciaal Maritiem Instituut West-Vlaanderen
Mercatorlaan 15

Toen brak de tros
En zij werden met de zee tot één
Uit donkergroene diepten licht nu hun vlam
Opdat wij gedenken mogen

⌘

Ste Godelievekerk - Nieuwpoortsesteenweg

Ten jare XPO.H. 1940
Op 30 Oktober
Toen Pius XII Paus was
H. Lamiroy, Bisschop van Brugge
J. Desmet, Deken
A. Lowie, Pastoor
E. Vanhooren, Voorzitter
Der Kerkfabriek Mariakerke
Werd deze kerk toegewijd
Aan Sinte Godelieve
Voor de eeredienst geopend.

De Bouwmeester was S.R. Smis
De Aannemer Rich. Lingier

LIDGELD 2003

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2003 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	11 €
Steunend lid	15 €
Beschermend lid: vanaf	25 €

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

NOVEMBER 2002

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

Speciaalzaak verwarming
Reeds 2 jaar bezig !

alle schilder- en decoratiewerken

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 11 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND november 2002

IN DIT NUMMER

blz. 217: **I. VAN HYFTE**: Maria Hendrika en Oostende.
blz. 224: **P. DERMUL**: De visie van een vastgoedman op het Oostends residentieel architecturaal patrimonium.
blz. 232: **E. SMISSAERT**: Elixir d'Ostende, een heel vluchtig verschijnsel.
blz. 235: **N. HOSTYN**: voor U gelezen.
blz. 236: **R. TIMMERMANS**: Hoe was het weer ook weer?
blz. 237: **N. HOSTYN**: voor U gelezen.
blz. 238: **A. SMISSAERT** (+): Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (56).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Pol Dermul, Oosthelling 11, 8400 Oostende.
Emile Smissaert, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Norbert Hostyn, Brusselstraat 18, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

November ACTIVITEIT

Donderdag 28 November om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **HET ZAAGMOLENPARK VAN BREDENE (1752 – 1824)**

Deze avond wordt verzorgd door dhr **Ferdinand GEVAERT**

Ons eminent bestuurslid Ferdinand GEVAERT nog voorstellen aan onze leden is bijna een belediging.

Zijn veelvuldige schitterende artikels in ons tijdschrift en zijn talrijke uitstekend gedocumenteerde voordrachten, die hij reeds voor onze kring gehouden heeft in de loop der jaren, zijn sprekend genoeg om te stellen dat zeker in dit geval "goede wijn geen krans behoeft".

Maar voor een aantal nieuwere leden willen wij toch even kwijt dat deze geboren en getogen Bredenaar jarenlang bestuurslid is geweest van de heemkring Ter Cuere uit Bredene, dat hij bestuurslid is van de Confrerie van 't Vinckx- en Woutermansambacht en dat wij hem sedert jaren op onze bestuursvergaderingen mogen verwelkomen.
Een grote Oostendekenner en uiteraard een autoriteit wat de geschiedenis van Bredene betreft. Auteur en medeauteur van boeken en van artikels in een waaier van tijdschriften.

De discussies over het windmolenpark aan zee met elektriciteitsverwekkende toestellen zijn nog steeds niet ten einde.....En wij mijmeren over Plassendale I-II-III-IV.....

Deze avond spreekt dhr GEVAERT echter over een 18de-eeuws industriepark waar een aandelenvennootschap de "COMPAGNIE DER ZAEGMOLENS" met zijn uiteindelijk 17 molens grote bloei kende.
Dit park bracht werkgelegenheid en nieuwe bewoning met zich mee en er ontstond een nieuwe wijk "Molendorp" die een eigen kapel en later een kerk kreeg.
De Franse tijd was voor Oostende en omgeving een periode van verval en dit was ook voor "Molendorp" het geval.

Dhr GEVAERT doet ons dit alles perfect uit de doeken op de boeiende wijze die hem zo eigen is en met zijn grote documentatie over het onderwerp.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort !!!

DECEMBER I – ACTIVITEIT; Middagmaal en kleinkunstnamiddag

Onze jaarlijkse maaltijd en kleinkunstgebeuren gaan dit jaar door op

ZATERDAG**MIDDAG** 7 DECEMBER 2002

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat.

Op het menu staan:

Degustatie: aperitiefhapjes volgens de Culinaire kunst

⊛

Gebakken langoustine staartjes op een Indische wijze
Koko's melk en een lichte curry toets

⊛

Eendenborst in een waaier versneden
Drie vruchtencompotes en zijn herfstgarnituur
Lookaardappelen met een notenkoekje

⊛

Chocolade taartje met donkere en melkchocolade
Vanille sabayon met gecarameliseerde nootjes

⊛

Koffie

Gezien het groot succes verleden jaar hebben wij opnieuw de heer Martin Vanderstraeten gevraagd om de muzikale omlijsting te verzorgen. Als uitstekend pianist zorgt hij, op het orgel gedurende de ganse middag, voor een medley van zeer gekende wijsjes en meezingers.

De deelname in de kosten bedraagt 30 €. Hierin zijn begrepen: aperitief, maaltijd, de koffie en het optreden. Om de kosten niet te veel te doen stijgen wordt er geen wijn bij de maaltijd geschonken. Iedereen is vrij te drinken wat hij wil.

De betaling gebeurt door storting op rekening 380-0096662-24 van De Plate
H. Serruyslaan 78/19
Oostende

Met vermelding "deelname aan maaltijd op 7 december met X personen" en dit vóór 4 december.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

LET OP: HET GEBEUREN BEGINT OM 12 UUR dit op vraag van vele personen (men gaat 's avonds niet graag meer buiten – het eten bevalt beter 's middags, enz.).

MARIA HENDRIKA en OOSTENDE

door Ivan **VAN HYFTE**

Het is precies honderd jaar geleden dat de echtgenote van Leopold II, Maria Hendrika, is overleden. Op 19 september 1902, om 19.35u, sterft de aartshertogin van Oostenrijk en koningin van België aan een hartziekte (zij leed ook aan een chronische bronchitis) in de Villa Marie Henriette, avenue du Marteau in Spa.

Oostende verneemt het nieuws omstreeks 22 uur. Het bal in het Kursaal wordt onmiddellijk stilgelegd evenals het concert op het Wapenplein door de Philharmonie Ostendaise alsook de vertoning in het theater.

De dag daarop hangen de vlaggen halfstok aan openbare gebouwen, op de staatsboten en aan heel wat particuliere huizen. Om 9 uur komt het Schepencollege in spoedzitting bijeen om een rouwaffiche op te stellen:".....La Royale Défunte qui fit en notre ville de longs séjours et vers laquelle se porte si spontanément l'affection de la population toute entière...".

Is "la lionne blessée" – zoals historicus Jo GÉRARD haar noemt – werkelijk zó vaak in Oostende geweest? Wie haar biografieën leest, weet dat ze sinds 1893 teruggetrokken leefde in Spa om er haar eigen (mislukte) leven te leiden met haar geliefde paarden en Engelse spelletjes. Historici zijn het er niet over eens waarom zij dit illustere kuuroord verkoos boven Oostende. Het is bekend dat ze niet echt hield van de zee en dat ze de zeelucht niet verdroeg. Wij weten dat deze "ville d'eau" met zijn bossen haar herinnerde aan haar geboorteland Oostenrijk. Spa was daarenboven ook een "ville de chevaux" (haar pony's waren haar leven...(1)). Ook zullen de bittere ontgoochelingen (de liaisons van Leopold) en de dramatische momenten (de dood van haar enige zoon/het drama Mayerling) de onmin in haar huwelijksleven verwekt hebben.

Wanneer ze op 2 augustus 1891 om 19.25 u met haar jongste dochter Clementine naar Brussel terugkeert, na een verblijf van één maand aan zee, zal ze achteraf nooit meer te zien zijn op de Wellington, in het theater aan de Komedieplaats of langs de Mariakerkse dijk.

Hoe vaak is ze dan wél in Oostende geweest? Een persoverzicht en een sfeerbeeld.

30 augustus 1853: - De 18-jarige prins Leopold en zijn 17-jarige Maria Hendrika brengen als pas gehuwd paar een bezoek aan Oostende (2).
- Wens van burgemeester SERRUYS: "Madam, faites-nous l'honneur de venir souvent sur notre plage.

27 juni 1866: - Ontvangen aan het station door de burgerlijke en militaire overheden.
- Ingescheept aan boord van de "Belgique" voor het huwelijk in Windsor van prinses Hélène.

7 juli 1866: - Terug om 18.30u uit Dover

25 juli 1866: - De Blijde Intrede: eerste officieel bezoek van het koningspaar.

9 juli 1867: - De koninklijke familie komt naar zee.

16 augustus 1867: - Groots diner op het Chalet. Gasten zijn ondermeer de hertog van Saksen-Weimar, de prins de REUSS, de graaf en gravin JICHY, de kamerheer van de

Franse Keizer, de directeur-generaal van Spoorwegen, Post en Telegraaf, de hofdames.....

23 augustus 1867: - Over de middag wacht de vorst Maria Hendrika op aan het station om onmiddellijk met de hofwagen door te rijden naar het paleis.

22 juni 1868: - In de gutsende regen gaan koning en koningin aan boord van de "Louise Marie" voor een militaire revue, vóór de rede van Oostende, van een Amerikaans eskader.

1 of 2 augustus 1869: - Aangekomen"... pour y passer quelques jours....".

24 juli 1874: - Al meer dan twee weken vertoeft hij alleen aan zee, tot hij zijn echtgenote en zijn 16-jarige dochter prinses Louise opwacht aan het station; beiden keren nog dezelfde avond terug naar Laken.

17 juli 1877: - Leopold en Maria Hendrika komen per speciale trein aan om de Duitse erfprins Frederik-Willem van Pruisen met zijn gevolg op te zoeken.
- Twee uur later zijn beiden al terug naar Laken vertrokken.

7 augustus 1877: - Koning en Koningin voor twee uur aan zee.

11 maart 1879: - Per speciale trein om 10.45 u aangekomen; na een kort onderhoud gaat het koninklijke echtpaar aan boord van de "Comte de Flandre" die 5 uur later in Dover aanmeert. Een trein brengt hen naar Windsor voor het huwelijk van de derde zoon van koningin Victoria, prins Arthur.

31 maart 1879: - Terug. Veel volk aan de "débarcadère" om 18.30 u.

24 juli 1880: - Koning en koningin, vergezeld van hun dochters Clementine en Stephanie worden door 5 hofwagens opgewacht aan het station.
- De koningin bestuurt de eerste zelf (3) In de tweede zit Stephanie met haar Duitse verloofde kroonprins Rudolf van Oostenrijk.
- Veel vlaggen en acclamaties wanneer het koninklijk gezelschap door de stad rijdt.

25 juli 1880: - De 5 koninklijke gasten wonen de 9 uren Mis bij in de oude Sint Pieterskerk.
- Moeder en dochters maken uitstapjes in open wagen of beoefenen de jacht, in de duinen.

26 juli 1880: - Een commissie die de Naamse provincieraad vertegenwoordigt om de felicitaties aan te bieden n.a.v. de verloving van hun dochter, wordt op het chalet ontvangen.
- Nadien wordt er gedejeuneerd met het gezelschap.

29 juli 1880: - Groot diner op het Chalet ter ere van de zoon van de Duitse keizer.

1 augustus 1880: - Maria Hendrika en Leopold verlaten Oostende, maar zijn al om 19.55 u terug.

2 augustus 1880: - Terwijl Leopold met zijn ordonnansofficier wandelt op het strand en het staketsel, toert de koningin met haar 4 kleine paardjes rond in de wijde omgeving van Oostende.

9 augustus 1880: - Maria keert terug met de trein van 9.33 u samen met de secretaris van de koning, de ordonnansofficier en eredame gravin DE LIMBURG-STIRUM.
- De koning keert later op zijn eentje terug en zal er blijven tot 20 september.

29 juni 1884: - Leopld, Marie Henriette en dochter Clementine komen incognito aan voor hun zomerseizoen.

Begin juli 1884: - De vorst is vaak op het strand te zien, terwijl zij rondrijdt met haar 4 pony's tot in Nieuwpoort, Blankenberge, Wijnendale.

21 juli 1884: - Onderbreking van hun vakantie om samen in de hoofdstad een Te Deum bij te wonen.
- In de namiddag terug.

27 juli 1884: - Eerste dag van de Wellington-rennen. Voorzitter de STUERS is een gelukkig man want "...la tribune royale était très élégamment ornée...". Vader, moeder en dochter genieten van de steeple-chase en de toejuichingen van de massa.

2 augustus 1884: - Marie Henriette drukt in Oostende-Station de hand van le duc d'Aumale.
- 's Avonds zit ze voor een groot diner mee aan tafel met onder meer STANLEY die over zijn Kongo-missie vertelt.

4 augustus 1884: - Ze wuiven hun oom uit aan het station.

10 augustus 1884: - Voor een tweede maal op de Wellington. Hun twee uur lange aanwezigheid verhoogt de uitstraling van het hippodroom.

23 augustus 1884: - De Duitse erfprins rijdt het station uit, nagewuifd door koning en koningin en veel Duitse toeristen.

24 augustus 1884: - Met een "équipage à la Daumont" naar de Grand Prix d"Ostende, een handicap van 2400 m. De koningin en haar dochter krijgen bloemen.

28 augustus 1884: - Het vorstenpaar wil – ondanks de regen – aanwezig zijn op het westerstrand voor "La fête des enfants". Traantjes, bloemen, valse start, een koninklijke handdruk. Leopold vindt dat het er allemaal bijhoort "au développement de l'enfance".

31 augustus 1884: - De nieuwe vertegenwoordiger van de Verenigde Staten in Berlijn wordt in audiëntie ontvangen. Nadien volgt er een dejeuner terwijl de koningin prinses d'YSSENBOURG-BUEDINGEN op zoekt in het Grand Hôtel de l'Empereur.

8 september 1884: - Allebei naar Brussel om aanwezig te zijn op de grote maneuvers.

11 september 1884: - Met de trein van elven terug aan zee en dit voor de allerlaatste keer dit jaar. Het werd het (tot nu toe) allerlangste "saison ostendaise" want op 16

september verlaat de koninklijke familie na twee en een halve maand hun chalet.

17 juni 1885: - Veel vroeger dan voorzien – het strand leek nog op een woestijn – komt Leopold met vrouw en jongste dochter aan om 9.56 u.
- Burgemeester JANSSENS en plaatscommandant ORIANNE verwelkomen hen. De hofmaarschalk, 's konings secretaris, een ordonnansofficier, hun persoonlijke arts en een eredame rijden mee. Op het Kursaal zien ze de nationale driekleur wapperen en....de Kongolese vlag.

20 juni 1885: - De Infante Isabella van Spanje, zuster van koning Alfonso XII, is op bezoek.
- Na het dejeuner maken 'De prinses van Segovia" en onze koningin een ritje met de wagen.

28 juni 1885: - Leopold en Marie Henriette per trein naar Antwerpen.
- Terug om 18.00 u.

03 juli 1885: - Bezoek van de Oostenrijkse aartshertog Karel Lodewijk en zijn dame.
- In de namiddag brengt deze 52-jarige broer van de Oostenrijkse keizer en zijn derde vrouw Maria Theresia een bezoek aan het Kursaal. Samen met Marie Henriette komen ze onder de indruk van de grootsheid en tevens elegantie van het gebouw.
- Vanop het buitenterras genieten de bezoekers van een fraai zeespektakel van stomers en vissersschuiten.
- In gedachten zit Leopold bij wat anders: "...tirer de l'abandon un bois en miniature qui est désigné sous le nom de Bois de Boulogne, un bois de plaisance...". Maria Hendrika zal bij naam vereeuwigd worden in Oostende! (4).

6 juli 1885: - Om 8.40 u wordt het anker gelicht van de "Prince Baudouin" waarmee het koninklijk gezelschap een tocht maakt naar Vlissingen.
- Met de wagen worden Middelburg en Domburg bezocht, strikt incognito.

7 juli 1885: - Alvoren 's anderendaags terug te keren wil de duc d'Aumale nog even Brugge zien; samen met de koning en de koningin neemt hij een kanaalboot. Op de terugweg varen ze langs de "Sport Nautique" waar net de laatste wedstrijd afgelopen is. Toejuichingen alom!

8 juli 1885: - Voor een weekje ruilt de koninklijke familie Oostende voor Laken.

15 juli 1885: - Terug samen met hun tante, de hertogin van Saksen Coburg, en haar zoon.

19 juli 1885: - Ze maakt kennis met de oom van de koning, de hertog van Montpensier; wandeling op de dijk en bezoek aan het Kursaal.

20 juli 1885: - Gala-avond in het theater met het stuk "l"Etudiant pauvre". Burgemeester JANSSENS ontvangt hen aan de hoofdtrap: de koningin, haar dochters Clementine en Louise en haar echtegenoot prins Filip van Saksen Coburg Gotha die daarna in de geïmproviseerde koninklijke loge plaats nemen.
- Ze blijven tot het einde en bij een staande ovatie komen overal in de zaal wuivende zakdoekjes boven.

26 juli 1885: - Leopold en Marie Henriette aan boord van de "Prince Baudouin" die hen van Temse naar Antwerpen brengt.

4 augustus 1885: - De koningin, prinses Clementine en een eredame naar Dover.

9 augustus 1885: - 14.30 u Wellington-renbaan: tussen de veelkleurige zonneschermpjes van de highlife valt de koning, de in het zwart getoilleteerde koningin en het met geel gemengd paars van Clementine niet op in de augustuszon.

13 augustus 1885: - Echo d'Ostende: "Le Roi se promène enormément; on le voit partout et souvent; Quant à S.M. la Reine, elle affectionne aussi les promenades à pied et l'excursion à Mariakerke est une de celles qu'elle préfère...".

18 augustus 1885: -Op het hippodroom is de groothertog en groothertogin van Mecklenburg uitgenodigd door het koningspaar om de Grote Steeple Chase bij te wonen.

20 augustus 1885: - 's Avonds wonen Marie Henriette (groot toneelliefhebber), Clementine en de Mecklenburgs een voorstelling bij in het theater.

13 september 1885: - Maria Hendrika voor de derde keer dit jaar op bezoek in Nieuwpoort-Bad nu met haar schoonzoon aartshertog Rudolf.

14 september 1885: - Koning en koningin naar Antwerpen "par train gala spécial".

22 september 1885: - 13.30 u: na een verblijf van bijna 3 maand keert de koninklijke familie terug naar Laken "en y laissant le plus agréable souvenir....".

14 juli 1887: - Leopold met echtgenote en jongste dochter opnieuw aan zee: "...la famille royale fera, cette année, un long séjour à Ostende...".

28 juli 1887: - De zestienjarige Clementine mag met haar ouders mee met een tram op de nieuwe lijn naar Blankenberge.

7 augustus 1887: - Maria met man en dochter naar de renbaan voor de Prix de la Plage (2400 m.), de Prix de la Mer (2800 m.) en de Prix des Sables (2500 m.).

11 augustus 1887: - Leopold en Maria Hendrika maken hun opwachting aan het station voor de hertog van Aumale (s Konings oom) met wie de koningin 's avonds nog naar het theater gaat. Daar neemt haar uitgebreide suite de 2 grote centrale loges in voor een drie uur durend spektakel van de beroemde goochelaar DONATO.

15 augustus 1887: - Leopold, Maria, de graaf van Vlaanderen en zijn zoon prins Boudewijn vertrekken met de trein naar Brugge om deel te nemen aan de feestelijkheden bij de onthulling van het standbeeld van Jan Breydel en Pieter de Coninck.

21 augustus 1887: - Hoogdag voor alle paardenliefhebbers: de grote internationale Steeple Chase met een prijzenpot van 10.000 Fr. "Les dames avaient arboré leurs plus gracieux atours...", ook Marie Henriette.

13 september 1887: - Ze boek in het "Panorama" het panoramische zicht op Rio de Janeiro waar 2 schilders, MEIRELLER en LANGHEROCK aan werken.

3 juli 1888: - Haar grote vakantie begint.

4 juli 1888: - Terwijl Leopold de duinaanplantingen in De Haan van nabij bekijkt, is moeder en dochter op wandel.

14 juli 1888: - De koningin is aanwezig op de opening van het nieuwe theaterseizoen.

24 juli 1888: - Ze bezoekt de grote "Exposition d'Hygiène et de Sauvetage" in het Leopoldpark.

27 juli 1888: - Meer en meer vindt het publiek de weg naar het theater, mede door de aanwezigheid van Marie Henriette, die telkenmale het sein geeft tot applaudisseren zoals vandaag voor de operette "Les Cent Vierges" van LECOQ.

2 augustus 1888: - In het theater ondergaat ze de frivole geest van het Tweede Keizerrijk, weerspiegeld in "la Vie Parisienne".

13 augustus 1888: - Hij vertrekt naar Schotland, voor een 15 tal dagen; zij naar Laken vanwaar ze naar Oostenrijk zal gaan om er Stephanie te bezoeken. (ze droomt nog altijd van die keizerlijke kroon....).

9 september 1890: -Om 7.38 u met de trein vertrokken om het einde van de legermaneuvers bij te wonen: de koning "en petite tenue de commandant en chef de l'armée" en de koningin "en amazone".

10 september 1890: - In de namiddag naar Middelkerke; te voet terug want..."ayant manqué le chemin de fer vicinal".

15 september 1890: - Met baron WYKERSLOOTH naar Brussel voor de landbouwtentoonstelling van Kuregem en de opening van de Brusselse tentoonstelling voor Schone Kunsten.
- Ook Clementine en haar moeder rijden mee; hun wel zeer korte zomervakantie zit erop.
- Leopold 's avonds al terug op zijn chalet: hij wil zo lang mogelijk aan zee verblijven.

1 juli 1891: - 9.30 u: aankomst van de koninklijke familie die wordt opgewacht door de burgemeester en de plaatscommandant.
- De koningin en haar dochter rijden in open wagen door de Kapellestraat die voor de gelegenheid met vlaggen versierd is; hij, "le bon marcheur", gaat te voet.

6 juli 1891: - Daags na de jaarlijkse zeewijding gaat het drietal naar Brugge voor de "Exposition d'horticulture" in de Hallen.
- Al terug om half vijf.

9 juli 1891: - "Grand diner": Marie Henriette ontmoet prins Alexander van Pruisen, generaal graaf de WINTERFELD en zijn echtgenote, graaf en gravin de BULOW, graaf d'AVENSLEVEN (gevolmachtigd minister van Duitsland), barones d'HOOGHVORST (eredame), burgemeester MONTANGIE, gouverneur baron RUZETTE, schepen PIETERS, plaatscommandant graaf VANDERSTEGEN de PUTTE, geniecommandant ROMMEL, chef van de

maalboten ECREVISSE, ingenieur van Bruggen en Wegen DEMEY, deken DECANNIERE, en twee van zijn ordonnansofficieren SNOY en LIEBRECHTS.

15 juli 1891: - "Soirée d'Ouverture" in het theater: Marie Henriette "...a donné le signal des applaudissements a plusieurs reprises....".

20 juli 1891: - Ze verlaat Oostende voor de feestelijkheden ter gelegenheid van de nationale feestdag in de hoofdstad.

23 juli 1891: - Gala-avond in het theater: de zangers in "Les Cloches de Corneville" waren "electrisés" door de aanwezigheid van de koningin en haar dochter.

31 juli 1891: - Marie Henriette en Clementine wonen in het theater een "opéra comique" bij.

1 augustus 1891: - 's Avonds is er een "Grand Cortège aux Lumières" georganiseerd door de Oostendse verenigingen; aan de voet van het chalet bekijkt Leopold met vrouw en dochter het sprookjesachtig gebeuren.

2 augustus 1891: - Moeder en dochter om 19.25 u naar Brussel.

3 augustus 1891: - 's Avonds loopt het gerucht in Oostende dat Marie Henriette zwaar ziek is, misschien wel overleden.
- Leopold krijgt van Clementine een telegram "fort inquiétante".
- Hij beslist de internationale trein van middernacht te nemen die uitzonderlijk halt houdt in Laken om 2.15 u.
- De koningin heeft het sacrament der stervenden ontvangen...

4 augustus 1891: - De situatie is zò onwaarschijnlijk verbeterd dat Leopold al 's anderendaags om 11 u terug in Oostende is, terwijl zijn vrouw naar Spa is vertrokken. De gekwetste maar fiere leeuwin zal de meest gerenommeerde badplaats van Europa – dank zij haar man – nooit meer terugzien...

Noten

(1) Pierre DAYE: "Léopold II". Edit. A. Fayard et Cie. Parijs , 1934, p. 249. "...Elle s'acharnait à conduire son pony-chaise attelé de petits chevaux hongrois de couleur isabelle....".

(2) Ivan VAN HYFTE: 30 augustus 1853. Aartshertogin Maria Hendrika ziet voor het eerst Oostende, in: "De Plate", febr. 1996, p. 54-56.

(3) Net als Leopold was Maria Hendrika verzot op wagens. Ook in Oostende zat ze soms achter het stuur. Bij de eerste autorace Brussel-Spa zegt ze tegen Clementine: "Je prèfére mes chevaux, mais je me sans assez tentée par ces machines-là" in: Jo GERARD "La lionne blessée": Marie Henriette, Reine des Belges", p. 234.

(4) Op 7 juni 1892 besloot de gemeenteraad het nieuwe openbare park, naar de plannen van architect KEILIG, "Maria-Hendrikapark" te noemen.
N.B. Ook de stedelijke basisschool in de Ieperstraat, die in 1985 als autonome school werd afgeschaft, droeg haar naam.

DE VISIE VAN EEN VASTGOEDMAN OP HET OOSTENDS RESIDENTIEEL ARCHITECTURAAL PATRIMONIUM

door **Pol DERMUL**

Ongeveer niemand is gelukkig met de manier waarop onze Belgische kust werd geürbaniseerd en bebouwd. Wanneer we nu het resultaat bekijken is er meer reden om te huilen dan om te lachen.

Wat is er verkeerd gelopen? Wie is voor die gang van zaken verantwoordelijk? Hoe had het beter gekund? Heeft men het op andere plaatsen, bijvoorbeeld in de badplaatsen van onze buurlanden, Nederland en Frankrijk, zoveel beter gedaan? Is er nog iets te redden? Kunnen we uit de fouten van het verleden iets leren dat nog bruikbaar is voor de toekomst?

De bedoeling van dit artikel is een antwoord te zoeken op die vragen en is tevens een synthese van een voordracht die ik voor de heemkring heb gehouden.

De poging die ik deze avond onderneem is niet zonder risico's. De Plate is een Heem- en Geschiedkundige Kring die in de eerste plaats belangstelling heeft voor de getuigenissen uit het verleden en daarom liefst zoveel mogelijk van die getuigenissen uit dat verleden bewaard wil zien.

Als vastgoedman zit ik in het hol van de leeuw. Er is inderdaad zeer veel verkeerd gegaan. Zeker wanneer wij ons beperken tot het onderzoeken van wat sinds de oorlog op urbanistisch en architecturaal gebied aan onze kust en te Oostende in het bijzonder is gebeurd.

Zeer vaak worden de vastgoedsector en in de eerste plaats de bouwpromotoren, aangewezen als "de daders", de verantwoordelijken voor wat verkeerd is gegaan.

Als verweermiddel kan ik om te beginnen zeggen dat daar waar men de private sector volledig alleen haar gang heeft laten gaan de urbanisatie en bebouwing wel geslaagd mag genoemd worden. Ik bedoel dan de verkaveling en bebouwing van Het Zoute en De Haan (het centraal oud deel van De Haan, die de Concessie genoemd wordt). Die twee urbanisaties worden in de vakliteratuur vaak gecomplimenteerd omwille van hun aantrekkelijkheid, hun harmonie en geslaagde integratie in het landschap.

Het is evenwel een illusie te denken dat men hetzelfde over de hele kust had kunnen doen. Het Zoute en De Haan is een elitaire, een luxe optie geweest, die bovendien geconcipieerd zijn vooraleer er van democratisering van het toerisme sprake was.

De percelen villagrond met de bijhorende verplichting een villa te bouwen in een bepaalde stijl konden slechts verkocht worden aan een kapitaalkrachtig cliënteel. Bovendien vraagt die optie veel plaats omwille van de open bebouwing op vaak ruime percelen. Onze kustlijn is veel te kort om op die manier de circa 30 miljoen bewoners van het hinterland dat op onze kust aangewezen is voor het huren of kopen van een vakantieverblijf of een tweede verblijf op te vangen.

In badplaatsen, zoals Blankenberge, Wenduine en Westende bv. heeft men al vroeg gekozen voor het aantrekken van een veel democratischer cliënteel. Men heeft er daarom gekozen voor gesloten bebouwing, zeker op de Zeedijk en de aanpalende straten om zoveel mogelijk mensen toe te laten van de onmiddellijke nabijheid van het strand en de zee direct te genieten, liefst met zeezicht dus. Dat kan slechts wanneer men opteert voor gesloten bebouwing met zoveel mogelijk hoogbouw. De bouwkosten van een appartement bedragen slechts een fractie van de bouwkosten van een villa.

U moet er ook rekening mee houden dat men minder geld wil besteden aan een tweede verblijf dan aan het hoofdverblijf. En: alleen zeer rijke mensen hoeven niet te rekenen.

Het onderhouden van een villa met bijhorende tuin kost een veelvoud van de onderhoudskosten van een appartement. Bovendien is het veel eenvoudiger eigenaar te zijn van een appartement dan van een villa. In een appartementsgebouw worden de belangrijkste delen (de gevel, het dak, de inkom, de trapzaal, de verwarmingsinstallatie, enz.) collectief onderhouden onder de leiding van de syndicus. Tot voor 20 à 30 jaar waren er bovendien in alle grote gebouwen ook nog conciërges die zorgden door onderhoud, verwarming en toezicht. Ook dat was een groot gemak en in die tijd nog betaalbaar.

Maar urbanistisch is het een bijna onmogelijke opgave een geheel van moderne aaneengesloten hoge gebouwen te creëren, dat harmonisch oogt en dat mooi is, ook aan de achterzijde. Ik ken weinig of geen voorbeelden van waar dat wel gelukt is.

Vroeger kwamen e r wel harmonieuze agglomeraties tot stand. Ik bedoel in de middeleeuwen toen de steden organisch groeiden. Ik ben geen historicus, ik weet niet of er in die tijd door de gemeenten urbanistische regels werden opgelegd, maar in elk geval kan men van die middeleeuwse steden en gemeenten zeggen dat ze een harmonisch geheel vormden. Wanneer we in die oude steden en gemeenten rond lopen voelen we er ons goed. En dat is belangrijk.

Nu lukt dat niet meer. Om dat te weten volstaat het bv. om de nieuwe steden in Nederland te bezoeken. Ik bedoel bv. de steden die gebouwd werden op de drooggelegde Zuiderzee. Daar heeft men de gloednieuwe steden LELYSTAD en ALMERE gebouwd die bestemd zijn om tienduizenden, en in ALMERE zelfs meer dan 100.000 mensen te huisvesten. Het zijn satellietsteden van Amsterdam die, zoals Oostende aan het water liggen, aan de Zuiderzee.

De randen van die nieuwe steden zijn wel mooi met veel waterpartijen en golfbanen, met aansluitende natuurparken en jachthavens. Maar het centrum van die steden is onleefbaar. Men slaagt er zelfs niet in een aangenaam gezellig plein te creëren. Ik raad u allen aan eens te gaan kijken. Die steden liggen dus vlak bij Amsterdam. Je moet het gezien hebben om te weten hoe het NIET moet! En dat is een land, Nederland, dat nochtans bekend staat om de sterkte van haar administratie - de regelgeving is er nog veel groter dan bij ons – en die geen gebrek heeft aan goede architecten.

De hedendaagse urbanisten en architecten hebben gefaald. Ze zijn er niet in geslaagd nieuwe leefbare stedelijke agglomeraties te creëren. Ik ben daar voor het eerst van bewust geweest, nu meer dan 30 jaar geleden, bij een bezoek aan BRAZILIA, de nieuwe hoofdstad van Brazilië die in het centrum van dat land, vanuit het niets, werd opgericht. In BRAZILIA vindt je veel mooie gebouwen, maar het geheel is compleet onleefbaar. Men heeft er niet gebouwd naar de maat van de mens.

Dat is evengoed waar voor de satellietsteden die men in Frankrijk, Engeland en Nederland gebouwd heeft. Ik heb er verschillende bezocht. Op al die plaatsen heeft men niet meer gebouwd naar de maat van de mens.

Ik wil nu eerst terugkeren naar Oostende. In Oostende was men er in de belle époque-tijd wel in geslaagd een aantal aantrekkelijke straten en buurten, gelegen rond de parken en boulevards ontworpen door de urbanisten van Leopold II, te bebouwen met een aaneengesloten bebouwing.

Het is de stelling van mijn vriend, Jan NUYTTEN, dat burgemeester SERRUYS na de oorlog een grote vergissing heeft begaan. Jan zegt: SERRUYS had moeten opteren voor het benouden en waar nodig het herbouwen van Oostende als een belle-époque stad.

Ik meen dat die stelling van Jan ingegeven is door nostalgie en bovendien economisch en sociaal onhaalbaar was. Na de oorlog bestond geen economisch en democratisch draagvlak voor die optie.

Toen het nieuwe stadhuis van Oostende werd geconcipieerd stelde burgemeester VAN GLABBEKE dat we een stadhuis moesten bouwen voor een stad van 100.000 inwoners. Oostende telt vandaag ongeveer 67.500 permanente inwoners. De ambities van VAN GLABBEKE gingen dus veel verder. De Oostende bevolking ging daarmee akkoord. Zelfs toen jaren later burgemeester Jan PIERS de Oostendenaars het hoogste gebouw aan de Atlantische kust beloofde, wat het "Europacentrum" moest worden, was er zeer weinig oppositie. Het overgrote deel van de bevolking was gelukkig en fier met die optie, zelfs al moest daarvoor haar belle époque theater afgebroken worden en het toen nog mooie Casino gemutileerd worden door en bovenop die afschuwelijke toneeltoren te bouwen. Tussen haakjes gezegd: die afschuwelijke opbouw op het dak van het Casino was niet eens nodig. Door de restauratie van het Casino dat nu aan de gang is wordt bewezen dat het ook anders kon, aangezien de toneeltoren zal afgebroken worden. Dat kan, eenvoudig door de scène te laten zakken. Dat illustreert hoe lichtzinnig en ondoordacht men toen te werk is gegaan.

Om nog even bij de stelling van Jan NUYTTEN te blijven, een stelling die waarschijnlijk door veel leden van De Plate wordt gedeeld, vraag ik u met mij samen na te denken over de haalbaarheid van die optie.

De hotels op de zeedijk waren tijdens de oorlog grotendeels vernietigd. Zelfs indien de hoteliers, met hun oorlogsschade, hun hotels in de vooroorlogse stijl zouden herbouwd hebben, beweer ik dat die hotels in de na-oorlogse economische omstandigheden niet meer leefbaar zouden geweest zijn. Het kapitaalkrachtig cliënteel zou er niet meer in voldoende mate geweest zijn. Bovendien zou het onderhoud en de verwarming van dat soort hotels onbetaalbaar geworden zijn. Men is er zelfs niet meer in geslaagd na de oorlog het Thermenhotel op een rendabele manier te exploiteren. De uitbaters hebben er nooit geen geld meer verdiend. Integendeel!

Bovendien beweer ik dat de stielmannen die zo'n soort gebouwen kunnen onderhouden niet meer in voldoende aantallen aanwezig zijn. Om van hun betaalbaarheid nog niet te spreken.

Wat waar is voor de hotels is even waar voor de honderden mooie villa's (en met villa's bedoel ik dan de aaneengesloten huizen die ook villa's genoemd werden) die onze stad aan de zeedijk en in het centrum van de stad rijk was.

Die villa's waren bijna stuk voor stuk parels waar de architecten hun fantasie hadden kunnen op botvieren in alle soorten versieringen in dure materialen (kunstig smeedwerk, prachtige houten loggia's, porseleinen tegels en ornamenten, torentjes, dakkapellen, lambriseringen, gekleurd en versierd glas, prachtige vloeren in een fantasie-parket of kleurrijke gebakken tegels, rijk versierde plafonds, enz.). Het waren grote huizen met een bewoonbare half verzonken kelderverdieping, een bel-étage en meestal nog 3 verdiepingen bovenop, met bijhorende annexes. Even hoog als een hedendaags modern gebouw met zes bouwlagen.

Dat soort villa's diende vóór de oorlog vaak als vakantiewoning voor één enkele familie die er de ganse zomerperiode kwam wonen met het huispersoneel. Dat personeel had in die tijd nog geen recht op betaald verlof. Ze vergezelden hun patrons naar de villa aan zee. Ze werkten in de keuken en wasplaatsen in de kelderverdieping (downstairs) en sliepen op de zolderkamers. De eigenaars

bewoonden zelf de rest van het huis op een comfortabele manier, dank zij de hulp van dat huispersoneel. We weten allen dat inwonend huispersoneel na de oorlog onbetaalbaar en onvindbaar is geworden.

Een ander deel van die villa's werd bewoond door de Oostendenaars zelf die vaak hun woning ook als een beleggingsobject exploiteerden door zich tijdens de zomer in de sous-sols terug te trekken om de mooie verdiepingen als vakantiewoningen te kunnen verhuren. De vrouwen bleven het hele voorjaar thuis, om de grote kuis te doen en hun eigendom in gereedheid te brengen voor het seizoen. Ze bleven ook thuis om de kandidaten-huurders op te vangen. In die tijd waren verhuurkantoren bijna onbestaande. De eigenaars verhuurden rechtstreeks aan de mensen die een vakantiewoning kwamen opzoeken. Dat soort dames, die niet buitenhuis gingen werken en investeerden in het zo intensief mogelijk verhuren van hun woning, zijn ook verdwenen. Er blijven er nog enkele over (o.a. in de Kemmelbergstraat).

Toen in 1972/73 (dat is intussen 30 jaar geleden) de eerste energiecrisis uitbrak en de prijs van de stookolie op korte tijd steeg van 2 fr. en centiemen per liter naar 17 fr. en centiemen werd het bewonen van die grote huizen sterk ontmoedigd. Het verwarmen van de woonruimten met hoge plafonds en enkel glas in de ramen werd onbetaalbaar. Die spectaculair gestegen verwarmingskosten, bovenop de reeds hoogoplopende herstellings- en onderhoudskosten voor zo'n soort woningen, hebben veel families gedwongen hun retrohuis te ruilen voor een modern appartement met lage plafonds, met overal dubbel glas, modern sanitair en veel eenvoudiger onderhoud.

De aanwezigheid van een lift in elk appartementsgebouw, terwijl men in een retrohuis veel trappen moet doen, is ook een factor geweest die de ietwat ouder wordende mensen aangezet heeft hun retro- villa te ruilen voor een appartement. De families die de retrohuizen konden en wilden blijven bewonen werden grote uitzonderingen. Er waren er nog wel, ook vandaag nog, maar in onvoldoende mate.

Na de tweede energiecrisis kostte een liter stookolie circa 17 fr. Vandaag is dat nog altijd zo. De prijs van de stookolie is dus sindsdien gemiddeld genomen niet meer gestegen. De index is nochtans sinds de eerste energiecrisis in '73 verdriedubbeld en sinds de tweede energiecrisis in '77 verdubbeld. Dat wil zeggen dat de prijs van die stookolie toen twee à driemaal zo zwaar woog op een familiebudget, vergeleken met vandaag. Het was voor die mensen uit de 70-jaren alsof de stookolie vandaag 40 à 50 fr. per liter zou kosten. Niet te verwonderen dat de mensen in die tijd bezeten werden door de zorg voor energiebesparing. Zij zijn in die tijd in massa valse plafonds gaan plaatsen in hun mooie grote hoge woonruimtes.

Terzelfder tijd werd er in massa zoveel mogelijk dubbel glas en zelfs triple glas in de ramen geplaatst. In een retro-woning was het een bijna onmogelijke opgave overal dubbel glas te plaatsen. De ramen waren daarvoor niet gemaakt en te veel in klein glas verdeeld.

Wij hebben toen geprobeerd om een nieuw cliënteel naar dat soort huizen aan te trekken door ze op te splitsen in verschillende verdiepingen die apart verkocht werden. Er werd dus een basisakte gemaakt zoals voor een appartementsgebouw. De leidingen voor de nutsvoorzieningen moesten per appartement worden opgesplitst, opdat iedereen afzonderlijke meters zou hebben. Hoogstens moest hier en daar een toilet of een douchecel bijgebouwd worden, maar voor de rest werden de restauratie- en herstellingswerken overgelaten aan de kopers, die meestal doe-het-zelvers waren.

De verdiepingen werden aan zeer democratische prijzen verkocht. Dat gebeurde dus in de zeventiger en in de loop van de tachtiger jaren en het begin van de jaren '90. Vaak werd de kelderverdieping verkocht voor circa 500.000 fr. De mooiste verdiepingen werden verkocht voor

prijzen tussen één en anderhalf miljoen. De kopers investeerden zelf in de renovatiewerken van hun privatieve delen. Sommigen spreidden dat over enkele jaren. Dat bleef voor hen betaalbaar: ze konden de dure daguren uitsparen omdat ze veel zelf deden.

Op die manier zijn aan de kust enkele honderden retro-huizen opgesplitst in 3, 4, 5 of 6 afzonderlijke eenheden. Achteraf ontstonden vaak moeilijkheden in die gebouwen omdat dit soort mensen niet gewoon was in mede-eigendom te leven en de koopkracht van de meest bescheiden kopers onder hen niet groot genoeg was om zonder al te grote moeite hun aandeel te betalen in de kosten van onderhoud en de noodzakelijke herstellingen aan gevel, dak, inkomhall, trapzalen en andere gemeenschappelijke delen. Wanneer bv. één eigenaar niet kon meebetalen zaten ze geblokkeerd. Wat aanleiding gaf tot spanningen, soms ruzies.

Intussen hebben de gemeenten nieuwe stedenbouwkundige reglementen ingevoerd. Er is nu een toelating vereist voor zo'n splitsing. De Vlaamse Wooncode heeft het nu bijna onmogelijk gemaakt dat soort huizen op te splitsen in afzonderlijke wooneenheden, tenzij zeer beperkt en na dure verbouwingswerken.

Tot voor kort werd dat soort huizen bijna nooit geklasseerd. De villa MARITZA is één van de weinige uitzonderingen en werd ten andere enkele keren gedeclasseerd vooraleer, gelukkig maar, definitief geklasseerd te worden.

Onder het beleid van de burgemeesters SERRUYS, VAN GLABBEKE, PIERS en GOEKINT werden ongeveer geen woongebouwen geklasseerd. Het is nu eerst, sinds Jean VAN DE CASTEELE burgemeester werd, dat werk werd gemaakt van het klasseren van de enkele nog waardevolle villa's die nog niet afgebroken werden. Voor het eerst werd nu duidelijkheid en doorzichtigheid geschapen. Nu weet elke eigenaar precies of zijn eigendom al dan niet voor klassering in aanmerking komt. Tot voor een paar jaar was dat helemaal niet zo.

U, leden van De Plate, had waarschijnlijk graag gezien dat vele tientallen, zelfs honderden retro-huizen geklasseerd zouden zijn. Ik beweer dat dit geen haalbare optie was. De klassering van zoveel huizen zou meteen de verkrotting betekend hebben van veel huizen omdat te weinig families in staat waren zo'n soort woning te bewonen en te onderhouden.

Het zou bovendien de democratisering van het toerisme sterk afgeremd hebben. Maar ik neem aan dat velen onder U, gedreven door nostalgie en elitarisme, lak hebben aan dat democratiseringsproces.

Het zou volgens mij wel wenselijk en haalbaar geweest zijn de mooiste villa's te klasseren. Liefst telkens in enkele groepjes van woningen om een sfeerbeeld te kunnen blijven behouden en om op die manier een aantal getuigenissen uit het belle époque verleden van Oostende voor de toekomst te bewaren. Ook die minimale optie is niet gerealiseerd. Nu het te laat is probeert men te redden wat nog te redden valt. Dat wil zeggen nog een half dozijn villa's op de zeedijk en enkele geïsoleerde huizen in de Kemmelbergstraat en de Ijzerstraat bv. Wat men nog wel zou kunnen is enkele delen van straten, zoals de Peter Benoitstraat, de François Musinstraat en enkele andere delen van straten als geheel te klasseren omdat ze beeldbepalend zijn voor wat Oostende in de belle époquetijd ooit geweest is.

Dat voor wat betreft mijn verhaal over de teloorgang van de zogenaamde retro-villa's als hedendaagse woongelegenheden voor permanente bewoning of als vakantiewoning.

Nu wil ik even blijven stilstaan bij de bouwpromotie aan de kust en in Oostende in het bijzonder.

Vooraleer dat te doen wil ik zeggen dat de bouwpromotoren zo breed, zo diep en zo hoog hebben gebouwd als wat hen opgelegd werd door de stedenbouwkundige overheid. Dat is in de eerste plaats de gemeente, de stad.

Architecten die van de bouwvoorschriften een beetje wilden afwijken om wat creatiever te kunnen zijn, om soms ietwat speelser te kunnen omgaan met loggia's, in- en uitsprongen, al dat niet overdekte terrassen, veranda's enz. ...moesten een gevecht aangaan met de administratie die zeer moeilijk te bewegen was tot het afwijken van de strikte regels die in de bijzondere plannen van aanleg waren ingeschreven. Een gevecht dat ze meestal verloren.

Hier en daar zijn wel bouwovertredingen gebeurd, bv. doordat de bouwpromotor zijn liftcabine bovenop het dak plaatste, waar het niet mocht. De meest agressieve bouwpromotoren durfden hoogstens ergens enkele centimeters dieper of hoger bouwen dan wat mocht. Ergere bouwovertredingen waren echt de grote uitzondering en werden, of konden in elk geval, door de overheid financieel gesanctioneerd worden.

Het is dus de stad die de plannen van aanleg en de stedenbouwkundige voorschriften heeft opgesteld. De ambitie van de stad was zoveel mogelijk appartementen op te richten aan de Zeedijk en de aanpalende straten en later ten andere bijna over de ganse stad.

Wat heeft onze beleidsmensen er toe gebracht de bouwhoogten overal op te drijven?

Het zou iets te maken kunnen hebben met het feit dat elke burgemeester en schepen liefst het inwonersaantal van zijn stad sterk ziet groeien, omdat dit ook zijn burgemeestersloon, of schepenvergoeding, kan opdrijven. Misschien gedragen zij zich als bedrijfsleiders die liefst hun bedrijf (hun gemeente) en de bijhorende omzetcijfers zo snel en sterk mogelijk zien groeien. Misschien heeft het niets met hun vergoeding te maken maar alles met hun ego.

Het zou volgens mij ook te maken hebben met het feit dat elk appartement dat bijgebouwd wordt voor de stadskas een rente betekent. Elk doorsnee appartement betaalt circa 50.000 fr. stadsbelastingen per jaar, onder de vorm van onroerende voorheffing, taks op tweede verblijf en andere stadstaksen.

Het heeft mijn inziens vooral te maken met de tijdsgeest. Onmiddellijk na de oorlog wilde men zo snel mogelijk en zoveel mogelijk herbouwen. Tijdens de golden sixties leefden we in de sfeer van "only the sky is the limit". De ambities waren ongeveer grenzeloos. Men had weinig of geen eerbied voor het verleden. Alles moest nieuw zijn, moest modern zijn.

Het is nu eerst dat men de resultaten ziet van de ravages die aangericht werden. Dat men beseft dat men vooral te hoog heeft gebouwd. Tien verdiepingen en meer op de Zeedijk is teveel. In de maand augustus moet men tot vier uur in de namiddag wachten vooraleer de terrassen nog bezond worden. Hoge gebouwen zoals een Europacentrum, de Mast en de Royal Palace worden nu als storend ervaren. Nu eerst beseft men dat die hoge gebouwen de zon van velen afnemen en bij hevige wind de mensen die zich in de nabijheid van die gebouwen wagen, omver kunnen blazen. Door die "courant d'airs" zijn zelfs veel ruiten in tegenoverliggende gebouwen gesneuveld. Wel moet gezegd worden dat de mensen die in die hoge gebouwen wonen meestal wel zeer tevreden zijn. Hun uitzicht is prachtig, vaak spectaculair.

Pas nu beseft men dat zes verdiepingen hoog bouwen (gelijkvloers + 6) in bepaalde straten en zelfs in de invalswegen, zoals een Torhout-of Nieuwpoortsesteenweg, zorgt voor een trechter-effect dat onaangenaam is om door te wandelen, dat licht en zon afneemt van de achterliggende panden.

In de Adolf Buylstraat mag men 7 bouwlagen bouwen (winkel + 6 verdiepingen bovenop). Er staan zo'n hoge gebouwen, maar stel u voor dat de ganse straat op die hoogte gebouwd werd. Men zou er zich niet meer lekker voelen. De Adolf Buylstraat zou als winkel- wandelstraat veel van haar commerciële waarde verloren hebben.

De Lippenslaan te Knokke, die nochtans heel wat breder is dan de Adolf Buylstraat, heeft ook veel van haar charme als winkelstraat verloren doordat men er nu het éne na het andere hoog gebouw heeft opgetrokken.

Nu hebben de stedenbouwkundige overheden beslist het aantal toegelaten bouwlagen op sommige plaatsen te reduceren. Ook te Oostende.

Een zeer spijtige evolutie is het feit dan men steeds banaler is gaan bouwen.

Naar mijn gevoel werden de mooiste woongebouwen ontworpen in de tijd van de art deco en de art nouveau. Na de oorlog werd de bouwstijl strenger en uniformer, geïnspireerd door de regels van LE CORBUSIER. Het werden blokken dozen opgetrokken in goedkope materialen, liefst zo groot mogelijk, zonder enige fantasie. Het is vervelende architectuur. In het binnenland bouwden "Etrimo" en "Amelynckx" honderden zo'n banale gebouwen met tienduizenden appartementen.

In Oostende was onmiddellijk na de oorlog de belangrijkste architect van de bouwpromotie Georges BOUTELIER. Hij was een architect die nog echt kon tekenen en creatief zijn. Hij was een rustige man met stijl, charmant en voornaam. Hij bouwde ruim met gevels in franse steen, met ruime gemene delen en inkomhalls met enige allure.

Georges BOUTELIER was zelf ook bouwpromotor maar hij was geen echte zakenman. Hij was nooit gehaast en leefde royaal maar werd nooit rijk. Hij is een paar jaar geleden te Parijs overleden. Hij werd nooit echt financieel solide en beschikte niet over de nodige kapitalen om zich op de vastgoedmarkt op te dringen. Het was voor hem aanvankelijk allemaal een beetje te gemakkelijk gegaan. De opdrachten werden na de oorlog in zijn schoot geworpen. Zo kon hij tientallen grote appartementsgebouwen te Oostende oprichten die nog altijd aantrekkelijk zijn. Ik denk aan de "Beau Site", de "Majestic", de "Monte Carlo", de "Grenoble", aan de "Neuilly", aan de "Monaco", de "Imperial" en vele andere gebouwen die nog altijd zeer goed in de markt liggen.

Toen Robert VAN BIERVLIET op de markt kwam met goedkope en banale gebouwen smolt het marktaandeel van BOUTELIER weg als sneeuw voor de zon.

Vader VAN BIERVLIET was een correctie zakenman, maar kende eigenlijk niets van architectuur. Zijn goedkope appartementen verkochten als broodjes. Hij vergaarde veel cash en kon het ene afbraakpand na het andere kopen en afgooien. De architecten op wie hij beroep deed hadden geen niveau. Het was de tijd van snelle meerwaarden. Hij kon het overgrote deel van zijn appartementen op plan verkopen aan beleggers en speculanten.

Toen na zijn dood zijn zoon Jean-Claude VAN BIERVLIET de zaak van zijn vader verder zette, opteerde die voor prefab. Hij bouwde daarvoor een fabriek. Hij verwerkte die prefab elementen in gebouwen zoals de "Aldis". Die architectuur was stukken beter dan wat zijn vader had laten bouwen, maar prefab laat weinig of geen fantasie toe. Prefab werkt de eentonigheid in de hand.

Tussendoor opereerden toch nog enkele bouwers zoals de aannemers VEREECKE, VAN HUELE en RAYEE die bouwden voor een ietwat meer eisend cliënteel. Ook Marcel FRIEDERICH heeft in die tijd enkele grote gebouwen gezet die nog altijd mogen gezien zijn, zoals de "Melinda" bijvoorbeeld en "Ostend House" met het "Ter Streep" hotel aan de Leopoldlaan en vooral het zeer

groot complex dat aanleunt bij het "Andromedahotel". Zijn architect was Jacques VERGRACHT die vooral nadien nog mooie en elegante gebouwen ontworpen heeft, bv. voor bouwpromotor "Sofra".

Intussen was "Immo Ostendia" op de markt gekomen. Joost DEBUCQUOY durfde ongeveer alles. Hij startte te Oostende maar bouwde als snel over de ganse kust. Hij omringde zich met hardsellers en gebruikte verkoopmethodes die in die sector voorheen totaal niet bestonden."Immo Ostendia" bouwde vooral zeer klein en werd de grootste speler op de markt. Zijn concurrenten konden moeilijk anders dan ook kleiner te bouwen, om concurrentieel te blijven.

Dat dit mogelijk is geweest heeft te maken met de hele democratisering van het kusttoerisme (niet in Knokke!) en het feit dat wij te Oostende geen kapitaalkrachtige kopers meer konden aantrekken. Wij hadden intussen het pleit verloren tegen Knokke, De Haan en sommige delen van Oostduinkerke en Koksijde.

Dat Oostende onder het beleid van PIERS en GOEKINT verloederde en het uitzicht kreeg van een versleten stad, heeft het bijna onmogelijk gemaakt nog kapitaalkrachtige kopers aan te trekken. Dat men te Knokke en te Koksijde geen gemeentelijke opcentiemen moest betalen op de personenbelastingen heeft dat fenomeen nog versterkt.

Sinds enkele jaren gaat het nu beter. Burgemeester VANDECASTEELE, sterk geholpen door Johan VANDE LANOTTE, die het geld vanuit Brussel naar Oostende kan draineren, is erin geslaagd het tijd te keren. Jean VANDECASTEELE zegt dat hij Oostende haar kroon zal teruggeven. En hij schijnt daarin te zullen lukken. De stad wordt nu in snel tempo vernieuwd en wordt opnieuw een aantrekkelijke stad, zowel voor vakantie als voor permanente bewoning.

Eenmaal het Casino gerestaureerd zal zijn, eenmaal het "Mercurius-project" zal gerealiseerd zijn, het postgebouw een nieuwe bestemming zal gekregen hebben, het Feestpaleis met ons museum zal aangepakt zijn, zal Oostende op 10 à 15 jaar omgetoverd zijn tot een stad waarin het bijzonder aangenaam is te leven of tijdelijk te vertoeven. Uit de belle -époquetijd blijft nog weinig over, maar toch voldoende om van Oostende de meest aantrekkelijke woonstad op de Atlantische kunst te maken.

Want ik heb veel gereisd en ik zou nergens anders willen wonen dan te Oostende.

Tentoonstelling "Oostende à la carte. Oostende in historische kaarten (1560-1914)"

Van 26 oktober tot en met 17 november 2002 vindt in de Venetiaanse Gaanderijen op de Zeedijk een tentoonstelling plaats met een 120-tal originele plannen, kaarten en prenten uit de collecties van het Stadsarchief. U vindt er een chronologisch overzicht van de ontwikkeling van Oostende en een groot aantal andere kaarten die op bijzondere wijze de geschiedenis van Oostende illustreren. De tentoonstelling is open tijdens de weekends van 14.00-17.00 uur (op zondag ook van 10.00-12.00 uur) en tijdens de herfstvakantie van 14.00-17.00 uur. De toegang is gratis

Claudia VERMAUT
Stadsarchivaris

"ELIXIR D'OSTENDE": EEN HEEL VLUCHTIG VERSCHIJNSEL

door **Emile SMISSAERT**

De aanleiding voor deze notitie was het opmerken van een aankondiging die als volgt luidde (1): "Vraagt overal het "Elixir d'Ostende", depot Then-Bergh's Wine Store, Leopold II-galerij" (2). Was het werkelijk een nieuwe variante van likeur? Of ging het om een "handigheidje"? , d.w.z. een etiket geplakt op een reeds bestaand, in de handel voorkomend merk van likeur, te Oostende, seizoenstad bij uitstek, naar voren geschoven en gepousseerd. Wie zal het zeggen, daar waar meerdere likeuren in de annoncen van die tijd voorkwamen, likeuren die sindsdien al lang het tijdelijke met het eeuwige gewisseld hebben. Vruchteloos zochten wij andere sporen betreffende dat mysterieus "Oostends likeur". Maar vergeefse moeite.

Wel vonden wij: "(...) De heren THEN-BERGH en JANZSEN, Cirkelstraat 23 (en in het bezit van telefoon), zijn depothouders van de bieren Pale Ale en Extra Stout van Bass en Compagnie, "de la Pilsen impériale de Beck et Compagnie", evenals van de onvergelijkbare mineraalwaters van Roisdorf. Men bestelt ten huize" (3).

Volop te Oostende, toen in bloei en glorie als gerenommeerde badstad bij uitstek vóór Wereldoorlog I, kwam het "Elixir de Spa", met typerende flesvorm voor, een lekker likeur dat nu nog bestaat. In de streek van Spa, befaamd en geliefd kuuroord, zorgde vanaf 1858 een lokale stokerij "Schaltin, Pierry en Cie" voor de productie van de "aangenaamste van de likeuren, bekroond met vele grote prijzen op de tentoonstellingen" (4), "de enige grote prijs van Brussel 1897" (5). Notabene te Oostende prees het "Elixir de Spa", dat waarschijnlijk een goede afzet had bij ons, zichzelf als volgt aan: "Na het (zee)bad, drinkt een glas "Elixir de Spa" (6) en enkele dagen later: "Na de maaltijd, schenkt een glas "Elixir de Spa" in" (7). Het is nog door haar likeurnaam dat het stadje Spa, alwaar de toenmalige koningin Maria-Hendrika zo graag verbleef, zoveel en zo dikwijls voorkwam in de Oostendse kranten van die tijd! "Medailles op alle expo's sedert 1860. – Enige erediploma voor België, behaald te Antwerpen in 1894. – Agentschappen in het buitenland: te Frankfurt am Main, te Bordeaux en te Parijs, in Tilburg (Nederland) en te Melbourne (Australië), in Göteborg (Zweden) en in Valparaiso (Chili) (8). Wat een palmares!

Veel veel later, in 1956, werd dit eens zo bloeiende likeurbedrijf – ook gekend en gewaardeerd om zijn digestieve eigenschappen en dat het oudste brevet uit 1869 in België had als "Hofleverancier" – overgekocht door F.X. De Beukelaer uit Antwerpen. Een stokerij die beter bekend is onder zijn benaming van "Elixir d'Anvers", een product dat dateert uit 19 maart 1863, nu nog geapprecieerd omwille van zijn opmerkelijke digestieve en weldoende eigenschappen. Bekroond met tientallen gouden medailles en erediploma's, heden nog op handen gedragen door een trouw cliënteel, eertijds bekend als middeltje tegen allerlei kwaaltjes zoals maagpijn of buikpijn, anderzijds – zei mijn grootmoeder – als "het" middel tegen kolieken bij paarden. Sinds 1863 bereid op basis van 32 planten en kruiden uit alle hoeken van de wereld, daar waar het "Elixir de Spa" samengesteld was op basis van meer dan 40 planten en kruiden, afkomstig uit de streek van Spa, gemeente in de provincie Luik (arr. Verviers), thans internationaal bekend om zijn mireraalwaterbronnen.

"Elixir d'Anvers", "Elixir de Spa", - maar what about dat "Elixir d'Ostende"?

Zoals reeds aangehaald, een zeer voorbijgaand, een bijna niet op te merken "fait divers". Het is raden, het is onmogelijk nog te gissen hoe, toén, de vork juist aan de steel zat. Een vergeefse poging, al of niet gedurfd of gekortwiekt? Of een etiket dat, misschien ongeoorloofd, zomaar geplakt werd op een reeds bestaand likeurmerk? Met de naam van de befaamde badstad, en er waren meerdere likeuren in die tijd die om de gunst van het publiek wierven.

Niettemin én een feit: een klein en vluchtig spoor kwam voor in de seizoenkrant "La Saison d'Ostende" van 1893 (9). Had het de smaak en de saveur mee van het "Elixir d'Anvers" (met haar kenmerkende bottelvorm en etiket) en van het "Elixir de Spa" die beide en heden nog gedistilleerd worden door de Antwerpse firma F.X. De Beukelaer, Haantjeslei 132, 2018 Antwerpen? Deze handelszaak was te bezichtigen in Open Bedrijvendag 2002.

Noten

(1) La Saison d'Ostende: krant; nr. 17, 22 juli 1893, p. 2 (c).
(2) Vroegere benaming voor de James Ensorgalerij.
(3) Saison d'Ostende; nr. 6, 1 juli 1894, p. 2 (d).
(4) Ibidem; nr. 8, 11 juni 1899, p. 2 (e).
Ibidem; nr. 69, 15 september 1899. Met afbeelding van de vorm van de fles d.m.v. een tekening.
(5) Ibidem; nr. 13, 11 juli 1900, p. 2 (c, d).
(6) Ibidem; nr. 5, 30 juni 1898, p. 2 (b).
(7) Ibidem; nr. 6, 3 juli 1898, p. 2 (b).
(8) Ibidem; nr. 3, 20 juni 1897, p. 3 (c).
(9) Zie voetnota nr. (1).

LIDGELD 2003

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2003 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunende lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 30 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

WIE HERKENT WIE?

Deze foto werd gemaakt circa 1910.

Wie herkent deze Oostendse bemanningsleden? Op welk schip vaarden zij?

De tweede persoon van links in de achtergrond is Pieter DEPREE. In 1909 zou hij gevaren hebben als schipper van de O.47 Euphrosine" van reder August HAMMAN. Hij verdronk op zee ca. 1911-1912. Hij was gehuwd met Honorina LAUWEREYNS (bijnaam: Riene Karre) en had één zoon Eduard.

Graaf uw inlichtingen aan onze secretaris F. HUBRECHTSEN, telefoon en fax 059/50.71.45, e-mail: deplate@pandora.be.

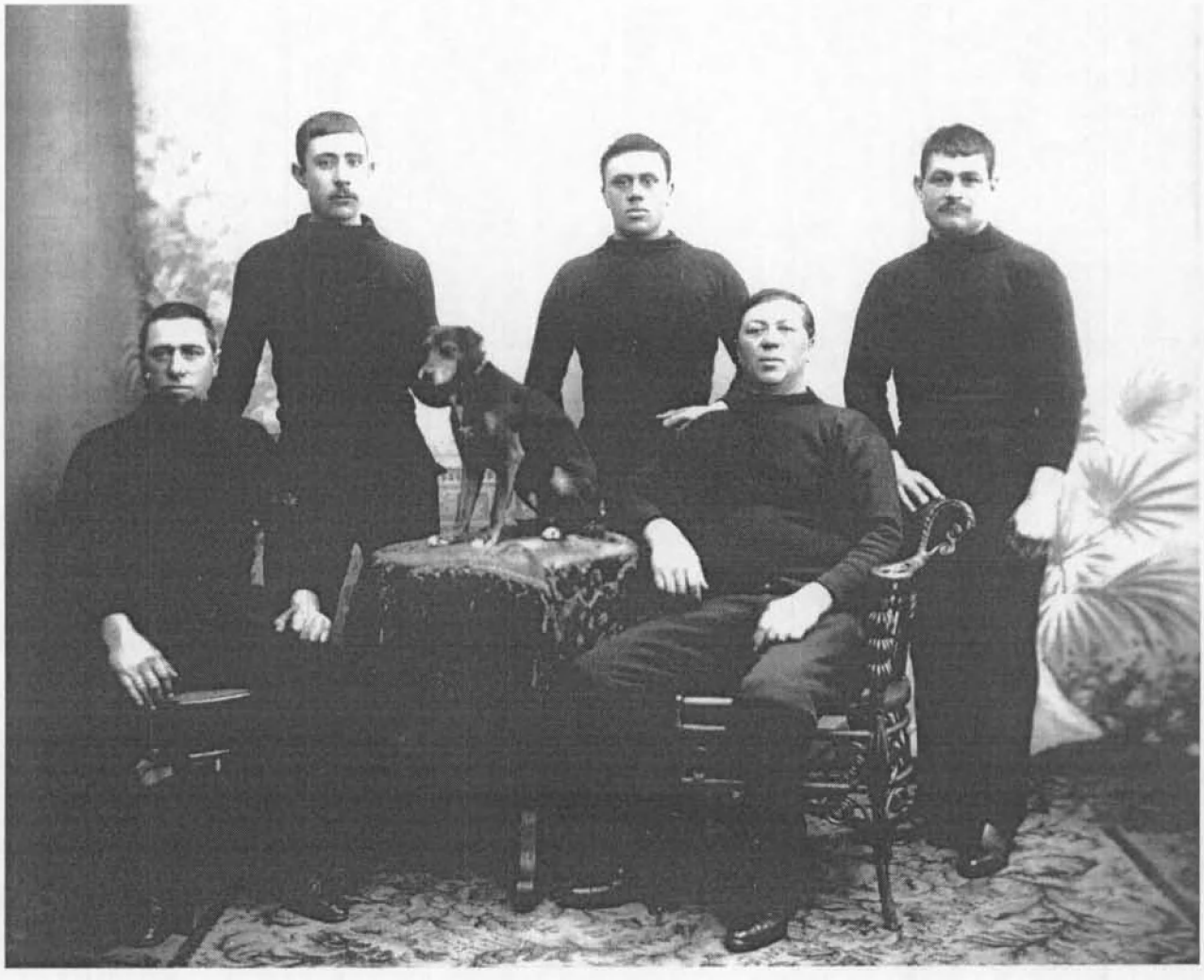

VOOR U GELEZEN

Andries DE GRYSE, Archiefbeelden Oostende deel II. Mariakerke (Briscombe Port Stroud: Tempus Publishing, 2002). 128 blz. ISBN 90-76684-25-1. (Internet: www.tempus-belgium.com, www.agorabooks.com).

Kijkboeken over steden en dorpen en hun bewoners in een niet meer zo recente tijd blijken nog steeds goed in de markt te liggen. Zo twijfelen we ook niet aan het succes van het zopas verschenen kijkboek over Mariakerke.

Het boek was al lang aangekondigd en verscheen nu uiteindelijk onder de titel "Mariakerke"in de reeks "Archiefbeelden" als "Oostende deel II". Daarbij staat "deel I" voor het Oostende-boek van Omer VILAIN uit 1999 (nog te koop).

Dit is niet het eerste kijkboek over Mariakerke: R. PIERLOOT's "Het vroegere Mariakerke en Raversijde" (Nieuwerkerken-Waas; het Streekboek; 1987) was tot nu toe het referentiewerk. Vergeten wij ook de rijk geïllustreerde monografie over het Duinenkerkje van Freddy DUFAIT (1998) niet.

Ook in de twee kijkboeken van Yvonne VYNCKE (onlangs nog heruitgegeven) en de vijf boekdelen van André VAN CAILLIE staat tenslotte heel wat Mariakerke-materiaal, alsook in de diverse trampublicaties van Raymond VANCRAEYNEST.

DE GRYSE brengt 12 hoofdstukken: vroege geschiedenis van Mariakerke, museum Stracké, de fusie met Oostende, urbanisatie van Leopold II, Kolonel North, politie, kerken, ontspanning, straten, strand en zee, de hotels, verenigingsleven.....

Elk hoofdstuk krijgt wat méér tekst mee dan louter duiding bij de foto's, wat een positieve zaak is.

Echt veel nieuw (lees ongezien) fotomateriaal brengt het boek op iconografisch gebied niet aan. Maar het is een welgekomen vervanger voor de allang uitgeputte boeken van PIERLOOT en VAN CAILLIE.

Wat toch relatief ongezien is zijn de foto's over het tennisterrein Oswherlu (67-72), de eerste residentiegebouwen (85, 86, 87), het sociaal toerisme (108-112). De recentere periode dus.

Wanneer wij er van uit gaan dat veel verzamelaars van "Mariakerkiana" hun collecties hebben samen gelegd om dit boek samen te stellen, dan valt op dat er eigenlijk weinig materiaal bestaat uit de tijd juist vóór de grote expansie van Mariakerke: detailopnamen van hoevetjes, vissershuisje, het gehucht Albertus, de molen. Ook van het Albertpark bv. is er weinig te zien.

De bronnenopgave achteraan op p. 127 is wel erg summier. Spijtig dat "Vlietinck" "Vlieting" geworden is en "De Plate" "De Plaete".

Het boek kost 18euro en is te verkrijgen in de lokale boekhandels alsook bij de auteur, Perzikenlaan 28, 8400 Oostende.

Norbert HOSTYN

HOE WAS HET WEER OOK WEER?

door **Roger TIMMERMANS**

Het weer vormt een bij uitstek dankbaar, populair en onuitputtelijk gespreksonderwerp. Nu eens is het te warm of te koud, dan te winderig, te nat of te droog. Altijd is er wel iets om over te mopperen. Aan de kust zou het, in de zomer, steeds zonnig en droog moeten zijn, terwijl de landbouwers in dezelfde periode soms smeken om wat regen voor de op het land staande gewassen. Voor de weergoden is het dan ook een onmogelijke taak om het iedereen naar de zin te maken.

Maar weer zoals we vorige zomer gekend hebben komt, gelukkig, niet ieder jaar voor. Al is het nu ook niet eenmalig. 25 jaar geleden werd de zomervakantie eveneens grondig bedorven door het ontketend natuurgeweld. Daarbij vielen ook talrijke dodelijke slachtoffers te betreuren.

Een kort verhaal uit de krant van toen (*)

> ***Doorregend Europa treurt om rotzomer.*** *Slagregens en abnormaal lage temperaturen bezorgden een groot deel van Europa de slechtste zomer sinds jaren. Het resultaat is enkele doden, uitgebreide schade aan eigendommen en oogst, en teleurstelling voor duizenden toeristen. Frankrijk beleefde de slechtste zomer in zestig jaar en kende doden door overstromingen. In Zwitserland werden acht mensen naar hun dood geslingerd door windstoten en vonden vier mensen de verdrinkingsdood toen bruggen werden weggespoeld. Italië werd door zware stormen getroffen die aan twee kinderen het leven kostten. De oogst van de Britten werd ernstig beschadigd en Noorwegen loopt de kans op rantsoenering van elektriciteit omdat er te weinig regen is gevallen om de waterbekkens van de centrales op peil te houden.*

Waarschijnlijk zullen weinigen onder ons zich nog deze feiten herinneren. Onaangename ervaringen probeert men trouwens zo vlug mogelijk te vergeten. Gelukkig zijn er de kranten die ons attent maken op het feit dat er niets nieuw is onder de.....zon, en dat goede zomers afwisselen met slechte.

(*) Uit "De Standaard" van 25 jaar geleden, 27 augustus 1977. Hernomen in de krant dd. 27 augustus 2002.

Oostende in kaart: historische stadsatlas gepubliceerd

Onlangs verscheen in de reeks Oostendse Historische Publicaties een stadsatlas van Oostende met een uitgelezen selectie Oostendse stadsplattegronden die in een historische context worden geplaatst en becommentarieerd.

De publicatie is uitgegeven door het stadsbestuur van Oostende, telt 351 bladzijden, 15 illustraties in kleur en 79 illustraties in zwart/wit, alle op A4-formaat. Het is te koop door overschrijving van 20 € op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, 8400 Oostende met vermelding 104/161/02 – OHP 9: stadsatlas. Na betaling kunt u de publicatie ophalen in het Archief, Vindictivelaan 1, Oostende (betalingsbewijs meebrengen!). De publicatie kan ook worden opgestuurd. In dat geval moeten 2 € verzendingskosten worden bijbetaald.

PLATE-VEILING 2003

Voor de veiling 2003 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2003. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

VOOR U GELEZEN

Oostende. Slopen zonder ende. Het grote afbraakboek. Oostende (Bulldozer Democratisch Alternatief), 2001

Een boek met tal van foto's van panden in Oostende die om een of andere reden merkwaardig zijn én bedreigd met afbraak. Voorzien van kritische commentaren door de uitgevers.
Los van de vraag of al het hier opgesomde wel het bewaren waard is, levert het boek wel een iconografisch document op van enerzijds merkwaardige architectuur binnen de stad en anderzijds van het meer verkommerde Oostende anno 2001 (waarvan men elders uiteraard geen fotomateriaal vindt).

(Standplaats in de stadsbibliotheek Kris Lambert: OOST 710.3)

Norbert HOSTYN

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (56)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Maandag 22e Maart

HONDERD NEGENENVIJFTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden gingen 4 koppels in 't kasje (waren ten stadhuize 4 huwelijksbeloften aangeplakt).

Goddank! Het overige van den nacht is overgegaan zonder dat wij nieuwe ontploffingen of geschut hooren, doch pas steken wij dezen morgen den neus buiten of daar zie, daar krijgen wij het nieuws: "gister avond, rond 7 1/2 ure, werden bommen geworpen in d'Ooststraat, in de Sinte Franciscusstraat en op de Visscherskaai"! Rap er naar toe!

Vier bommen werden geworpen: de eerste viel op het achterhuis van het nr. 43 der Ooststraat. Dit huis wordt bewoond door de echtgenooten Emiel DEVISSCHER-GERMONPRE: de vrouwd houdt eenen modistenwinkel. De zuster van den man had juist hare kamer gelegen in het pakhuis verlaten, toen de bom viel, die omzeggens gansch het achterhuis, bestaande uit gelijkvloers, een verdiep en zolder vernielde. Stukken steen en pannen kwamen terecht op den koer van 't Bakkershuis (oud huis van advokaat Altbert VANDER HEYDE) Kerkstraat. Ruiten werden gebroken in de huizen van Mej. Mathilde DASSEVILLE, MM. Pierre COPPENS en de dochter Marie licht gekwetst en Aloise DENNEKIN, alle 3 in de Ooststraat, alsook vele ruiten in 't huis der echtgenooten DEVISSCHER voornoemd. Mejuf. M. COPPENS (dochter van M.P. COPPENS) werd door glasscherven licht aan den arm gewond.

Eene tweede bom viel in de St Franciscusstraat, in den gevel der danszaal "De Nieuwe Zaal", voor de duitsche bezetting gehouden door den heer René BOGAERT en sedert een 14 tal dagen dienend tot klas voor de jongens der kostelooze gemeenteschool. Een groot gat werd in den gevel gemaakt, een groot deel van de voorplaats op den gelijkvloers werd vernield, het plafond viel in. Misschien werd in gezegd huis (eigendom van den heer Gabriël JEAN) verdere schade aangericht, doch de straat was reeds met touwen afgezet en het ordewoord was zeer streng: de policie liet niemand door op uitdrukkelijk bevel der duitsche overheid. Ruiten, in groot getal, werden gebroken bij M. Aug. MAHIEU-MARCUS, in de brouwerij VANDESANDE, bij M. Isidoor DESAEVER, kruidenier, in het "dispensarium" (Verpleeghuis) der Zwarte Zusters, in het achterhuis van het "Hôtel d'Allemagne", bij MM. Hendrik PROVOOST en Edmond SEURYNCK, bij den beenhouwer VAN CRAEYNEST, "'t Kloefje", bij M. Louis HUBRECHSEN, bij de Weduwe CHAPEL, enz.

Eene derde bom viel op de Visscherskaai, rechtover de herberg Gustaaf VAN WETTER, op een 8 tal meters van den kaaimuur. Men kan enkel de plaats, waar ze vielen, erkennen aan een paar geschonden kasseien.

De huizen der Visscherskaai kwamen er zoo goedkoop niet van af: schier al de ruiten werden gebroken bij Gustaaf VAN WETTER, H. 'T JONCK, Charles RABOU, Eduard MONTENY, de kinders ARDAEN, Eduard DEGRUYTER, de weduwe VAN WELSSENAERS en Frans VAN NESTE; Antoon RYCX, de weduwe Aimé NIERYNCK, A. VANDEWALLE, Pieter VANHEE, Arthur GUILLIER, Leopold GOORMACHTIGH en Oscar CAVEREEL deelden mede van de brokken, de eene min, de andere meer ruiten!

De vierde bom viel in 't water, in de Visscherskaai.

Onnoodig te zeggen dat veel volk naar de verwoesting kwam zien.

Gister avond, rond 9 ure 20, viel eene bom op het achterhuis, dienend tot timmermanswerkwinkel, van M. Eduard CARDOEN, Sint Jorisstraat. De bewoners, die rustig in hun keuken, palend aan het pakhuis zaten, hoorden eenen lichten slag en gingen zien: de zolder en het eerste verdiep van 't pakhuis stonden vol rook, doch daar zij geen brand gewaar werden, zetten zij hun onderzoek niet verder voort.

Zij vonden, echter, in de achterkamer van den gelijkvloers, stukjes pannen die door 't venster en den stoor heen, gedrongen waren.

Deze morgen vonden zij op het eerste verdiep van het pakhuis de bom, die gelukkiglijk niet ontploft was. Zij had in het dak een gat van 60 ctm. op 50 gemaakt, was door den "plancher" (3 ctm.dik) van den halve zolder gedrongen, om daarna dweers door het blat (2 ½ ctm. dik) eener "coulissetafel" en door eenen tweeden "plancher" (ook 2 ½ ctm. dik), terecht te komen op eenen eiken werkbank (7 ctm. dik). De werkbank die dweers door werd gebroken brak den slag: de bom rolde tegen een gereedschapskoffer en van daar een paar meters verder in een hoopje schaveling. Een stuk der bom, nl. de koperen cylinder de ontplofbare stoffen inhoudend, werd gevonden aan den voet van den werkbank; het stuk in de schaveling gevonden, en dat het omhulsel der bom moet geweest zijn is in staal (acier chromé), is daaromtrent 40 tot 45 ctm. groot, heeft eene doorsnede van rond de 11 ctm. en loopt half puntgewijs af; dit stuk weegt minstens 20 Kilo. Op den koer werd een soort van haak gevonden, alsook eene blikken ronde, haak en kraag der bom. Of vader CARDOEN gansch den dag bezoek kreeg, en ook gelukwenschen omdat hij en de zijnen zoo gelukkig aan den dood ontsnapt waren, hoeft niet gezegd! Ook de duitschers kwamen zien, en, natuurlijk (alles kan hun dienen!) hebben zij de bom opgeeischt!

* * *

Rond 9 ½ ure werd geweldig, doch vruchteloos, geschoten op twee vliegtuigen die over de stad zweefden.

Heden werd het hulphospitaal, ingericht in het "Hotel de la Marine", Kapellestraat, geopend.

Deze namiddag was 't, in de Jozef II straat, voor een gedeelte van het 206^{e} regiment, inspectie der leerzen: Een oprecht koddig schouwspel!

Jammer dat geene lichttekening kon genomen worden van die ruim tweehonderd soldaten, die daar stonden, net als santjeplakkers, met hunne leerzen in de hand, letterlijk bevend van angst wanneer de toezichthoudenden onderofficier voorbij hen ging! En schreeuwen, en tieren dat de kerel deed! Men had zich voorwaar te midden een hevig krakeel gewaand!

* * *

Kwart voor 8 ure (in den avond) werd het geronk van een vliegtuig gehoord, en, een paar minuten nadien, verscheidene hevige ontploffingen: waarschijnlijk ontploffingen van bommen! Kort daarna, enkele schoten; het geronk van het vliegtuig verminderde langzamerhand tot het eindelijk in de verte wegstierf. Wat mag er wederom gebeurd zijn? Wat zal er nog gebeuren want de lucht is zoo helder!...Langzaam kruipen de uren voorbij,....geen nieuwe vliegtuigen komen over...., daarentegen wordt van tijd tot tijd in 't Westen hevig geschoten!

Dinsdag 23^{e} Maart.

HONDERD EN ZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

't Was op de Vuurtorenwijk dat er gister avond, kwart voor 8 ure, door een vliegtuig bommen werden geworpen. Ditmaal is er een doodelijk ongeluk gebeurd.

Nevens het nr. 32 der Liefkemoresstraat, eenige meters inwaarts, vindt men twee kleine woonsten, bestaande uit gelijkvloers en zolder en gemerkt nrs. 34 en 36. In het nr. 36 woont de weduwe Fr. MAES, geboren Agnès HUBERT, 76 jaar oud, met haren zoon, August, timmermansgast. Het is op die woning dat de eerste bom viel ze schier gansch vernielend, de zoon sparend die op den zolder te bed lag doch de oude moeder in haar bed treffend, en haar op den slag doodend! Waanzinnig van schrik en droefheid riep de zoon maar gedurig achter zijne moeder terwijl hulp bijkwam en de duitschers ook toeschoten...om rap als de wind, de stukken der bom op te rapen. Rond 8 ure van den avond werd het lijk der arme vrouw naar het denzelfden dag geopend hospitaal van het "Hôtel de la Marine" overgebracht. Moeder MAES was eene brave, deugdzame vrouw, door elkendeen bemind. Deze winter had ze eene zware ziekte doorstaan en zelfs was zij over een paar maanden berecht geworden.

Eene tweede bom viel in de Noordstraat, in volle kalsijde, op een 3 tal meters van de herberg van Benoit TILLON: al de ruiten, zoo al achter als al voren, werden gebroken en stukken steenw erden uit den muur gerukt. Vrouw TILLON werd licht aan den rechter schouder gekwetst; eene der dochters, Emerentine, 17 jaar oud, werd getroffen in den rug – 't meisje ligt te bed en men vreest voor verwikkelingen. Een ander kind van TILLON, een meisje, werd licht aan het hoofd gekwetst door eene glasscherf.

De bom miek om zeggens geen put in de kalsijde der Noordstraat, doch stukjes ervan vlogen wel 40 meters ver, tot in de Eduard Hammanstraat, in het huis van Eduard DOOM.

Eene derde bom viel op het koertje van het huis nr. 41 der Noordstraat, bewoond door het huisgezin Jules VAN PRAET. Drie waschkuipen, een ketel en eenige seulen werden in brokken geslegen. Stukjes der bom vlogen langs alle kanten in de muren van het koertje, alsook in den muur van het achterhuizeken en in den achtermuur van het huis. Al de ruiten op het koertje uitgevend werden gebroken. Vrouw Jules VAN PRAET, die juist op het koertje stond, werd door de luchtdrukking letterlijk opgeheven: zij kan zich geene rekening geven hoe zij in den gang des huizes gerocht. Gelukkiglijk bekwam zij niet het minste letsel.

De drie bommen vielen op min dan 25 meters van malkaar: de eerste in de Noordstraat, de tweede op den koer van VAN PRAET, en, eindelijk de derde op het huizeken der weduwe LINGIER.

Zoals hooger gezegd richtte de bom, in de Noordstraat gevallen, groote schade aan bij den heer Benoit TILLON, herbergier in deze straat. Stukken ervan vlogen in den voorkelder en onthoofden een St Jozefsbeeld, dat op eene kas stond; een O.L.V. beeld bleef ongedeerd; andere stukken drongen door de deur die den voorkelder met den achterkelder verbindt en van daar, dweers door den kelder en de glaze koerdeur tot op den koer. In de scheidingsmuur der twee kelders kan men gaten zien van elf centimeters diepte. Op het oogenblik dat de stukken bom in den voorkelder terechtkwamen, waren negen personen er in vergaderd, waaronder verscheidene die te bed lagen. Een stuk bom drong door de bedsponde der echtgenooten TILLON: gelukkiglijk was het bed onbeslapen. Zooals reeds gemeld, werden moeder TILLON en hare dochter Emerentine gekwetst, de eerste zeer licht, de andere erger.

Over de bom die bij Jul. VAN PRAET viel, schreven wij hooger.

Wat nu de bom betreft die het leven kostte aan de 78 jarige weduwe LINGIER, ziethier wat de zoon van het slachtoffer ons verhaalde: "Het huizeken bestaat uit drie plaatsen op den gelijkvloers,

n.l. de slaapkamer van moeder, de keuken en eene kleine bergplaats; op den zolder zijn twee kleine kamerkens waarvan het eene dient tot mijn slaapkamer.

Mijne slaapkamer ligt juist boven deze mijner moeder. Wij waren beide reeds te bed: de petrol is immers onvindbaar! Ik hoorde eene bom vallen in de Noordstraat en sprong ijlings uit mijn bed, mijn broek er op latend. Ik vluchtte naar de andere kamer en riep achter moeder. Opeens zag ik een schijnsel van vuur, eenen schrikkelijken slag die het huis in zijne grondvesten deed beven. In een oogwenk stond alles vol stikkenden rook. Zoo rap ik kon liep ik naar beneden zonder er zelf acht op te slaan dat mijne slaapkamer en het dak schier volkomen vernield waren. Zulks zag ik maar later doch gelijk ge wel denken kunt, was mijne eerste gedachte voor moeder! Eilaas! Welk schrikkelijk schouwspel: haar bed was in spaanders geslegen, en te midden de sargiën en de lakens met bloed bevlekt, lag zij....dood! Het hoofd droeg eene gapende wonde, waaruit de hersenen gespat waren. [1] In de zijde moet zij ook eene erge wonde bekomen hebben, want al dien kant was het al bloed dat ik zag. Eindelijk was zij aan den voet gekwetst. Radeloos liep ik buiten om hulp: welhaast kwamen geburen toegeloopen en ook verscheidene duitschers, die onmiddellijk met behulp hunner elektrieke lampjes overal achter de stukjes der bom zochten. [2] Een uur nadien werd het lijk mijner ongelukkige moeder naar stad overgebracht".

Tot daar de zoon van 't slachtoffer.

Wij werpen een blik op het huizeken. Het dak is gansch ingevallen. In de kamer van den zoon der weduwe LINGIER is alles verbrijzeld; het bed is stukken vaneen gerukt, in de sargie zijn niet min dan negen gaatjes; een broek is gansch in flarden. De zoldering der kamer van het slachtoffer is ten deele vernield. Printen, die aan den muur, nevens het bed, hingen, zijn vernield; de horlogie, die daar ook hing, bekwam geen letsel, alsook eene reklaamprint van den bakker Alfons VERDONCK; twee kassen zijn als doornaaid van gaten, door de stukjes der bom veroorzaakt. In de keuken, lichte schade. Al de ruiten van het huizeken zijn in en de muren zijn gescheurd. Kortom het huizeken is juist goed om afgebroken te worden. De zoon van het slachtoffer had, op zijne kamer, een bak met timmermansalaam, dat ook erg beschadigd is.

Het huizeken, nevens dit der weduwe LINGIER, bewoond door vrouw Florentine LOCQUET, weduwe Jozef DECLERCK, (bijgenaamd Florke), heeft niet geleden; daarentegen werden door de stukjes der bom, in den zijdsgevel van het huis nr. 32 der Liefkemoresstraat, gaten gemaakt.

Behalve bij de weduwe MAES en Benoit TILLON, werden in de volgende huizen ruiten stuk geslegen:

Liefkemoresstraat: bij Henri PINCKET, Serafien PAUWELS, Pieter DE CLOEDT, Pieter VAN GHELUWE, de weduwe DEMAN en in het ledigstaande huis nr. 32;
Avisostraat: in de achterhuizen van Charles VANDECASTEELE en Camiel HUYS;
Eduard Hammanstraat: bij de weduwe Henri BOEDT, Eduard DOOM en Louis DEVRIENDT;
Noordstraat: bij Adolf BILTIAU, in de brouwerij van den Vuurtoren (Pamfiel KESTELOOT), bij de weduwe BLOMME, Leon ALLEGOET; Max PAQUET, Henri BELPAEME, Jules VAN PRAET, Leon SOREL, Emiel PINCKET, Frans CATELLION, Adolf LAUWERS, Edmond BAUDEWIJN, Pieter DE COMMINES, Amand DE KERREMAN en in een ledigstaande huis van Kamiel HEUGHEBAERT.

---

[1] Op den muur kon men nog sporen van bebloede hersens zien. Deze morgen werd een deel der hersenen onder de puinen gevonden en in 't hoveken voor de woning ter aarde besteld.

[2] De duitschers legden bij Tillon en Van Praet denzelfden iever aan den dag om zooveel mogelijk stukjes bom op te rapen.

Deze morgen kwamen alhier met den trein uit Brussel een groep Middelkerkenaars toe, die over 3 maanden, naar de hoofdstad van België gestoken waren geworden. Op het oogenblik van de statie te verlaten kwam een tegenbevel: niemand mocht buiten, en met eenen volgenden trein moesten de Middelkerkenaars naar Brussel terug. Zij mochten nochtans eenige woorden wisselen met vrienden en kennissen. Op die manier vernam een hunner, Raymond VERLINDE, de zelfmoord zijner vrouw

Te rekenen van heden worden geene duitschers meer begraven op het zoogenaamd Engelsch kerkhof, dit gedeelte onzer stedelijke begraafplaats thans vol bezet zijnde; er liggen daar met min dan 236 duitschers. Er werden er eigentlijk 243 begraven, doch verscheidene werden reeds ontgraven om naar Duitschland te worden overgebracht en misschien zullen er nog wel andere volgen.

Van heden af worden de duitschers begraven op het perk L, op den rechterkant van 't Kerkhof.

Het afleveren der nieuwe boordkaarten loopt zoo vlot van stapel niet als over twee maanden. Ten einde op het spoor van zekere bedriegerijen op de opgaven van het getal rantsoenen te komen, zijn de familiehoofden verplicht hun trouwboekje mede te dragen naar het policiebureel en worden hun, bij het afleveren der broodkaart, eenige vragen gesteld.

Op de binnendeuren van het stadhuis is het volgend bericht aangeplakt:

KASBONS

De kasbons van 1914 blijven geldig. De uitwisseling tegen kasbons van 1915 mag nochtans ter gemeentekas afgevraagd worden alle weekdagen vanaf 15 April van 3 tot 5 ure (uur van het carillon).

De Kasbons moeten per waarde gerangschikt en in bundels van hoogstens 100 stuks aangeboden worden.

KERSTARTIKELEN

OPRUIMING

OP=OP

HUIS DESNERCK
TORHOUTSESTEENWEG 196
8400 OOSTENDE

50%
KORTING

BIJ
AANKOOP
VAN
KERSTARTIKELEN
GRATIS 1
GESCHENK

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

MAANDBLAD

DECEMBER 2002

FOTO: R. VANMOERKERKE COLLECTION

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

Vanoutryve Steve

Vissersplein 2 bus 5C - 8400 Oostende - Tel & Fax 059/51 45 02 - GSM 0476/25 15 61

Informatie i.v.m. sponsoring cover: Photo Tropic 0478/62 20 45

alle schilder- en decoratieverf

Specialiteit verftechniek
Reeds 2 jaar bezig !

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 31
NUMMER 12 **Prijs per los nummer : 1,50 €**
MAAND december 2002

IN DIT NUMMER

blz. 248: **E. SMISSAERT**: Grand Hôtel-Café "Central": toevoegsels.
blz. 249: **I. VAN HYFTE**: Nog Oostendse villanamen.
blz. 250: **R. TIMMERMANS**: Gedenkstenen en –platen te Oostende (8e deel).
blz. 252: **Y. DINGENS**: Het gebruik van de Franse taal te Oostende: enkele historische aspecten.
blz. 259: **M. CAPON**: Het groot internationaal criterium der stad Oostende 1935.
blz. 266: **A. SMISSAERT** (+): Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (57).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be.

Leden :
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Emile Smissaert, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.
Yves Dingens, Leopold II laan 6, 8400 Oostende.
Michel Capon, Westlaan 9, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

December ACTIVITEIT

Donderdag 19 december om 20 u

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **De Openbare Uurwerken Te Oostende**

Deze avond wordt verzorgd door dhr **Emile SMISSAERT**

Het is ondertussen traditie geworden dat de laatste voordracht van het jaar verzorgd wordt door dhr SMISSAERT, sedert vele jaren bestuurslid van onze kring, historicus van opleiding en in een vorig leven assistent dienstleider in de stedelijke bibliotheek.
De bibliografie van Emile SMISSAERT is ondertussen een indrukwekkend lijst geworden.
Zijn interessebereik is zeer breed: literatuur, geschiedenis, heemkunde, scheepvaart, arbeidersbeweging....als het maar vooral te maken heeft met zijn stad, de kust en de regio.
U hoeft er maar deel 8 van de Oostendse Historische Publicaties " Bibliografie van de geschiedenis van Oostende", uitgegeven door het stadsarchief, op na te slaan en je weet hoe laat het is.

Van "hoe laat" gesproken.....
Het kennen of het te weten komen van de juiste tijd speelt naast het weer (goed, minder goed of slecht) een zeer grote rol in het dagelijks leven.
"Hoe laat is het nu?" "Verdorie, ik kom nog te laat!" "Tijdig begonnen is half gewonnen"
Automatisch en frequent vergewissen wij ons op alle mogelijke ogenblikken tijdens de dag van het uur. Wij moderne mensen beschikken over goedkope kwartsuurwerken die eigenlijk bijna steeds correct het juiste uur aangeven. En dat onze voorouders heel dikwijls geen eigen horloge op zak hadden of, laat staan, aan de pols droegen is iets wat wij ons nog heel moeilijk kunnen voorstellen.
Horloges waren een dure aangelegenheid en de levensstandaard was niet zo hoog als nu.

Buitenshuis was de bevolking aangewezen op "openbare" uurwerken.
Deze bevonden zich op torens (stadhuis, kerktorens, stations, sporadisch een privé-gebouw zoals het hotel Océan op de zeedijk) of op hier en daar neergeplante constructies zoals op de Kapellebrug, het Marie-Joséplein, de hoek van het Wapenplein en de Kapellestraat, de Albert I promenade...
Sommige winkels, vooral horlogewinkels en juweliers, waren ook voorzien van een groot zichtbaar uurwerk maar deze zijn niet het onderwerp van de avond.

Emile SMISSAERT toert met ons één uur (warempel, daar is de tijdsduur weer) in het centrum van het Oostende van de 19de en 20ste eeuw. Hij verzamelde ook illustratiemateriaal, wat niet zomaar voor het grabbelen ligt, dat hij ons zal voorstellen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort!!!

GRAND HÔTEL-CAFÉ "CENTRAL": toevoegsels

door **Emile SMISSAERT**, in samenwerking met **Amand DECOSTER**

In oktober ll. handelden wij – uitvoerig en goed gedocumenteerd, zij het dat wij niet alles konden achterhalen wat ervan waarschijnlijk te zeggen valt – over het wel en wee van dit topetablissement in de toenmalige Horeca. Oudere Oostendenaars reageerden verrast en opgetogen: "Ha, de "Central", daar ben ik nog binnen geweest, dat was klasse, spijtig dat het er niet meer is 'voe wa dat'r mo in de platse gekommen is, sapristi". Drie reacties mogen ons lezerspubliek niet onthouden worden want ze hebben hun belang en ze bevestigen ons relaas.

* Uit een periodieke toeristische brochure uit 1929 (p. 5) die verscheidene hotels te Oostende bondig voorstelt (1):

> Oostende, "Hotel Central", Brabantstraat 2 (hoek Wapenplein). Gans het jaar open, 45 kamers. Electrische verlichting. Chauffage "ord(inaire)" (sic). Badkamer. Rookkamer. Salon. Talen: Frans, Vlaams, Engels. Eigenaars: P. TACKOEN en A. SIMON (2).

* Uit een brief d.d. 30 oktober 2002, geschreven door A.M. VDM die afkomstig is uit Brugge en die handelt over de jaren vijftig, jaren van glorie en voorspoed voor deze zaak:

> "(...) Het oktobernummer van "De Plate". Ik heb het onmiddellijk uitgelezen want daar stond een brok van mijn jeugd in Oostende in beschreven. Jarenlang waren mijn ouders en ik habitués van de "Central"; ik zie het interieur nog levendig vóór mij. Wij zochten altijd een plaatsje aan het raam, vanwaar wij het Wapenplein konden zien.
> Die sneetjes gekookte lever met zout, dat was ik vergeten, maar dat klopt; het was heerlijk bij een drankje. Het "best" herinner ik mij de toiletten, via een draaitrap naar beneden, en de kwalijke geuren die je tegemoet kwamen (sic).
> Nog dit: de "Central" staat bij mij in het geheugen gegrift omwille van de vrijkaartjes voor de cinema die soms aan trouwe klanten werden uitgedeeld. Zij (de uitbaters) kregen die in ruil voor de affiches die zij ophingen.
> Ik heb van de lectuur genoten; nu geef ik het nummer door aan mijn bejaarde moeder. Zij zal het ook smaken".

* Twee populaire Oostendenaars, de heer ex-Schepen Fernand en mevrouw Jeannine BOURGOIS, getuigen (brief d.d. 7 november 2002):

> "(...) In het verhaal hebben wij onszelf en onze jeugdjaren gememoreerd. De "Central, dat was in de jaren 1949-1956, de plaats waar ikzelf en een drietal vrienden bijna elke zaterdagavond op "sortie" gingen.
> En met op de kleine tafel door een "Funk" en één of meer Diekirchbiertjes gesterkt, vele frivole avonden doorgebracht hebben op de kleine biljart. Of waar we – zeker op carnavalavond, al dan niet geflankeerd – zoete nachten beleefden. Kamiel en Amand en Omer – de garçon van toen zeker niet vergeten! – waren dan soms onze "engelbewaarders"; het waren ook een beetje onze "biechtvaders", iets wat zich toch wel beperkte tot wat wij kwijt wilden. Meer zelfs, toen ik in mei 1956 het celibaat opgaf om met mijn echtgenote van vandaag in het bekende "bootje" te stappen, vorderde Kamiel de vacature op van ceremoniemeester op de huwelijksplechtigheid. Hij deed het met bravoure....en bovendien gratuit!! Zo

was het nog in "de tijd van toen". Na ons huwelijk trokken wij naar Brussel. Maar wanneer wij "thuiskwamen", gingen wij af en toe nog een pintje pakken in de "Central" (...)".

---

(1) Gesignaleerd door O. VILAIN waarvoor dank.
(2) Op p. 187 stond verkeerd vermeld: SIMOEN. Een vergissing van het geheugen.....

NOG OOSTENDSE VILLANAMEN

door **Ivan VAN HYFTE**

Alerte Plate-lezers (dank aan de heer en mevrouw TIMMERMANS) attenderen mij dat er nóg Oostendse villanamen op te sporen zijn in het door mij onderzocht stadsdeel.

Daarom een aanvulling op "Oostendse villanamen uit de Belle Epoque en het Interbellum (zie De Plate 2001/221-225).

De volgende gegevens zijn geverifieerd op 14 september 2002:

* Boekareststraat	14 = Villa Marbella
* Hofstraat	7 = Villa Remy-Berthe
	20 = Villa Pretoriana (modern gebouw)
	29 = Villa Rabelais
* Ieperstraat	42 = Villa Trianon
* Sportstraat	35 = Villa Albertina
* Van Iseghemlaan	139 = Villa Clementine
* Wellingtonstraat	2 = Villa Valérie

ERRATA

In het artikel over Willy VAN HOUCKE (Tijdschrift De Plate nr. 10, oktober 2002) zijn er twee fouten geslopen.

Op blz. 2002-203, onderste foto, staat: "Verleden week is de vriend van.....". Dit moet zijn: "Verleden week is onze vriend.....".

Op blz. 2002-206, bovenste foto, staat dat de begrafenisondernemer dhr. Prosper GHYSEL is. Niets is minder waar. De begrafenisondernemer op de foto is dhr. Willy LUCAS.

Waarvoor onze verontschuldigingen.

J.P. FALISE
Hoofdredacteur

GEDENKSTENEN -PLATEN TE OOSTENDE (8e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Sociale Woningbouw de Smet de Naeyerlaan 22-24-26

DE GELUKKIGE HAARD & DE OOSTENDSE HAARD

op 13 september 2000 werd deze eerste steen van het complex
"Hazegras" gelegd door de heer Johan Vande Lanotte, vice-premier,
in aanwezigheid van:

J. Vandecasteele, Burgemeester van de stad Oostende
L. Blomme, voorzitter en H. Lyben, administrateur-generaal van de VHM
C. Mauroit, afdelingshoofd A.G.I.
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert, S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris van de stad Oostende

S. Caestecker, voorzitter, A. Vandenabeele, ondervoorzitter,
A.C. Ampe, directeur,
R. Bekkens, F. Dupuis, M. Ferier, F. Helders, A. Inghelbrecht,
A. Laridon, bestuurders en G. Carton, commissaris VHM, van de
Gelukkige Haard
N. Bourgoignie, voorzitter, H. Dedeyne, directeur,
A. Arnout, R. Declercq, R. Delanoye, K. Dirickx, T. Janssens,
M. Lestaeghe, M. Quaeghebeur, H. Synaeve, R. Vandemoortele, R. Vanhooren,
E. Vercruysse-Haghebaert, D. Verleye, bestuurders
R. Vermeersch, commissaris VHM, van de Oostendse Haard

H.J. Ampe en G. Vanoverschelde, architecten
P.A. Ampe, ingenieursbureaus ITAB en STREGO

EGTA Antwerpen N.V. Aannemer

⌘

Verkeersknooppunt "De Bolle" – Wand voetgangers- en fietserstunnel

op 21 oktober 2001
werd
de verbinding President Kennedyplein-De Bolle
officieel voor het publiek opengesteld
door
Steve Stevaert
minister-vice-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie
en
Jean Vandecasteele
burgemeester

In aanwezigheid van

H. Veulemans, Y. Miroir, M. Willems, W. Labens, N. Bourgoignie,
B. Bronders, J. Verstreken, T. Germonpré, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris

J. Vande Lanotte, vice-premier en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie
P. Breyne, gouverneur van West-Vlaanderen
E. Schouppe, gedelegeerd bestuurder NMBS
E. Baldewijns, voormalig Vlaams minister van Openbare Werken
Ir. H. Decramer, afdelingshoofd afdeling Wegen en Verkeer West-Vlaanderen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. B. De Putter, afdelingshoofd afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Leidende ambtenaren: Ir. W. Goudeseune, afdeling Wegen en Verkeer West-Vlaanderen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. L. Maes, NMBS BE Instandhouding Infrastructuur
Ir. D. Van Hecke, afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Hoofdaannemers CB Construct, Herbosch-Kiere, Aswebo
Verlichting: Atelier R. Jéol en WVI

⌘

Steen ingemetseld in Zeedijkvloer t.h.v. standbeeld " Umbra"

op 30 juni 2002
werd deze promenade ingewandeld
door
Jean Vandecastele, burgemeester
in aanwezigheid van
H. Veulemans, Y. Miroir, M. Willems, W. Labens, N. Bourgoignie,
B. Bronders, J. Verstreken en T. Germonpré, schepenen en
J. Vandenabeele, stadssecretaris

Ir. B. De Putter , Afdelingshoofd, afdeling Waterwegen Kust,
administratie Waterwegen en
Zeewezen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, afdeling Waterwegen Kust,
administratie Waterwegen en
Zeewezen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Leidend ambtenaren: Ch. Lauwers en H. Vansteenkiste
Ontwerp: J. Vandecasteele, Ch. Lauwers, F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
en NV Plantec
Studiebureau: NV Plantec
Verlichting: F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Beeldhouwwerk ("Umbra"): H. Seynaeve
Aannemer: NV Herbosch-Kiere

HET GEBRUIK VAN DE FRANSE TAAL TE OOSTENDE: ENKELE HISTORISCHE ASPECTEN

door **Yves DINGENS**

Aan mijn moeder
Yvonne **PROVOOST**
(1919-1997)

1. Inleiding

De internationale toeristische functie van Oostende heeft steeds vereist dat een groot gedeelte van de bevolking (personeel van hotels, restaurants, cafés, banken, bedienden der openbare diensten) zoniet een grondige, dan toch een meer dan elementaire kennis bezat van enkele vreemde talen, vooral Frans en Engels. De evolutie van de sociale lagen van de bevolking, de uitvaardiging van de taalwetten en het politiek aspect dat door veel mensen wordt verbonden aan het gebruik van de ene of de andere taal, hebben ongetwijfeld een grote invloed uitgeoefend op het taalgebruik te Oostende.

Het leek ons dan ook interessant te trachten de evolutie te volgen van het gebruik van de Franse taal te Oostende. Deze evolutie verschilt misschien van deze van andere plaatsen in Vlaanderen door enkele kenmerken waarvan een der voornaamste de weerstand is van vele Oostendenaars tegen een te radicale vervlaamsing die het gebruik van het Frans in alle omstandigheden zou uitsluiten: zij erkennen dat het Nederlands hun moedertaal is, doch zien er geen enkel voordeel in de Franse taal en haar culturele uitingen uit hun dagelijks leven te bannen. De openlijke vijandigheid tegenover het Frans bleef beperkt tot een minderheid, zij het een actieve minderheid.

We hebben getracht deze uiteenzetting te staven met officiële documenten. Deze taak is zeker niet vergemakkelijkt door het feit dat vrijwel alle gemeentearchieven werden vernield door de brand van het stadhuis in 1940. De kleine studie die we hebben aangevat kan dan ook worden beschouwd als een eerste schets van een omvangrijker werk dat een nog tamelijk onontgonnen onderwerp zou kunnen uitdiepen. Deze studie vertoont weliswaar een zeker gebrek aan evenwicht tussen de verschillende paragrafen: dit is te wijten aan het feit dat veel inlichtingen die we hebben trachten t e bekomen ons niet werden verstrekt.

2. Gegevens over talenkennis verschaft door de volkstellingen

Sinds 1846 leveren periodieke volkstellingen (in principe om de tien jaar) ons nuttige gegevens over het taalgebruik te Oostende.

De eerste, die van 15 oktober 1846, gaf volgend resultaat:

Totale bevolking:	14.264
Frans:	657 of 4,66 %
Nederlands:	13.160 of 92,26 %
Duits:	28 of 0,19 %
Engels:	387 of 2,71 %
Andere talen:	32 of 0,22 %

Het zeer hoge percentage Nederlandssprekende inwoners is te verklaren door het feit dat het de tweetaligen omvat, die niet afzonderlijk werden geklasseerd.

De volkstelling van 31 december 1856 bevat geen gegevens over het taalgebruik.

De resultaten van de latere volkstellingen worden opgenomen in de volgende tabellen:

	1866	1880	1890
Totale bevolking	15.843	19.307	24.688
Frans	229 = 1,445%	557 = 2,884%	831 = 3,360%
Nederlands (Vlaams)	11.848 = 74,783%	12.948 = 67,663%	17.076 = 60,910%
Duits	18 = 0,113%	34 = 0,176%	20 = 0,081%
Frans + Nederlands	3.637 = 22,956%	4.229 = 21,903%	6.320 = 25,050%
Frans + Duits	47 = 0,296%	37 = 0,191%	20 = 0,081%
Nederlands + Duits	1 = 0 006%	45 = 0,233%	16 = 0,064%
De 3 landstalen	25 = 0,157%	80 = 0,414%	361 = 1,462%
Geen enkele van de 3 landstalen	32 = 0,201%	104 = 0,538%	44 = 0,178%
Kinderen –2jaar	———	1.273 = 6,590%	
	Doofstommen 6		

	1900	1910	1920
Totale bevolking	39.484	42.207	44.817
Frans	864 = 2,180%	1.225 = 2,900%	1.572 = 3,500%
Nederlands (Vlaams)	27.098 = 60,000%	27.404 = 64,900%	28.722 = 64,080%
Duits	83 = 0,210%	55 = 0,130%	17 = 0,037%
Frans + Nederlands	8.290 = 20,990%	10.112 = 23,900%	11.233 = 25,060%
Frans + Duits	95 = 0,240%	150 = 0,355%	21 = 0,046%
Nederlands + Duits	61 = 0,154%	53 = 0,125%	12 = 0,026%
De 3 landstalen	712 = 1,803%	834 = 1,976%	377 = 0,841%
Geen enkele van de 3 landstalen	2.281 = 5,770%	2.374 = 5,624%	2.863 = 6,388%

	1930	1947
Totale bevolking	46.952	49.651
Frans	2.205 = 4,690%	1.302 = 2,620%
Nederlands (Vlaams)	29.796 = 63,460%	27.500 = 55,390%
Duits	23 = 0,050%	5 = 0,010%
Frans + Nederlands	12.057 = 25,680%	15.399 = 31,010%
Frans + Duits	57 = 0,120%	30 = 0,060%
Nederlands + Duits	46 = 0,100%	165 = 0,330%
De 3 landstalen	1.036 = 2,210%	3.440 = 6,930%
Geen enkele van de 3 landstalen	1.732 = 3,690%	1.810 = 3,650%

Voor de laatste vier talentellingen wordt nog een bijkomend onderscheid gemaakt:

Inwoners die 2 of 3 talen spreken, spreken het meest frequent:

	1910	1920	1930	1947
Frans	2.232 = 20,019%	2.613 = 22,442%	3.242 = 24,570%	2.931 = 15,398%
Nederland	8.717 = 78,186%	9.019 = 77,462%	9.555 = 72,410%	15.906 = 83,566%
Duits	200 = 1,793%	11 = 0,094%	39 = 0,290%	2 = 0,010%
Niet aangeduid	-------	-------	360 = 2,730%	195 = 1,020%
Totaal	11.149	11.643	13.196	19.034

De tellingen van 1930 en 1947 gaven nog volgende cijfers:

Inwoners die uitsluitend of het vaakst spreken:

	1930	1947
Frans	5.447 = 11,60%	4.233 = 8,53%
Nederlands	39.351 = 83,81%	43.406 = 87,42%
Duits	62 = 0,13%	7 = 0,01%
Niet vermeld	--------	195 = 0,39%

Al deze cijfers zijn natuurlijk niet volledig verifieerbaar: de talenkennis berust alleen op een verklaring van de inwoner en werd uiteraard niet gecontroleerd. Daarom werden dergelijke statistieken door de Vlaamse militanten aangevochten. Niettemin lijkt ons het feit dat iemand zich bewust als Franstalig of tweetalig opgeeft toch betekenisvol. In de laatste statistieken valt trouwens het hoog percentage tweetaligen op.1947 was het laatste jaar waar de volkstelling cijfers bevatte betreffende het taalgebruik. De wet van 24 juli 1961 schafte de talentelling af. De wet van 8 november 1962 legde de taalgrens vast en Oostende werd officieel beschouwd als eentalig Nederlands. Vanaf dan kan men het aantal Franstaligen enkel ramen.

3. Gemeentebestuur

Sinds de revolutie van 1830 werd enkel het Frans gebruikt bij het gemeentebestuur. Een eerste wet betreffende het taalgebruik in bestuurszaken zag het licht in 1878: in de Vlaamse provincies moeten de berichten en mededelingen aan de bevolking hetzij in het Nederlands, hetzij in de twee talen zijn opgesteld; de briefwisseling met andere gemeenten en met particulieren moet in het Nederlands geschieden, behalve indien deze gemeente of individuele personen in het Frans schrijven of een antwoord in deze taal wensen te ontvangen.

In 1888 waren de gemeentezegels Nederlandstalig in Mariakerke en Stene (later aangehecht bij Oostende), Franstalig in de stad Oostende.

In 1885 gebruikten alle gemeenteraadsleden het Frans; het Gemeenteblad (Bulletin Communal) is in het Frans opgesteld. De briefwisseling gebeurt in de twee talen: men antwoordt in het Nederlands op Nederlandstalige brieven, maar enkel het Frans wordt gebruikt voor de briefwisseling met de hogere overheden. Affiches, mededelingen aan de bevolking zijn opgesteld in de twee talen, enkele alleen in het Nederlands. Tijdens het badseizoen en voor alles wat betrekking heeft op de badinrichtingen wordt enkel het Frans gebruikt. Voor zaken met betrekking tot het onderwijs worden de twee talen gebruikt, voor militieaangelegenheden het Nederlands (15 op 165 miliciens ontvangen hun papieren in het Frans), voor de registers van de Burgerlijke Stand uitsluitend het Nederlands, alsook voor huwelijksaankondigingen. Voor openbare werken, wegenis en maritieme werken, het Frans of de twee talen, voor financiën en belastingen het Frans; voor lastenkohieren, aanbestedingsvoorwaarden en leveringen Nederlands of Frans (deze laatste taal werd gebruikt voor alle werken of leveringen met een belang of een totaal dat meer dan het gemiddelde bedroeg).

Deze toestand duurde tot in 1912. De Nederlandstalige tussenkomsten in de gemeenteraad waren zeldzaam: burgemeester Alphonse PIETERS was de mening toegedaan dat het Nederlands de standing van de raad onwaardig was. Het Gemeenteblad der Stad Oostende was opgesteld in het Frans tot de oorlog 1914-18. In 1912 had de gemeenteraad geweigerd samen te werken met de organisaties die de vernederlandsing van de Gentse Universiteit voorstonden, en dit zonder de minste reactie vanwege de burgers.

Op 30 mei 1915 had de Duitse Kommandantur bij de burgemeester aangedrongen opdat het Frans niet meer zou worden gebruikt te Oostende voor berichten aan de bevolking en voor de briefwisseling tussen gemeenten en met de inwoners. Op 5 juni 1915 antwoordde burgemeester LIEBAERT dat het land tweetalig was en dat het stadsbestuur zich inspande om een billijk evenwicht te bekomen tussen de twee landstalen. De Duitsers weigerden deze uitleg te aanvaarden en drongen aan op de toepassing van hun verordening. Het stadsbestuur beperkte er zich toe van dit antwoord nota te nemen.

De wet die de formule voor de eedaflegging der gemeenteraadsleden vastlegde dateerde van 1 juli 1860 en legde een Franse tekst op. Men moest wachten tot de uitvaardiging van de wet van 30 juli 1894 en een koninklijk besluit tot toepassing van 18 september 1894 om een Nederlandstalige formulering te zien ontstaan. De gemeenteraadsleden konden vrij kiezen voor één van de twee teksten. De gemeenteraadsleden verkozen op 17 november 1895 legden de eed af op 30 maart 1896: 15 in het Frans en 5 in het Nederlands. Ten gevolge van de gedeeltelijke verkiezing van 20 oktober 1907 legden op 2 januari 1908 8 gemeenteraadsleden de eed af in het Frans en 2 in het Nederlands. De naoorlogse verkiezingen, op 24 april 1921, zagen een ommekeer: op 13 juni 1921 kozen, de burgemeester niet meegerekend, 7 raadsleden voor de Franse formulering en 17 voor de Nederlandse. Op 6 januari 1927 kozen 17 het Nederlands, 6 het Frans. Op 6 januari 1933 19 het Nederlands en 5 het Frans. In 1939 legden alle 23 gemeenteraadsleden de eed af in het Nederlands.

De wet van 31 juli 1921 betreffende het taalgebruik in bestuurszaken verplichtte de gemeenteraad in haar zitting van 2 augustus 1921 nieuwe maatregelen te nemen: de officiële taal is het Nederlands; brieven tot de administratie gericht in één der landstalen worden in dezelfde taal beantwoord; beraadslagingen van de raad worden in het verslag opgenomen in de taal waarin ze zijn uitgevoerd, met een vertaling van de Franstalige tussenkomsten; berichten aan de bevolking worden opgesteld in het Nederlands met een Franstalige vertaling; het schepencollege was gemachtigd een Franse vertaling aan de genomen besluiten toe te voegen telkens als de stad dit nuttig oordeelde. De wet werd niet integraal toegepast want in 1922 protesteerden sommige gemeenteraadsleden tegen het feit dat uitnodigingen voor de inhuldiging van monumenten e.d.m. eentalig Frans waren.

In 1934 gebeurden de tussenkomsten in de gemeenteraad nog in de twee talen maar dan reeds veroorzaakte het gebruik van het Frans soms reacties. Sinds 1968 mag enkel het Nederlands worden gebruikt in de gemeenteraad.

Straatnaamborden waren opgesteld in het Frans tot 1937, vervolgens werden ze tweetalig en uiteindelijk eentalig Nederlandstalig in 1962.

4. Onderwijs

Het gemeenschappelijk lager onderwijs werd sinds het van kracht worden van de wet van 15 juni 1883 uitsluitend in het Nederlands verstrekt. Hierop bestond nochtans één enkele uitzondering: de Albertschool gebruikte uitsluitend het Frans tot 1934; de schoolbevolking werd er vooral gerekruteerd onder de kinderen van leden van de gegoede burgerij en middenklasse. Van 1934 tot 1938 was deze school gesplitst in een Franse- en Nederlandstalige afdeling, dit bij wijze van overgangsmaatregel, want sinds 1939 werd enkel het Nederlands gebruikt. De Albertschool heeft lange tijd een zeer gunstige reputatie genoten en de Oostendenaars bestempelden haar dikwijls als "le petit athénée", omdat ze de leerlingen beter leek voor te bereiden op de middelbare studies. Ondanks het verdwijnen van het Frans als voertaal werden enkele inspanningen ondernomen om het nadeel van een onvoldoende kennis van het Frans te verhelpen. Men besloot vanaf september 1945 Franse taallessen in te richten, eerst in enkele lagere scholen , vervolgens in alle vanaf 1946; deze lessen waren facultatief en betalend, en werden na de normale lestijden gegeven waardoor ze

weinig succes kenden. Een beslissing van de gemeenteraad van 12 juni 1947 had tot gevolg dat deze lessen door bijna alle leerlingen werden gevolgd: ze waren niet meer betalend en werden vroeger gegeven, van 16 uur tot 16u30. Een nieuw besluit van 25 augustus 1967 bepaalde dat facultatieve lessen Nederlandse spreektaal zouden worden gegeven in de eerste graad en dat Frans zou onderwezen worden in de 2e en 3e graad: deze lessen hadden voor gevolg dat de leerlingen de school wat later verlieten, waadoor minder leerlingen de lessen bijwoonden.

Aan het Koninklijk Atheneum, gesticht in 1882, ontstaan uit het Gepatroneerd College (1842-1878) dat tussen 1878 en 1882 Gemeentelijk College werd, werden de lessen gegeven in het Frans. De wet van 15 juni 1883 voorzag dat de lessen in de voorbereidende afdelingen tot de middelbare cyclus in het Nederlands zouden worden gegeven; Engels en Duits zouden in het Nederlands worden onderwezen tot op het ogenblik dat het onderwijs direct in deze talen zelf konden worden verstrekt; in de humaniora moesten twee vakken in het Nederlands worden gegeven. Te Oostende onderwees men Duits en Engels, geschiedenis en aardrijkskunde in de twee talen, natuurlijke wetenschappen in het Frans. De wet van 12 mei 1910 richtte in de Vlaamse athenea een "Waals regime" op, met de bedoeling aan de Walen toe te laten middelbare studies te doen. Manifestaties tegen dit regime hadden plaats sinds 1910: 300 à 400 flaminganten protesteerden tegen het bestaan van de Franse afdeling omdat op 21 lesuren per week slechts 5 uur in het Nederlands werden gegeven. Maar de "Vereniging voor het propageren van de Franse taal" organiseerde met succes een tegenbetoging. Hetzelfde jaar hadden verscheidene pro-vlaams georiënteerde verenigingen een verzoek gericht tot de gemeenteraad opdat deze zich zou verzetten tegen de oprichting van de Waalse afdeling. Indien men zich wou inschrijven aan de Franse afdeling volstond het eigenlijk daartoe de wens te formuleren, zonder dat enig onderzoek geschiedde aangaande de gebruikelijke taal van de kandidaat. De hogere sociale lagen van de stad waren tot 1940 Franstalig en het was dan ook normaal dat de leerlingen die behoorden tot deze categorie (die toen de grote meerderheid van de hogere jaren van het atheneum leverde) zich lieten inschrijven vaan de Franse afdeling. De lessen Nederlands waren gemeenschappelijk voor de twee afdelingen, wat ook de talrijke Oostendse tweetalige families toeliet hun kinderen tweetalig onderwijs te verschaffen.

Tijdens de schooljaren 1927 tot 1940 kende deze "speciale afdeling" een hoge bezettingsgraad, zoals blijkt uit volgende statistiek:

Jaar	Nederlandstalige afdeling	Franstalige afdeling
1927	333	150
1929-1930	261	123 (32%)
1930-1931	237	110 (32%)
1931-1932	218	132 (38%)
1932-1933	254	105 (29%)
1934-1935	344	146 (30%)
1937-1938	463	117 (22%)
1941-1942	419 [2]	8 (2%)

Tijdens het schooljaar 1941-1942 verdween deze afdeling: de laatste acht leerlingen verlieten het atheneum in juli 1942. Sindsdien wordt het onderwijs uitsluitend in het Nederlands verstrekt. In de lagere klassen waren facultatieve vervolmakingslessen Frans (sinds 11 december 1900) en Nederlands (sinds 5 februari 1894) ingericht door het stadsbestuur; deze verdwenen op 1 september 1967.

Een analoge toestand en ontwikkeling kende het Koninklijk Lyceum, de vroegere "Ecole moyenne communale pour jeunes filles", door de Staat overgenomen in 1922.

Wat het onderwijs in de maritieme wetenschappen betreft, zeevaartscholen werden opgericht in 1797-1798 tijdens het Frans bewind met het doel een officierenkorps te vormen bekwaam om het bevel te voeren over de koopvaardijschepen. Deze scholen bleven gesloten van 1815 tot 1830, werden heropend onder Belgisch gezag en functioneerden zonder onderbreking tot de oorlog 1914-1918. De school onderging talrijke wijzigingen om aan de noodwendigheden van het ogenblik te beantwoorden. In de laatste jaren vóór de sluiting werd het eerste jaar kandidatuur officier ter lange omvaart in Oostende gedoceerd, de verdere jaren in de Hogere Zeevaartschool te Antwerpen. Andere brevetten werden ook uitgereikt: mechanica, visvangst, pleziervaart. In het begin was het taalregime Frans; in het interbellum zaten Frans- en Nederlandstaligen van een cursus samen en de lessen werden terzelfdertijd in de twee talen gegeven. Na 1945 werden de lessen afzonderlijk gegeven in de twee talen en streefde de school ernaar een taalevenwicht te bereiken. Enkel de avondcursus voor werktuigkundige officieren werd uitsluitend in het Nederlands gegeven omdat de diploma's uitsluitend bestemd waren voor de officiële diensten (staatspakketboten) waar het Nederlands verplicht is. De helft van de studenten waren Franstalig, de andere helft Nederlandstalig. De studenten waren verplicht taalcursussen te volgen: 4 uur per week Frans voor de Nederlandstaligen (of Nederlands voor de Franstaligen), 2 uur Engels voor allen. De Zaïrese studenten waren vrijgesteld van de studie van het Nederlands. Men ondervond reeds een zekere moeilijkheid om tweetalige leraars te vinden(dezelfde leraar moet les geven in de twee landstalen).

Het onderwijs verstrekt door de maritieme overheid is in feite een element dat de tweetaligheid in de hand werkt.

Een gemengde lagere school werd bij K.B. van 11 juli 1963 opgericht voor de kinderen van Franstalige militairen van de Zeemacht gevestigd aan de kust.

De muziekschool (later conservatorium) wordt door de Staat gesubsidieerd omdat het onderwijs de officiële programma's volgt en aan de rijksinspectie onderworpen is. Het onderwijs werd tot 1882 verstrekt in de twee talen. Omstreeks 1885 werd de directie toevertrouwd aan een Waal die het Frans deed gebruiken zowel voor het onderwijs als voor de administratie. Later kwam de school terug tot de tweetaligheid. Sinds 1923 (organiek reglement van 3 mei 1923) wordt het onderwijs in het Nederlands gegeven.

Aan het Onze-Lieve-Vrouwecollege, gesticht in 1878, werd het onderwijs aanvankelijk in het Frans gegeven. De toepassing van de wet van 15 juni 1883 die het Nederlands oplegde voor een deel der lessen, maakte dat in de voorbereidende klassen, de lessen afwisselend in de twee talen werden gegeven, terwijl in de Latijnse klassen de les godsdienst in het Nederlands werd gegeven; de verklaring van klassieke schrijvers gebeurde in de twee talen. Later werden geschiedenis en aardrijkskunde onderwezen in de twee talen. De wet van 14 juli 1932 legde het Nederlands op als enige voertaal in het middelbaar onderwijs en sindsdien gebeurt het onderwijs aan het college in deze taal. Sinds 1938 is het palmares in het Nederlands; van 1932 tot 1938 was het tweetalig, nl. tijdens de periode gedurende dewelke de leerlingen die hun studie aangevat hadden in het Frans, die konden beëindigen.

Het vrij lager onderwijs werd verstrekt in het Nederlands, maar er bestonden vervolmakingscursussen Frans; een koninklijk besluit van 26 januari 1960 vernietigde het besluit van 28 augustus 1959 om een facultatieve cursus Frans te geven in de lagere scholen.

De congregatie Sint-Jozef had vóór 1940 zes scholen te Oostende: op de Vuurtorenwijk, het Hazegras en de Sint-Sebastiaanstraat (door de oorlog vernield); deze drie instellingen zijn verdwenen. Er blijven drie instellingen over: het Sint-Jozefslyceum, sinds 1952 Sint-Andreaslyceum (Kaaistraat), het Sint-Jozefsinstituut (Alfons Pieterslaan) dat sinds meer dan 75 jaar als middelbare technische school bestaat en sinds 1893 als basisschool, en het Sint-

Lutgardisinstituut (Steenbakkersstraat) voor meisjes. Het lyceum was lange tijd bestemd voor de "elite" en was betalend. Voor alle middelbare studies (1e, 2e, 3e jaar) gingen de lessen door in het Nederlands en Frans: dezelfde handboeken in hun Nederlandse en Franse uitgave werden gebruikt; de oude humaniora was enkel Nederlandstalig.

De Franse congregatie "Les Dames du Sacré-Coeur" hield zich in Frankrijk voornamelijk bezig met de opvoeding van meisjes uit de hogere klassen. De wetten COMBES die na 1900 het onderwijs in Frankrijk seculariseerden, hadden de uitwijking voor gevolg van talrijke religieuzen. Een deel van de dames van het Heilig Hart kwamen zich vestigen te Oostende, op de Zeedijk. Deze religieuzen stichtten een instelling waarvan het doel identiek was met dat welk voordien in Frankrijk werd nagestreefd, d.w.z. een voltooiing van de opvoeding der juffrouwen uit de hogere sociale klassen. De studies werden uitsluitend in het Frans gegeven en konden met geen enkel diploma worden bekroond omdat de lessen uitsluitend in het Frans werden gegeven en niet aan de wettelijke normen beantwoordden. Het regime was uitsluitend een internaat en het leerlingenaantal vrij beperkt. De oorlog 1940-45 en de incorporatie der gebouwen in de Atlantikwal veroorzaakten hieraan grote schade: de zusters moesten hun school ontruimen maar kort na de oorlog kwamen ze zich opnieuw vestigen in de schoolgebouwen zonder er grote herstellingswerken te verrichten. De school hernam haar activiteiten maar kende niet meer het vroegere succes daar de oorlog de sociale structuur van de stad grondig had gewijzigd. De school staakte voorgoed haar activiteit in 1953 en het eigendom werd in 1954 verkocht aan het Hoger Technisch Instituut dat sinds de oorlog een grote bloei had gekend.

Er bestonden ook private scholen, maar deze konden niet standhouden bij gebrek aan de nodige geldelijke middelen. Een kleine Franstalige school, gesticht door de zusters GILLIARD om het onderwijs en de opvoeding van meisjes uit de gegoede burgerij te vervolmaken, kende een vrij kortstondig bestaan tot de oorlog 1914-18. Als opvolgster van de school der zusters GILLIARD, stichtten de juffrouwen Edith DEPOORTER en Marcelle PIERKOT in 1919 een Franstalige school met hetzelfde doel; ze telde drie klassen en een dertigtal leerlingen. De school staakte haar activiteiten in 1926, vermoedelijk ten gevolge van financiële moeilijkheden.

(vervolgt)

GERAADPLEEGDE WERKEN EN BRONNEN

- Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Gemeenteblad van de Stad Oostende, Oostende 1864 sq.
- Jaarverslag Stad Oostende. Oostende 1941sq.
- Th. COOPMAN en D.A DELA MONTAGNE, De Taalstrijd hier en elders, Antwerpen, L. Dela Montagne Uitgever, 1884-85 Sq.
- K. JONCKHEERE, Oostende verteld, Tielt, Lannoo, 1970.
- K. JONCKHEERE, Waar plant ik mijn ezel? Brussel, Manteau, 1974.
- Y. VYNCKE, Kent U ze nog... de Oostendenaars? Zaltbommel, Europese Bibliotheek, 1975.
- R. CLAEYS, Het Koninklijk Atheneum te Oostende. Een historisch overzicht. Oostende, 1932.
- J. VAN BERGEN, Bijdrage tot de geschiedenis van het Koninklijk Atheneum te Oostende, ter gelegenheid van de 75e verjaring van zijn bestaan, met medewerking van F. SMISSAERT, Oostende, 1957.
- W. MAERVOET. De Politieke Evolutie in het Arrondissement Oostende (1830-1914) in Ostendiana I, p. 63-68.
- Y. DINGENS. Een halve eeuw Franstalig onderwijs te Oostende: het Institut des Dames du Sacré Coeur in Ostendiana IV (1982), p. 125-130.
- Briefwisseling en gesprekken met o.m. Stadsbestuur, Dhr. A. ROELS, E.H. Deken LONCKE, E.H. Paul VAN ZEIR, diverse scholen.

HET GROOT INTERNATIONAAL CRITERIUM DER STAD OOSTENDE 1935

door **Michel CAPON**

Het derde wielercriterium van Oostende voor beroepsrenners greep plaats op maandag 24 juni 1935 en werd door de plaatselijke pers als volgt belicht: "Voor iederen West-Vlaamsche sportman beteekent het wielercriterium van Oostende immers het jaarlijks feest, dat een beetje de apotheose mag genoemd van de aangroeiende bedrijvigheid in onze wielermiddens" (1).

Zoals de vorige criteriums (van 1933 en 1934) berustte de inrichting bij de bedrijvige bestuursleden van de Velo Club De Zeemeeuw Oostende. Voor de wedstrijd van 1935 waren Camiel VANBELLEGHEM (uitbater wielerbaan Oostende), Remi VANBELLEGHEM, Gentil MARES en Raymond VERBIST de verantwoordelijken.

Omloop

De omloop liep over 4,8 km met vertrek en aankomst op de Zeedijk rechtover "Taverne Floreal" bij Emile DELANDSHEERE nabij de Vlaanderenstraat: "Richting Kursaal, langs het Palace Hotel, op den Zeedijk, tot aan de Westramp Kursaal, naar beneden op den Van Iseghemlaan, opwaarts naar den Zeedijk (Vlaggestok), naar de aankomst" (1). Deze ronde diende 25 maal te worden afgelegd, hetzij in totaal 120 km. Zoals vorig jaar werden de tramsporen met hout opgevuld ten einde valpartijen te vermijden. Vanaf 11 uur werd de omloop op de Zeedijk en de Van Iseghemlaan afgesloten. Nieuw waren de twee overdekte tribunes aan de aankomst op de Zeedijk.

Toegangskaarten

Waren voor wat Oostende betreft te verkrijgen bij:

- Hôtel de Bruges, de Smet de Naeyerlaan 10 bij Marcel VANISACKER
- Hôtel de Venise, Kapellestraat 99
- Hôtel Central, hoek Wapenplein/Louisastraat
- Café As des As bij Jules VANHEVEL, Alfons Pieterslaan 47 (1bis).

Bijzondere ingangskaarten voor de pers, de fotografen en de verzorgers berustten in het Hôtel des Neufs Provinces, hoek de Smet de Naeyerlaan/Oesterbankstraat bij Edgard VANISACKER

Volgende ingangsprijzen waren voorzien: Boulevard: 6 Fr.
Zeedijk: 10 Fr.
Tribune (Zeedijk): 20 Fr.

De wedstrijd

Om 14.30 uur greep de voorstelling der renners plaats, waarna om 15 uur het startschot aan 53 renners, onder andermaal zeer grote belangstelling, gegeven werd. Het was zeer warm en onweerswolken bedreigden de hemel.

Zoals steeds in een criterium was de strijd boeiend en afwisselend. Bij iedere ronde werden veranderingen in de posities aangestipt.

Volgens de plaatselijke pers waren VISSERS (vorige winnaar 1934), Frans DICTUS (in 1934 en '35 zegekoning in de kermiswedstrijden) en Camiel VAN ISEGHEM de favori's.

Vertrek van de 53 renners op de Zeedijk. Bemerk de grote volkstoeloop

Halfweg de wedstrijd. Kamiel VAN ISEGHEM (x) was toen reeds in aanvallende stelling

Wat in de lucht hing gebeurde bij het einde van de laatste ronde: een onweersbui. Het regende oude wijven waardoor de kasseiwegen spekglad werden.

Ter hoogte van het Hotel Wellington (thans Andromeda) aan de Westhelling Kursaal in het naar beneden rijden (richting Van Iseghemlaan), op de gladde kasseistrook, nam Camiel VAN ISEGHEM zeer veel risico's. Hij demareerde zo hard en met enorm risico dat niemand hem kon of durfde volgen. De enkelingen die het aandurfden, waaronder Gaston REBRY, bekochten het met een valpartij (2). VAN ISEGHEM bleef recht op de glibberige steenweg. Zonder schrik en zelfverzekerd sloeg hij een kloof van een 30-tal meters op de dichtste achtervolgers. Bij het afrijden van die helling kon hij daarbij amper een overlopende toeschouwer ontwijken. Hij behield die voorsprong en won schitterend.

Aan de pers verklaarde Camiel achteraf: "Tijdens de laatste ronde heb ik in den afzink alles of niets gespeeld, omdat ik wist dat ik tegen een VISSERS, MOERENHOUT en DERYCK geen schijn van kans had in de spurt" (3).

Uitslag

1. Camiel VAN ISEGHEM: 120 km. in 2 u 58' 35" (gemiddeld 40,3 km./uur)
2. Leo DERYCK op 25 meter
3. Flander HOREMANS
4. Ward VISSERS (winnaar 1934)
5. Jef MOERENHOUT (winnaar Ronde van België 1935 – Kampioenschap van Vlaanderen 1934)
6. Aimé LIEVENS
7. Louis DUERLO op 1' 4" (kampioen van België 1933 – Ronde van Vlaanderen 1935)
8. Frans DICTUS
9. Fred HAMERLINCK op 1' 35" (Koning kermiskoersen 1929, 1931, 1932, 1933)
10. Albert BILLIET
11. Gelijk: Sylvère MAES (Ronde van Frankrijk 1936 en 1939, Parijs-Roubaix 1933)
    Jef DEMUYSERE (Milaan-San Remo 1934)
    Jozef LAMBET en Jan WAUTERS

Voornaamste opgevers: A. MAGNE – ARCHAMBAUD – DI PACO – KAERS (winnaar 1933, wereldkampioen 1934) – DANNEELS – AERTS – Romain MAES (Ronde van Frankrijk 1935) – MEULENBERG – Gaston REBRY (Parijs-Roubaix 1931, 1934, 1935 en Ronde van Vlaanderen 1934) en de volgende V.C. De Zeemeeuw-renners: Jules VANHEVEL – Staf VANSLEMBROUCK en Odiel VANHEVEL.

Camiel Van Iseghem

Camiel was een geboren en getogen Oostendenaar die gans zijn leven in en rond die stad opbouwde: eerst als wielrenner (1929-39) en wat later als fietsenmaker (1940-67), politieagent (1938-46) en caféhouder (1947-63).

Op 6 januari 1911 werd hij geboren met rugnummer 5. Hij was immers de 5e van 6 kinderen. Camiel liep school op de Conterdam en nadien één jaar aan het Koninklijk Atheneum van Oostende. Op zijn 14e jaar werd hij "bakkersgast". Wielerkoersen waren toen bij de Conterdamse jeugd zeer gegeerd. Al wie bij de jeugd goede benen had, wilde koersen. Op zaterdagavond 31 mei 1929 kocht Camiel een koersfiets op krediet bij VERSTRAETE en de dag erop startte hij voor het eerst bij de Beginnelingen te Moere. Ondertussen was hij in een kleine keet, gelegen aan de markt, gestart als fietshersteller.

Boven op de ramp van de Zeedijk (Vlaggestok). Camiel VAN ISEGHEM op weg naar de aankomst en de zege met een 30-tal meter voorsprong.
Bemerk de toen nog Franstalige straatbenaming: Promenade Albert I, evenals de fiets zonder versnellingsapparaat.

De zegevierende aankomst van Camiel VAN ISEGHEM

Vanaf 1932 werd hij Junior en sloot aan bij de Oostendse Velo Club De Zeemeeuw. Nadat hij een regelmatige prijsrijder bij de Onafhankelijken was geweest werd hij medio 1934 beroepsrenner en won dat jaar nog te Jabbeke vóór Fred HAEMERLICNK (4).Camiel trad aan op rijwielmerk "NESTOR" (5).

Toen hij bij de Beroepsrenners in 1935 het internationaal vermaarde Criterium van Oostende won, boekte hij dan ook zijn meer tot de verbeelding sprekend zege. Toch was zijn overwinning in de Omloop der Vlaamse Gewesten van hetzelfde jaar, toentertijd een semi-klassieker, veel belangrijker. Ingevolge deze prestatie kon hij door bemiddeling van Karel VAN WIJNENDAELE terecht bij het Franse merk "Alcyon", tot en met 1936. Na 4 jaar prof hing hij in 1939 zijn fiets aan de haak.

Volgende anekdotische uitspraken van Camiel, in een vraaggesprek met "'t Clubkrantje" van K.V.C. De Zeemeeuw, willen wij meegeven: "....'k Heb aan mijn koersen veel plezier beleefd, vooral als ik harde tegenstrevers er van langs kon geven. 'k Weet niet hoe het nu is, maar we verdienden moeilijk onze boterham. Ik behaalde schone prijzen maar de verplaatsingen en andere onkosten waren groot. 't Is wellicht daarom dat ik tijdig gestopt heb en totaal ging leven voor mijn commerce en gezin. Dat een mens soms veel tegenkomt doet me denken aan die keer dat ik naar Duinkerke moest gaan koersen. Ik moest er naar toe met de trein. Terug met de trein naar Toerkonje met 5 Fr. op zak. Te Toerkonje stond ik daar zonder verdere spoorverbinding en met een kapotte velo, want ik was door mijn kader gestoken. Ik kende mensen in Menen en er stond niets anders op dan te voet – 17 km. – naar Menen te gaan. Ik arriveerde daar om 1 uur in de nacht. Die brave zielen deden open, gaven me wat te eten en te slapen. 's Anderendaags kreeg ik een velo met een "staantje" om pakken te vervoeren en zo naar Oostende....'k Zwoer bij God en al zijn heiligen van niet meer te koersen. Twee dagen later stond ik weer aan de start.....(6)"
"....Stimulans kenden wij gelukkig niet. Al wat we extra namen was een Cherry Brandy met dooiers van eieren..." (7).

Begin 1940 startte Camiel VAN ISEGHEM een rijwielzaak in de Guido Gezellestraat, alwaar in 1947 er een café, genaamd "De Cyclist", aan toegevoegd werd. Vanaf 1956 vestigde hij zich in de Zandevoordestraat 1, met rijwielzaak "Van Iseghem" en Café "De Toerist".

Camiel VAN ISEGHEM overleed te Oostende op 05 januari 1990.

Verwijzingen

(1) De Zeewacht 22 juni 1935.
(1 bis) thans Immo VYVA.
(2) Bevestigd door getuige Omer VILAIN, toeschouwer op balkon Hotel Wellington.
(3) De Zeewacht 29 juni 1935.
(4) Cyclo Sprint 7 december 1980, blz. 26, E. BOUQUÉ.
(5) Merk "Nestor" was van rijwielhandelaar Pierre VANSTEENKISTE, Dorpstraat, Bredene-Dorp.Trui: paars-wit. Dit door toedoen van de gebroeders Charles en August GEVAERT.
Charles was de vader van Amedée GEVAERT, secretaris van V.C. De Zeemeeuw Oostende van 01 oktober 1957 tot 31 december 1987.
August was de vader van mazouthandelaar Raymond GEVAERT van de Conterdam.
(6) 't Clubkrantje De Zeemeeuw van 15 april 1984 blz. 6, Amedée GEVAERT.
(7) 't Clubkrantje De Zeemeeuw van 15 mei 1984 blz4, Amedée GEVAERT.
Verder: - Archief Amedée GEVAERT.
- Persoonlijke verzameling.

De glorieuze winnaar Camiel VAN ISEGHEM tussen de plaatselijke supporters

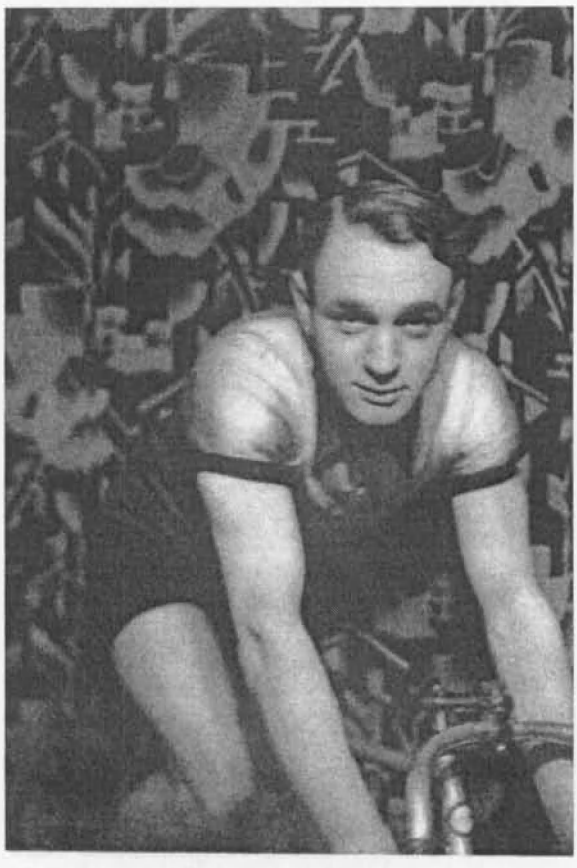

KAMIEL VAN ISEGHEM : Oostende.

Sierfoto Camiel VAN ISEGHEM

PLATE-VEILING 2003

Voor de veiling 2003 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2003. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

LIDGELD 2003

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2003 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 29 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (57)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Woensdag 24e Maart 1915

HONDERDEENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 11 ure verlaat een duitsche onderzeeër onze haven. Daar wij van onderzeeërs spreken, de duitschers hebben eenen nieuwen truk uitgevonden: in de werkhuizen aan het Zeewezen werd een houten onderzeeër gemaakt; het vorenste deel ervan lag op 17, 18, 19 en 20 dezer vastgemeerd aan de boei, liggende in de nabijheid van het depot van 't Zeewezen. Het werd Zaterdagavond van daar weggehaald en Zondag morgen lag de houten onderzeeër gansch in malkaar gezet, aan den derden aanlandingspost der maalboten. Men zou gezworen hebben zich in tegenwoordigheid van eenen *echten* onderzeeër te bevinden. Voorzeker voeren de duitschers iets in hun schild met dit houten vaartuig: hun doel is, ongetwijfeld, den vijand te verschalken!

Gister avond was het eenigzins mistig: de houten onderzeeër werd verhaald tot aan den eersten aanlandingspost der maalbooten en seffens door 3 duitsche "vischbakjes" omringd. Wellicht zou het vaartuig des nachts onze haven verlaten... De duitschers moeten van gedacht veranderd zijn, de nacht brengt immers raad! Want deze morgen lag de onderzeeër aan eenen aanlandingpost al den kant van de Vuurtorenwijk.

In de vlotdok hebben de duitschers bij middel van zware balken, een soort van *appontement* of aanlandingspost gemaakt, die een 20 tal meters ver in den dok vooruitsteekt. Op die balken hebben ze zakken zand gelegd, en er boven op, eene houten bevloering. Zouden ze daar wel eene soort van bergplaats maken voor hunne onderzeeërs?

* * *

De duitsche bladen vermelden den val van Przemysl, de Oostenrijksche vesting sedert 4 maanden en half door de Russen belegerd. Nu verstaan wij waarom al de duitsche officieren gisteren en deze morgen zulke grimmige gezichten hadden!

* * *

Het vleesch begint van dag tot dag schaarscher te worden. Schapenvleesch is er niet meer te vinden. 't Kalfsvleesch kost stukken van menschen (4 frank de kilo); 't ossenvleesch 3 fr. met de beenderen, het zwijnenvleesch, 3.00 fr.; de hesp (gerookt) 2.75 met het been, 4.00 f. zonder het been; het smout, 2.80 fr. de kilo; konijnen en kiekens zijn er voor geen geld meer te krijgen.

Bovenstaande prijzen zullen nog verhoogen, want beesten zijn er om zoo te zeggen, niet meer te vinden!

Wat de melk betreft, nooit was zij meer...gedoopt als in den tegenwoordigen tijd en zulks is verstaanbaar: het getal koebeesten is op groote schaal verminderd, en toch moet er alle dagen melk zijn voor meer dan 28 duizend personen, die te Oostende gebleven of hier toegevlucht zijn!

Wij geraken gelukkiglijk uit den winter; we zeggen: gelukkiglijk, want ook de brandstof is peperduur: de cokes staan aan 2 frank de zak, de kolen aan 3 frank, en welke kolen zijn het doorgaans nog! Zij kunnen voorwaar aan de Engelsche kolen niet! In de Coöperatief der Staatsbedienden kan men bakjes brandhout bekomen voor 20 centiemen, doch de leden alleen genieten van dit voordeel!

Hier en daar in stad wordt nog genever geschonken, doch het drinken van *shrapnell's* (zoo worden in zekere herbergen de druppels genaamd) gaat met oneindige voorzichtigheid gepaard en zulks valt gemakkelijk te begrijpen: de minste overtreding brengt eene boete bij van 50 of 100 mark.

* * *

Een persoon, heden van Leffinghe gekomen, verhaalt dat die gemeente reeds verscheidene malen door de schepen beschoten is geworden, zonder, nochtans, dat de aangerichte schade zeer groot is. De duitsche overheid heeft nu laten weten dat, zoo de schepen nog éénmaal op het dorp schoten, de Eerw. Heer Pastor, de heer Burgemeester en de heer Sekretaris naar Duitschland zouden worden overgebracht. Zij houden staan dat er op Leffinghe personen zijn die de rol van spioen spelen!

* * *

Rond 3 ure van den namiddag greep in de Fortstraat (Vuurtorenwijk) een soort van revolutie plaats onder de F.S.D. (Vrijgestelde Spitsboeven Divisie), gebezigd aan de werken van het vliegplein.

Zij kloegen over het te laag loon en het gebrekkig eten. Hun aannemer gelukte er, na veel moeite in, eenige hunner tot bedaren te brengen; duitsche soldaten kwamen tusschen en dwongen de anderen naar stad te trekken: deze zullen binnenkort naar Duitschland worden teruggestuurd.

Donderdag 25^{e} Maart 1915

HONDERDTWEEËNZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Op de markt, heden morgen, slechts twee boerinnen met boter en eieren. De boter gold 4.40 tot 4.50 fr. en de eieren 12 ct. stuk. Nog al wel groensels op de markt: prijzen als naar gewoonte.

Heden had in de kerk van de Vuurtorenwijk de lijkdienst plaats der weduwe LINGIER, maandag avond door eene bom gedood. Het lijk was gisteren namiddag vanuit het "Hôtel de la Marine" naar de wijk teruggehaald. De toeloop menschen, die de treurige plechtigheid bijwoonden was overgroot.

Deze namiddag werd door een deskundige de schatting gedaan der schade Maandag avond door eene bom toegebracht aan het huis der weduwe LINGIER, Liefkemoresstraat (Vuurtorenwijk). De schade werd op 2.700 f. beraamd.

Deze morgen werden met den trein weggedaan de matrozen van het stoomsloepje B.144, alhier den 3den op den kop van het staketsel gezonken. M. Pieter DERYCKER, wiens aanhouding wij den 10n gemeld hebben, en die veroordeeld werd tot 3 maand en half gevang, werd eveneens met dien trein weggebracht: hij moet zijne straf te Brugge uitdoen.

* * *

De Koning van Saksen bracht heden een kort bezoek aan onze stad. Deze namiddag kwam een stoet van 12 autos, waarin Z.M. en zijn gevolg en de duitsche overheden van Oostende en het omliggende hadden plaats genomen, toe op het vliegplein van de Vuurtorenwijk.

De Koning inspecteerde gedurende ruim een kwart uurs de aldaar opgestelde kanonnen en reed daarna, in auto in de richting van Blankenberghe weg.

Vrijdag 26e Maart 1915

HONDERDDRIEENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze nacht overleed alhier, in den nog jeugdigen ouderdom van 50 jaar, een oude Oostendsche kennis: de heer August DUFOUR, herbergier in de Kerkstraat, beter gekend onder den naam van *Gustave*.

Zaterdag 27e Maart 1915

HONDERDVIERENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Tusschen 2 ½ en 3 ure stijgt een vliegtuig op, van op het vliegplein der hofstede PITTERY; het slaat de richting van Leffinghe en wordt daar op hevige wijze door de duitschers zelve beschoten, bijzoover dat het keeren moest.

* * *

De duitschers hebben het thans gemunt op het koper en het zink, berustende bij de handelaars in die koopwaren.

Gister en heden hebben de duitschers al het koper weggenomen uit de werkhuizen der P.V. (*Pêcheries à vapeur*), Stockholmstraat. Zij haalden daar 7.000 kilos koper uit.

* * *

Volgende plakbrief in 't Vlaamsch en 't duitsch opgesteld, werd heden uitgeveerdigd:

Kommandantuur Oostende

BEKENDMAKING

1) De bevolking wordt uitdrukkelijk gewaarschuwd dat geene ondersteuning mag verleend worden aan welkdanige poging tot LICHTING VAN REKRUTEN voor het Belgisch leger. Wordt ook onder soortgelijke poging gerangschikt, elk middel om het vertrek uit de stad te vergemakkelijken van mannen die in staat zijn de wapens te dragen.
2) Een beambte, in Oostende woonachtig, werd naar Duitschland overgebracht, omdat hij gepoogd had spoorwegarbeiders er van af te houden hunne DIENSTEN TE LEENEN AAN HET DUITSCHE RIJK. Elke soortgelijke handelwijze, al bleef zij ook zonder gevolg, wordt volgens krijgsrecht gestraft.
3) Tot 7 april 's avonds moeten de huisbezitters of huisbewaarders in de Kommandantuur verklaren: ALLE RIJWIELEN alsook allen voorraad van Benzien, Benzol en Smeeroliën van andere soort, die zich in de huizen, gebouwen, afhankelijkheden of ergens anders onder hunne bewaring bevinden. In geval van nietverklaring wordt beslagneming en straf toegepast
Oostende, 27 Maart 1915.

BITTINGER
Kapiteinluitenant en Stadskommandant

* * *

Heden morgen vertrokken met eenen trein, uit onze groote statie, 34 veldkanons en 7 autoslepers (*tracteurs pour autos*), anders gezegd, pletmachienen. Verscheidene treinen opgepropt met soldaten, stoomden van de statie van *Ostende-Maritime* (bij Zandvoorde) weg.

Zondag 28e Maart 1915

HONDERDVIJFENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Zoals iederen Zondag had er dezen morgen in de HH. Petrus en Pauluskerk eene duitsche militaire mis en in den Anglikaanschen tempel eene protestantschen eeredienst plaats.

* * *

De duitschers hebben in de laatste dagen de Fransche opschriften der tramstaties en standplaatsen alsook deze van het Leopoldspark vervangen door duitsche. *Quand l'enfant s'amuse!!!*

Maandag 29e Maart 1915

HONDERDZESENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden morgen werd de "Ville d'Ostende", op sleeptouw naar Zeebrugge overgebracht.

In de vroegte wierp een vlieger 4 bommen uit op Mariakerke; een in den hof van 't Sanatorium DELCROIX, een op het strand en twee in 't water.

De kanonnen, op den dijk staande, worden weggenomen.

* * *

BITTINGER, plaatskommandant, gaat voor 4 weken in verlof. Hij wordt tijdelijk vervangen door den *Gerichtsoffizier* GLASSMER.

Bittinger neme naar Duitschland het volgend dichtje mede dat thans de rond, van Oostende doet. Zijn keizer zal kunnen zien hoe zeer men hier den duitscher....acht!!

La Russie aura la grandeur
L'Angleterre aura l'honneur,
A la France, la victoire
A la Belgique, la gloire.
La Serbie aura les pruneaux,
A l'Autriche, on ne laissera que la peau.
La Turquie aura le pipi
Et pour que rien ne se perde,
A l'Allemagne on donnera la merde! (1)

Vooraleer in verlof te gaan laat Bittinger weten aan 't gemeentebestuur dat in de hotels en in de pensioenhuizen hetzelfde brood moet opgediend worden aan d'officieren als dat door de burgers gebruikt.

Dinsdag 30e Maart 1915

HONDERDZEVENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Een der hangaars voor vliegtuigen bij de hofstede PITTERY (Mariakerke) wordt door de duitschers afgebroken.

---

(1) Rusland zal de grootheid hebben, Engeland, de eer. Aan Frankrijk, den zegepraal, aan België, de roem! Servië krijgt pruimen, aan Oostenrijk zal men slechts het vel laten. Turkije krijgt de pipi, en, opdat niets verloren worde krijgt Duitschland de str...
't Is een beetje...vet, maar...
't is ook oorlog!

De duitschers hebben in de "Cinema Sint Sebastiaan" het Cinematoestel afgehaald. Zij zullen er mede Zondag t.k., Hoogdag van Paschen, voorstellingen geven, voor de soldaten en de burgers, in de zaal der Scala.

* * *

Deze namiddag, om 3 ure, werd ten stadhuize, onder voorzitterschap van M. VERDEYEN, dd. Schepen, eene vergadering gehouden der hoteliers en restauratiehouders.

Er werd hen kenbaar gemaakt dat de *Kommandantur* hen brood verschaffen zal voor den dienst hunner restauraties of spijshuizen. Gebruiken zij van dit brood voor hun persoonlijk gebruik of dit hunner huisgezinnen, zij zullen gestraft worden.

Woensdag 31e Maart 1915

HONDERDACHTENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Men weet dat, sedert eenige weken al de autos, die van den Thouroutschen of den Nieupoortschensteenweg afkwamen, stil moesten houden aan "Petit Paris", ten einde daar het onderzoek der papieren te doen. Van heden af grijpt dit onderzoek plaats op den Thouroutschensteenweg, op korten afstand van M. Gustaaf DEWITTE en op den Nieupoortschensteenweg, op den hoek der Vereenigingstraat.

M. VAN BIESBROUCK, veearts en dd. bestuurder van ons slachthuis, werd heden door de duitsche overheid veroordeeld tot eene boet van 300 mark, voor het volgende:

De duitscher, die in ons stedelijk slachthuis baas speelt, had bevel gegeven de dieren voor de duitschers bestemd op de eene plaats te stallen en deze aan de beenhouwers toehoorende op eene andere plaats. M. VAN BIESBROUCK, niet goed op de hoogte van den genomen maatregel, had de dieren, aan de beenhouwers toebehoorende, laten stallen bij deze voor de duitschers bestemd. Van daar, woede van den duitschen baas, en aanhouding van M. Emiel CRABBE, de welgekende beenhouwer der Kristinastraat, die heden morgen tusschen twee matrozen bajonet op het geweer, naar de *Kommandantur* werd geleid. Hij kon uitleggen dat hij de bevelen der duitschers niet op eigen hand had overtreden en werd dan ook onmiddellijk vrijgelaten. M. VAN BIESBROUCK, echter, die na hem werd ondervraagd, mocht de gebroken potten betalen!

* * *

Het schijnt dat de duitschers wederom kort van geld zitten, want het begint weder boeten te regenen...Onze stadgenoten, MM. VAN VLAENDEREN, beheer der socialistische kooperatief *De Noordstar*, Oscar CORNU, handelaar in merceriën, Kapellestraat en Arthur TEYGEMAN, handelaar in suikergoed, Christinastraat, hadden een paspoort bekomen ten einde te Brussel koopwaren te gaan koopen. Hunne zaken, in de hoofdstad in de tijdruimte door het paspoort vastgesteld, niet hebbende kunnen eindigen, vroegen zij aan de *Kommandantur* van Brussel eene verlenging van 4 dagen hetgene hun gereedelijk werd toegestaan.Toen zij nu te Oostende terug kwamen, mochten zij een bezoeksken afleggen bij .....den *Kommandant Arthur*, hm! Neen, de *Kommandantur* en elk 50 mark betalen. Zij hadden goed uiteen te doen dat de *Kommandantur* van Brussel den duur hunner paspoorten had verlengd, er was geen gehoor in Israël. "Wij zijn hier te Oostende en doen hier wat wij willen" werd hen toegesnauwd. M. TEYGEMAN, die opmerkte dat de *Kommandantur* van Oostende dus slecht met deze van Brussel overeenkwam, kreeg een toemaatje van 25 mark boete!

Toonen de duitschers dat zij meester zijn te Oostende? Wat bliefje? Tot op het kerkhof toe! Ze komen het Gemeentebestuur te verplichten de graven der burgers op dezelfde manier als deze der duitsche soldaten, te schikken 't is te zeggen, voor ieder lijk een grafterp op te richten en ze met grafzoden af te zetten. Dit werk zal eveneens moeten uitgevoerd worden in de 2 perken, waar in de laatste tijden begravingen werden gedaan.

Het getal duitsche soldaten, die hun Paschen houden is tamelijk groot. Deze namiddag gingen er in de HH. Petrus en Pauluskerk zeer veel te biechten, en, daar al de biechtstoelen, behalve eene, bezet waren, hielden twee duitsche almoeseniers biecht achter eene pilaar.

Aanzien doet gedenken! Het voorbeeld van Victor CHAFFART en Euphrasia SCHMITT, die op 20n dezer de 1ste sedert de bezetting onzer stad door de duitschers, in 't huwelijksbootje traden, werd heden door 2 jonge koppels gevolgd, n.l. Juliaan VERVAECKE, 26 jaar, stoker aan den ijzerweg, met Florida KOOY, werkvrouw, 27 jaar, en Albert PAUWELS, 33 jaar, visscher, weduwnaar van Alice BOUCKENAERE, met Angela KOOY, werkvrouw, 27 jaar.

* * *

Volgend bericht werd heden tot de Oostendsche bakkers gestuurd:

Nota voor de afgeveerdigden in de Bakkerijen

1° Te beginnen van 1n April komen de nieuwe broordkaarten in voege, deze vermelden den naam van den verkozen bakker.
Om het beoogde doel te bereiken is het noodig dat de drager elker kaart zich in de aangeduide bakkerij aanbiede. De stedelijke overheid rekent op de waakzaamheid der afgevaardigden om alle onregelmatigheden te beletten.
2° Achterstallige rantsoenen mogen in 't vervolg niet meer afgeleverd worden.
3° Ondanks herhaalde opmerkingen worden de kaarten nog afgeteekend met kruisjes. Het aantal afgeleverde brooden moet in cijfers, nevens den datum, zeer leesbaar aangeduid worden.
4° Men gelieve de bulletijns regelmatig in te zenden.

Oostende, den 31 Maart 1915.
De Adjunktkommissaris,
DUBOIS

* * *

Op 22n December ll. werd in den Katholieken Volksbond het *Werk der Goedkoope Eetmalen*, of *Volkskeuken*, ingericht. Van af dien datum tot op heden (31n Maart) inbegrepen werden er **16.114** noenmalen opgediend, n.l.

22-31 December (1914)	920
Januari (1915)	5.556
Februari	5.281
Maart	4.357
Samen	16.114

* * *

Omstreeks kwart voor 11 ure kwam een vliegtuig over de stad gevlogen en wierp twee bommen uit, waarvan de eene viel tusschen de riggels in de groote statie en de andere, op het achterhuis der weduwe Frans BRACKX, 1 Ijzerstraat. Er werd slechts tweemaal op het vliegtuig geschoten. Een 5 tal minuten na 11 ure werd andermaal eene bom geworpen; en een 10 tal minuten nadien, nog eene. Eindelijk, 8 minuten na 1 ure ('t was dan reeds Donderdag), eene derde. Alle drie moeten tamelijk ver van onze stad gevallen zijn, want de slagen waren zeer verzwakt. Van rond 11 ure tot rond 3 ure

werd in de verte (in de richting van Leffinghe) hevig geschoten met mitraljeuzen en veldkanonnen, denkelijk op de vliegtuigen!

* * *

Er werd in den laatsten tijd nogal geklaagd dat het weldra op zou zijn met de boter, dat er geen veevoeder meer was, en ook schier geen beesten meer, enz.! Welnu, heden kan men boter bekomen, niet alleen in de kruidenierswinkels, maar ook bij zekere beenhouwers en charcutiers en in zekere vischwinkels...

Donderdag 1e April 1915

HONDERDNEGENENZESTIGSTE DAG DER BEZETTING

Zooals hooger gezegd, viel gister avond, kwart voor 11 ure, eene bom in de Ijzerwegstraat, niet op het achterhuis maar in het huis zelf der Weduwe BRACKX. Dit huis is bewoond door de familie Oscar VERMEERSCH, bestaande uit den man, de vrouw en 3 kleine kinderen.

De bom viel in langs een venster van den achtergevel, gevend op den trap, waarvan het gedeelte, dat naar den zolder leidt, ten deele werd vernield; zij kwam dweers door het trapgat terecht op den vloer van den gang, die eveneens ten deele werd verbrijzeld, en van daar in den kelder, nevens de plaats waar de kinderen sliepen. Door het geweld der ontploffing werden stukken hout geslingerd tot over hun bed, doch, gelukkiglijk, werd niemand gekwetst. De stoffelijke schade, daarentegen, is zeer groote.

* * *

Op den vagen grond, nevens den 3n bassijn, langsheen de spoorweglijn, van rechtover het gasgesticht tot aan de Amsterdamstraat, maken de duitschers thans eene soorte van rampe of ladingskaai, waarschijnlijk om in geval van nood rapper hunne kanonnen, peerden en tuig te kunnen opladen dan met behulp der zoogenaamde koebrug der Polderstraat.

* * *

Eindelijk nadat gedurende verscheidene weken de boterboerinnen, aan het uiteinde der stad door de liefhebbers afgewacht, aldaar hunne waar verkochtten en er aldus om zeggens geene boter op de markt kwam, werd heden eenen krachtdadigen maatregel genomen: iedere boterboerin, in stad komend, werd door een policieagent tot aan de Groote Markt geleid zonder dat haar gelegenheid werd gegeven langs den weg iet of wat te verkoopen en zoo kwam het dat er deze morgen op onze markt boter en eieren in overvloed waren.

In den beginne werd 4 frank gevraagd voor een stuk boter, doch daar sedert gister de boter niet duurder verkocht wordt in de winkels, boden zich geene liefhebbers aan, en de boerinnen zagen zich weldra verplicht hunne waren te laten gaan aan 3,80 f. en bij 't einde der markt, aan 3.60 f. en zelfs 3.50 f.

De eieren golden 10 ctm. stuk. De groensels, als gewoonte, behalve de wortels die reeds 60 ctm. de kilo kosten.

* * *

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2002

- Elke zaterdag

- Van 21 december 2002 t/m 05 januari 2003 (gesloten:24, 25 en 31 december en 01 januari)

Telkens van 10u tot 12u en van
14u tot 17u

THEMATENTOONSTELLING

Naar aanleiding van de 50e verjaardag van **"FEBRUARI 1953"** wordt er in ons museum een thematentoonstelling gehouden onder de benaming

"OOSTENDE ONDER WATER"

De tentoonstelling loopt van zaterdag 7 december 2002 tot eind februari 2003 op de dagen en uren hierboven aangeduid.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53